

**- ตั้มโฮม อักแพง
เบิ่งแวง สุขภาวะชุมชน "**

เวทีสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น
วาระ : สดปึงจิบเสิมงสุขภาพ
เหม็งปึงจิบเสริมสุขภาพะ

(Community Key Actors Summit
Promoting Health and Well-being
Ensuring Health Financing for All)

ศูนย์วิจัยสุขภาพชุมชนแห่งชาติ 150 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร 10160
 150 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร 10160
 150 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร 10160

รองปก

บรรณาธิการอำนวยการ

นางสาวดวงพร เฮงบุญพันธ์ รัต.ดร.ชนิษฐา นันทบุตร

บรรณาธิการ

นางธัญญา แสงอุบล นางพวงผกา อยู่ดีรัมย์ นางสาวพัชนี เมืองศรี
นางสาวชยานันท์ แก้วเกิด นางสาวมัญชฌณา ชมชื่น นางสาวสมศรี พงษ์ไถ่

กองบรรณาธิการ

จำเอนกนภัทร ปะตะสังค์ นางสาวอัศวีพร ทองเลิศ นายไสว จันทร์เหลือง
นางวณิชฐา ธงไชย นางเพ็ญศรี สร้อยมาตร์ นางสาวกิตติยาภรณ์ สิทธิธรรม
นายฉัตรชัย คำมีภักดี นางสาวดุชฎี ศรีฤทธิ์ นายสมชัย วิสารพรม
นางสาวณัฐนิชา บุญเทศ นายประยูร อุทธสิงห์ นางสุขกาย ผลนาค
นางสาวดุสิตา สุดสูง นายวรการ ผลให้ นางพรเพ็ญ พลรัมย์
นายอนิรุทธิ์ ภาวนา นางสาวปราณี นามวิชัย นางกาญจนา หนองหว่า
ว่าที่ร้อยตรีสิริพงษ์ ชูชื่นบุญ จำเอนกสุไร เหลาคำ นายไวพจน์ บรรจง
นางปราณี กาญจนพิมาย นางอิสริยาภรณ์ ธรรมคุณ นางสาววาณี โพนยาง
นายพงษ์ทิพย์ พันธ์นอก นางสาวจิราภรณ์ โพธิ์แก้ว นายชานน ไกรกลาง
นางสุภาภรณ์ ทุดปอ นายวินัส พรหมบุตร นายสุริยา ดวงศรี
นางยุพา พิมพ์มาศ นางศศิวิมล คำลอย นางสาวธัญจิรา ชารัมย์
นางสาวนภัทรวรรณ จำปาทอง นายเอกอมร มะโนรัตน์ นายเอกอมร มะโนรัตน์
นายจำรัส บุผา นายประณัย แคว้นคอนฉิม นางสาว อรุณาภรณ์ การะเกษ

คณะกรรมการตรวจทานและพิสูจน์อักษร

ทีมงานอีสานล่าง

ออกแบบปก/รูปแบบ

นายศรายุทธ์ บุญเย็น

ปีที่พิมพ์

กันยายน ๒๕๖๑

จำนวนพิมพ์

๒,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์สนับสนุนทางวิชาการเพื่อการจัดการเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
(ศกว.ภาคอีสานตอนล่าง)

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน สำนัก ๓

สถานที่พิมพ์

หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา

การเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพไม่ว่าจะเป็น ภัยจากการบริโภคยาสูบและการได้รับควันบุหรี่มือสอง การเกิดอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากเมาแล้วขับ ความไม่ปลอดภัยของอาหารอันนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพที่หลากหลาย การด้อยพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาระบบนิเวศน์ที่เกิดจากมลพิษ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและปัญหาขยะล้นเมือง ในขณะที่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดการย้ายถิ่นฐาน คนถูกทอดทิ้งและเข้าไม่ถึงโอกาสพื้นฐาน รวมทั้งการที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของชุมชนท้องถิ่น

จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ ศูนย์สนับสนุนทางวิชาการเพื่อการจัดการเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ศทว.ภาคอีสานตอนล่าง) ในฐานะกลไกการสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อันประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ ศูนย์จัดการเครือข่าย ศูนย์ประสานงานเฉพาะประเด็น ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะชุมชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเครือข่ายจำนวน ๒๘๔ แห่ง ภายใต้การสนับสนุนโดย สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก ๓) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ได้นำบทเรียนในการจัดการของพื้นที่ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร และชุมชน ด้วยการขับเคลื่อนของ ๔ กลไกหลักในพื้นที่ ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ กลุ่ม/องค์กรและหน่วยงาน ที่สามารถลดปัจจัยเสี่ยง และเพิ่มปัจจัยเสริมด้านสุขภาพ อันเป็นเป้าหมายของ แผนสุขภาวะชุมชนที่มุ่งเน้นการบูรณาการงานสร้างเสริมสุขภาพเข้าสู่งานประจำขององค์กร ให้มีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อมในการพัฒนาสุขภาวะชุมชน ตามทิศทาง เป้าหมายและยุทธศาสตร์ ๑๐ ปี ของ สสส. และตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒ หลักการ คือ (๑) ใช้พื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา (Area-Based Development-ABD) และ (๒) คำนี้ถึงสุขภาพในทุกนโยบาย (Health in all Policies) ด้วยการนำเอาทุนทางสังคมและศักยภาพของเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปประเทศ สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และหนุนเสริมองค์กรและหน่วยงานหลักที่มีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการแปลงนโยบายรัฐสู่การปฏิบัติให้เป็นพื้นที่นำร่องหรือพื้นที่ต้นแบบ ที่ร่วมพัฒนารูปธรรมและต้นแบบการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพและการดูแลสุขภาพประชากรกลุ่มเฉพาะที่นำไปขยายผลได้ด้วยการจัดการความรู้และธรรมาภิบาล

การจัดงานประชุมผู้นำชุมชนท้องถิ่น วาระ: ลดปัจจัยเสี่ยงสุขภาพ เพิ่มปัจจัยเสริมสุขภาวะ (Community Key Actors Summit: Reducing Health Risk Factors, Enhancing Health Reinforcing Factors) วาระ :ลดปัจจัยเสี่ยง เพิ่มปัจจัยเสริมและเพิ่มปัจจัยเสริมด้านสุขภาพ ระหว่างวันที่ ๓-๕ ตุลาคม ๒๕๖๑ ณ ห้อง Royal Jubilee ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จึงมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลไกการพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นฐานการพัฒนาและน้อมนำศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดกลวิธีการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงและ

เพิ่มปัจจัยเสริมต่อขบวนการสร้างเสริมสุขภาพ ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ อันนำไปสู่การขยายผลในสังคมไทยและเป็นพลังการขับเคลื่อนวาระทางนโยบายของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ๗ ประเด็นดังนี้ ๑) ประเด็นการควบคุมยาสูบ ๒) ประเด็นการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอุบัติเหตุ ๓) ประเด็นการพัฒนาาระบบอาหารชุมชน ๔) ประเด็นการพัฒนาาระบบการดูแลเด็กปฐมวัยโดยชุมชนท้องถิ่น ๕) ประเด็นการพัฒนาาระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนท้องถิ่น ๖) ประเด็นการจัดการระบบนิเวศชุมชนและลดโลกร้อนโดยชุมชนท้องถิ่น ๗) ประเด็นการพัฒนาาระบบการดูแลกลุ่มเปราะบางโดยชุมชนท้องถิ่น

คู่มือเล่มนี้จึงเป็นการรวบรวมรูปธรรมการดำเนินงานของ Key Actors (KA) ในชุมชนท้องถิ่นนำอยู่ เพื่อเป็นบทเรียนและนำไปพัฒนาต่อยอดตามความเหมาะสม

ศูนย์สนับสนุนทางวิชาการเพื่อการจัดการเครือข่าย
พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

	หน้า
คำนำ	i
สารบัญ	iii
กำหนดการ	v

ประเด็นที่ ๑ : “เลิกสูบ...ก็เจอสุข”

- (1) คนต้นแบบเลิกบุหรี่
- (2) เยาวชนปลอดบุหรี่
- (3) คลินิกเลิกบุหรี่
- (4) โรงเรียนไร้ควันบุหรี่

ประเด็นที่ ๒ : “ลดเมา...เพิ่มสุข”

- (1) ท้องถิ่นปลอดเหล้า (อปท.)
- (2) หมู่บ้านปลอดเหล้า (หมู่บ้านศีล ๕)
- (3) สภาดังและเยาวชน
- (4) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลดเหล้า

ประเด็น ๓ : “ดูแลเด็กปฐมวัย...โดยชุมชนท้องถิ่น”

- (1) ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนทำได้
- (2) พัฒนาการสมวัย ปฐมวัยมีคุณภาพ
  - 1) หลักสูตรการเรียนรู้เด็กปฐมวัย
  - 2) ศูนย์เด็กน่ายุ่
  - 3) อาหารดีเพื่อหนู
  - 4) เด็กฉลาด ชุมชนร่วมสร้าง
- (3) ปลอดโรค ปลอดภัย ปฐมวัยมีสุข
- (4) บ้านล่อมรัก พุ่มพักปฐมวัย
- (5) ท้องถิ่นใส่ใจ พัฒนาปฐมวัย

ประเด็นที่ ๔ : “สูงวัยสร้างเมือง...ปฏิบัติการ ๕๐. ๕ก.”

- (1) พลังผู้สูงวัย สานสายใย นักเรียนผู้สูงอายุ
- (2) สวัสดิการดี@ชมรมผู้สูงอายุ
- (3) คุณภาพชีวิตสูงวัยดี มีรายได้
- (4) สูงวัยแข็งแรง เบ่งแย่งกัน
  - 1) การพัฒนาระบบการดูแล
  - 2) การพัฒนาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (CG)
- (5) กายอุปกรณ์ดี มีใช้ และสงคิน

ประเด็นที่ ๕ : “ชุมชนท้องถิ่น...ไม่ทอดทิ้งกัน”

- (1) เฮาส์ปลั้มไผ่ ไว้ข้างหลัง...
- (2) จิตอาสา : สังคมเกื้อกูล
- (3) หนุนเสริม เดิมกัน ชุมชนเข้มแข็ง
- (4) สุขภาพดีถ้วนหน้า ถ้วนใจ...
- (5) เร็วจริง ไม่เร็วใจ...

ประเด็นที่ ๖ : “สร้างภูมิ...คุ้มนิเวศ”

- (1) ชุมชนวิถีอินทรีย์
- (2) จัดการน้ำ ชุมชนทำได้
- (3) Super market ชุมชน
- (4) ชุมชนนำอยู่จัดการขยะต้นทาง
- (5) Green Community พลังงานสีเขียว “เราทำได้”

ประเด็นที่ ๗ : “อาหารมั่นคง...ชุมชนปลอดภัย”

- (1) เกษตรปลอดภัย ชุมชนปลอดภัย
- (2) ผักสวนครัว รั้วกินได้
- (3) ศูนย์เรียนรู้ ปมเพาะการผลิต
- (4) อาหารดี ชีวิตปลอดภัย
- (5) อาหารกลางวันดี ที่โรงเรียน (School lunch)

กำหนดการ

เวทีสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น วาระ: ลดปัจจัยเสี่ยงสุขภาพ เพิ่มปัจจัยเสริมสุขภาพ
(Community Key Actors Summit: Reducing Health Risk Factors, Enhancing Health Reinforcing Factors)
วันที่ ๓-๕ ตุลาคม ๒๕๖๑ ณ ห้อง Royal Jubilee ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี

วันที่ ๑: วันพุธที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑

๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น.

ลงทะเบียน

รวมพล “คนสร้างสุข” ครั้งที่ ๑

๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น.

รายงานสถานการณ์...การพัฒนาสุขภาพเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

“การลดปัจจัยเสี่ยงสุขภาพ เพิ่มปัจจัยเสริมสุขภาพ” สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดย นางสาวดวงพร เฮงบุณยพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาพชุมชน (สำนัก ๓) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

๐๙.๓๐ - ๑๐.๑๕ น.

ปาฐกถาพิเศษ “ชุมชนท้องถิ่นฐานพัฒนาสุดยอดผู้นำ”

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี

๑๐.๑๕ - ๑๐.๔๕ น.

นำเสนอ...องค์ความรู้เพื่อการลดปัจจัยเสี่ยง และเพิ่มปัจจัยเสริมทางสุขภาพ

โดย ดร. นพ. บัณฑิต ตรีเทพตาล ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างเสริมสุขภาพ

๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น.

เวทีเสวนา “ทศวรรษการสร้างเสริมสุขภาพโดยชุมชนท้องถิ่น”

(๑) ยุทธศาสตร์ชาติกับการสร้างเสริมสุขภาพ

โดย นายเอ็นนู ซื่อสุวรรณ ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

(๒) การสร้างเสริมสุขภาพโดยกองทุนหลักประกันสุขภาพ

โดย นายแพทย์จักรกรีช ใจวัศศิริ ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

(๓) คุณลักษณะของผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่พึงประสงค์

โดย นายธีรศักดิ์ พาณิชวิทย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

(๔) การลดปัจจัยเสี่ยงสุขภาพ เพิ่มปัจจัยเสริมสุขภาพ โดยชุมชนท้องถิ่น

โดย นายธวัชชัย พิทักษ์กุล ประธานกรรมการบริหารแผน คณะที่ ๓ สสส.

ดำเนินรายการโดย นายไมเนย เย็นบุตร

๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

วันที่ ๑: วันพุธที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ (ต่อ)

๑๓.๐๐ - ๑๓.๔๕ น.

Community Key Actors Talk: “เลิกสูบ...ก็เลิกสูช” รอบ ๑

(๑) คนต้นแบบเลิกบุหรี่

๑.๑ นายเสน่ห์ แพงมา ตำแหน่งผู้จัดการบริหารส่วนตำบล เรื่องการสร้างบุคคลต้นแบบลด ละ เลิกบุหรี่: องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรงตาเจ็น อำเภออุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๒ นางปราณี กาญจนพิมาย ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ เรื่องการสร้างบุคคลต้นแบบ: องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

๑.๓ นางสาวกิตติภรณ์ สิทธิธรรม ตำแหน่งนักทรัพยากรบุคคล เรื่องบุคคลต้นแบบ: องค์การบริหารส่วนตำบลยางชุมน้อย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

(๒) เยาวชนปลอดบุหรี่

๒.๑ นางสาวพิมพ์ใจ จงรักษา ตำแหน่งประธานสภาเด็กและเยาวชน เรื่องโครงการพัฒนานวัตกรรมการตลาด ละ เลิกยาสูบในกลุ่มเยาวชนโดยใช้พื้นที่เป็นตัว : เทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

(๓) คลินิกเลิกบุหรี่

๓.๑ นางสุพรรณรัฐ เพลินจันทิก ตำแหน่งประธาน อสม.เรื่องเครือข่ายรณรงค์ควบคุมการบริโภคยาสูบ : องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

(๔) โรงเรียนไร้ควันปลอดบุหรี่

๔.๑ นางสิริสมัย เพ็งผ่อง ตำแหน่งครูชำนาญการ เรื่องโรงเรียนปลอดบุหรี่: องค์การบริหารส่วนตำบลชุมพอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

Community Key Actors Talk: “ลดมา...เพิ่มสุขภาพ” รอบ ๑

(๑) ห้องถิ่นปลอดเหล้า (อปท.)

๑.๑ นายประยูร อุทธะสิงห์ ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่องงานบุญ/งานศพปลอดเหล้า: องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๒ นายเทียน แฉงฤทธิ์ ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่อง“ลดมาเพิ่มสุขภาพ” รมรณรงค์ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เทศกาลปีใหม่ : องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๓ นายเจริญ คำผาง ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่อง งานบุญ งานศพ ปลอดเหล้า : องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรงเตาเงิน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

(๒) หมู่บ้านปลอดเหล้า (หมู่บ้านศีล ๕)

๒.๑ นายวีรวิติ เสาะพบดี ตำแหน่งกำนัน เรื่องงานบุญปลอดเหล้า : องค์การบริหารส่วนตำบลบักไถ่ อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

๒.๒ นางสาวสไบทิพย์ บุญปลูก ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เรื่องงานบุญ/งานศพปลอดเหล้า : องค์การบริหารส่วนตำบลวนใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

๒.๓ นายบุญจันทร์ อุปสุข ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เรื่องบุญดีประเพณีสามแม่ป่า ปลอดเหล้าดังการพนัน: เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

๒.๔ นายประยูร กุลทิ ตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน เรื่องหมู่บ้านต้นแบบควบคุมแอลกอฮอล์ : องค์การบริหารส่วนตำบลนาเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

(๓) สถาเด็กและเยาวชน

๓.๑ นางประยูรศรี วิญญายศ ตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการ เรื่องสภาพเด็กจิตอาสา: เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

(๔) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลดเหล้า

๔.๑ นางสาวพนิตาพร ณอมดำรงศักดิ์ ตำแหน่งตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ เรื่องด้านชุมชน ด้านครอบครัว : องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

๔.๒ นายวานิชย์ ทิมา ตำแหน่งผอ.รพ.สต.ยางซึก อำเภอห้วยบ้านปลอดเหล้า: องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๑๔.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ห้องง่อย

๑๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่นเสนอนวัตกรรม รอบ ๕ “ดูแลเด็กปฐมวัย... โดยชุมชนท้องถิ่น”

ห้องที่ ๑ ภาคเหนือตอนบน

ห้องที่ ๒ ภาคเหนือตอนล่าง

ห้องที่ ๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ห้องที่ ๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

เสริมสร้าง ทุนเสริม อีสานใต้

กิจกรรมเสริมสร้าง เรียนรู้ พัฒนาเด็กปฐมวัย โดย การนำเสนอวิธีโอคิลิเพื่อการพัฒนาเด็ก

(๑) ครอบครัวยุ่่น ชุมชนทำได้

๑.๑ นายภัททวิยะ บูราญรมย์ ตำแหน่งนักวิชาการเกษตรชำนาญการองค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก เรื่องนักอนุรักษ์
น้อย :องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก อำเภอเชียงโน จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๒ นายสุธี สมเสร็จ ตำแหน่งประธานศูนย์พัฒนาครอบครัวเทศบาลตำบลสนม (ศพค) เรื่องสร้างสังคมเป็นสุขทุกกลุ่มวัย:
เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

(๒) พัฒนาการสมวัย ปฐมวัยมีคุณภาพ

๑) หลักสู่ตรการเรียนรู้เด็กปฐมวัย

๒.๑ นางเพ็ญศรี สร้อยมาตร์ ตำแหน่งครูพัฒนาเด็ก เรื่องหลักสู่ตรภูมิปัญญาท้องถิ่นเด็กปฐมวัยและโรงเรียนผู้สูงอายุตำบล
ยางซิ่นก:องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก อำเภอเชียงโน จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๒ นางสาวรินภา บุญแก้ว ตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องสื่อการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาทักษะ: องค์การบริหารส่วนตำบลไหล
ทุ่ง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๓ นางจุฑามาศ จันทรวงษา ตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องสื่อการสอนที่มีคุณภาพที่ ศพค.หนองหัวเอน:องค์การบริหาร
ส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

๒) ศูนย์เด็กนำอยู่

๒.๔ นางโชติกา แสนสาร ตำแหน่ง ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก เรื่องการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อเด็กปฐมวัย :องค์การบริหาร
ส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

๒.๕ นางบัวสออน แสนสุข ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรื่องศูนย์เด็กน่าวอยู่ (ศพด.ต.สนม):เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

๓) อาหารดีเพื่อหนู

๒.๖ นางสายฝน อินพวง ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรื่องโครงการฝึกกอดสารทน์ทำเอง:องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ

๔) เด็กฉลาด ชุมชนร่วมสร้าง

๒.๗ นางสาวจรรย์ยา ศรีโคตร ตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องโครงการพัฒนา IQ EQ เด็กแรกเกิด-๕ ปี : เทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

(๓) ปลดโรค ปลดภัย ปฐมวัยมีสุข

๓.๑ นางสาวจุฬารัตน์ พุฒธรรม ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ เรื่องการป้องกันเด็กจมน้ำ: องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

๓.๒ นางวิไลลักษณ์ ทิมพิพรม ตำแหน่งผู้อำนวยการ รพ.สต.เหล่าทุ่ง เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเหล่าทุ่ง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๓.๓ นายวานิชย์ ทิมา ตำแหน่งผู้อำนวยการ รพ.สต.ยางซึก เรื่องโรงเรียนพ่อแม่มืออาชีพ: องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

(๔) บ้านล้อมรัก พุ่มพักปฐมวัย

๔.๑ นางคำทอง โพธิ์ชัยทอง ตำแหน่งประธานชมรมแม่เหล็ก เรื่องชมรมแม่เหล็ก :เทศบาลตำบลนาป่าแตง อำเภอปทุมราชวงษา จังหวัดอำนาจเจริญ

(๕) ท้องถิ่นใส่ใจ พัฒนาปฐมวัย

๕.๑ นายเทียน แผลงฤทธิ์ ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก เรื่องบทบาทของอปท.กับการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย :องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๕.๒ นายเริ่ม จันทร์สุข ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่สีทอง เรื่องบทบาทของอปท.กับการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย :องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่สีทอง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ห้องที่ ๕ ภาคกลาง

ห้องที่ ๖ ภาคใต้

๑๘.๐๐ - ๑๙.๐๐ น. รับประทานอาหารเย็น

๑๙.๐๐ - ๒๐.๐๐ น. ประชุมร่วม...ศูนย์สนับสนุนวิชาการ-สมาชิกเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่-สำนัก ๓

(๑) ประเด็นร่วมในการขับเคลื่อน

(๒) เตรียมลงนามข้อตกลงความร่วมมือ

ห้องที่ ๑ ภาคเหนือตอนบน

ห้องที่ ๒ ภาคเหนือตอนล่าง

ห้องที่ ๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ห้องที่ ๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ห้องที่ ๕ ภาคกลาง

ห้องที่ ๖ ภาคใต้

นำโดย ศูนย์สนับสนุนวิชาการเพื่อการจัดการเครือข่ายภาค (ศวก.)

วันที่ ๒: วันพฤหัสบดีที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น. ลงทะเบียน

รวมพล “คนสร้างสุข” ครั้งที่ ๒

๐๘.๓๐ - ๐๘.๕๐ น. Community Key Actors Talk: “เลิกสูบ...ก็เจอสุข” รอบ ๒

๐๘.๕๐ - ๐๙.๑๕ น. Community Key Actors Talk: “ลดเมา...เพิ่มสุข” รอบ ๒

๐๙.๑๕ - ๑๑.๑๕ น. สูดยอผู้นำชุมชนท้องถิ่นเสนอแนวคิดกรม รอบ ๒ “สูดวัยสร้างเมือง...ปฏิบัติการ ๕๐. ๕ก.”

ห้องที่ ๑ ภาคเหนือตอนบน

ห้องที่ ๒ ภาคเหนือตอนล่าง

ห้องที่ ๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ห้องที่ ๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

สร้างสุขอีสถานใต้

การแสดง แอร์โรว์ปิดบ่าบัต โดยนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสร้างถ่อ

(๑) พลังผู้สูงวัย สานสายใย นักเรียนผู้สูงอายุ

๑.๑ นายสิทธิชัย วิไลเลิศ ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลคนใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๒ นายวิวิทย์ เคียงจังหวัด ตำแหน่งรักษาการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

๑.๓ นางพรทิพย์ สุมาตร ตำแหน่งรองปลัด: องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่น อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๔ นางเพ็ญศรี ชัยงาม ตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนผู้สูงอายุ: เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

๑.๕ นายหุนันท์ภักษ์ สาระกาล ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ: องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๖ นายศุภราชดี เอกกา ตำแหน่งประธานโรงเรียนผู้สูงอายุ: องค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

๑.๗ นางกมลลักษณ์ ไสว ตำแหน่ง นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ: เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

(๒) สวัสดิการดี @ ชมรมผู้สูงอายุ

๒.๑ นางพัน ชูฉิม ตำแหน่งประธานกลุ่มผู้สูงอายุ เรื่องการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ: องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำกวาง อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

๒.๒ นายลำเนียง ขวนนอก ตำแหน่งประธานชมรมผู้สูงอายุ เรื่องเพื่อนเยี่ยมเพื่อนผู้สูงอายุ: องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

๒.๓ นายศุภเดช ทองบัว ตำแหน่งรองประธานชมรม เรื่องกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุ: องค์การบริหารส่วนตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๔ นายเมตรี ป่องไถ่ ตำแหน่งประธานชมรมผู้สูงอายุ เรื่องชมรมผู้สูงอายุ: องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร

๒.๕ นายเอนก แก้วสูงเนิน ตำแหน่งประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลมะเกลือใหม่ เรื่องชมรมผู้สูงอายุ: องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

(๓) คุณภาพชีวิตสูงวัยดี มีรายได้

๓.๑ นางสาวสรันชนา จันทร์เพ็ญ ตำแหน่งหัวหน้าสำนักปลัด เรื่อง ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ : เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ

๓.๒ จำเอกสุไรกร เหลลาคำ ตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน เรื่อง การส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ: องค์การบริหารส่วนตำบลกักไถ อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

๓.๓ นายณรงค์ชัย แจ่มจรตเชื้อสกุล ตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน เรื่อง กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ : เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

(๔) สูงวัยแข็งแรง เบี่ยงกัน

๑) การพัฒนาระบบการดูแล

๔.๑ นายวานิชย์ ติมา ตำแหน่งผู้อำนวยการ รพสต. เรื่องใส่ใจดูแลผู้สูงอายุ (การดูแลผู้สูงอายุ โดย CG): องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๔.๒ นางศุภมาศ ศรีอำนาจ ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ เรื่องโครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC):องค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๓ นางสาวกาญจนา แก้วละออ ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ เรื่องการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและผู้ป่วยติดเตียงระยะยาว (LTC) : องค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

๔.๔ นางสาวฉันทน์ ลาภลิก ตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าพนักงานสาธารณสุข เรื่องโครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) : เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๕ นางวนิชฐา ชาญไชย ตำแหน่งประธาน เรื่องชมรมสูงวัยสร้างสุข : องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าดึก จังหวัดยโสธร

๔.๖ นางนิลพัตรา สอนดี ตำแหน่งรองประธานกลุ่ม เรื่องรางวัลกนก : เทศบาลตำบลสม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

๒) การพัฒนาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (CG)

๔.๗ นายพีรณัฐ ทัพย์อำมาตย์ ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ เรื่องอาสาสมัครดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง : เทศบาลตำบลนาเยย อำเภอนาเยย จังหวัดอุบลราชธานี

๔.๘ นางนลินโบล ทิศกระโทก ตำแหน่งอาสาสมัครดูแล เรื่อง การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ: องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

(๕) กายอุปกรณ์ดี มีใช้ และสงคืน

๕.๑ นายคมดี สีนิสัย ตำแหน่ง ผู้ดูแลศูนย์กายอุปกรณ์ตำบลบักใต้ เรื่องศูนย์ประสานงานกายอุปกรณ์ตำบลบักใต้ : องค์การบริหารส่วนตำบลบักใต้ อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

๕.๒ นายพงษ์พิทักษ์ พันสนอก ตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน เรื่องศูนย์ประสานและบริการกายอุปกรณ์ตำบลโนนประดู่ : องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

ห้องที่ ๕ ภาคกลาง

ห้องที่ ๖ ภาคใต้

สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่นเสนอนวัตกรรม รอบ ๗ “ชุมชนท้องถิ่น...ไม่ทอดทิ้งกัน”

ห้องที่ ๑ ภาคเหนือตอนบน

ห้องที่ ๒ ภาคเหนือตอนล่าง

ห้องที่ ๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ห้องที่ ๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

Ted Talk “แลกเปลี่ยน แลกใจ สร้างสายใย ดูแลกัน” โดย นายสุรียา บุญสงค์ ประธานชมรมคนพิการเทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

(๑) เฮลธิงลิ้มไป ไว้ข้างหลัง...

๑.๑ นายศุภฤกษ์พนงศ์ ศิริศักดิ์ ตำแหน่งนายกององค์การบริหารส่วนตำบล เรื่องศูนย์ดูแลผู้พิการผู้ด้อยโอกาสและผู้ป่วยจิตเภท: องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

๑.๒ นายวันสี พรหมบุตร ตำแหน่งนักบริหารงานทั่วไประดับต้น เรื่องศูนย์บริการคนพิการทั่วไปเทศบาลตำบลสนม: เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

๑.๓ นางสาวจิราภรณ์ โพธิ์แก้ว ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข เรื่องการดูแลผู้พิการเชิงรุก: องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

๔.๓ นางสาวสมร ศรีคราม ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ เรื่องโครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) : เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๔ นางจิตปี วงษ์สอน ตำแหน่งประธานศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชน เรื่องประธานศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชน: องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน

๔.๕ นางปราสาน การถาง ตำแหน่งอสม.เรื่อง การดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง: องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็กใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

(๕) เรือร้าง ไม่เรือใจ...

๕.๑ นางสาวจุฬารัตน์ พุฒธรรม ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ เรื่องการดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง: องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็กใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

๕.๒ นางนิพนภรณ์ สาธุวรรณ ตำแหน่งผู้ดูแลสุขภาพ เรื่อง การดูแลสุขภาพผู้ป่วยเรื้อรัง: องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าทุ่ง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๑๓.๑๕ - ๑๔.๑๕ น. รับประทานอาหารกลางวัน

วันที่ ๒: วันพฤหัสบดีที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ (ต่อ)

๑๔.๑๕ - ๑๖.๑๕ น.

สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่นเสนอวิถักรม รอบ ๔ “สร้างภูมิ...คุ้มนิเวศ”

ห้องที่ ๑ ภาคเหนือตอนบน

ห้องที่ ๒ ภาคเหนือตอนล่าง

ห้องที่ ๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ห้องที่ ๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

การแสดง : แพนชั่นโชว์อาหารมันคง ชุมชนสะอาด

โดย เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

(๑) ชุมชนวิถีอินทรีย์

- ๑.๑ นายสากล วงษ์ศรีแก้ว ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เรื่องการอนุรักษ์และผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านปาก่อ : องค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อ อำเภอพานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๑.๒ นายสมพร บันลือ ตำแหน่งประธานกลุ่ม เรื่องการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต: เทศบาลตำบลนาป่าแขง อำเภอปทุมราชวงษา จังหวัดอำนาจเจริญ

(๒) จัดการน้ำ ชุมชนทำได้

- ๒.๑ นายเทียน แผลงฤทธิ์ ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่องธนาคารน้ำใต้ดิน: องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี
- ๒.๒ นายอัครชัย อมดีรัตน์ ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่อง ระบบบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม (เรียงไม่ตาม): องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง อำเภอประเทย จังหวัดนครราชสีมา
- ๒.๓ นายบุญมา จันทบุตร ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่องการผันน้ำเข้านาด้วยภูมิปัญญาบรรพบุรุษ: องค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
- ๒.๔ นายนิพนธ์ สมน้อย ตำแหน่งประธานกลุ่ม เรื่องกลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร: องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

(๓) Super market ชุมชน

- ๓.๑ นางพนิดา จุมจวง ตำแหน่งคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนโนนสำราญ เรื่องการจัดการป่าชุมชน : องค์การบริหารส่วนตำบลกล้วยแก้ว อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ
- ๓.๒ นายบุญเลิศ อูรา ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เรื่องอนุรักษ์พื้นที่ไม้พุ่ม: องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรงตาใจ อำเภออุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- ๓.๓ นางธัญลักษณ์ ยิ่งสุรส ตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน เรื่องกลุ่มเกษตรพึ่งพาตนเองแปลงป่าใหญ่ (บ้านเขาไต่ชะ): องค์การบริหารส่วนตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
- ๓.๔ นางสาวฝน โทพิลา ตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา เรื่องป่าชุมชนคนเมืองคำ: เทศบาลตำบลนาป่าแขง อำเภอปทุมราชวงษา จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๓.๕ นายบัวกัน บุญชัย ตำแหน่งประธานกลุ่ม เรื่องการจัดการป่าชุมชนดงคำเดี่ยว: องค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อ อำเภอานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

(๔) ชุมชนนำอยู่จัดการขยะต้นทาง

- ๔.๑ นายประเทือง ภัคเกษม ตำแหน่งนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล เรื่องหมู่บ้านต้นแบบการจัดการขยะ: องค์การบริหารส่วนตำบลไร่โรง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
- ๔.๒ นางยุพา พิมพ์ภา ตำแหน่งปลัดเทศบาลตำบล เรื่องธนาคารขยะออมบุญ คุ่มครองชีวิต ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม: เทศบาลตำบลเนินสูง อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดศรีสะเกษ
- ๔.๓ จำเริญภรณ์พร ปะตะสังข์ ตำแหน่งนักบริหารงานทั่วไป ระดับต้น เรื่องการจัดการขยะต้นทาง: เทศบาลตำบลนาป่าแซง อำเภอปทุมราชวงษา จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๔.๔ นางพะยอม แก่นอาสา ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ เรื่องธนาคารขยะ โรงเรียนโนนประดู่: องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภออุทุมพร จังหวัดศรีสะเกษ
- ๔.๕ นายบุญศรี คอนเพชร ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เรื่องหมู่บ้านจัดการตัวเองประชาร่วมใจใส่ใจความสะอาด: องค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
- ๔.๖ นางขวัญใจ ชุมทรัพย์ ตำแหน่งประธานกลุ่ม เรื่องธนาคารขยะ: เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

(๕) Green Community พลังงานสีเขียว “เราทำได้”

- ๕.๑ นายไสว พงษ์ฤทธิ์ ตำแหน่งประธานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เรื่องพลังทดแทนจากแก๊สชีวภาพ: องค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อ อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๕.๒ นางแก้วตา รังติบ ตำแหน่งคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนโคกถ้ำพาร์มเกษตร เรื่องพลังงานทางเลือกเพื่อการเกษตร: องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ห้องที่ ๕ ภาคกลาง

ห้องที่ ๖ ภาคใต้

๑๖.๑๕-๑๘.๑๕ น. **สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่นแสนอนวัตรกรรม รอบ ๓ “อาหารมั่นคง...ชุมชนปลอดภัย”**

ห้องที่ ๑ ภาคเหนือตอนบน

ห้องที่ ๒ ภาคเหนือตอนล่าง

ห้องที่ ๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ห้องที่ ๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

(๑) เกษตรปลอดภัย ชุมชนปลอดภัย

๑.๑ นายบุญเลิศ ฉิมพลี ตำแหน่งประธานกลุ่ม เรื่องกลุ่มข่าวอินทรี: องค์การบริหารส่วนตำบลไทรงาม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

๑.๒ นางอ่อนศรี สัมเป้ย ตำแหน่งประธานกลุ่ม เรื่องกลุ่มข่าวกล้องงอก: เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดนครราชสีมา

๑.๓ นางนิมมวล มีชัย ตำแหน่งผู้นำกลุ่ม เรื่องกลุ่มผลิตข้าวอินทรี: องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

๑.๔ นายชนาสิน พิณสอน ตำแหน่งประธานกลุ่ม เรื่อง แหล่งปลูกหอมแดง GAP และเกษตรผสมผสาน: องค์การบริหารส่วนตำบลควนใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๕ นายวินัย สุขประสพ ตำแหน่งประธานกลุ่ม เรื่อง เกษตรผสมผสาน อาหารปลอดภัย: องค์การบริหารส่วนตำบลปากได้อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

๑.๖ นางนฤดี ราชอาษา ตำแหน่งแกนนำกลุ่มเกษตรอินทรี เรื่องเกษตรอินทรี อาหารปลอดภัย: องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร

(๒) ผักสวนครัว รั้วกินได้

๒.๑ นางสาวรินดา ทุมกระโทก ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เรื่อง หมู่บ้านปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้: องค์การบริหารส่วนตำบลลำไโรง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

๒.๒ นางกานดา ลิงห์ศก ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เรื่องโครงการผักกินบ้าน อาหารรั้วครัว ครัวเรือนสะอาด: องค์การบริหารส่วนตำบลลำไโรงตะเภา อำเภออุทุมพร จังหวัดศรีสะเกษ

๒.๓ นายนิยม เจริญ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เรื่องศูนย์อนุรักษ์พันธุ์ช้างพื้นบ้าน : เทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๔ นางจันทน์แก้ว ครอบงมย์ ตำแหน่งประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลสร้างถ่อ เรื่องหมู่บ้านปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้: องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๕ นางวงษ์ฐา ชาญไชย ตำแหน่งประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลสร้างสุข เรื่องสวนผักสร้างสุข: องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร

(๓) ศูนย์เรียนรู้ ปมพะาะการผลิต

๓.๑ นายไสว จันทร์เหลือง ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่องสวนครัวผู้สูงอายุ : องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร

๓.๒ นายสุพรรณ ไสว ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลโนนสูง เรื่องโครงการ ๓๖๕ วันศรีสะเกษพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๓.๓ นายไวพจน์ บรรจง ตำแหน่งผอ.กองส่งเสริมการเกษตร เรื่องศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร: องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเม่น จังหวัดนครราชสีมา

๓.๔ นางวรรณภา ชินแสง ตำแหน่งนักวิชาการเกษตร เรื่องศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลปากอ: องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ

๓.๕ นายสำเนียง ขวนนอก ตำแหน่งประธานประธานประชาชนบ้าน เรื่องศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง: องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

๓.๖ นายบุญร่วม ผลสุข ตำแหน่ง ครู เรื่องแหล่งเรียนรู้สวนเพรพันธุ์สมุนไพรพื้นบ้านอาหารปลอดภัย: เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

(๔) อาหารดี ชีวิตปลอดภัย

๔.๑ นายประเวช ทัดเทียม ตำแหน่งผู้อำนวยการ รพสต. เรื่องชุมชนคนใหญ่ปลอดภัยไปไม่ดับ: องค์การบริหารส่วนตำบลวนใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๒ นายปรีดา นะตาบุตร ตำแหน่งผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เรื่องการดูแลคุ้มครองผู้บริโภค: องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ

๔.๓ นางสาวประภาสริ ศรีคง ตำแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติงาน เรื่องการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

๔.๔ นางทัศนีย์ บุญรักษา ตำแหน่งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เรื่อง โครงการลดท่วงลดโรค กับคนต้นแบบสุขภาพชุมชน: เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ

(๕) อาหารกลางวัน ที่โรงเรียน (School launch)

๕.๑ นายสุทิน แก้วเกิด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่งเสริมอาหารกลางวันปลอดภัยในโรงเรียนบ้านหนองบัว: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนิท อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ห้องที่ ๕ ภาคกลาง

ห้องที่ ๖ ภาคใต้

๑๘.๑๕ - ๑๙.๐๐ น. รับประทานอาหารเย็น

๑๙.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.

การปฐมมิเทศ...สมาชิกเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ประจำปี ๒๕๖๑
และประชุมเตรียมลงนามความร่วมมือเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

(๑) ศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาพชุมชน (ศจค.)

(๒) ศูนย์ประสานงานเฉพาะประเด็น (ศปง.)

(๓) จังหวัดน่าอยู่

(๔) สถาบันวิชาการคู่ความร่วมมือ

นำโดย นางสาวดวงพร เสงี่ยมพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาพชุมชน (สำนัก ๓) สสส.

วันที่ ๓: วันศุกร์ที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. ลงทะเบียน

รวมพล “คนสร้างสุข” ครั้งที่ ๓

๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น. ประมวลผลสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น

กับนวัตกรรม ๗ ประเด็น การลดปัจจัยเสี่ยงสุขภาพ เพิ่มปัจจัยเสริมสุขภาพ

โดย รศ.ดร.ชินชลา นันทบุตร ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๐๙.๓๐ - ๑๑.๐๐ น. ความคาดหวัง...สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น

(๑) ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

(๒) ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

(๓) ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๔) ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๕) ผู้แทนกรมการบริหารแผน คณะที่ ๓ สสส โดย นพ.พิศิษฐ์ ศรีประเสริฐ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข*

๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ประกาศรายชื่อ

“สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น” สร้างเสริมสุขภาพชุมชน

๑๒.๐๐ - ๑๒.๓๐ น. ประกาศสุดท้าย

“สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น รวมลดปัจจัยเสี่ยงสุขภาพ เพิ่มปัจจัยเสริมสุขภาพ”

โดย นายสมพร ใช้บางยาง ประธานเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน

๑๓.๓๐ – ๑๕.๐๐ น. **พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่**

(๑) ศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาวะชุมชน (ศจค.)

(๒) ศูนย์ประสานงานเฉพาะประเด็น (ศปง.)

(๓) สถาบันวิชาการคู่ความร่วมมือ

๑๕.๐๐ น. **เดินทางกลับ**

หมายเหตุ: (๑) * อยู่ระหว่างการประชุมงาน

(๒) กำหนดการอาจจะมีการเปลี่ยนแปลง

เลิกสูบ...

ก็เจอสุข

การสร้างคนต้นแบบ ลด ละ เลิกบุหรี่

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๒๒๑ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๕,๘๑๖ คน
หญิง ๒,๘๖๘ คน
ชาย ๒,๙๔๘ คน

จำนวนผู้บริโภคยาสูบ
๓๘๗ คน
ชาย ๒๘๘ คน
หญิง ๘๑ คน

ทุนทางสังคม

- หมู่บ้านจัดงานบุญปลอดเหล้าทุกหมู่บ้าน
- หมู่บ้านศีล 5
- กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์
- กองทุนสวัสดิการสังคม

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลตำบล TCNAP, รายงานการวิจัยชุมชน RECAP
- จิตอาสา, กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, ท้องถิ่น, ห้องที่, วัด

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นายเสนห์ แพงมา
ตำแหน่ง:	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑-๗๖๖-๘๘๐

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น ได้เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายตำบลจัดการตนเองด้วยประเด็นการควบคุมการบริโภคยาสูบโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสหกรณ์ อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ จากการสำรวจข้อมูล tcnap พบผู้สูบบุหรี่จำนวน ๓๘๗ คน เป็นชาย ๒๘๘ คน หญิง ๙๙ คน ช่วงอายุที่สูบบุหรี่มากที่สุดคือ ๒๕-๔๙ ปี องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็นได้ร่วมกันขับเคลื่อนประเด็นการลดการบริโภคยาสูบในพื้นที่ ได้จัดทำนวัตกรรมทางสื่อเพื่อสร้างความรู้ ประชาสัมพันธ์ รมรงค์ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงโทษภัยของบุหรี่ และควบคุมให้ประชาชนห่างไกลควันบุหรี่ พร้อมทั้งก่อตั้งชมรมรู้ทันควันบุหรี่ขึ้น เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑ เพื่อเป็นชมรมให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการลด ละเลิกบุหรี่

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- กลุ่มอายุ ๒๕-๔๙ ปี จำนวน ๑๗๑ คน

◆ วัตถุประสงค์ดำเนินงาน

- ๑) จัดกิจกรรมรณรงค์และขับเคลื่อนให้ประชาชนเห็นความสำคัญของพิษบุหรี ผลกระทบและความสูญเสีย ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมนำไปสู่การลด ละ เลิกสูบบุหรี
- ๒) รณรงค์ให้เกิดบ้านปลอดบุหรี สร้างจิตสำนึกไม่สูบบุหรีในบ้าน
- ๓) เกิดชมรมรู้ทันควันบุหรี
- ๔) มีชมรมรู้ทันควันบุหรี เพื่อให้คำปรึกษาในการช่วย ลด ละ เลิก บุหรี

◆ ผลการดำเนินงาน

- ทำให้ผู้รับสื่อมีความรู้และเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในพิษภัยยาสูบ
- เกิดบุคคลต้นแบบในการลด ละเลิกบุหรีจำนวน ๑๒๐ คน
- ชมรมรู้ทันควันบุหรี
- ครอบครัวปลอดบุหรีและมีความสุขเพิ่มขึ้น

การสร้างบุคคลต้นแบบ

จำนวนหมู่บ้าน
๑๒ หมู่บ้าน
จำนวน ๒,๓๓๘ ครัว
เรือน

ประชากร
จำนวน ๘,๐๙๕ คน
หญิง ๔,๐๙๔ คน
ชาย ๔,๐๐๑ คน

ผู้สูบบุหรี่
จำนวน ๑,๑๓๖ คน
หญิง ๔๘ คน
ชาย ๑,๐๘๘ คน

◆ ทูทางสังคม

รพ.สต. ๒ แห่ง / กลุ่ม อสม./ วัด ๒ แห่ง / โรงเรียน ๔ แห่ง / ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๔ แห่ง / กลุ่มเยาวชน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- แผนการดำเนินงาน
- ข้อมูล RECAP และ TCNAP
- แบบสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางปราณี กาญจนพิมาย
ตำแหน่ง:	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่
เบอร์โทรศัพท์:	๐-๘๓๒๔-๘๙๙๓๒

◆ ความเป็นมา

๑ มีนาคม ๒๕๕๘ อบต.มะเกลือใหม่ ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เข้าร่วมโครงการ “พัฒนานวัตกรรมลด ละ เลิก ยาสูบในกลุ่มเยาวชน โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง” ได้รับงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส) สำนักสร้างสรรค์และนวัตกรรม จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อน โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างให้กลุ่มองค์กรเยาวชนในท้องถิ่นมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อลด ละ เลิกบุหรี่ มุ่งเน้นการป้องกันนักสูบหน้าใหม่โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน รวมถึงการขยายพื้นที่ปลอดบุหรี่ และเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๙ อบต.มะเกลือใหม่ ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เข้าร่วมโครงการเครือข่ายตำบลจัดการตนเองด้วยประเด็นการควบคุมการบริโภคยาสูบโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งภายใต้เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ อบต.บ้านสหกรณ์ อ.แม่อน จ.เชียงใหม่ ได้รับงบประมาณจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาทเพื่อดำเนินการในด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบ ในพื้นที่ตำบลเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ มุ่งเน้นการพัฒนาและกิจกรรมใน ๗ ชุดกิจกรรมหลัก ได้แก่ ๑)การรณรงค์ในทุกระดับ ๒)การจัดสภาพแวดล้อมปลอดบุหรี่ ๓)กติกาทริอมาตรการทางสังคม ๔)มาตรการขององค์กรกลุ่มทางสังคม หน่วยงาน ๕)การบังคับใช้กฎหมาย๖)การเสริมทักษะบุคคล ครอบครัว และ ๗) การบำบัดและฟื้นฟู เป็นแนวปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมเสริมความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดนวัตกรรมในหลายพื้นที่ โดยแต่ละพื้นที่มีแนวทางการดำเนินงานที่เหมือนและแตกต่างกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามพื้นที่เป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะพัฒนาความรู้ของพื้นที่โดยการบูรณาการความรู้ที่ได้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินการในพื้นที่ของตนเอง

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้สูบบุหรี่ ๑,๑๓๖ คน และประชาชนทั่วไป ๖,๙๕๙ คน

◆ วัตถุประสงค์ดำเนินงาน

๑. สำรวจข้อมูลการบริโภคยาสูบในพื้นที่และค้นหาทุน
  - จัดทำแบบสำรวจข้อมูล ดำเนินสำรวจ สรุปผล ร่วมกับข้อมูล RECAP และ TCNAP
๒. สร้างเป้าหมายร่วมในการขับเคลื่อนงาน
  - ประชุมคณะกรรมการ ผู้นำแกนนำในพื้นที่ เพื่อ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และร่วมวางแผนการดำเนินงาน
๓. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์
  - จัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายรับทราบและตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่ และเข้าร่วมโครงการ ลด ละ เลิกบุหรี่ และ จัดพื้นที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ ๑๐๐ %
๔. ครอบครัวยุคใหม่
  - จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูบบุหรี่และครอบครัวและกำหนดเกณฑ์ครอบครัวไร้ควัน ติดตามประเมินผลและเชิดชูเกียรติ
๕. สร้างบุคคลต้นแบบและแกนนำการ ลด ละ เลิก บริโภคยาสูบ
  - จัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ที่สามารถ เลิกบุหรี่ได้ เป็นบุคคลต้นแบบและแกนนำในการดำเนินงาน และรณรงค์
๖. สร้างกฎกติกา / มาตรการทางสังคม

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. มีฐานข้อมูลการบริโภคยาสูบของพื้นที่ครบทุกหลังคาเรือน
๒. มีแผนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม
๓. ประชาชน กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบข้อมูลและได้เข้าสู่กระบวนการ ลด ละ เลิกการบริโภคยาสูบ
๔. มีบุคคลต้นแบบและแกนนำการ ลด ละ เลิก บริโภคยาสูบ ๗ คน
๕. มีครอบครัวไร้ควัน ๑๓๕ ครอบครัว
๖. มีกฎกติกา / มาตรการทางสังคมเกี่ยวกับการบริโภคยาสูบ

บุคคลต้นแบบ “เลิกสูบบุหรี่”

หมู่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน ๑,๔๐๙
ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๕,๘๙๖ คน
หญิง ๒,๔๔๘ คน
ชาย ๒,๔๔๘ คน

ผู้สูบบุหรี่
จำนวน ๒๘๖ คน
หญิง ๒ คน
ชาย ๒๘๔ คน

ทุนทางสังคม

บุคคลต้นแบบ คณะกรรมการหมู่บ้าน กฎติกา รพ.สต.ยางซิ่นก รพ.สต.ผักแว่น สถานีวิทยุก่อน้อย

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- จปฐ.
- รพ.สต. ยางซิ่นก, รพ.สต.ผักแว่น

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางสาวกิตติยาภรณ์ สิทธิธรรม
ตำแหน่ง:	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๔-๒๗๕๖๖๖๘

ความเป็นมา

จากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ปี ๒๕๕๘ มีกลุ่มประชากรที่สูบบุหรี่เป็นประจำ จำนวน ๒๘๖ คน จากประชากรกลุ่มเสี่ยงทั้งหมด จำนวน ๑,๐๗๔ คน และพบว่าผู้ที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานจำนวน ๒๘๖ คน และมีครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยายและมีเด็กอาศัยอยู่ในครอบครัว ส่งผลเสียต่อสุขภาพในระยะยาวกับผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและบุคคลในครอบครัวและจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นกได้เข้าร่วมในการเป็นหน่วยหนุนเสริมการรณรงค์ ลด ละ เลิก ยาสูบ ด้วยการรณรงค์ ลด ละ เลิก ยาสูบ ด้วยกิจกรรม ๕ วิธี “เลิกสูบ ก็เจอสุข:๕ วิธี ปลอดภัยโดยชุมชนชนท้องถิ่น”ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการสร้างบุคคลต้นแบบกิจกรรมเพิ่มพื้นที่ปลอดบุหรี่ กิจกรรมคลินิก/โครงการปลอดบุหรี่ กิจกรรมเพิ่มกติกาทางสังคม และกิจกรรมการบังคับใช้กฎหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก จึงได้ดำเนินการกิจกรรมการสร้างบุคคลต้นแบบ โดยเริ่มต้นจากกลุ่มคณะผู้บริหาร สมาชิก อบต.ยางซิ่นก เจ้าหน้าที่ใน อบต.ยางซิ่นก สภากาเด็กและเยาวชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ โรงเรียน และรพ.สต. เป็นต้น

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง	จำนวน ๒๔ คน
▪ ผู้นำท้องถิ่น	จำนวน ๓๓ คน
▪ ผอ.โรงเรียน	จำนวน ๕ คน
▪ คณะครูโรงเรียนประถมศึกษา และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน ๓๕ คน
▪ ข้าราชการ พนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง	จำนวน ๒๔ คน
▪ สภาดั้งและเยาวชน	จำนวน ๒๑ คน
▪ รวมทั้งสิ้น	จำนวน ๑๔๒ คน

ผู้ที่สมัครใจลด ละ เลิก และประกาศเจตนารมณ์ครอบครัวต้นแบบในการ ลด ละ เลิก ยาสูบ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

- ๑) ประชุมคณะผู้บริหาร สมาชิก และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง สภาดั้งและเยาวชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ โรงเรียน และรพ.สต.เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินงานและคัดเลือกบุคคลต้นแบบด้านการลด ละ เลิกบุหรี่
- ๒) สร้างผู้นำเป็นต้นแบบแล้วพัฒนาสู่ครอบครัวต้นแบบ และมอบใบประกาศเกียรติคุณให้กับบุคคลต้นแบบและครอบครัวต้นแบบวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ในวันงดสูบบุหรี่โลก
- ๓) จัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ของบุหรี่และแนวทางการ ลด ละ เลิก ยาสูบ ที่สถานีวิทยุก่อน้อยตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ หมู่ ในรายการองค์การบริหารส่วนตำบลพบประชาชน พร้อมทั้งประกาศพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ โดยการติดสติ๊กเกอร์รณรงค์การห้ามสูบบุหรี่ในพื้นที่ห้ามสูบ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง รพ.สต. ตลาดสด วัด สวนสาธารณะ และสถานที่ออกกำลังกาย

◆ ผลการดำเนินงาน

- ๑) ผู้ประกาศตนในการลด ละ เลิก ยาสูบอย่างเด็ดขาดเป็นผลสำเร็จ จำนวนทั้งสิ้น ๖๒ คน
- ๒) การเสริมทักษะและให้ความรู้โดย รพ.สต.ได้จัดกิจกรรมให้ความรู้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๕ โรงเรียนในเขตพื้นที่ตำบลยางซึ้ง
- ๓) การกำหนดพื้นที่ปลอดบุหรี่และสารเสพติด ได้แก่ สถานที่ราชการ วัด ๙ แห่ง สำนักสงฆ์ ๑ แห่ง และโรงเรียนจำนวน ๕ แห่ง

โครงการพัฒนานวัตกรรมการลด ละ เลิกยาสูบใน กลุ่มเยาวชนโดยใช้พื้นที่เป็นตัว

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๕ หมู่บ้าน
จำนวน ๑,๗๖๐ ครัว
เรือน

ประชากร
จำนวน ๖,๕๒๙ คน
หญิง ๓,๒๕๓ คน
ชาย ๓,๒๗๖ คน

ผู้สูบบุหรี่
สูบเป็นประจำ ๔๖๒ คน
มีพฤติกรรมเสี่ยง ๑,๗๒๑ คน

ทุนทางสังคม

สถานศึกษา ๔ แห่ง วัด ๔ แห่ง, สภาคเด็กและเยาวชน, รพ.สต. นาเยีย, เทศบาลตำบลนาเยีย ,
โรงพยาบาลนาเยีย, สาธารณสุขอำเภอ, กศน.นาเยีย, อำเภอนาเยีย

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลด้านสุขภาพจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเยีย
- แบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม

Key Actors :	กองการศึกษาเทศบาลตำบลนาเยีย
พื้นที่:	เทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางสาวจิตติรัตน์ พาราศรี
ตำแหน่ง:	นักสันทนากการกองการศึกษา
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๔-๒๒๔-๑๙๔๔

ความเป็นมา

เทศบาลตำบลนาเยียมีเด็กและเยาวชน ช่วงอายุ ๑ -๑๙ ปี จำนวน ๗๘๑ คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๖ ของประชากรทั้งหมด โดยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงจำนวน ๔๔ คน ในกลุ่มนี้มีพฤติกรรมเสี่ยงคือการสูบบุหรี่ ๕๒ คน ซึ่งเป็นทั้งนักสูบหน้าเก่าและนักสูบหน้าใหม่โดยมีนักสูบหน้าใหม่ ๑๐๕ คน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมาจากพฤติกรรมลอกเลียนแบบ การชักชวนของเพื่อน และความอยากรอง เทศบาลตำบลนาเยียได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงดำเนินโครงการลด ละ เลิกยาสูบซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขและพัฒนาแนวทางป้องกันให้เยาวชนห่างไกลจากบุหรี่ปริมาณกลุ่มเยาวชนโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในโรงเรียนทั้ง ๔ แห่งในพื้นที่เทศบาลตำบลนาเยีย โดยมีกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานรณรงค์ การลด ละ เลิกยาสูบ ในโรงเรียน ในชุมชน และตามงานเทศกาลสำคัญร่วมกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และหน่วยงานต่างๆและดำเนินการต่อไปเพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมการลด ละ เลิกยาสูบในพื้นที่

กลุ่มเป้าหมาย

เด็ก เยาวชนและนักเรียนจำนวน ๒,๒๒๓ คน ในสถานศึกษา ๔ แห่ง ประกอบด้วย

๑. รร.ชุมชนบ้านนาเยีย
๒. รร.วัดนาเยีย วิทยา
๓. รร.นาเยียศึกษาริมฝั่งคลอง
๔. ศพด.ทต.นาเยีย ในพื้นที่ที่เทศบาลตำบลนาเยีย

รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. กิจกรรมรณรงค์/ประชาสัมพันธ์
  - ๑) ณรงค์ ประชาสัมพันธ์ลด ละ เลิก ยาสูบ ๒ ครั้ง / ปี(ครั้งที่ ๑ วันงดสูบบุหรี่โลก ครั้งที่ ๒ วันต่อต้านยาเสพติดโลก)
  - ๒) สภาเด็กฯ เป็นแกนนำเยาวชนทุกกลุ่ม(เสียงและไม่เสียง)ในการทำกิจกรรมเดินรณรงค์/ค่าย
  - ๓) ประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนช่วงกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ
  - ๔) ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชนในวันจัดกิจกรรม
๒. บุคคลต้นแบบในองค์กร หน่วยงานต่างๆในพื้นที่ร่วมกันปฏิญาณตนลด ละ เลิกสูบบุหรี่ ใน วันงดสูบบุหรี่โลก
๓. การประกาศนโยบาย และมอบสื่อรณรงค์ โดยมอบป้ายประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงาน สถานศึกษา วัด และจัดทำพื้นที่ “เขตปลอดบุหรี่”ในสถานที่ราชการและหน่วยงานในชุมชน

ผลการดำเนินงาน

๑. เด็กและเยาวชน ประชาชนให้ความสนใจในการเข้าร่วมในกิจกรรมทุกครั้ง
๒. สมาชิกสภาเด็กทุกคนไม่สูบบุหรี่ เป็นตัวอย่างของเยาวชนและเพื่อนในสถานศึกษาของตนเองได้
๓. หน่วยงาน สถานศึกษา ชุมชน มีพื้นที่ปลอดบุหรี่ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น
๔. มีกฎ กติกา ตกลงร่วมกัน ไม่พบผู้สูบบุหรี่ในสถานที่ห้ามสูบ

เครือข่ายรณรงค์ควบคุมการบริโภคยาสูบ

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
๑๒ หมู่บ้าน
๒,๓๗๘ ครัวเรือน

ประชากร
๘,๐๙๕ คน
หญิง ๔,๐๙๔ คน
ชาย ๔,๐๐๑ คน

เครือข่าย
๖ แห่ง จำนวน ๖๖๗ คน
อสม. ๒๒๖ คน
รพ.สต. ๑๕ คน
อบต. ๔๗ คน
นักเรียน ๒๒๔ คน
ผู้สูงอายุ ๑๒๐ คน
กลุ่มเยาวชน ๓๕ คน

◆ ทูตทางสังคม

อบต.มะเกลือใหม่ / รพ.สต. ๒ แห่ง / อสม. / กลุ่มเยาวชน / กลุ่มผู้สูงอายุ และสถานศึกษา

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- แผนการดำเนินงาน
- ข้อมูล RECAP และ TCNAP
- ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่

Key Actors :	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางสุพรรณรัฐ เพลินจันทิก
ตำแหน่ง:	รองประธาน อสม.โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะเกลือใหม่
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๘-๕๙๗๙๕๑๔

◆ ความเป็นมา

ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ตำบลมะเกลือใหม่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เกิดปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาต่างๆที่ตอนนี้สังคมไทยยังแก้ไม่ได้อีกมากมาย และในตอนนี้ปัญหาที่หนักหน่วงเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่ง ก็คือ การติดยาหรือของคนไทย ที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ โดยเฉพาะผู้ที่สูบบุหรี่ ก็ยังไม่ให้ความสนใจต่อสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นอันตรายต่อตนเองมากแค่ไหน เป็นการเพิ่มอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น จึงเป็นอีกปัญหาที่สมควรจะได้รับการแก้ไขอย่างยิ่ง ตำบลมะเกลือใหม่มี ๑๒ หมู่บ้าน ๒,๓๗๘ ครัวเรือน มีประชากร ๘,๐๙๕ คน สถานการณ์การสูบบุหรี่ในพื้นที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลกระทบต่อชุมชน จากการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ มีจำนวนผู้สูบบุหรี่ในพื้นที่ ๑,๑๓๖ คน ปัจจุบันตำบลมะเกลือใหม่ มีผู้ที่สูบบุหรี่เกิดปัญหาด้านสุขภาพ เช่น ภูมิแพ้ หวัด ไอเรื้อรัง หอบหืด ถุงลมโป่งพอง เป็นต้น เพื่อเป็นการป้องกันและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันไม่ให้เกิดนักสูบบุหรี่หน้าใหม่โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน จึงทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนในระดับตำบลที่จะพัฒนาเป็นตำบลต้นแบบ “มะเกลือใหม่เป็นสุข” ไร้ทุกข์จากควันบุหรี่

◆ กลุ่มเป้าหมาย

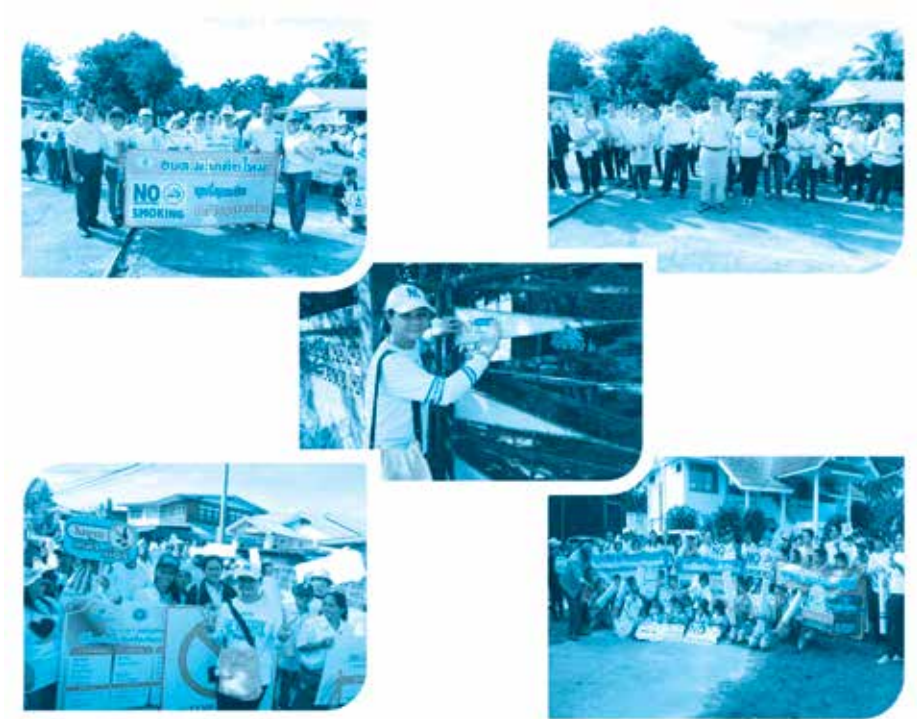
๑. นักสูบน้ำใหม่
๒. วัยรุ่น ๑๒๑ คน
๓. วัยทำงาน ๗๒๐ คน
๔. วัยสูงอายุ ๒๙๕ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. จัดทำแผนสุขภาพตำบลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่
๒. สร้างมาตรการทางสังคม
๓. กำหนดพื้นที่ปลอดบุหรี่
๔. รณรงค์ประชาสัมพันธ์

◆ ผลการดำเนินงาน

มีกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เรื่องพิษภัยของยาเสพติด และการบริโภคยาสูบในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อน

ลดเมา...

เพิ่มสุข

งานบุญ/งานศพปลอดเหล้า

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๔ หมู่บ้าน
๗๐๐ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๒,๓๔๗ คน
หญิง ๑,๑๘๕ คน
ชาย ๑,๑๖๒ คน

ผู้ดื่มเหล้า
จำนวน ๑,๙๖๕ คน
ได้รับอุบัติเหตุ ๙๔ คน
พิการ ๔ คน
บาดเจ็บเล็กน้อย
ถึงปานกลาง ๘๖ คน
ตาย ๓ คน

ทุนทางสังคม

- ๑) บุคคลต้นแบบในการงดเหล้าขึ้นในหมู่บ้าน/ตำบล ๘๕ คน
- ๒) บุคคลต้นแบบที่ประกาศงดเหล้าตลอดชีวิต จำนวน ๒ คน
- ๓) หมู่บ้านต้นแบบ ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสร้างถ่อ หมู่ที่ ๑, ๒, ๑๕, ๑๖
- ๔) ร้านค้าต้นแบบ ๔ ร้าน ได้แก่ ร้านนางบัวสอน ส่งสุข, นางคำพอง สารกาล, นางทองม้วน สารการ, นายคำพันธ์ สารการ
- ๕) หน่วยงานต้นแบบ ได้แก่ โรงเรียนสร้างถ่อสามัคคี, รพ.สต.สร้างถ่อ, อบต.สร้างถ่อ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างถ่อ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลประชากรจากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) และการวิจัยชุมชน (RECAP)
- ประกาศขอตกลงและมาตรการทางสังคมเรื่อง “งานศพ /งานบุญปลอดเหล้า”

Key Actors:	องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายประยูร อุทิสสิงห์
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๐-๑๖๗-๖๘๐๐

ความเป็นมา

ตำบลสร้างถ่อมีประชาชน ๙,๒๕๖ คน และจากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ปี ๒๕๖๐ พบมีประชาชนที่ดื่มเหล้ามากถึง ๑,๙๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑ เป็นเพศชาย ๓๐๐ คน หญิง ๑๑๒ คน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดอันตรายที่กระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและสุขภาพ อาทิ ก่อให้เกิดโรคร้าย ครอบครัวแตกแยก (ล้มสลาย) อุบัติเหตุ และการทำร้ายร่างกาย การติดยาเสพติด หรือนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศซึ่งเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และมีผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ๓๐๐ คน จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุซึ่งมีสาเหตุมาจากดื่มสุราในตำบลสร้างถ่อ พบว่ามีอุบัติเหตุจากการดื่มสุรา จำนวน ๙๔ คน มีคนตาย ๓ คน พิการ ๔ คนบาดเจ็บเล็กน้อยถึงปานกลาง ๘๖ คน และมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องจากการจัดงานศพโดยเฉลี่ยครั้งละ ๑๐,๐๐๐ บาท ด้วยเหตุนี้ทาง องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ ได้เห็นความสำคัญของปัญหานี้จึงได้จัดทำโครงการลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานศพและงานประเพณี ในปี ๒๕๕๔ ขึ้นในตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการควบคุมและลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลดปัญหาหนี้สิน ลดการทะเลาะวิวาท รวมทั้งเพื่อให้เป็นชุมชนต้นแบบในการควบคุมโดยใช้งานประเพณีเป็นกลไกขับเคลื่อน

กลุ่มเป้าหมาย

ดำเนินการในพื้นที่บ้านสร้างถ่อ หมู่ ๑,๒,๑๕,๑๖ จำนวน ๗๐๐ ครัวเรือน

รูปธรรมการดำเนินงาน

๑) สร้างความร่วมมือและกำหนดแนวทางร่วมกันของ ๔ องค์กรหลัก โดยนายประยูร อุทอสิงห์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ ร่วมกับนายบัญญัติ วรार्หคำ อดีตกำนันตำบลสร้างถ่อ นายเดชศรี วรार्หคำ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ นางสุขกาย ผลนาค ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านทั้ง ๑๖ หมู่บ้าน ผอ.รพ.สต.สร้างถ่อ ผอ.รพ.สต.กุดตกล้า ผอ.รพ.ศรีบัว ผอ.โรงเรียน อสม. ประชาชน และร้านค้าในตำบลสร้างถ่อ

๒) ในระยะแรก ได้ดำเนินการในพื้นที่ หมู่ ๑,๒,๑๕,๑๖ โดยการเชิญชวนเจ้าภาพงานศพได้เข้าร่วมโครงการ ต่อมาองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ ได้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์มอบให้กับผู้นำหมู่บ้าน เพื่อใช้ในงานศพที่เจ้าภาพประสงค์เข้าร่วมโครงการ

๓) ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมและประกาศข้อตกลงร่วมกันคือ “งานศพปลอดเหล้า” ให้เป็นรูปธรรมโดยการรณรงค์พูดคุยทำความเข้าใจกับประชาชน และขยายผลการดำเนินกิจกรรม ไปยังงานประเพณีอื่น ๆ เช่น งานบุญบั้งไฟ งานบวช เป็นต้น ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ได้เชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา

ผลการดำเนินงาน

๑) ด้านสังคม ลดปัญหาการทะเลาะวิวาท ลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว สร้างความรักความสามัคคีในหมู่ประชาชนในพื้นที่ และขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่นในตำบลสร้างถ่อ อีก ๕ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๓,๔,๕,๑๐ และ ๑๔เกิดบุคคลต้นแบบในการงดเหล้าเกิดขึ้นเฉลี่ยหมู่บ้านละ ๘๕ คน และบุคคลต้นแบบตลอดชีวิต ๒ คน

๒) ด้านเศรษฐกิจ ประหยัดงบประมาณในการจัดงานศพ เฉลี่ยงานละ ๓๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐ บาท ลดภาระหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับงาน และมีร้านค้าต้นแบบ ๔ ร้านค้า

๓) ด้านสุขภาพ ทำให้สุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น ลดอัตราการป่วยเป็นโรค เช่น โรคตับ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง อัตราที่ลดลงคิดเป็นร้อยละ ๕ (เทียบจากปีก่อน)

๔) ด้านการเมืองการปกครอง เกิดการมีส่วนร่วมในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาและการดูแลเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพ ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

“ลดเมาเพิ่มสุข” รณรงค์ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เทศกาลปีใหม่

หมู่บ้านที่ทำกิจกรรม
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน ๑,๔๐๙
ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๕,๘๙๖ คน
หญิง ๒,๔๔๘ คน
ชาย ๒,๔๔๘ คน

ผู้ดื่มเหล้า
จำนวน ๓๙๑ คน
หญิง ๕ คน
ชาย ๓๘๖ คน

ทุนทางสังคม

บุคคลต้นแบบ คณะกรรมการหมู่บ้าน กฎศีกา ตำรวจ สภาคเด็กและเยาวชน อาสาสมัครนวดแผนโบราณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนยางซิ่นก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนฝักแวน ปราชญ์ชาวบ้าน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล TCNAP
- จปฐ.
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนฝักแวน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนยางซิ่นก

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก
พื้นที่:	ตำบลยางซิ่นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายเทียน แผลงฤทธิ์
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๕-๗๖๗๖๙๔๓

ความเป็นมา

จากสถานการณ์อุบัติเหตุในพื้นที่ตำบลยางซิ่นก ช่วงเทศกาลปีใหม่และวันสงกรานต์ในช่วง ๗ วัน อันตรราย ในปี ๒๕๖๐ พบว่ามีอุบัติเหตุเกิดขึ้น จำนวน ๗ ครั้ง ซึ่ง ๕ ใน ๗ ครั้ง สาเหตุเกิดจากการตีมสุราแล้วขับขี่ยานพาหนะ และมีการสูญเสียชีวิต ๒ ราย รวมถึงเกิดปัญหาทะเลาะวิวาทโดยเฉพาะช่วงที่มีการจัดงานบุญประเพณี นอกจากนี้มีครูโรงเรียนบ้านฝักแวนได้ให้เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เก็บสถิติค่าใช้จ่ายในการ ซื้อเหล้าและเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลปีใหม่ ของชาวบ้านฝักแวน หมู่ ๓ และหมู่ ๔ จำนวน ๔๐ ครัวเรือน พบว่ามีค่าใช้จ่ายจากการซื้อเหล้าและเครื่องตีมประเภทแอลกอฮอล์ เฉลี่ยครอบครัวละ ๖,๐๐๐-๖,๕๐๐ บาท มีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในครัวเรือนจากสถานการณ์นี้เองจึงควรมีการแก้ไขสภาพดังกล่าวเพื่อลดความสูญเสียชีวิตและค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองเหล่านี้

ด้วยเหตุนี้องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นกได้ประชุมหารือกับท้องที่ ท้องถิ่น หน่วยงานราชการ และประชาชนในพื้นที่ มีการประชาสัมพันธ์การรณรงค์การลด ละ เลิกเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในพื้นที่ และในช่วงเทศกาลสำคัญได้ตั้งด่านรณรงค์ และจัดการจุดเสี่ยงที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ

กลุ่มเป้าหมาย

จำนวนผู้ดื่มสุรา ๓๙๑ คน

ประชากรในพื้นที่ตำบลยางซึ้ง ๑๐ หมู่บ้าน และประชาชนนอกเขตพื้นที่

รูปธรรมการดำเนินงาน

การรณรงค์และการลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับ และการรณรงค์ลดการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลและการสร้างครอบครัวปลอดภัยลดเหล้าต้นแบบ โดยพัฒนาสู่การเป็นร้านค้าปลอดเหล้าต้นแบบต่อไป นอกจากนั้นยังตั้งจุดปลอดภัยที่ชื่อว่า พักรถ สบายใจ พักกาย สบายตัว ในจุดตรวจหลักในช่วงเทศกาลสงกรานต์ การเล่นสงกรานต์ตามประเพณี รดน้ำ ขอฟร สงกรานต์ปลอดเหล้า และการปรับปรุงภูมิทัศน์และป้ายเตือนจราจรตลอดเส้นทางหลักและจุดเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ

๑. สำรวจข้อมูลจุดเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุอุบัติเหตุ ทั้งถนนเส้นทางหลวง ทางหลัก ถนนเชื่อมหมู่บ้าน ทางแยก ทางโค้งต่างๆ

๒. สำรวจข้อมูลระดับประชากรจากฐานข้อมูลระดับตำบล(TCNAP) เพื่อค้นหาผู้ที่พฤติกรรมเสี่ยง ขับรถโดยประมาทและไม่สวมหมวกนิรภัยและมีพฤติกรรมขับรถเร็ว

๓. รวบรวมข้อมูลของสถานการณ์และข้อมูลทั่วไปเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุม

๔. ประชุมคณะผู้นำ องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ รพ.สต. อสม. แกนนำเยาวชน ประชาชนชาวบ้าน อปพร. โรงพยาบาลเชิงเนิน และสภ.เชิงเนิน เพื่อหารือในการจัดการรณรงค์ในช่วงเทศกาลสำคัญ

๕. ถอดบทเรียนเพื่อนำเอาแนวคิดและวิธีการสู่การจัดกิจกรรมและดำเนินการปฏิบัติการร่วมกันตามรูปแบบการรณรงค์และการลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับ และการรณรงค์ลดการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลและการสร้างครอบครัวปลอดภัยลดเหล้าต้นแบบ

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการนำใช้กฎหมายการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ๒๕๕๑ ในพื้นที่ตำบลยางซึ้ง

๒. บุคคลต้นแบบเลิกเหล้า ๓ เดือนเทศกาลเข้าพรรษาปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๒ คน

๓. บุคคลเลิกเหล้าตลอดชีวิต ๓ คน

๔. ครอบครัวต้นแบบเลิกเหล้า ๓ ครอบครัว

๕. อุบัติเหตุในพื้นที่เป็น ๐

งานบุญปลอดเหล้า

จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๒๒๑ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๕,๘๑๖ คน
หญิง ๒,๘๖๘ คน
ชาย ๒,๙๔๘ คน

ผู้ดื่มเหล้า
จำนวน ๕๓๗ คน
หญิง ๑๘๘ คน
ชาย ๓๔๙ คน

ทุนทางสังคม

- ชมรมรู้ทันควันบุหรี่
- หมู่บ้านศีล ๕ จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
- กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์
- กองทุนสวัสดิการสังคม

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

ระบบข้อมูล (TCNAP) รายงานการวิจัยชุมชน (RECAP)
องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น, วัด, กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ๑๗ หมู่บ้าน,

Key Actors:	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นาย จรุง คำผาง
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๙๕๖-๒๓๐๘

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็นได้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ภายใต้โครงการชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งร่วมรณรงค์ปลอดเหล้าลดอุบัติเหตุจราจร วันศุกร์ที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๙ จากการสำรวจข้อมูล (TCNAP) พบมีผู้ดื่มเหล้าจำนวน ๕๓๗ คน โดยเป็นเพศชาย ๑๘๘ และเพศหญิง ๓๔๙ คน ในอดีตที่ผ่านมาคนอีสาน มักนิยมดื่มเครื่องตีเมล็ดกลอฮอลล์ในงานบุญและประเพณีต่างๆ ทำให้การดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งมีราคาสูง และเป็นสิ่งที่สร้างความขัดแย้งในครอบครัว จากการสำรวจการจัดงานบุญ งานศพ จะเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องตีเมล็ดกลอฮอลล์อย่างน้อยงานละ ๓๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นการลดภาระในการจัดงาน ลดปัญหาความขัดแย้ง และเพื่อคงไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามให้รุ่นลูกรุ่นหลานดูเป็นตัวอย่างสืบต่อไปองค์การบริหารส่วนตำบลจึงได้ประชุมประชาคมเพื่อหามาตรการในการแก้ไขปัญหาลดการบริโภคเครื่องตีเมล็ดกลอฮอลล์ ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ๑๗ หมู่บ้าน ส่วนราชการจำนวน ๗ แห่ง เข้าร่วมประชุมหามาตรการ และทำบันทึกข้อตกลงเพื่อประกาศเป็นนโยบายสาธารณะในการจัดงานบุญ งานศพปลอดเหล้า ทั้งตำบลเมื่อวันที่ ๒๘ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ปัจจุบันหมู่บ้านจัดงานศพปลอดเหล้าทั้ง ๑๗ หมู่บ้านครบร้อยละ ๑๐๐

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- ๑๗ หมู่บ้าน
- หน่วยงานราชการ ๗ แห่ง

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

- การจัดทำประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดข้อตกลง กติกาชุมชน จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
- ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันกับหน่วยงานและหมู่บ้านในตำบลสำโรงตาเจ็นในการจัดงานบุญปลอดเหล้าทั้ง ๑๗ หมู่บ้าน
- ยกย่อง ประชาสัมพันธ์ บุคคลต้นแบบจำนวน ๔๑ ราย ครอบครัวต้นแบบ ๑๔ ครอบครัว หน่วยงาน ๗ แห่ง หมู่บ้าน ๑๗ หมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และดำเนินการนั้นอย่างต่อเนื่อง ช่วยกระตุ้นผู้ที่ยังเลิกแอลกอฮอล์ไม่ได้ ให้มีกำลังใจทำต่อไป

◆ ผลการดำเนินงาน

- ค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานศพ งานบุญ ลดลงงานละ ๓๐,๐๐๐ บาท
- เกิดบุคคลต้นแบบจำนวน ๔๑ ราย ครอบครัวต้นแบบ ๑๔ ครอบครัว หน่วยงาน ๗ แห่ง หมู่บ้าน ๑๗ หมู่บ้าน
- มีกฎกติกาทางสังคมที่เป็นลายลักษณ์อักษรให้ทุกคนได้ถือปฏิบัติ
- ลดปัญหาการทะเลาะวิวาท

งานบุญปลอดเหล้า

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๒๐ หมู่บ้าน
จำนวน ๕,๒๐๗ ครัว
เรือน

ประชากร
จำนวน ๑๒,๓๔๒ คน
หญิง ๖,๐๓๔ คน
ชาย ๖,๓๐๘ คน

ผู้ดื่มเหล้า
จำนวน ๘๒๓ คน
หญิง ๖๗๐ คน
ชาย ๒๒๓ คน

ทุนทางสังคม

กรรมการหมู่บ้าน ๒๐ หมู่

รพท.พนมดงรัก อสม. ๒๔๖ คน

ชมรมผู้สูงอายุ

รพ.สต.ติดดาว ๓ แห่ง

องค์กรชุมชน ๘๘ กลุ่ม

วัดป่าเขาไต้ะ, วัดป่าสมานมิตร

กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล

กองทุนสวัสดิการชุมชนพึ่งตนเอง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล TCNAP + วิจัยชุมชน RECAP
- แผนชุมชน
- บันทึกสัญญาประชาคม

Key Actors :	สภาองค์กรชุมชนตำบลบักได
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นายวีรวุฒิ เสาะพบดี
ตำแหน่ง:	ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลบักได
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๗-๙๖๔-๖๖๗๗

ความเป็นมา

พื้นที่ตำบลบักไดกรณีมีผู้เสียชีวิตและจัดงานทุกครั้งต้องมีการซื้อเหล้าสุรามาด้อนรับแขกที่มาร่วมงานจนกลายเป็นประเพณีหรือค่านิยม ที่จะขาดไม่ได้ ทำให้เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายกับญาติหรือครอบครัวของผู้เสียชีวิต และเกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท และอุบัติเหตุจากการดื่มสุราตาม สภาองค์กรชุมชนตำบลบักไดร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านทั้ง ๒๐ หมู่ และคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน จึงมีแนวคิด เพื่อให้ลดภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวที่ไม่จำเป็นในการจัดงาน โดยผลักดันกิจกรรมงานศพปลอดเหล้า ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นต้นมา ขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยสภาองค์กรชุมชนตำบลบักได โดยมีข้อตกลงร่วมของทุกหมู่บ้าน ทำให้เกิดบุญประเพณีปลอดเหล้า

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนในพื้นที่ตำบลบักได ๒๐ หมู่บ้าน ที่มีงานบุญและงานศพและสมัครใจเข้าร่วม

รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน วัด ตัวแทนชุมชน และประชาชนทั่วไป เพื่อระดมแนวความคิด ทำแผนชุมชน ให้รู้ถึงโทษภัยของการดื่มเหล้า หรือของมึนเมาอย่างอื่นหาแนวทางร่วมกัน ในการ ลด ละ เลิกเหล้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอบายมุขอย่างถาวร ตั้งเป็นคณะทำงาน ๑๒๐ คน

๒. จัดทำสัญญาประชาคมทำความดีถวายเป็นหลวง “งานศพแบบพอเพียง งานบุญปลอดเหล้า” ร่วมกับผู้นำชุมชนทั้ง ๒๐ หมู่บ้าน

๓. จัดอบรม ๑๒๐ คน จำนวน ๑ ครั้ง/ปี เรื่อง ธรรมนูญการดื่มเหล้า

๔. จัดทำป้ายไพนธ์รงค์ จำนวน ๑ ป้าย ป้ายประชาสัมพันธ์จำนวน ๒๐ ป้าย ป้ายสถิติจำนวน ๑ ป้าย

๕. จัดอบรมกลุ่มทำน้ำสมุนไพรจำนวน ๓๐ คน ที่เป็นอสม. สำหรับจัดงาน แทนการใช้เหล้า

๖. มีการข้อตกลงของการทำประชาคมของหมู่บ้าน มีบางครั้งฝ่าฝืน ซึ่งต้องได้มีการว่ากล่าวตักเตือนโดยผู้นำที่ชาวบ้านให้ความเคารพและเกรงใจ

๗. เก็บรวบรวมข้อมูลงานศพและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้น บันทึกและวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบข้อมูล

๘. ดำเนินการตามสัญญาประชาคมในหมู่บ้าน “ทำความดีถวายเป็นหลวง “งานศพแบบพอเพียง งานบุญปลอดเหล้า” ประชุมสรุปผลและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรม และขยายผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน

๑. หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการครบ ๒๐ หมู่บ้าน

๒. งานที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการส่วนมากเป็นงานศพ (ปี ๕๕ ๓๖ งาน, ปี ๕๙ ๓๓ งาน, ปี ๖๐ ๓๑ งาน)

๓. ค่าใช้จ่ายในการจัดงานด้านเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ลดลง เหลือประมาณร้อยละ ๑๔.๙๘ หรือประมาณ ๑๘,๔๗๗ ต่องาน จากค่าใช้จ่ายทั้งหมดประมาณ ๑๒๓,๓๖๓.๖๔ บาทต่องาน จากเดิมที่มีค่าเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ประมาณไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ บาทต่องาน

๔. ผลสำรวจพบว่าร้อยละ ๕๔.๕ เห็นด้วยที่ไม่ให้มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงาน

งานบุญ งานศพ ปลอดภัย

จำนวน ๑ หมู่บ้าน
๙๓ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๓๓๕ คน
หญิง ๑๗๕ คน
ชาย ๑๕๗ คน

ผู้ดื่มเหล้า
จำนวน ๑๖๕ คน
หญิง ๔๓ คน
ชาย ๑๒๒ คน

◆ ทูทางสังคม

ผู้ใหญ่บ้านบ้านดอนใหญ่หมู่ที่ ๑๖, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจำนวน ๒ คน, คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลดอนใหญ่, กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลดอนใหญ่

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจาก TCNAP
- ข้อมูลผู้ติดสุราจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอนใหญ่
- ข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้าน

Key Actors:	ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลดอนใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางสาวสไบทิพ บุญปลูก
ตำแหน่ง:	ผู้ใหญ่บ้าน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๕-๓๗๕-๐๐๐๙

◆ ความเป็นมา

จากการสำรวจข้อมูลของคณะกรรมการประเมินการจัดงานบุญ/งานศพปลอดภัย งานสำหรับผู้มีเงินทุนน้อยเป็นการจัดงานเล็กผู้ร่วมงานประมาณ ๒๐๐ คน ต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ จำนวน ๑๕,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท/งาน ส่วนงานบุญ/งานศพปลอดภัยในกลุ่มของผู้ที่มีเงินทุนมากเจ้าภาพค่อนข้างมีฐานะ ผู้เข้าร่วมงานประมาณ ๓๐๐ คนขึ้นไปต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ จำนวน ๓๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท/งาน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เป็นจำนวนมากเกิดภาระหนี้สินให้กับผู้จัดงาน และบางครั้งมีการทะเลาะวิวาทกันเกิดขึ้น เนื่องจากตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ และเพื่อลดปัญหา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๖ และคณะกรรมการหมู่บ้านจึงได้จัดประชุมประชาคมหมู่บ้านขึ้นเพื่อตั้งกฎกติกาหมู่บ้าน และจัดตั้งโครงการงานบุญ งานศพ ปลอดภัย ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ดำเนินงานโดยมีการกำหนดกติกาหมู่บ้านขึ้นว่า หลังการเวียนโหมมีการจัดงานบุญ งานศพที่ปลอดภัยเครื่องตีมแอลกอฮอล์ จะมีการสนับสนุนเงินช่วยเหลือเพิ่มงานละ ๒,๐๐๐ บาท จากการดำเนินโครงการงานบุญ งานศพ ปลอดภัย ทำให้ประชาชนตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นและทำให้ลดปริมาณการซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาใช้ในการงานบุญ งานศพ จนปัจจุบันนี้หันมาใช้น้ำอัดลมหรือน้ำเปล่ามาต้อนรับในการจัดงานแทน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

บ้านดวนใหญ่หมู่ที่ ๑๖ จำนวน ๙๓ หลังคาเรือนและประชาชนในตำบลดวนใหญ่ ที่มีการจัดงานบุญ งานศพ

◆ วัตถุประสงค์ดำเนินงาน

๑. ประชุมปรึกษาหารือของภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน อบต.ดวนใหญ่ กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนกลุ่มสตรีตำบลดวนใหญ่ กองทุนเงินล้าน

๒. ประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อตั้งกฎกติกาหมู่บ้าน โดยมีการกำหนดกติกาหมู่บ้านขึ้นว่า หลังคาเรือนไหนมีการจัดงานบุญ งานศพที่ปลอดภัยมีแอลกอฮอล์ จะมีการสนับสนุนเงินช่วยเหลือเพิ่มงานละ ๒,๐๐๐ บาท

๓. งานบุญ/งานศพปลอดภัยทุกงานมีการติดป้ายบอกข้อตกลงร่วมกันเพื่อป้องกันกลุ่มคนภายนอกที่ไม่เข้าใจข้อตกลงของชุมชนเข้ามาสอบถามเพื่อขอต้มจากเจ้าภาพ

๔. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินงานบุญ งานศพปลอดภัยในชุมชน

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. จากการสำรวจข้อมูลในร้านค้า พบว่ามีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง

๒. จำนวนผู้ดื่มแอลกอฮอล์ลดลง

๓. หลังคาเรือนที่มีการจัดงานบุญ งานศพ หันมาใช้ น้ำอัดลมหรือน้ำเปล่าแทนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

โครงการบุญผีประเพณีสามเผ่าปลอดเหล้า งดการพนัน

หมู่บ้านที่ดำเนินงาน
จำนวน ๑ หมู่บ้าน
๑๔๕ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๖๕๐ คน
หญิง ๓๒๖ คน
ชาย ๓๒๔ คน

ผู้ดื่มเหล้า
จำนวน ๕๓ คน
ชาย ๔๐ คน
หญิง ๑๓ คน

ทุนทางสังคม

- ๑) ท้องที่ ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- ๒) บุคคลต้นแบบงดเหล้า ๓ คน
- ๓) หมู่บ้านต้นแบบ ๑ หมู่บ้าน คือ บ้านค้อตานี
- ๔) หน่วยงานต้นแบบ ๕ แห่ง ได้แก่ ๑. เทศบาลตำบลโนนสูง ๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองบัว, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกระเจา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดกระเบา-กันตรวาง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- บันทึกการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการหมู่บ้าน และบันทึกการจัดงานแต่ละครั้ง
- กฎ กติกา ข้อตกลงร่วมกันของชุมชน

Key Actors:	ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน
พื้นที่:	เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นายบุญจันทร์ อุปสุข
ตำแหน่ง:	ผู้ใหญ่บ้าน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๐-๗๒๓-๔๕๖๙

ความเป็นมา

จากระบบข้อมูลตำบล TCNAP ปี ๒๕๖๐ พบมีผู้ดื่มเหล้าจำนวน ๓๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๒ โดยเป็นเพศชาย ๕๒ คน หญิง ๑๔๒ คน และเมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุที่ดื่มเหล้ามากที่สุดคือ ๔๐-๕๕ ปี มีผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ๓๔ คน และในรอบปีที่ผ่านมามีเกิดอุบัติเหตุซึ่งมีสาเหตุมาจากดื่มในตำบลโนนสูง จำนวน ๓ ครั้ง ซึ่งมีผู้เสียชีวิต ๒ คน ได้รับความเจ็บ ๓ คน และที่หมู่บ้านค้อตานี หมู่ ๘ มีประชากรทั้งหมด ๖๕๐ คน มีผู้ดื่มเหล้า ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๕ ส่วนงานเทศบาลงานสำคัญของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นงานวันสงกรานต์, บุญออกพรรษา มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง ๒๐,๐๐๐ บาท และพบว่ามีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการจัดงานศพโดยเฉลี่ยครั้งละ ๓๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐ บาท ซึ่งหลายครอบครัวต้องไปกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้ในการจัดงานศพประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท/ครั้ง นอกจากนั้นยังพบปัญหาการเล่นพนันในงานศพ

จากปัญหาดังกล่าว เทศบาลตำบลโนนสูงเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้ จึงได้จัดทำโครงการบุญผีประเพณีสามเผ่าปลอดเหล้า งดการพนัน ซึ่งเริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ ตามแนวทางการควบคุมและลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเชื่อมโยงกับงานบุญประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ดำเนินการในพื้นที่ หมู่ที่ ๘ บ้านค้อตานิ ซึ่งมีจำนวน ๑๔๕ ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด ๖๕๐ คน โดยทำงานร่วมกับเทศบาลตำบลโนนสูง สำนักปลัดเทศบาล โรงเรียนในพื้นที่ ๓ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัว, กันตรวจ อสม.ทุกหมู่บ้าน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

- ขั้นตอนการทำงาน โดยมีการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการหมู่บ้านมีมติในที่ประชุมให้เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจกับประชาชนว่าหากมีงานบุญประเพณีในพื้นที่เมื่อใดให้เจ้าภาพงดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเล่นการพนันในงานศพและนำข้อมูลค่าใช้จ่ายที่ผ่านๆ มาแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบพร้อมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดื่มสุราเช่นการทะเลาะวิวาทกัน ของบประมาณจากกองทุน สปสช. จัดทำโครงการบุญผีประเพณีสามเผ่า ปลอดเหล้า งดการพนัน เพื่ออบรมให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยของสุราและการพนัน ให้รู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย โดยการติดต่อ ประสานงานกับวิทยากรที่มีความรู้มาอบรมในพื้นที่
- กำหนดทิศทางการทำงาน คือ จัดทำป้ายรณรงค์เมื่อมีการจัดงานศพในหมู่บ้าน โดยนำไปมอบและติดที่บ้านเจ้าภาพงานศพ และขยายผลไปทำงานประเพณีเช่นงานสงกรานต์ ช่วงฤดูการเข้าพรรษา
- จัดกิจกรรมรณรงค์ให้เจ้าภาพ งานบุญปลอดเหล้าตามงานอวมงคลทุกงานที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกับสภาเด็กและเยาวชน ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของชุมชน. และศาลาวัดในงานบุญตามประเพณี เช่น งานเข้าพรรษางานวันสงกรานต์ เป็นต้น

◆ ผลการดำเนินงาน

- **ด้านสังคม** ลดการทะเลาะเบาะแว้งในงานอวมงคล ลดอุบัติเหตุบนท้องถนนได้ เกิดบุคคลต้นแบบในหมู่บ้าน จำนวน ๓ คน
- **ด้านเศรษฐกิจ** แก้ปัญหาหนี้สินในครัวเรือนได้ เดิมมีรายจ่ายจากแอลกอฮอล์งานละ ๓๐,๐๐๐ บาท ทำให้เจ้าภาพมีเงินเหลืองานละ ๓๐,๐๐๐ บาท
- **ด้านสุขภาพ** ประชาชนทุกเพศทุกวัยตระหนักรู้ถึงโทษของการดื่มสุราเพิ่มขึ้น เพิ่มการลดของการเจ็บป่วยอัตราที่ลดลงคิดเป็นร้อยละ ๐.๗๖ (เทียบจากปีก่อน)
- **ด้านการเมืองการปกครอง** มีกฎระเบียบข้อบังคับใช้ร่วมกันงานอวมงคลต้องไม่มีแอลกอฮอล์และการพนัน

หมู่บ้านต้นแบบควบคุมแอลกอฮอล์

หมู่บ้านโนนบาก

จำนวน ๑๑๑ ครัวเรือน

ประชากรในหมู่บ้าน

จำนวน ๕๓๒ คน

หญิง ๒๗๕ คน

ชาย ๒๕๗ คน

ผู้ดื่มเหล้า

๓๗ คน ร้อยละ ๖.๙๕

ทุนทางสังคม

คณะกรรมการหมู่บ้าน, กลุ่มพัฒนาบทบาทสตรี, กลุ่มอาชีพในชุมชน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- การประชาคม
- ข้อมูล จปฐ.
- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)

Key Actors :	ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลนาเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายประยูร คุณทิ
ตำแหน่ง:	คณะกรรมการหมู่บ้าน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๗-๙๕๙๔๐๕๗

ความเป็นมา

ในอดีตบ้านโนนบากเป็นชุมชนที่มีครัวเรือนเป็นนักดื่ม นิยมดื่มเหล้าและใช้เหล้าในการต้อนรับแขก กลิ่นกินวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดองให้เป็นค่านิยมที่ผิดเป็นผลกระทบจากการตลาดและการโฆษณาของผู้ขายน้ำเมา และมีการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาใช้ในประเพณีงานบุญ ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท และอุบัติเหตุจนมีผู้ที่พิการและเสียชีวิต จำนวน ๓ ราย ในปี ๒๕๕๘ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ช่วยกันรณรงค์ให้ชุมชนลด ละ เลิกการดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและเรียกความอบอุ่นของครอบครัวให้กลับคืนมาและเพื่อความยั่งยืนตามหลักความพอเพียง

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- ครอบครัวที่มีในบ้านโนนบก จำนวน ๑๒ ครัวเรือน
- ประชากรหมู่บ้านโนนบก จำนวน ๕๓๒ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ในการขับเคลื่อนด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบ้านโนนบก ขับเคลื่อนผ่านกลไกสำคัญของชุมชน ได้แก่ ผู้นำ คณะกรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าคุ้มบ้าน และชุมชน ดังนี้

๑. ร่วมกันกำหนดกฎระเบียบของหมู่บ้านที่เกี่ยวกับการงดดื่มแอลกอฮอล์ในงานบุญประเพณีของชุมชน ได้แก่ งานบุญข้าวจี่ บุญข้าวสาก บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวกู่ บุญผะเหวด งานบวช และงานศพปลอดเหล้าเพื่อเป็นการให้เกียรติผู้เสียชีวิตและลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับเจ้าภาพ

๒. การสร้างข้อตกลงในการงดจำหน่ายในงานบุญประเพณีร่วมกับร้านค้าและปฏิบัติตาม พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปี ๒๕๕๑

๓. การสร้างกลุ่มอาชีพปลอดน้ำเมา เพื่อเสริมสร้างสุขภาพให้กับสมาชิกกลุ่มและการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

๔. รูปแบบการสื่อสารในการรณรงค์ลด ละ เลิก เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ คือ การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจและเชิญชวนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและปฏิบัติตามกติกาของชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

๕. การรณรงค์ในช่วงเทศกาลปลอดเหล้า ได้แก่ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ และช่วงเข้าพรรษา

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เกิดครอบครัวต้นแบบจำนวน ๖๗ ครัวเรือน
๒. ลดค่าใช้จ่ายในงานบุญประเพณีโดยเฉลี่ยครั้งละ ๒๐,๐๐๐-๒๕,๐๐๐ บาท/ครั้ง
๓. หมู่บ้านโนนบกสามารถลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานบุญได้ร้อยละ ๑๐๐

จิตอาสาสภาเด็กและเยาวชน/งานศพปลอดเหล้า

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน
จำนวน ๗๙๔ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๐๐๐ คน
หญิง ๑,๙๙๕ คน
ชาย ๒,๐๐๕ คน

ผู้ดื่มเหล้า
จำนวน ๑๓๕๖ คน
หญิง ๔๐๙ คน
ชาย ๙๔๗ คน
คนต้นแบบเลิกเหล้า ๑๕ คน
นักดื่มเยาวชน ๘๐ คน

ทุนทางสังคม

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน, โรงพยาบาล ๑ แห่ง, สถานีตำรวจภูธร, โรงเรียน ๔ แห่ง
รพสต. ๑ แห่ง ที่ว่าการอำเภอ, สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- กลุ่มทางสังคมและบุคคลจิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม
- ข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุจากโรงพยาบาล
- ข้อมูลจาก TCNAP และ RECAP

Key Actors:	สภาเด็กและเยาวชน
พื้นที่:	เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางประยูรศรี วิญญายงค์
ตำแหน่ง:	คณะทำงานสภาเด็กและเยาวชน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๕-๘๒๗-๖๙๑๙

ความเป็นมา

จุดเริ่มต้นของสภาเด็กฯ ตำบลหนองใหญ่เกิดจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ จิตอาสาสภาเด็กและเยาวชน ก่อตั้งขึ้น เมื่อ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยให้จัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน เป็นศูนย์กลางและกลไกประสานความร่วมมือองค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่ตำบล ตลอดจนกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มของเด็กและเยาวชน ในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ทุกระดับของชุมชน ในช่วงแรกการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ตำบลหนองใหญ่ นั้นยังไม่มีผลที่เป็นรูปธรรมเท่าไรนัก แต่ในเวลาเดียวกัน เทศบาลตำบลหนองใหญ่ได้จัดกิจกรรม รณรงค์ ลด ละเลิกเครื่องตีมแอลกอฮอล์ กิจกรรมสัญญาณเตือนจุดเสี่ยง และกิจกรรมตามบุญประเพณีอื่นๆ จึงเกิดการรวมตัวของเด็กในพื้นที่ ให้ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม กลายเป็นการตั้งไข่ให้สภาเด็กและเยาวชนไปโดยปริยาย อย่างสอดคล้องกลมกลืน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. เด็กและเยาวชนในพื้นที่ตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๑,๐๐๙ คน
๒. กลุ่มอาสาสมัคร เครือข่ายจิตอาสาในพื้นที่ ตำบลหนองใหญ่ จำนวน ๗๐ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. เทศบาลตำบลหนองใหญ่ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โรงเรียนในเขตพื้นที่ วัด โรงพยาบาล ร่วมขับเคลื่อนกิจกรรม ลด ละ เลิก อบายมุขและสิ่งเสพติด
๒. มีดำเนินงานสำรวจจุดเสี่ยง จุดอันตราย โดยเจ้าหน้าที่ทางเทศบาลตำบลหนองใหญ่ เมื่อพบจุดเสี่ยงแล้วจึงระดมจิตอาสาสภาเด็กและเยาวชน และอาสาสมัครที่สนใจเข้าร่วมมาทำป้ายสัญญาณเตือนโดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ จากท้องถิ่น
๓. จิตอาสาจราจรตามจุดเสี่ยงจุดอันตราย งานบุญประเพณี และงานสำคัญต่างๆ
๔. กิจกรรมเดินรณรงค์การลดสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยให้จิตอาสาสภา เด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทและเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้น

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เยาวชนได้รับการยอมรับจากสังคม การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้ใหญ่/ชุมชนที่เกี่ยวข้องเห็นผลงาน และให้การยอมรับถึงศักยภาพของเยาวชน เปิดโอกาสให้กลุ่มเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเยาวชนในท้องถิ่น
๒. เยาวชนสามารถทำงานเป็นทีม มีภาวะการเป็นผู้นำ/ผู้ตามที่ดีทำให้การทำกิจกรรม ต่าง ๆ สำเร็จไปด้วยดี
๓. เยาวชนได้ค้นพบและตระหนักในคุณค่าของตน เคารพและยอมรับตนเองว่ามีความสำคัญ มีความสามารถ และใช้ความสามารถที่มีอยู่กระทำการสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชนและสังคมได้

ด้านชุมชน ด้านครอบครัว

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
๑๒ หมู่บ้าน
๑,๗๓๐ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
๖,๗๘๓ คน
หญิง ๓,๓๘๒ คน
ชาย ๓,๔๐๑ คน

ผู้ดื่มสุรา
จำนวน ๕๑๕ คน

◆ ทูทางสังคม

รพ.สต.โคกสี/รพ.สต.ดอนคนทา/ครอบครัวต้นแบบ ๓๖ ครอบครัว /อสม. ๑๗๑ คน /อปพร. ๑๐๗ คน /อสค. ๑,๖๙๕ คน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- สถิติการเกิดอุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิตในพื้นที่
- จำนวนผู้ดื่มสุราเป็นประจำและผู้ขับซึ่รถโดยประมาท
- แบบสำรวจกลุ่มผู้เสี่ยงรายครอบครัว

Key Actors:	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสี
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางสาวพนิตาพร ถนอมดำรงศักดิ์
ตำแหน่ง:	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสี
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๓-๑๓๖-๒๕๕๕

◆ ความเป็นมา

ตำบลขุนทองตั้งอยู่บนถนนทางหลวง ๒๐๒ บัวใหญ่-ชัยภูมิ เมื่อปี ๒๕๕๘ เกิดอุบัติเหตุทางถนนที่มีผู้เสียชีวิต ๒ ราย ซึ่งอุบัติเหตุทางถนนจะเกิดมากในช่วงเทศกาล ได้แก่ วันปีใหม่ วันสงกรานต์ และวันเข้าพรรษา องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสี พัฒนาศักยภาพของ อปพร.จำนวน ๑๐๗ คน ทำหน้าที่เฝ้าระวังอุบัติเหตุในพื้นที่ช่วงเทศกาลสำคัญ พร้อมเพิ่มมาตรการด้านชุมชนอย่างเข้มแข็งในทุกหมู่บ้าน สกัดกั้นพี่น้อง ลูกหลาน เพื่อลดจุดเสี่ยงและสกัดกั้นผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่ผ่านเข้า-ออกหมู่บ้าน ไม่ให้ออกสู่ถนนหลักที่สำคัญ คือ ทางหลวง ๒๐๒ บัวใหญ่-ชัยภูมิ และ ทางหลวง ๒๒๔๖ บ่อตะครอง – ตะโก เป็นแยกถนนที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ สรุปผลการดำเนินงานในแต่ละวัน สรุปจำนวนครั้งที่เกิดอุบัติเหตุ จำนวนผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต โดยเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา รวมถึงร่วมกันสอบสวนหาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในชุมชน เพื่อหาแนวทางแก้ไขในครั้งต่อไป ซึ่งในปี ๒๕๖๑ ที่ผ่านมานั้น ตำบลขุนทองมีจำนวนอุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิตเป็น “ศูนย์” ในพื้นที่

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ประชาชนกลุ่มที่ดื่มสุราเป็นประจำในตำบลขุนทอง ๕๑๕ คน และประชาชนที่เดินทางบนถนนทางหลวง ๒๐๒ บัวใหญ่-ชัยภูมิ
๒. ประชาชนกลุ่มขับรถประมาทและไม่สวมหมวกกันน็อก จำนวน ๔๙ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. อาสาสมัครประจำครอบครัวสำรวจสมาชิกครัวเรือนที่มีพฤติกรรมดื่มสุรา พร้อมทำทะเบียนข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการติดตาม
๒. สมาชิกในครัวเรือนเฝ้าระวังและดูแลผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเมาแล้วขับ โดยไม่ให้ขับซึ่งรถจักรยานยนต์ เมาแล้วหลับอยู่ที่บ้าน
๓. แกนนำฝ่ายท้องที่ อปพร. อสม. และประชาชน ตั้งด่านชุมชน เพื่อสกัดกั้นผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเข้า-ออกหมู่บ้าน เช่น เมาแล้วขับ ขับซีด้วยความเร็ว ไม่สวมหมวกนิรภัย ไม่ให้ออกสู่ถนนทางหลวง
๔. ประชุมเตรียมความพร้อมด้านครอบครัวโดยมีนายอำเภอบัวใหญ่ สถานีตำรวจภูธรอำเภอบัวใหญ่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง ผอ.รพ.สต.โคกสี ผู้นำทุกชุมชน อปพร. และ อสม. เพื่อรับแจ้งนโยบาย
๕. จัดตั้งศูนย์สร้างเมาดำเนินการโดย รพ.สต.โคกสี ร่วมกับเจ้าหน้าที่อำเภอบัวใหญ่ ตำรวจจากสถานีตำรวจอำเภอบัวใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ผู้นำหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลขุนทอง อปพร.ทุกหมู่บ้าน อสม.ทุกหมู่บ้าน และกลุ่มจิตอาสา

◆ ผลการดำเนินงาน

สถิติจำนวนอุบัติเหตุในเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๑ มีค่าเป็นศูนย์ ชุมชนมีความสงบเรียบร้อยประชาชนที่ประสบภัยได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว เกิดการปฏิสัมพันธ์อันดีในครอบครัว พัฒนาการทำงานภาคีเครือข่าย

งานบุญปลอดเหล้า กฐินปลอดเหล้า งานศพปลอดเหล้า

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน ๑,๔๐๙
ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๕,๘๙๖ คน
หญิง ๒,๔๔๘ คน
ชาย ๒,๔๔๘ คน

ผู้ดื่มเหล้า
จำนวน ๓๙๑ คน
หญิง ๕ คน
ชาย ๓๘๖ คน

ทุนทางสังคม

บุคคลต้นแบบ คณะกรรมการหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนยางซิ่นก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนผักแว่น อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- จปฐ.
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนผักแว่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนยางซิ่นก

Key Actors :	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบล
พื้นที่:	ตำบลยางซิ่นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายวานิชย์ ทิมา
ตำแหน่ง:	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลยางซิ่นก
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๖-๔๓๑๑๓๘๘

ความเป็นมา

จากสถานการณ์อุบัติเหตุในพื้นที่ตำบลยางซิ่นก ช่วงเทศกาลปีใหม่และวันสงกรานต์ในช่วง ๗ วัน อันตราย พบว่ามีอุบัติเหตุเกิดขึ้น จำนวน ๗ ครั้ง ซึ่ง ๕ ใน ๗ ครั้ง สาเหตุเกิดจากการดื่มสุราแล้วขับขียานพาหนะ และมีการสูญเสียชีวิต ๒ ราย นอกจากนั้นในงานประเพณี งานบุญกฐิน บุญผ้าป่า ตลอดจนงานศพ มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกงานและเมื่อสอบถามข้อมูลจากเจ้าภาพงานศพ ๑ งานพบว่าค่าใช้จ่ายเฉพาะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึง ๒๕,๐๐๐ บาท และจากข้อมูลการเข้ารับการรักษาอาการเจ็บป่วยที่มีสาเหตุจากการดื่มเหล้าทั้งเฉียบพลันและเรื้อรังพบว่า ประชากรในกลุ่มวัยทำงาน อายุระหว่าง ๒๕-๕๐ ปี มีพฤติกรรมการดื่มสูงกว่าช่วงวัยอื่น

ด้วยเหตุนี้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลยางซิ่นก ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลผักแว่น ได้จัดการประชุมร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ เพื่อดำเนินกิจกรรมรณรงค์การร่วมกิจกรรมงานบุญปลอดเหล้า กฐินปลอดเหล้า งานศพปลอดเหล้าเพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพให้คนในชุมชน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนจำนวน ๑๐ หมู่บ้านในเขตตำบลยางซึ้ง

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสถานีวิทยุท้องถิ่น เพื่อการลดอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสุขภาพและลดภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น โดยการสร้างค่านิยมในการส่งเสริมสุขภาพและต้นแบบที่ดี ด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายโดยความสมัครใจของเจ้าภาพงานต่างๆ และพัฒนาไปสู่ร้านค้าในชุมชนที่ไม่ขายเหล้า เพื่อพัฒนาสู่การเป็นชุมชนปลอดเหล้า และมอบเกียรติบัตรสำหรับเจ้าภาพที่ร่วมโครงการ และจัดกิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ผ่านประเพณีวัฒนธรรม วันสำคัญทางศาสนาหรือกิจกรรมต่างๆ ในหอกระจายข่าวในแต่ละหมู่บ้าน

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. งานศพงานบุญปลอดเหล้า ๑๐๐ % หมู่ที่ ๑ บ้านยาง
๒. วัดเข้าร่วมกิจกรรมวัดส่งเสริมสุขภาพจำนวน ๔ แห่ง
๓. งานกฐินปลอดเหล้า ๕ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐
๔. บังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการลดอุบัติเหตุจากรถตาม พรบ.ควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปี ๒๕๕๑ ในเขตพื้นที่ตำบลยางซึ้ง

ดูแลเด็กปฐมวัย ...โดยชุมชนท้องถิ่น

นักอนุรักษน้อย

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๔๐๙ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๘๑๙ คน
หญิง ๒,๔๔๘ คน
ชาย ๒,๔๔๘ คน

เด็กปฐมวัย
จำนวน ๓๒๕ คน
หญิง ๑๙๕ คน
ชาย ๑๓๐ คน

ทุนทางสังคม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ๒ แห่ง วัด ๑๐ แห่ง โรงเรียนผู้สูงอายุ ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ป่าชุมชน ป่าปกป้องพันธุ์กรรมพืช องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- TCNAP
- RECAP
- LPA
- แผนพัฒนาท้องถิ่น
- ข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น
- ข้อมูลพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Key Actors :	ท้องถิ่น
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง
วิทยากร:	นายภัทรทิยะ บุราภรณ์
ตำแหน่ง:	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๕-๖๑๓๘๔๒๔

ความเป็นมา

จากข้อมูลของการจัดการระบบข้อมูลตำบล(TCNAP) ปี ๒๕๕๙ ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นลำดับต้นๆ ของตำบลยางซึ้ง คือ ปัญหาการขาดแคลนน้ำในการอุปโภคและบริโภค และรองลงมาคือปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าในเขตตำบลยางซึ้ง และข้อมูลจากการทำวิจัยชุมชน(RECAP) ในการถอดบทเรียนนวัตกรรมจัดการแหล่งเรียนรู้ ทำให้ทราบว่าจัดการปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ที่และการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนนั้น สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกเราควรจะทราบข้อมูลของพื้นที่ป่า จากปัญหาการบุกรุกพื้นที่ชายป่าหนองสองพี่น้อง ที่มีเนื้อที่ ๔๗๕ ไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๕ มีชาวบ้านที่มีที่ดินติดกับบริเวณชายป่าชุมชนหนองสองพี่น้อง ได้เผ่าถางป่าและรื้อกล้าพื้นที่ป่าเพื่อการทำไร่และปลูกต้นยางพารา ประกอบกับมีขบวนการลักลอบตัดไม้ในป่าชุมชนแห่งนี้จนต้นไม้ที่มีอายุหลายร้อยปีได้ถูกตัดและลดจำนวนลง ด้วยเหตุนี้องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้งได้ทำการสำรวจบริเวณพื้นที่ป่าและแนวเขตป่าและได้ขอให้ชาวบ้านที่รื้อกล้าเขตพื้นที่ป่าได้หยุดการบุกรุกและแผ้วถางป่า ไกล่เกลี่ยและชี้แจงทำความเข้าใจกับชาวบ้านที่บุกรุกแผ้วถางป่า จนเข้าใจและหยุดการบุกรุกป่า และจัดทำโครงการทำถนนดินโดยรอบแนวเขตผืนป่า เพื่อป้องกันการรื้อกล้าพื้นที่ของชาวบ้าน จากการเริ่มดำเนินงาน โครงการรวมใจรักดี รักษาพื้นที่สีเขียว ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

◆ กลุ่มเป้าหมาย

เด็กปฐมวัย จำนวน ๑๙๕ คน

เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๕๒ จากโรงเรียน ๕ แห่ง

ครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตตำบลยางซึ้ง ๕ แห่ง

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

จากแนวคิดที่ต้องการให้เกิดความยั่งยืนในการอนุรักษ์ป่านี้เอง องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง จึงได้เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และได้นำเอาโครงการใส่ใจร่วมพัฒนาการดูแลเด็กปฐมวัยสู่ชุมชนเข้มแข็ง ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดย สำนักสร้างเสริมสุขภาพชุมชน (สำนัก ๓) มาบูรณาการกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุและประชาชนชาวบ้านในชุมชน โรงเรียนในเขตตำบลยางซึ้ง และกลุ่มผู้สูงอายุ ในการดำเนินกิจกรรม นกอนุรักษ์น้อย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นที่มีในชุมชน โดย เด็กปฐมวัยที่ได้ทำกิจกรรมบูรณาการร่วมกับเด็กนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา (๒) เพื่อให้เด็กปฐมวัย และเด็กนักเรียน ตำบลยางซึ้ง ได้สำรวจท้องถิ่นและสภาพภูมิศาสตร์ชุมชนของตนเอง (๓) เพื่อปลูกฝังให้ เด็กปฐมวัยและเด็กนักเรียนในชุมชนตำบลยางซึ้ง เกิดความรักความผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง (๔) เพื่อให้เด็กปฐมวัยและเด็กนักเรียนได้รู้จักพันธุ์พืช และ ทรัพยากรที่มีในชุมชนของตนเอง โดยมีงานและกิจกรรมที่ทำได้ กิจกรรมการสำรวจทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น กิจกรรมการสำรวจป่าและพันธุ์พืช กิจกรรมพหุศาสตร์ในโรงเรียน จนได้ฐานข้อมูลทรัพยากรของท้องถิ่น

◆ ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินกิจกรรมนกอนุรักษ์น้อย ในพื้นที่ป่าชุมชนหนองสองพี่น้อง ส่งผลให้ป่าชุมชนหนองสองพี่น้องได้ประกาศเป็นป่าปกป้องพันธุกรรมพืช เมื่อวันที่ ๙ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ และเกิดผลผลิตและผลผลิตในชุมชน ส่งผลให้เกิดประโยชน์ ดังนี้ (๑) สามารถหยุดการรุกรานพื้นที่ชายป่าได้ ๑๐๐ % (๒) เกิดป่าทดแทนจากการปลูกป่า (๓) การลักลอบตัดไม้ในป่าลดลงจนไม่มีการลักลอบเนื่องจากชาวบ้านที่เคยรุกรานพื้นที่ป่าได้ช่วยเฝ้าระวังพวกลักลอบตัดไม้ (๔) เกิดป่าชุมชนจากการประกาศให้ป่าหนองสองพี่น้องเป็น ป่าชุมชนหนองสองพี่น้อง ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ และมีคณะกรรมการดูแลรักษาป่าชุมชนโดยคณะกรรมการบ้านยางซึ้ง หมู่ ๑ (๕) เกิดป่าปกป้องพันธุกรรมพืช โดยการประกาศให้ป่าชุมชนหนองสองพี่น้อง เป็นป่าปกป้องพันธุกรรมพืช ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เมื่อวันที่ ๘ เดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๙ (๖) เกิดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (๗) เกิดการผลักดันการปรับปรุงค่ายลูกเสือหนองสองพี่น้องให้สามารถดำเนินการด้านการใช้ประโยชน์ได้ (๘) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ (๙) เกิดนกอนุรักษ์น้อย จาก รุ่นสู่รุ่นที่จะส่งต่อแนวคิดในการเป็นรากฐานของนกอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สร้างสังคมเป็นสุขทุกกลุ่มวัย

จำนวน ๖ หมู่บ้าน
๑๐ ชุมชน
จำนวน ๘๗๘ ครัวเรือน

ประชากร
๔,๒๙๐ คน
ชาย ๒,๐๕๗ คน
หญิง ๒,๒๓๓ คน

เด็กปฐมวัย
จำนวน ๑๑๑ คน
หญิง ๖๒ คน
ชาย ๔๙ คน
ผู้สูงอายุ ๘๑๙ คน
ผู้พิการ ๓๐๓ คน

◆ ทูมทางสังคม

ศูนย์พัฒนาครอบครัว, โรงพยาบาลสนม, ชมรมคนพิการเทศบาลตำบลสนม, วัดธาตุ, ชมรม อสม. ชมรมผู้สูงอายุ ๗ ชมรม, โรงเรียนสูงวัยเทศบาลตำบลสนม, กลุ่มร่วางงัก

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลทุนและศักยภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (RECAP)
- ข้อมูล อปท.
- ข้อมูลจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ เทศบาลตำบลสนม

Key Actors :	ศูนย์พัฒนาครอบครัวเทศบาลตำบลสนม
พื้นที่:	เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นายสุธี สมเสร็จ
ตำแหน่ง:	ประธานศูนย์พัฒนาครอบครัว
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๕-๙๒๙-๘๗๒๐

◆ ความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาครอบครัวได้จัดตั้งขึ้น เมื่อ เดือน กุมภาพันธ์ ปี ๒๕๖๑ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เป็น องค์กรประชาชนที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หรือองค์กรในชุมชน ที่อาสาสมัครมาร่วมกันดูแล ป้องกันและ แก้ไขปัญหาครอบครัวในชุมชนที่มีการบริหารจัดการในรูปแบบของ “คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน” โดยมีเครือข่ายกลุ่มครอบครัวเป็นสมาชิก และอยู่ในความดูแลและสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล โดยศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน หรือ ศพค. จะทำหน้าที่ เป็นตัวแทนของประชาชน ในหมู่บ้าน/ตำบล ในการสำรวจข้อมูล วางแผน และประสานความร่วมมือจาก หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และองค์กรประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ ครอบครัว โดยคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จะมาจากการคัดเลือกของประชาชนตาม กระบวนการประชาคม

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ภาคประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสนมจำนวน ๖ หมู่บ้าน ๑๐ ชุมชน ๘๑๙ ครัวเรือน ประชากร จำนวน ๔,๒๙๐ คน แยกเป็นชาย ๒,๐๕๗ คน หญิง ๒,๒๓๓ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. อบรมให้ความรู้เครือข่าย คณะกรรมการศูนย์พัฒนารอบครัว ชุมชนละ ๕ คน รวม ๕๐ คน ในการให้ความรู้ในหน้าที่และหลักการทำงานทั่วไป
๒. ออกสำรวจวงสเคราะห์ให้ครัวเรือนที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เช่น
  - ๑) ครอบครัวเด็กผู้ยากไร้ โดยได้รับเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือรายละ ๑,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐ ราย
  - ๒) ครอบครัวคนพิการ โดยได้รับเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือรายละ ๒,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๐ ราย
  - ๓) ครอบครัวผู้สูงอายุ โดยได้รับเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือรายละ ๒,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒ ราย
๓. การประสาน ประชาชนในชุมชน ผู้นำในท้องที่ ท้องถิ่น เพื่อช่วยปรับสภาพอยู่อาศัยของ ครอบครัวคนพิการ ครอบครัวผู้สูงอายุ จำนวน ๔๐ ราย ทั้งปรับสภาพทั่วไป เช่น เปลี่ยนโถส้วม ราวจับ ราวบันได และ ปรับทั้งหลัง

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ด้านสังคม เกิดสังคมเกื้อกูล ครอบครัวประสบปัญหาทางสังคม รู้สึกได้ถึงความเป็นส่วนหนึ่งของตำบล รู้สึกมีคุณค่า ไม่ได้ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ได้รับคำปรึกษาต่างๆ
๒. ด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวประสบปัญหาทางสังคม มีรายได้เสริมจากกิจกรรม เกิดการเรียนรู้การผลิตแบบพึ่งพาตนเอง โดยให้เป็นสมาชิกกลุ่มทุนในพื้นที่ ในการสร้างงานสร้างอาชีพ
๓. ด้านสุขภาพ มีอาสาสมัครเยี่ยมบ้าน ได้รับการช่วยเหลือด้านต่างๆ ตามฐานข้อมูล ส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างพลัง ทั้งสุขภาพกายและจิตใจ
๔. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้รับการปรับสภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัย สำหรับครอบครัวที่ประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย
๕. ด้านการเมือง ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เช่น โครงการอบรมให้ความรู้สมาชิกแกนนำเครือข่ายในระดับหมู่บ้านชุมชน และตำบลในการเฝ้าระวังปัญหาต่างๆ

หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นเด็กปฐมวัยและโรงเรียนผู้สูงอายุ

หมู่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๔๐๙ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๔๐๙ ครัวเรือน

เด็กปฐมวัย
จำนวน ๓๒๕ คน
หญิง ๑๙๕ คน
ชาย ๑๓๐ คน

ทุนทางสังคม

ทุนทางสังคม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ๒ แห่ง โรงเรียนผู้สูงอายุ ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ วัด สภาวัฒนธรรมตำบลยางซึ้ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- TCNAP
- RECAP
- LPA
- แผนพัฒนาท้องถิ่น
- ข้อมูลพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
พื้นที่:	นางเพ็ญศรี สร้อยมาตร์
วิทยากร:	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ
ตำแหน่ง:	วิทยากร
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๕-๖๑๓๓๔๙๘

ความเป็นมา

ความเป็นมา หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นเริ่มดำเนินการปี ๒๕๖๐ พัฒนาขึ้นจากการทำกิจกรรมตามงานฐานทรัพยากร ท้องถิ่นกิจกรรมนันทนาการน้อย และการถอดบทเรียนตามโครงการใส่ใจร่วมพัฒนาการดูแลเด็กปฐมวัย จำนวน ๑๙๕ คน จาก ๕ ศพด.ขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี รวมถึงศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญา ชาวบ้านและอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็ก ปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้สูงอายุจากโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลยางซึ้งจำนวน ๑๓๔ คน โดยในกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร ได้คำนึงถึงบริบทของท้องถิ่นเป็นหลัก และนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้าน ศิลปวัฒนธรรมและ ประเพณีในท้องถิ่น มาเป็นสื่อการเรียนรู้และเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน โดยการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุและ ประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถ ในเรื่องประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น การทำของเล่นพื้นบ้าน การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้ ประเพณีวัฒนธรรมการงานจักสานของตีมีค่า ของเล่นภูมิปัญญา คุณค่าอาชีพ เสริมและด้านการศึกษาระบบฐานทรัพยากรท้องถิ่น(นันทนาการน้อย) ในตำบลยางซึ้ง อำเภอเขื่องใน จังหวัด อุบลราชธานี

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- ๑) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕ แห่ง
- ๒) เด็กปฐมวัยจำนวน ๑๙๕ คน
- ๓) ผู้สูงอายุ จำนวน ๑๓๔ คน

◆ วัตถุประสงค์ดำเนินงาน

- ๑) ดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลยางซึ้งและ โรงเรียนผู้สูงอายุ โดยให้ผู้สูงอายุ ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความรู้ ความชำนาญ หรือปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้
- ๒) ถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นพร้อมกันนั้นยังเป็นการปลูกฝังให้เด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่พร้อมในการเรียนรู้และการซึมซับสิ่งต่างๆ รอบตัว
- ๓) สร้างจิตสำนึกภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมคุณค่าอันดีงามของศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันมีค่า ยิ่งของชุมชนท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของนโยบายด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ให้ท้องถิ่นได้มีโอกาสในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพปัญหา และ สภาพความต้องการได้

◆ ผลการดำเนินงาน

- ๑) เด็กปฐมวัย กลุ่มอายุแรกเกิด- ๕ ปี ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามหลักการพัฒนาการของเด็กทั้ง ๔ ด้าน คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ พัฒนาการทางด้านสังคม และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา
- ๒) ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม การปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีความรักและภูมิใจในท้องถิ่น เรียนรู้ ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีท้องถิ่น และได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุอย่างมีความรักความสัมพันธ์อันอบอุ่นใน ครอบครัว จนส่งผลให้เด็กได้เป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักกาลเทศะและให้ความเคารพกับผู้สูงอายุ
- ๓) เรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับเด็กปฐมวัยและเรียนรู้หลักการดูแลเลี้ยงดูบุตรหลานที่ถูกวิธี และได้ใช้ภูมิปัญญาที่มีสร้าง ประโยชน์กับสังคมพร้อมทั้งได้ทบทวนการฝึกสมองและทักษะด้านการคิด
- ๔) ประโยชน์ด้านการดูแลสุขภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ นอกจากนั้น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ด้านการ สร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน
- ๕) ได้รับการฟื้นฟู ดูแลบำรุงรักษา อนุรักษ์ด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุและเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดจนปราชญ์ ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจได้รับการส่งเสริมและทบทวนภูมิปัญญาของตนได้สร้างอาชีพเสริมเพิ่ม รายได้และได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับลูกหลานรุ่นต่อรุ่นได้สืบสานต่อไปสู่สุญหาย

สื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ

หมู่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน ๑,๙๕๙
ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๘,๕๙๐ คน
หญิง ๔,๒๑๘ คน
ชาย ๔,๒๗๒ คน

เด็กปฐมวัยอายุ
๐-๕ ปี
จำนวน ๓๐๘ คนหญิง
๑๔๗ คนชาย ๑๖๑ คน

ทุนทางสังคม

ศพด. ๔ แห่ง รพสต ๒ แห่ง กลุ่มจักสาน ๑ กลุ่ม ชมรมผู้สูงอายุ ๑ กลุ่ม จิตอาสา ๑ คน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจากการวิจัยชุมชน RECAP
- ข้อมูลกลุ่มทางสังคมและบุคคลจิตอาสาเข้ามาถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตสื่อของเล่น
- ข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาการเด็กจากสื่อของเล่น

Key Actors :	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลไหล่ทุ่งพัฒนา
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลไหล่ทุ่ง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางสิรินภา บุญเนา
ตำแหน่ง:	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลไหล่ทุ่งพัฒนา
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๐-๗๓๘๘๑๙๖

ความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลไหล่ทุ่ง ได้จัดทำโครงการสื่อสร้างสรรค์เสริมสร้างพัฒนาการเด็ก เริ่มโครงการวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อจัดทำสื่อการเรียนการสอนสำหรับส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จากข้อมูลเด็กที่เข้าเรียนใน ศพด.ตำบลไหล่ทุ่ง ทั้ง ๔ แห่ง อายุ ๒-๕ ปี จำนวน ๒๑๑ คน ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กต้องจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านร่างกาย ๒) ด้านสติปัญญา ๓) ด้านสังคม ๔) ด้านอารมณ์และจิตใจ การเล่นทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียดและได้เรียนรู้ สิ่งที่จะช่วยให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการสูงสุดคือ “ของเล่น” ศพด.ตำบลไหล่ทุ่งจึงได้ผลิตสื่อของเล่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน และพัฒนาทักษะการผลิตสื่อของครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ ๑) ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็ก เช่น กะลา (เดินกะลา) หวดภูมิปัญญา ๒) ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เช่น ถาดจำนวนนับจากไม้ไผ่ ๓) ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็ก เช่น ลูกขี้กมหัตถกรรม โทรศัพท์ไร้สาย ๔) ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจของเด็ก เช่น ลูกแซกกระป๋องนม

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ครูผู้ดูแลเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลไหล่ทุ่ง ทั้ง ๔ แห่ง ได้แก่

๑. ครูศพด.บ้านไหล่ทุ่งพัฒนา จำนวน ๔ คน
๒. ครูศพด.บ้านไหล่สูง จำนวน ๔ คน
๓. ครูศพด.บ้านดอนงิ้ว จำนวน ๔ คน
๔. ครูศพด.บ้านบ่อหิน จำนวน ๓ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

สื่อของเล่นจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลไหล่ทุ่ง ได้แก่

๑. ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็ก เช่น กะลา (เดินกะลา) หวดภูมิปัญญา
๒. ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เช่น ถาดจำนวนนับจากไม้ไผ่
๓. ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็ก เช่น ลูกชกมหัศจรรย์ โทรศัพทไร้สาย
๔. ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจของเด็ก เช่น ลูกแซกกระป๋องนม

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. มีสื่อของเล่นที่หลากหลายสำหรับส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
๒. ได้สื่อของเล่นที่มีความปลอดภัยกับเด็ก เพราะประดิษฐ์จากวัสดุในท้องถิ่น
๓. ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการฝึกพัฒนาทักษะการผลิตสื่อที่เหมาะสมกับเด็ก

สื่อการเรียนการสอนดีมีคุณภาพที่ ศพด.หนองหัวเอน

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๕ หมู่บ้าน
๑,๒๓๕ ครัวเรือน
(ข้อมูล รพ.สต.)

ประชากร ๑,๔๓๒ คน
ชาย ๖๙๐ คน
หญิง ๗๔๒ คน

เด็กปฐมวัย
จำนวน ๕๘ คน
ชาย ๓๓ คน
หญิง ๒๕ คน

ทุนทางสังคม

ศพด.หนองหัวเอน / รพ.สต.ดอนคนทา

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- สื่อการสอนเพื่อเสริมพัฒนาการเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- จำนวนเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่บริการ

Key Actors:	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางจุฑามาศ จันทร์วงษา
ตำแหน่ง:	ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองหัวเอน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๖๓-๐๓๖๖๘๓๑

ความเป็นมา

ตามความต้องการของชาวบ้าน หมู่ ๓, ๗, ๘, ๙ และ หมู่ ๑๐ ตำบลขุนทองที่มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก จึงได้ก่อตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหัวเอน ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๙ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนทางสังคม (SIF) เพื่อก่อสร้างอาคารศูนย์เด็กเล็กบ้านหนองหัวเอน ปัจจุบันสังกัดกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเด็กนักเรียนจำนวน ๕๘ คน ข้าราชการครูจำนวน ๒ คน ผู้ดูแลเด็ก ๑ คน มีคณะกรรมการศูนย์ จำนวน ๑๓ คน สอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๔๖ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย จุดเด่นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองหัวเอน คือการนำใช้แผนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Individual Education Plan (IEP) ปัจจุบันเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถมีพัฒนาการที่ดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ สามารถเข้าเรียนในระดับต่อไปได้

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- เด็กก่อนวัยเรียนใน ศพด. จำนวน ๕๘ คน ชาย ๓๓ คน หญิง ๒๕ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
๒. จัดการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งในและนอกห้องเรียน
๓. แบ่งห้องเรียนตามเกณฑ์อายุ คือ ๒-๓ ขวบ ๑ ห้อง และ ๓-๔ ขวบ ๒ ห้อง
๔. นำใช้ ๔ สารการเรียนรู้ คือ (๑) สารการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก (๒) สารเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก (๓) สารการเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว และ (๔) สารเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก
๕. นำใช้แผนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Individual Education Plan (IEP)
๖. ในแต่ละปีการศึกษาจะมีการตรวจทันตสุขภาพจำนวน ๔ ครั้ง โดย รพ.สต.ดอนคนทา

◆ ผลการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหัวเอนการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับดี (ร้อยละ ๘๕.๘๒) เด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหัวเอน มีพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม สามารถเข้าเรียนต่อในโรงเรียนในระดับชั้นสูงขึ้นได้โดยไม่มีปัญหาเรื่องพัฒนาการ

การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อเด็กปฐมวัย ศพด.บ้านทุ่งสะแบง

หมู่บ้านในเขตบริการ

จำนวน ๒ หมู่บ้าน
บ้านทุ่งสะแบง หมู่ ๔
บ้านทุ่งสะแบง หมู่ ๗

จำนวนนักเรียน

พด.บ้านทุ่งสะแบง
๔๓ คน
หญิง ๒๔ คน
ชาย ๑๙ คน

เด็กปฐมวัย

๐-๕ ปี ๖๒๒ คน

ทุนทางสังคม

ศพด.อบต.มะเกลือใหม่ / ศพด.บ้านทุ่งสะแบง / ศพด. บ้านวะภูแก้ว / ศพด. บ้านดงมะไฟ/
รพ.สต.มะเกลือใหม่
รพ.สต.วะภูแก้ว /อบต.มะเกลือใหม่ / วัดบ้านทุ่งสะแบง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- สื่อการเรียนการสอน
- แฟ้มประวัติ
- แบบประเมินความพึงพอใจ
- แบบประเมินพัฒนาการเด็ก

Key Actors :	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งสะแบง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางสาวโชติกา แสนสาร
ตำแหน่ง:	ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งสะแบง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๖๕-๑๕๑๖๒๕๕

ความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งสะแบง ก่อตั้งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ตั้งอยู่เลขที่ ๒๘๒ หมู่ ๔ บ้านทุ่งสะแบง ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด ๔๓ คน ครู ๑ คน ผู้ดูแลเด็ก ๒ คน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อเด็กปฐมวัย เนื่องจาก ศพด.บ้านทุ่งสะแบง ก่อตั้งมาเป็นเวลา ๒๕ ปี อาคารจึงมีสภาพทรุดโทรม ซึ่งงบประมาณในการซ่อมแซมปรับปรุงอาคารมีจำนวนจำกัด ผู้บริหาร อบต.มะเกลือใหม่ได้เล็งเห็นความสำคัญการศึกษาของเด็กในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนของเด็ก จึงได้ประสานงานไปยังบริษัท สยามซานิทารีพีดี จำกัด ทางบริษัทจึงส่งเรื่องโครงการปรับปรุงพัฒนา เข้าไปในโครงการ “ปันโอกาสवादอนาคต ปีที่ ๑๒” ของมูลนิธิเอสซีจี ซึ่งมูลนิธิฯ ได้อนุมัติงบประมาณปรับปรุงซ่อมแซม เป็นจำนวนเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อนำมาปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร ศพด.ให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- เด็กในเขตพื้นที่บ้านทุ่งสะแบง หมู่ ๔ และหมู่ ๗ จำนวน ๔๓ คน
เพศชาย ๑๙ คน เพศหญิง ๑๓ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

สืบเนื่องมาจากได้รับทราบข่าวสารจากมูลนิธิเอสซีจี ตามโครงการ “ปันโอกาส วาดอนาคต” จึงได้เขียนโครงการขอรับงบประมาณสนับสนุน ในการซ่อมแซมปรับปรุงห้องน้ำและห้องครัว นำมาปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร ศพต.ให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ในส่วนของห้องเรียน เน้นให้มีความสะอาด สวยงาม ปลอดภัย จัดมุมประสบการณ์เพื่อให้เด็กมีกิจกรรม พร้อมสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆที่แข็งแรง สวยงาม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก มีห้องน้ำภายในห้องเรียนเพื่อความสะอาดและปลอดภัยของเด็ก นอกจากนี้ยังตกแต่งสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาด้วยพันธุ์ไม้ต่างๆ จัดสวนหย่อมทำให้เด็กได้สัมผัสธรรมชาติของจริง ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพจิตดี สนุกสนานกับการเรียน สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย โดยยึดหลักสะอาด ร่มรื่น สวยงาม เป็นระเบียบ ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

◆ ผลการดำเนินงาน

สามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อเด็กปฐมวัยส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตดี สนุกสนานกับการเรียนรู้ ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการเติบโตที่สอดคล้องสมวัย มีความสุขในการเรียน ส่งผลให้ผู้ปกครองไว้วางใจในการนำบุตรหลานมาเข้าเรียนที่ ศพต.บ้านทุ่งสะแบง และเด็กได้เรียนรู้ฝึกทักษะตามวัย ได้พัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจ มีความสุขและปลอดภัย และทำให้ภูมิทัศน์ดูสวยงาม น่าอยู่

ศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๖ หมู่บ้าน
๑๐ ชุมชน
จำนวน ๘๗๘ ครัวเรือน

ประชากร
๔,๒๙๐ คน
ชาย ๒,๐๕๗ คน
หญิง ๒,๒๓๓ คน

เด็กปฐมวัย
จำนวน ๑๑๑ คน
ชาย ๖๒ คน
หญิง ๔๙ คน

ทุนทางสังคม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ศูนย์พัฒนาครอบครัว, โรงพยาบาลสนม, วัดธาตุ, ชมรม อสม., โรงเรียนผู้สูงอายุ, กลุ่มร่วางกก้า, รร.สนมศึกษาคร., สำนักงานเขตพื้นที่ฐาน เขต ๒, สสจ.สุรินทร์, สำนักงานอนามัยที่ ๙ นครราชสีมา

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP) ข้อมูลทุนและศักยภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (RECAP)
- ข้อมูลพื้นฐานตำบล (จปฐ)
- ข้อมูลทะเบียนราษฎร
- ข้อมูลเด็กปฐมวัยโรงพยาบาลสนม

Key Actors :	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสนม
พื้นที่:	เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นางบัวสอน แสนสุข
ตำแหน่ง:	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสนม
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๗-๓๔๑-๑๒๗๗

ความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสนม หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดธาตุ สังกัดเทศบาลตำบลสนม ได้รับการถ่ายโอนมาจากกรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เดิมตั้งอยู่บริเวณวัดธาตุ บ้านสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ แต่เนื่องจากบริเวณคับแคบไม่สะดวกในการดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าที่ควร จึงย้ายสถานที่มาตั้งอยู่บริเวณที่ว่าการอำเภอสนม ซึ่งเมื่อก่อนเป็นสถานที่ตั้ง สำนักงานเทศบาลตำบลสนม เพื่อให้มีความเหมาะสม สำหรับการดูแลให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย ต่อมาเทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ได้ย้ายสถานที่ตั้งมาตั้งที่ ม.๒ บ้านสนม เทศบาลตำบลสนม จึงได้ดำเนินการตั้งงบประมาณก่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กวัดธาตุ บนที่ดินประมาณ ๒ ไร่ และเปลี่ยนเป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสนม จนถึงปัจจุบัน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน ๗ คน เด็กปฐมวัย ช่วง อายุ ๒-๕ ปี จำนวน ๑๑๑ คน ดังนี้

๑. เด็กอายุ ๒ ขวบ จำนวน ๒๘ คน แยกเป็นชาย ๑๙ คน หญิง ๙ คน
๒. เด็กอายุ ๓ ขวบ จำนวน ๖๗ คน แยกเป็นชาย ๓๗ คน หญิง ๓๓ คน
๓. เด็กอายุ ๔ ขวบ จำนวน ๑๓ คน แยกเป็นชาย ๖ คน หญิง ๗ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการ ที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
๒. การอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
๓. พัฒนาการเด็กองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย มีกิจกรรมที่หลากหลาย เอื้อต่อการเรียนรู้
๔. เหมาะสมกับวัยจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ให้เด็กมีทักษะชีวิต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี

๕. สร้างความรู้ความเข้าใจ ประสานความร่วมมือ ระหว่าง หน่วยงาน สถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็ก

๖. ปรับโครงสร้าง และสิ่งแวดล้อมในอาคารสถานที่ให้บริการสำหรับเด็กในศพต. ให้เอื้อต่อการดูแลเด็ก เช่น ของเล่นเด็กที่มีมาตรฐาน ปลอดภัย บ้านโตมีราวจับตัวยุเหมาะสำหรับเด็ก ปลั๊กไฟที่มีปิดและอยู่สูง อุปกรณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย อุปกรณ์หรือวัสดุที่ไม่ใส่สีที่เป็นอันตราย เลื่อนหลอดง่าย เป็นต้น

๗. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกับโรงพยาบาลสนม จัดกิจกรรมดูแลกิจวัตรประจำวันของเด็กในเรื่องอาหาร และการรับประทานอาหาร

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ด้านสังคม เกิดการช่วยเหลือดูแลเด็ก ผู้ปกครอง อาสา ครูเข้าใจแนวคิดการดูแลเด็กปฐมวัย เด็กได้รับการปลูกฝังการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น

๒. ด้านเศรษฐกิจ ลดภาระผู้ปกครอง รายจ่ายด้านการดูแลเด็กผู้ปกครองสามารถไปประกอบอาชีพได้

๓. ด้านสุขภาพ เด็กได้รับการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค มีระบบคัดกรอง ส่งเสริมพัฒนาการ และให้ความรู้ ครอบครัวยุ อาสาสมัคร ครูผู้ดูแลเด็ก ให้สามารถดูแลสุขภาพเด็กได้

๔. ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดพื้นที่ผลิตอาหารปลอดภัยในศูนย์ สภาพแวดล้อมทั่วไป มีลานกิจกรรมลานของเล่น

๕. ด้านการเมือง สร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลเด็ก เกิดข้อเท็จจริงยุติการดูแลเด็กที่ครอบคลุมทุกด้าน

โครงการฝึกปลอดภัยสำหรับเด็ก

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๓ หมู่บ้าน
จำนวน ๕๕๗ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๒,๒๔๔ คน
หญิง ๑,๑๒๒ คน
ชาย ๑,๑๒๒ คน

เด็กปฐมวัย ๐-๕ ปี
อายุ ๒ปี ๖ เดือน-๕ปี
จำนวน ๗๙ คน
หญิง ๓๙ คน
ชาย ๔๐ คน

ทุนทางสังคม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๖ แห่ง / โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๒ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

๑. สื่อการเรียนการสอน
๒. แพลงสาธิต

Key Actors:	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านปาก่อ
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อ อำเภอขานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นางสายฝน อินพวง
ตำแหน่ง:	ครูชำนาญการ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๒-๑๒๙๑๖๙๗

ความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านปาก่อจัดตั้ง วันที่ ๑ เดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๙ โดยมีการดำเนินโครงการ “ฝึกปลอดภัยสำหรับเด็ก” เมื่อวันที่ ๑ เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดูแลเด็กปฐมวัยจำนวน ๓ ชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงจำนวน ๗๙ คน แบ่งเป็น หญิง ๓๙ คน ชาย ๔๐ คน ซึ่งโดยนิสัยของเด็กเล็กจะไม่ชอบรับประทาน ผักเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบปัญหาภาวะโภชนาการไม่เพียงพอและเหมาะสมตามวัยที่ควรจะได้รับ รวมถึงผักที่ใช้ในการประกอบอาหารไม่มีความปลอดภัย ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปาก่อร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ได้เล็งเห็นถึงความปลอดภัยในการบริโภคอาหารของเด็กเล็ก จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการ “ฝึกปลอดภัยสำหรับเด็ก” ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาด้านโภชนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปาก่อให้เป็นศูนย์นำร่องในเรื่องการบริโภคอาหารปลอดภัย จนปัจจุบันเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับสารอาหารที่เพียงพอและปลอดภัย ซึ่งประเมินได้จากการตรวจวัด น้ำหนัก ส่วนสูง ของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ๓ เดือนโดยการประเมินคุณภาพเด็กจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยหม่วมร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. เด็กในชุมชน ๓ แห่งและตำบลใกล้เคียง
๒. เด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน ๗๙ คน
๓. ประชาชนในตำบลจำนวน ๒,๒๔๔ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากอ คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกับผู้ปกครองในชุมชน ได้ดำเนินการจัดทำโครงการ “ผักปลอดสารหนูทำเอง” สอดแทรกการดำเนินโครงการเข้าไปในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้กับเด็กนักเรียนในทุกสัปดาห์ เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กรู้จักการปลูกพืชผักสวนครัวโดยผลผลิตที่ได้จะนำมาประกอบอาหารกลางวันให้กับเด็กปฐมวัยในศูนย์ฯ ซึ่งมีการจัดทำเมนูอาหารกลางวันในแต่ละวันที่ให้ถูกตามหลักโภชนาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว รวมถึงได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในพื้นที่ในการนำพืชผัก ผลไม้ที่ปลูกตามบ้านของผู้ปกครองเอง มาสมทบในการประกอบอาหารกลางวัน และอาหารว่างให้กับเด็กปฐมวัยตามที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ติดประกาศเมนูอาหารกลางวันไว้ที่หน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ผู้ปกครองได้เห็นอย่างเด่นชัดเพื่อให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการนำอาหารที่ปลอดสารมาให้เด็กปฐมวัยได้รับประทาน ทำให้เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จากเดิมมีเด็กบางรายมีน้ำหนักไม่ถึงเกณฑ์ แต่หลังจากที่เราได้ดำเนินการโครงการ “ผักปลอดสารหนูทำเอง” แล้วผลปรากฏว่าเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากอมีน้ำหนัก ถึงเกณฑ์จำนวน ๑๐๐%

◆ ผลการดำเนินงาน

หลังจากที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการดำเนินงานโครงการ “ผักปลอดสารหนูทำเอง” แล้วผลตอบรับจากผู้ปกครองในชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยสังเกตจากผลตอบรับจากผู้ปกครองที่มีการหมุนเวียนกันนำพืชผัก ผลไม้ ที่มีตามบ้านของผู้ปกครองมาประกอบอาหารกลางวัน และอาหารว่างให้กับเด็กปฐมวัยทุกวัน และทำให้เด็กปฐมวัยได้รับสารอาหารที่เพียงพอตามความต้องการและมีน้ำหนัก ตามเกณฑ์โดยมีการประเมินพัฒนาการและโภชนาการของเด็กปฐมวัยจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลห้วยทมร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ๓ เดือนต่อ ๑ ครั้ง และผลปรากฏว่าทำให้เด็กปฐมวัยที่จากเดิมไม่ชอบรับประทานผัก ผลไม้ หันมารับประทานผักมากขึ้น

โครงการพัฒนา IQ EQ เด็กแรกเกิด-๕ ปี

๕ หมู่บ้าน
จำนวน ๑,๗๖๐
ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๖,๕๒๙ คน
หญิง ๓,๒๕๓ คน
ชาย ๓,๒๗๖ คน

เด็กปฐมวัย
จำนวน ๒๒๖ คน
หญิง ๑๐๕ คน
ชาย ๑๒๑ คน

ทุนทางสังคม

ศพด ๑ แห่ง , รพสต ๑ แห่ง , ผู้ปกครอง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ทะเบียนประวัตินักเรียน
- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลพื้นฐานตำบล (จปฐ), ข้อมูลทะเบียนราษฎร์

Key Actors :	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลนาเยีย
พื้นที่:	เทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางสาวจรรย์ยา ศรีโคตร
ตำแหน่ง:	ผู้ดูแลเด็ก
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๙-๓๙๓-๙๔๘๕

ความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลนาเยีย ได้ถ่ายโอนบุคลากรและเด็กมาจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดป่านาเยีย แต่ก่อนมีผู้ดูแลเด็ก ๓ คน และสังกัดเทศบาลตำบลนาเยีย เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ และมีการจัดทำโครงการพัฒนา IQ EQ ขึ้น เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องพึ่งพาพ่อแม่ ผู้ใหญ่ ในการอบรมเลี้ยงดู ปกป้องคุ้มครองให้ความรักความอบอุ่น เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด การอบรมเลี้ยงดูที่มีคุณภาพจะส่งผลให้เด็กเจริญเติบโต สุขภาพแข็งแรง มีพัฒนาการสมดุลงាំងทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความสามารถในการเรียนรู้ และเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ อันเป็นพื้นฐานความสำเร็จของการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องส่งเสริมศักยภาพพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู/ผู้ดูแลเด็ก ให้มีความรู้และทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้ถูกวิธี

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ครูจำนวน ๔ คน ครูผู้ดูแลเด็ก ๔ คน และผู้ดูแลเด็ก ๗ คน
๒. ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และครู/ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลนาเยีย

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ด้าน IQ (โครงการ ๑ วัน)
  - ๑) ให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับภาพรวมพัฒนาการของเด็กเล็ก (โดยรพ.นาเยีย)
  - ๒) ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อที่เกี่ยวกับเด็ก (โดย รพ.สต.นาเยีย)
  - ๓) ผลิตสื่อการเรียนรู้ “ลูกช่างมหัศจรรย์” “ลูกแก้วหรรษา”
  - ๔) ฝึกการใช้มิติสัมพันธ์ (มือกับตา), เรียนรู้เรื่องสีสันทัน
๒. ด้าน EQ
  - ๑) กิจกรรมนันทนาการ ฝึกความกล้าแสดงออก การพูดแสดงความคิดเห็น ฯ
  - ๒) เต้นประกอบเพลง, ออกกำลังกาย
  - ๓) ฝึกการทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ผู้ปกครอง
  - ๔) ผลิตสื่อการเรียนรู้ในห้องเรียน ทำแผ่นภาพ

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ผู้ปกครองมีความใส่ใจในกิจกรรม สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในครอบครัว
๒. สามารถผลิตสื่อการสอนได้เอง โดยนำไปปรับใช้ที่บ้านเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กนอกห้องเรียนได้
๓. ครู ผู้ปกครอง เด็กและผู้มาร่วมโครงการสร้างมิติสัมพันธ์ สร้างความรักและใส่ใจในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านเหมาะสมกับวัย

การป้องกันเด็กจมน้ำ

จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน
จำนวน ๑,๒๓๔ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๘๕๖ คน
หญิง ๒,๓๙๗ คน
ชาย ๒,๔๕๙ คน

เด็กอายุ ๐-๕ ปี
จำนวน ๑๕๑ คน
เด็กอายุ ๖-๑๕ ปี
จำนวน ๓๕๖ คน

◆ ทูทางสังคม

ศพด. ๒ แห่ง รพ.สต. โรงเรียนประถมศึกษา ๔ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลในระบบ TCNAP
- ข้อมูลเด็กจมน้ำย้อนหลัง ๕ ปี จาก รพ.สต.หนองแจ้งน้อย โรงพยาบาลบัวใหญ่

Key Actors:	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแจ้งน้อย
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางพงษ์พรรณ สารอินทร์
ตำแหน่ง:	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๘-๕๙๕๕๗๓๙

◆ ความเป็นมา

ด้วยสถานการณ์และข้อมูลเด็กจมน้ำย้อนหลัง ๕ ปี ในเขตตำบลเสมาใหญ่พื้นที่รับผิดชอบ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๐ (มี.ย.) พบเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำ จำนวน ๑ราย ทำให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแจ้งน้อย ได้ดำเนินการหาแนวทางในการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำโดยได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเสมาใหญ่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ในการดำเนินโครงการเสริมเกราะเหล็กป้องกันเด็กจมน้ำ โดยมีกิจกรรมการสำรวจแหล่งน้ำเสียภายในหมู่บ้าน ประชุม ปรึกษาหารือการป้องกันเด็กจมน้ำ การฝึกทักษะการลอยตัว และสนับสนุนการเรียนการสอนในสถานศึกษา และได้ทำต่อเนื่องจนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๖๑

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. นักเรียนใน ศพด. จำนวน ๒ แห่ง
๒. นักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ตำบลเสมาใหญ่ จำนวน ๔ แห่ง

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงาน
๒. สสำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงภายในหมู่บ้าน จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน โดย ผู้นำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่จาก รพ.สต.หนองแจ้งน้อย และ เจ้าหน้าที่ อปต.เสมาใหญ่ พร้อม อสม. ร่วมกันติดป้ายเตือน
๓. สอนให้เด็กรู้จักแหล่งน้ำเสี่ยง เน้นการสอน อย่าใกล้ อย่าเก็บ อย่าก้ม และการการตะโกนขอความช่วยเหลือ
๔. การจัดพื้นที่ที่ปลอดภัยสำหรับเด็กเล่น และการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
๕. สนับสนุนการเรียนการสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดหากเกิดเหตุการณ์จริง โดยมีวิทยากรให้ความรู้กับเด็ก โดยมีการดำเนินการต่อเนื่อง ๓ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ชุมชนเกิดความตระหนักและเฝ้าระวังการเกิดเด็กจมน้ำในชุมชน
๒. เด็กมีทักษะการว่ายน้ำและการเอาตัวรอดในน้ำได้
๓. ไม่มีเด็กจมน้ำ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

หมู่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรม

จำนวน ๗ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๓๑๕ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๕,๔๘๗ คน
หญิง ๒,๗๒๕ คน
ชาย ๒,๗๖๒ คน

ปฐมวัยอายุ ๐-๕ ปี

จำนวน ๓๐๘ คนหญิง
๑๔๗ คนชาย ๑๖๑ คน

◆ ทูทางสังคม

ศพต. ๔ แห่ง รพ.สต. ๒ แห่ง กลุ่มอสม. ๑๒ กลุ่ม กลุ่มผู้นำชุมชน ๑๒ กลุ่ม ผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (Care Giver) ๔ คน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลการตรวจสุขภาพเด็กจาก รพ.สต. โปรแกรม JHCIS
- คู่มือการประเมินคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก DSPM และ DIAM
- นำข้อมูลวิชาการเสนอทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนงานการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

Key Actors :	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไหล่ม่วง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลไหล่ม่วง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางวิไลลักษณ์ พิมพ์พรม
ตำแหน่ง:	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไหล่ม่วง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๘๔๔๖๙๘

◆ ความเป็นมา

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไหล่ม่วง ได้ดำเนินการดูแลเด็กปฐมวัยตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ปี ๒๕๖๐ ด้วยการส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้องและมีมาตรฐาน โดยมีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย อายุแรกเกิดถึง ๕ ปี ทุกคน ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้อง มีมาตรฐาน อย่างเท่าเทียมจากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ซึ่ง รพ.สต.ไหล่ม่วง ได้ดูแลเด็กตั้งแตอยู่ในครรภ์มารดา โดยการจัดบริการรับฝากครรภ์ (ANC) ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์เพื่อดูแลสุขภาพของมารดาและทารกในครรภ์ให้มีสุขภาพดี ติดตามการฝากครรภ์คุณภาพครบ ๕ ครั้ง แนะนำการใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก เพื่อติดตามการรับวัคซีนและพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สูงอายุที่อยู่กับเด็ก ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี ทำให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างวัยและเด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้า ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการเสริมทักษะให้แก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก จึงต้องมีการศึกษาและปรับเปลี่ยนวิธีการดูแลเด็กให้เหมาะสม โดยการให้ครอบครัวจัดกิจกรรมกับเด็กให้มากขึ้น เช่น การกิน กอด เล่น เล่า ซึ่งเด็กจะได้เกิดการเรียนรู้ ได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว และส่งเสริมการประเมินพัฒนาการเด็ก ด้วยคู่มือ DSPM และ DIAM และนำข้อมูลทางวิชาการนำเสนอแก่ผู้บริหารท้องถิ่นและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพื่อให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

◆ กลุ่มเป้าหมาย

เด็กอายุ ๐-๕ ปี จำนวน ๓๐๘ คน ประกอบด้วย

๑. เด็ก ๐-๓ ปี จำนวน จำนวน ๑๖๑ คน ชาย ๘๖ คน หญิง ๗๕ คน
๒. เด็ก ๓-๕ ปี จำนวน ๑๔๗ คน ชาย ๗๔ คน หญิง ๗๓ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. มีข้อมูลเด็กอายุ ๐-๕ ปี เช่น เด็กสุขภาพปกติ เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า เด็กที่มีปัญหาการเจริญเติบโตเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาสุขภาพ
๒. ใช้คู่มือ DSPM ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
๓. ใช้คู่มือ DAIM ในการประเมินเด็กน้ำหนักต่ำกว่า ๒,๕๐๐ และเด็กขาดออกซิเจน
๔. จัดทำทะเบียนเด็กที่ได้รับการประเมินพัฒนาการ กระตุ้นพัฒนาการ และการส่งต่อเด็กในพื้นที่

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. มีระบบคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้องและมีมาตรฐาน
๒. เด็กทุกคนได้รับการประเมินคัดกรองพัฒนาการและได้รับการดูแลแก้ไขตามปัญหาที่พบ
๓. เด็กมีพัฒนาการสมวัยสุขภาพร่างกายแข็งแรง
๔. การใช้ของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการ
๖. พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากขึ้น
๗. สร้างความรู้แก่ผู้สูงอายุให้สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้านด้วยการ กิน กอด เล่น เล่า
๘. เกิดกลุ่มเครือข่ายในการดำเนินงานเสริมสร้างพัฒนาการเด็กด้วยการร่วมมือของ อปท. ศพด. รพ.สต. กลุ่มอสม. และกลุ่ม Care Giver

โรงเรียนพ่อแม่มีอาเซียน

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๔๐๙ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๘๑๙ คน
หญิง ๒,๔๔๘ คน
ชาย ๒,๔๔๘ คน

เด็กปฐมวัย
จำนวน ๓๒๕ คน
หญิง ๑๙๕ คน
ชาย ๑๓๐ คน

ทุนทางสังคม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ๒ แห่ง โรงเรียนผู้สูงอายุ ประชาชน ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ วัด ผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาครอบครัว อาสาสมัครสาธารณสุข กองทุนหลักประกันสุขภาพ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- TCNAP
- RECAP
- LPA
- แผนพัฒนาท้องถิ่น
- ข้อมูลพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ๒ แห่ง

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภอเขื่อนใน จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางพรทิพย์ สุนทร
ตำแหน่ง:	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๑-๘๒๘๑๗๒๗

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้งดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพ่อแม่มีอาเซียน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จากข้อมูลที่ได้จาก TCNAP Plus และ RECAP Plus ปี ๒๕๖๑ พบว่าเด็กปฐมวัยที่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุมีจำนวน ๙๑ คนจากจำนวนประชากรเด็กปฐมวัยทั้งหมด ๓๒๕ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ ของจำนวนประชากรเด็กปฐมวัย มีเด็กปฐมวัยที่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุเพียงลำพัง จำนวน ๒ ราย นอกจากนั้นเป็นครอบครัวที่มีเด็กปฐมวัยอาศัยอยู่กับพ่อ แม่ อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ และอาศัยอยู่กับญาติตามลำดับ จากข้อมูลพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ทั้ง ๒ แห่งพบปัญหาการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองให้เป็นไปตามหลักการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องและเป็น การแก้ปัญหาเด็กติดโทรศัพท์ ติดเกม ติดสื่อและเป็นการร่วมกันแก้ปัญหา ส่งเสริมพัฒนาการและการส่งเสริมทักษะชีวิตอย่างรอบด้านให้กับเด็กปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วมของสถาบันครอบครัว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนการส่งเสริมศักยภาพในการจัดอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในวัยแรกเกิด-๕ ปี เพื่อให้เข้าใจและเข้าถึงหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องและพัฒนาสู่การเป็นครอบครัวต้นแบบในการเป็นพ่อแม่มีอาเซียน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในวัยแรกเกิด-๕ ปีทั้งก่อนเข้า ศพต.และอยู่ใน ศพต. โดยการมีส่วนร่วม ของ รพ.สต.ยางซึ้งก รพ.สต.ผักแว่น อสม. ศูนย์พัฒนาครอบครัว

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพผู้ปกครองโดยแยกเป็น กลุ่ม คือ ผู้ปกครองเด็กกลุ่มเด็กอายุ แรกเกิด-๒ ปี และกลุ่มผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกวิธี การใช้สื่อในเด็ก การเลือกบริโภคสื่อ การส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสำคัญของนิทานกับเด็ก เรื่องการอ่านสร้างสุข การเล่นกับการเรียนรู้ เป็นต้น และพัฒนาต่อยอดด้วยการครอบครัวต้นแบบในการอบรมเลี้ยงดูเด็กต่อไป

◆ ผลการดำเนินงาน

เกิดการบริหารและการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหาการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ไม่ถูกต้องและการส่งเสริมและพัฒนาเด็กโดยผู้ปกครอง การเลือกใช้สื่อกับเด็กของผู้ปกครองและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย

ชมรมแม่ฮัก

หมู่บ้านในเขตบริการ

๗ หมู่บ้าน
๑,๒๗๘ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๔,๕๓๑ คน
หญิง ๒,๒๒๔ คน
ชาย ๒,๓๐๗ คน

เด็กปฐมวัย ๐-๕ ปี

จำนวน ๑๓๕ คน
หญิง ๕๒ คน
ชาย ๘๓ คน
เด็กน้ำหนักไม่ถึงเกณฑ์ ๒ คน
เด็กพิการทางสมอง ๒ คน
หญิงตั้งครรภ์ ๓๔ คน

ทุนทางสังคม

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาป่าแซง กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลนาป่าแซง อสม. ๘๖ คน ศพด. จำนวน ๗ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- คณะกรรมการชมรมแม่ฮัก จำนวน ๗ คน
- ระบบข้อมูล HOSxp โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาป่าแซง
- แผนการดำเนินงานและการติดตามของชมรมแม่ฮัก

Key Actors:	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาป่าแซง
พื้นที่:	เทศบาลตำบลนาป่าแซง อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นางคำทอง โพธิ์ชัยทอง
ตำแหน่ง:	ประธานชมรมแม่ฮัก
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๘-๗๑๓๔๘๓๙

ความเป็นมา

จากสถานการณ์ปัญหางานอนามัยแม่และเด็ก ปี ๒๕๖๐ พบว่า มีเด็กแรกเกิดน้ำหนักตัวน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัมและคลอดก่อนกำหนด จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐ ของเด็กแรกเกิดในตำบลและท้องก่อนวัยอันควร จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙๐ ของประชากรหญิงอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ และเด็กมีพัฒนาการไม่สมวัยก่อนการกระตุ้น จำนวน ๗๐ คน ร้อยละ ๓๒.๑ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาป่าแซงได้รับนโยบายจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญเพิ่มแก้ปัญหาเรื่องนี้ จึงได้จัดตั้งชมรมแม่ฮักขึ้น แม่ฮักภาษาอีสาน แปลว่าแม่บุญธรรม ทำหน้าที่ดูแลหญิงตั้งแต่ตั้งครรภ์ หลังคลอดจนเด็กอายุ ๕ ปี โดยให้มี อสม.แม่ฮัก จับคู่กับหญิงตั้งครรภ์และเด็กในช่วงอายุดังกล่าว เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำฝากครรภ์ก่อน ๑๒ สัปดาห์การปฏิบัติตัวในแต่ละช่วงอายุครรภ์ ส่งเสริมให้ได้รับยาบำรุงที่มียาเฟอรัส ซัลเฟตจนถึง ๖ เดือนส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย ตลอดจน ส่งเสริม โภชนาการ พัฒนาการ IQ EQ ให้สมวัย ปัจจุบันมี อสม.แม่ฮัก จำนวน ๘๖ คน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. หญิงตั้งครรภ์จำนวน ๓๔ คน
๒. เด็กแรกเกิด - ๕ ปี จำนวน ๑๓๕ คน
๓. พิจารทางสมอง ๒ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. อสม.แม่ฮักจับคู่หญิงตั้งครรภ์ ดูแลสุขภาพตั้งแต่พาไปฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้ครบเกณฑ์คุณภาพ หญิงตั้งครรภ์ทุกคนและญาติจะต้องเข้าร่วมทำกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ และกิจกรรมสร้างสมาธิเพื่อลูกรักอารมณ์ดีตั้งแต่อยู่ในครรภ์ เพื่อให้แม่และลูกที่อยู่ในครรภ์ มีพัฒนาการที่ดีแม่สามารถดูแลตนเองได้ เมื่อเจ็บครรภ์คลอด ตัวแทนแม่ฮักเดินทางไปดูแลร่วมกับญาติที่โรงพยาบาลจนแม่และลูกปลอดภัย คณะทำงานหนาป่าแข่งปลื้มกันจะออกเยี่ยมเสริมแรงใจ รับขวัญลูกน้อย หลังคลอด ชมรมแม่ฮักร่วมกับทีมหมอครอบครัวจะคอยให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ยกย่องชื่นชมแม่ที่ได้ก้าวผ่านช่วงเวลาที่ดีที่สุดในชีวิตของความเป็นแม่ เพื่อสร้างกำลังใจสร้างความภาคภูมิใจไม่ให้เกิดภาวะวิตกกังวลหลังคลอดหญิงตั้งครรภ์ และหลังคลอด

๒. ชมรมแม่ฮักจะสอดส่องดูแลและประเมินพัฒนาการ ด้วยเครื่องมือ DSPM ส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กได้มีพัฒนาการเป็นไปตามวัย มีอารมณ์รื่นเริง มีสติปัญญาที่เหมาะสม สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้ ฝึกให้ผู้ปกครองตรวจพัฒนาการเด็กและร่วมทำกิจกรรมกลุ่มเลี้ยงลูกอย่างไรให้มีจิตใจงดงาม

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. หญิงตั้งครรภ์ในพื้นที่ได้รับการดูแลติดตามตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ร้อยละ ๑๐๐
๒. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด จากแม่ฮัก ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์จนถึง ๕ ปี
๓. เด็กปฐมวัย มีการติดตามพัฒนาการได้สมวัยมากกว่า ร้อยละ ๙๐
๔. เกิดเครือข่ายการดูแลหญิงตั้งครรภ์ ดูแลสุขภาพโดยชุมชน เพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ๒ คน
๕. ลดจำนวนเด็กแรกคลอดที่มีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ได้ ร้อยละ ๘ ของเด็กแรกเกิดทั้งหมด

บทบาทของอปท.กับ การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน ๑,๔๐๙
ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๘๑๙ คน
หญิง ๒,๔๔๘ คน
ชาย ๒,๔๔๘ คน

เด็กปฐมวัย
จำนวน ๓๒๕ คน
หญิง ๑๙๕ คน
ชาย ๑๓๐ คน

◆ ทูมทางสังคม

ทูมภายใน: ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง ๕ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ๒ แห่ง โรงเรียน ทั้ง ๕ แห่ง กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และผู้ปกครอง

ทูมภายนอก: สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเชียงใหม่, โรงพยาบาลเชียงใหม่, มูลนิธิกุ๊กก๊กเชียงใหม่, กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข, ศูนย์พัฒนาครอบครัว

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- TCNAP
- RECAP
- แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี
- TCNAP Plus
- RECAP Plus
- ข้อมูล JHCIS

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางรัตนภรณ์ พันธุ์เลิศ
ตำแหน่ง:	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑-๒๖๕๕๕๖๘

◆ ความเป็นมา

จากสถานการณ์การเจ็บป่วยด้วยโรค มือเท้าปาก ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง ๕ แห่ง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก พบว่ามีอัตราการเกิดโรคมือเท้าปากในทุกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จนต้องปิดทำการ ในขณะเดียวกันพบว่ามมีเด็กที่ปัญหาโรคในช่องปาก จำนวน ๖๘ รายจากจำนวนทั้งสิ้น ๑๙๕ ราย และปัญหาภาวะโภชนาการเกินรวมจำนวนทั้งสิ้น ๖ ราย ข้อมูลจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่ามมีเด็กที่ปัญหาพัฒนาการค่อนข้างล่าช้าไม่เป็นไปตามวัยจากทั้ง ๕ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๕ คน ด้วยเหตุนี้เอง กองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก จึงได้ดำเนินการประชุมเพื่อร่วมวางแผนและหามาตรการแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยการร่วมมือกันระหว่าง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง ๕ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ๒ แห่ง โรงเรียน ทั้ง ๕ แห่ง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเชียงใหม่ โรงพยาบาลเชียงใหม่ มูลนิธิกุ๊กก๊กเชียงใหม่ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข ศูนย์พัฒนาครอบครัว กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ภายใต้การดำเนินงาน ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

◆ กลุ่มเป้าหมาย

เด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง ๕ แห่ง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑๙๕ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑) มีการทำข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดโรค เพื่อการเฝ้าระวังโรคที่ติดต่อ และไม่ติดต่อ รวมทั้งการดูแลสุขภาพในช่องปาก สุขภาพจิต และการส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้านแบบองค์รวมให้กับเด็กปฐมวัย ได้แก่ งานทันตอนามัยและโครงการศูนย์เด็กเล็กอ่อนหวาน การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เด็กปฐมวัย

๒) จัดทำการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย แผนป้องกันเด็กจมน้ำ แผนซักซ้อมการหนีไฟ กิจกรรมทำความสะอาดของเล่น ของใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับอาสาสมัครสาธารณสุข

๓) การตั้งกลุ่มไลน์สัมพันธ์ผู้ปกครอง การอบรมหลักสูตรโรงเรียนพ่อแม่มืออาชีพ และการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยผ่านสถานีวิทยุก่อนวัย

◆ ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดโรค เพื่อการเฝ้าระวังโรคที่ติดต่อ และไม่ติดต่อ นั้นพบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๐-พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่พบการระบาดของโรคมือเท้าปาก และสามารถควบคุมปัญหาโรคในช่องปากของเด็กปฐมวัยกลุ่มที่มีปัญหาไม่ลุกลามจากการทำกิจกรรมศูนย์เด็กเล็กอ่อนหวาน นอกจากนี้สถิติเด็กที่มีปัญหาภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์ ลดจำนวนลงจาก ๔ ราย เหลือเพียง ๒ ราย จากจำนวนทั้งสิ้น ๖ ราย ตลอดการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของพัฒนาการเด็กกับการเลี้ยงดูให้กับผู้ปกครองของเด็กตามกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่มืออาชีพ และการสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการซักซ้อมแผนหนีไฟและแผนห้องกันเด็กจมน้ำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บทบาทของ อปท. กับการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย

หมู่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน ๑,๙๕๙
ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๘,๔๙๐ คน
หญิง ๔,๒๑๘ คน
ชาย ๔,๒๗๒ คน

เด็กปฐมวัยอายุ
๐-๕ ปี
จำนวน ๓๐๘ คนหญิง
๑๔๗ คนชาย ๑๖๑ คน

ทุนทางสังคม

ศพด. ๔ แห่ง รพ.สต. ๒ แห่ง กลุ่มอสม. ๑๒ กลุ่ม กลุ่มผู้นำชุมชน ๑๒ กลุ่ม

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) และข้อมูลการวิจัยชุมชน (RECAP)
- ข้อมูลการตรวจสุขภาพเด็กจาก รพ.สต. โปรแกรม JHCIS
- ข้อมูลจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลไหล่ม่วง

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลไหล่ม่วง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลไหล่ม่วง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายเริ่ม จันทร์สุข
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไหล่ม่วง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๙๓๙๗๓๒๗

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลไหล่ม่วงให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพของเด็กปฐมวัย ในปี ๒๕๕๙ จึงสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๔ แห่ง ดำเนินการจัดระบบการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย จึงได้วิเคราะห์จากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเด็กอายุ ๐-๕ ปี ในตำบล พบปัญหาสำคัญคือพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ไม่ถึงเกณฑ์จึงมีความต้องการให้เด็กได้รับการดูแลสุขภาพ การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค รับการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน และได้รับบริการที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ ด้วยความร่วมมือจากเครือข่ายด้านสุขภาพในตำบล ได้แก่ รพ.สต. กลุ่มอสม. และกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งจากการตรวจสุขภาพของเด็กปฐมวัยในตำบลไหล่ม่วง แบ่งได้เป็น ๒ ช่วงอายุ ดังนี้

(๑) เด็กอายุ ๐-๓ ปี มีปัญหาสุขภาพในช่องปากและฟัน จำนวน ๑๒ คน ทารกน้ำหนักน้อย จำนวน ๗ คน เด็กพิการ จำนวน ๑ คน เป็นโรคธาลัสซีเมีย จำนวน ๑ คน

(๒) เด็กอายุ ๓-๕ ปี มีภาวะอ้วน จำนวน ๒ คน ภาวะน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน ๒ คน มีปัญหาสุขภาพในช่องปากและฟัน จำนวน ๑๑ คน เป็นโรคหอบหืด จำนวน ๕ คน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ครู จำนวน ๑๕ คน
๒. กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน ๓๔ คน
๓. กลุ่มอสม. จำนวน ๑๕๓ คน
๔. เด็ก ๐-๕ ปี จำนวน ๓๐๘ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. สนับสนุนให้ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินการจัดระบบการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย เช่น จัดระบบคัดกรองโรคก่อนเข้าเรียน เช่น การตรวจผิว ผม เล็บ และอุณหภูมิของร่างกาย การล้างมือล้างเท้า ก่อนเข้าห้องเรียน จัดอาหารสำหรับเด็กที่มีภาวะอ้วน หรือ เด็กน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ สอนการแปรงฟันที่ถูกวิธี แยกข้าวของเครื่องใช้ของเด็กไม่ให้ปะปนกัน ทำความสะอาดของเล่นและพื้นห้องด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อทุกสัปดาห์ จัดให้มีมุมส่งเสริมพัฒนาการและประสบการณ์ชีวิต

๒. สนับสนุนให้ รพ.สต. อสม. ผู้นำชุมชน เข้าร่วมในการประชาสัมพันธ์ การประเมินพัฒนาการ ตรวจการเจริญเติบโต ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดรอบศีรษะ จัดอาหารเสริมแก่เด็ก การควบคุมการระบาดของโรคติดต่อ

๓. สนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพครูและแกนนำสุขภาพในชุมชน
๔. จัดบริการกู้ชีพ-กู้ภัย ๑๖๖๙ ให้บริการเด็กเมื่อเจ็บป่วยฉุกเฉินตลอด ๒๔ ชั่วโมง
๕. จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัว เพื่อดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านครอบครัวแก่เด็กวัยรุ่น

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เกิดเครือข่ายด้านสุขภาพในการดูแลเด็กปฐมวัย
๒. ครูและแกนนำสุขภาพได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพในการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย
๓. ผู้ปกครองและประชาชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัยมากขึ้น
๔. ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

สูงวัยสร้างเมือง

ปฏิบัติการ ๕๐. ๕๓.

โรงเรียนผู้สูงอายุ

หมู่บ้านในเขตบริการ
 จำนวน ๑๘ หมู่บ้าน
 ๑,๘๑๔ ครัวเรือน

ประชากร
 จำนวน ๗,๑๗๗ คน
 หญิง ๓,๕๘๒ คน
 ชาย ๓,๕๙๕ คน

ผู้สูงอายุ
 จำนวน ๑,๐๖๙ คน
 หญิง ๖๐๒ คน
 ชาย ๔๖๗ คน

◆ **ทุนทางสังคม**

ข้าราชการบำนาญ จำนวน ๕ คน, อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ, กลุ่มเครือข่ายผู้สูงอายุตำบลสวนใหญ่, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสวนใหญ่, กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลสวนใหญ่, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจาก RECAP, TCNAP
- ฐานข้อมูลจาก จปฐ.
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสวนใหญ่

Key Actors:	องค์การบริหารส่วนตำบลสวนใหญ่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสวนใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นายสิทธิชัย วัลย์เลิศ
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนใหญ่
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๙๒๖๕๙๔๒

◆ **ความเป็นมา**

ตำบลสวนใหญ่มีผู้สูงอายุ ๑,๐๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๙ ของประชากรทั้งหมด และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากยิ่งขึ้น นายสิทธิชัย วัลย์เลิศ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนใหญ่ และเครือข่ายผู้สูงอายุตำบลสวนใหญ่ จึงได้ร่วมกันจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ (สวนใหญ่ร่มโพธิ์ทอง) ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ดำเนินการภายใต้แนวคิดการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุเรียนรู้พัฒนาทักษะในการดูแลตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า “ผู้สูงอายุมีคุณค่าและมีศักยภาพ ควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้สังคม และส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุ โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้สูงอายุเอง ทำให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปใช้ในชีวิตปัจจุบันได้ เพิ่มโอกาสในการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน” การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม โดยทุกภาคส่วน “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้าง” และมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข เกิดทักษะในการดูแลตนเอง ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นต่อไป ปัจจุบันมีนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน ๑๒๐ คน มีคุณครูประจำโรงเรียนจำนวน ๕ คน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มผู้สูงอายุในตำบลควนใหญ่ ทั้งหมด ๑๘ หมู่บ้าน จำนวน ๑,๐๖๙ คน
๒. กลุ่มเครือข่ายผู้สูงอายุตำบลควนใหญ่ จำนวน ๑๒๐ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ส่งเสริมสุขภาพร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม ตามความพร้อมของสภาพร่างกายและความสนใจของผู้สูงอายุ มีการจัด กิจกรรมการออกกำลังกาย เช่น รำไม้พอง กายบริหาร รำวงพื้นบ้าน รำย้อนยุค แอโรบิค โยคะ เป็นต้น
๒. ส่งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมการทัศนศึกษาออกสถานที่ การทำปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ การบริหารจัดการขยะ การปลูกพืชตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น
๓. ส่งเสริมสวัสดิการในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุและการทำประโยชน์เพื่อชุมชน เช่น กลุ่มผู้สูงอายุอาสาทำความดี ทำความสะอาดบริเวณวัดและพื้นที่สาธารณะ ในวันหยุดสำคัญ
๔. ส่งเสริมความสามารถด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา เช่น การแสดงรำผีฟ้า และเต้นบาร์สโลบ ที่ลานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ (ถนนคนเดิน) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านศิลปะ
๕. วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่ในตัวผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นความรู้ที่มีคุณค่าและสืบทอดต่อไปสู่ผู้สนใจ ส่งเสริมรายได้และการมีงานทำ เช่น การจัดอบรมฝึกอาชีพการทำน้ายาล้างจาน การทำดอกไม้จันทน์ การทำเปลงอน เป็นต้น

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง กระฉับกระเฉง ลดความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและระยะเวลาการพึ่งพาผู้อื่น มีอายุยืนมากขึ้น
๒. ผู้สูงอายุมีความสุข มีรอยยิ้ม มีการพูดคุยมากขึ้น ลดภาวะของโรคซึมเศร้า และตระหนักในคุณค่าความสามารถของตนเอง มีมุมมองเชิงบวกต่อตนเอง
๓. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนวัยเดียวกันและคนต่างวัยได้รับการยอมรับในฐานะสมาชิกของกลุ่ม
๔. รู้เท่าทันและเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น สามารถปรับตัวและดำเนินได้อย่างเหมาะสมตามวัย
- ค. เรียนรู้ทักษะด้านอาชีพ สามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ ช่วยเหลือตนเองต่อไป

โรงเรียนภิบาลชราสุขตำบลโนนประดู่

จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๐๑๗ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๓,๘๗๑ คน
หญิง ๑,๙๕๙ คน
ชาย ๑,๙๑๒ คน

ผู้สูงอายุ
จำนวน ๖๒๙ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒๔
ของประชากร

ทุนทางสังคม

Care Giver ๑๖ คน อสม. รพ.สต.โนนประดู่

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ปฏิบัติการ ๕๐. ๕ก.
- โรงเรียนภิบาลชราสุขตำบลโนนประดู่
- TCNAP / RECAP

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายวีรวิทย์ เคียนจังหวัด
ตำแหน่ง:	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๐-๑๖๗-๖๘๐๐

ความเป็นมา

โรงเรียนภิบาลชราสุขโนนประดู่เปิดทำการเรียนการสอนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายจำนวน ๒๑ ภาคีเครือข่าย เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนประดู่ การศึกษานอกโรงเรียนตำบลโนนประดู่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น ประชากรผู้สูงอายุ จำนวน ๖๖๓ คน เป็นชาย ๒๖๐ คน และเป็นหญิง ๔๐๓ คน การพัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ภายใต้โครงการผู้สูงอายุสุขใจสูงวัยอย่างมีคุณค่าได้ก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมโรงเรียนภิบาลชราสุขโนนประดู่ (โรงเรียนผู้สูงอายุ) ขับเคลื่อนกิจกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ตามความต้องการของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรม และสอดคล้องกับบริบทและแนวทางการพัฒนาของตำบลในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรผู้สูงอายุ จำนวน ๖๒๙ คน จาก ๑๐ หมู่บ้าน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมระบบการดูแลผู้สูงอายุตามโครงการ ๕ อ. ๕ ก. สู้สูงวัยสร้างเมือง เนื่องจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ได้จัดให้มีกิจกรรมโรงเรียนกัลยาณิชาลชาสุข (โรงเรียนผู้สูงอายุ) ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งได้นำหลัก ๕ อ. ๕ ก. มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ๕ อ. คือ อาหาร เช่น การทำขนมไทย การทำปลาร้ารส อาชีพ เช่น การทำจักสานหมวก การทำจักสานแห, สวิง ออกกำลังกาย เช่น การเต้นบาสโลบ รำวงย้อนยุค ออม เช่น การคัดแยกขยะ การอาสาสร้างเมือง เช่น การดูแลผู้สูงอายุด้วยกัน การปลูกต้นไม้ และ ๕ ก. คือ การป้องกันลดอุบัติเหตุ เช่น การทำพื้นที่ลาดเอียงมีราวจับ การตั้งและพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ การดูแลต่อเนื่อง เช่น การมีกิจกรรมเพื่อนเยี่ยมเพื่อนผู้สูงอายุ การบริการกายอุปกรณ์ เช่น มีการจัดตั้งศูนย์กายอุปกรณ์

◆ ผลการดำเนินงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ได้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมด้านสุขภาพ สังคม จิตใจ และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างรายได้และมีงานทำที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อยกระดับการจัดบริการและสวัสดิการทางสังคมในการคุ้มครอง ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบครบวงจรผู้สูงอายุที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุขทางจิตใจ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้ เช่น การทำขนมนางเล็ด การทำสบู่มุนไพร การทำพืชมะนาว

หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ๖ อ.

**หมู่บ้านที่เข้าร่วม
กิจกรรม**
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๔๐๙ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๘๑๙ คน
หญิง ๒,๔๔๘ คน
ชาย ๒,๔๔๘ คน

ผู้สูงอายุ
จำนวน ๙๐๘ คน
หญิง ๕๒๑ คน
ชาย ๓๘๗ คน

◆ ทูมทางสังคม

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ๒ แห่ง วัด ๑๐ แห่ง โรงเรียนผู้สูงอายุ ปรากฏษ์ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ กศน.ตำบลยางซึ้ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- TCNAP
- RECAP
- LPA
- แผนพัฒนาท้องถิ่น

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางพรทิพย์ สุนทร
ตำแหน่ง:	รองปลัด อบต.ยางซึ้ง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๑-๘๒๘๑๓๒๗

◆ ความเป็นมา

จากการสำรวจข้อมูลการจัดการระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ปี ๒๕๕๘ และข้อมูลจากการวิจัยชุมชน (RECAP) พื้นที่ตำบลยางซึ้ง อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ข้อมูลประชากรผู้สูงอายุมีทั้งหมดจำนวน ๙๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕ ผู้สูงอายุส่วนมากที่อยู่ในพื้นที่เป็นผู้สูงอายุที่มีปัญหาในด้านต่างๆ เช่น ขาดการเอาใจใส่ดูแลจากลูกหลาน ผู้สูงอายุอยู่ติดบ้าน ไม่กล้าเข้าสังคม ไม่ถูกกับลูกหลาน ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคซึมเศร้า ตลอดจนผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพ และไม่มีความสามารถในการดูแลตนเอง และการช่วยเหลือตนเองได้ และด้วยสาเหตุนี้เองเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจในระดับครอบครัว เนื่องจากผู้สูงอายุขาดความรู้และความเข้าใจในการดูแลสุขภาพและการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี จนส่งผลให้ผู้สูงอายุเจ็บป่วยและส่งผลต่อการดูแลรักษา ขาดคนดูแลตลอดจนเกิดปัญหาค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาจนต้องส่งผลกระทบต่อสภาวะเศรษฐกิจในครอบครัว และส่งผลกระทบต่อภาวะเครียดในระยะยาว

◆ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้สูงอายุที่สมัครใจเป็นนักเรียนผู้สูงอายุรุ่นที่ ๑/๒๕๖๐ จำนวน ๑๐๐ คน และรุ่นที่ ๒/๒๕๖๑ จำนวน ๑๓๔ คน โดยมีระยะเวลาในการเรียนรู้และทำกิจกรรมตามหลักสูตร ๖ อ. เป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน/ ๑ หลักสูตร กำหนดเรียนทุกวันพุธของสัปดาห์

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ศึกษาฐานข้อมูลผู้สูงอายุจำนวน ๙๐๘ ราย ภายในตำบลยางซึ้ง
๒. ประชาสัมพันธ์/ประชุมประชาคม เพื่อจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลยางซึ้ง
๓. จัดประชุมคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลยางซึ้ง
๔. รับสมัครนักเรียนเพื่อคัดเลือกคุณสมบัติเข้าเรียนในโรงเรียนฯ
๕. พิธีเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลยางซึ้ง วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๐
๖. เปิดทำการเรียนการสอนตามหลักสูตร การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุรุ่นที่ ๑/๒๕๖๐ (หลักสูตร ๕ อ.) และต่อเนื่องรุ่นที่ ๒ /๒๕๖๑ (หลักสูตร ๖ อ.)
๗. รายงานผลการจัดทำโครงการต่อนายก อบต.ยางซึ้ง

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. อาหาร คือ การได้รับสารอาหารที่ถูกต้องเพียงพอและเหมาะสมในหนึ่งมื้อ รวมทั้งความเข้าใจและเรียนรู้อาหารที่มีความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักโภชนาการตามวัยของตนเองด้วย
๒. ออกกำลังกาย คือ ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายและรู้จักวิธีการดูแลสุขภาพของตนเองด้วยการออกกำลังกายที่เหมาะสม
๓. อารมณ์ คือ การได้พบปะและสมาคมกับเพื่อนๆ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้อารมณ์ดี ไม่เครียดและมีความภาคภูมิใจและรู้คุณค่าของตนเอง
๔. อาชีพ คือ การได้ฝึกอาชีพตามความถนัดของตนเองและเป็นช่องทางของการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นและยังเป็นการฝึกฝนความสามารถและพรสวรรค์ส่วนตัวอีกด้วย
๕. โอกาส คือการได้มีโอกาสในการแสดงออกทางสังคมและโอกาสแห่งการเรียนรู้และแสดงความสามารถของตนเอง
๖. ไอที คือ การเรียนรู้เท่าทันสื่อและการรู้จักการใช้สื่อที่ถูกต้องเพื่อให้ได้สามารถนำไปสอนบุตรหลานต่อได้ในกรณีที่ผู้สูงอายุกับเด็กได้อยู่ร่วมกัน หรือในกรณีที่ผู้สูงอายุเป็นผู้เลี้ยงดูเด็กในครอบครัว

โรงเรียนสูงวัย

จำนวน ๖ หมู่บ้าน
๑๐ชุมชน
จำนวน ๗๘๗ ครัว
เรือน

ประชากร
๔,๒๙๐ คน
ชาย ๒,๐๗๖ คน
หญิง ๒,๒๑๓ คน

ผู้สูงอายุ
จำนวน ๘๑๙ คน
๑๙.๐๙%
ชาย ๓๔๓ คน
หญิง ๔๗๖ คน

ทุนทางสังคม

ชมรมผู้สูงอายุทั้ง ๗ ชมรม, ข้าราชการบำนาญ, อำเภอสนม, พัฒนาชุมชนสนม, การศึกษาออก
ระบบและการศึกษาดาวอัยาศัยสนม, สถานีตำรวจสนม, พัฒนาชุมชนสนม, พมจ.สุรินทร์, สสจ.สุรินทร์

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลทุนและศักยภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (RECAP)
- ระบบข้อมูลพื้นฐานโรงพยาบาลสนม
- ทะเบียนราษฎร์ ข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.)

Key Actors :	โรงเรียนสูงวัยเทศบาลตำบลสนม
พื้นที่:	เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นางเพ็ญศรี ชัยงาม
ตำแหน่ง:	ผู้อำนวยการโรงเรียน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๘-๔๕๓-๖๙๑๕

ความเป็นมา

โรงเรียนผู้สูงอายุ จัดตั้งขึ้น เมื่อปี ๒๕๕๙ เป็นรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องสำหรับผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยวิทยากรจิตอาสาหรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุจะได้แสดงศักยภาพ โดยการถ่ายทอดภูมิความรู้ประสบการณ์ ที่สั่งสมแก่บุคคลอื่น เพื่อสืบสานภูมิปัญญาให้คงคุณค่ากับชุมชน ในระยะแรกอาจเป็นเพียงการรวมกลุ่มพบปะพูดคุยกัน แล้วจึงค่อยๆ มีรูปแบบชัดเจนขึ้น มีกิจกรรมที่หลากหลายตามความต้องการของผู้สูงอายุ และมีการขยายกิจกรรมจากที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว โดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อนำใช้ในโรงเรียน โดยใช้สถานที่คือห้องประชุมเทศบาลตำบลสนมเป็นพื้นที่ดำเนินการ ปัจจุบันมีนักเรียนผู้สูงอายุจำนวน ๑๐๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑๘ ของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นนักเรียน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ครอบคลุมผู้สูงอายุ ๖ หมู่บ้าน ๑๐ ชุมชน

๑. ผู้สูงอายุติดสังคม จำนวน ๗๖๒ คน
๒. ผู้สูงอายุติดบ้าน จำนวน ๕๐ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. จัดการเรียนการสอน ๑๒ เดือน ต่อ ๑ รุ่น ปัจจุบันเป็นรุ่นที่๓จำนวน ๑๐๘ คนต่อรุ่น เน้นกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดบ้าน

๒. จัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ ๑ วัน รวม๕๒ ครั้ง/ปี จัดทำหลักสูตรการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตามความต้องการของผู้สูงอายุและทีมวิชาการและทีมที่ปรึกษา ประกอบด้วย ๗ หมวด ได้แก่ หมวดสุขภาพ หมวดพัฒนาจิต หมวดงานอดิเรก หมวดวัฒนธรรมทางภาษาและท้องถิ่น สิ่งที่ควรรู้ในชีวิตประจำวัน ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีเบื้องต้น

๓. ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงไก่ เป็ด ปลา เพื่อบริโภคเอง

๔. จัดบริการรถรับส่งผู้สูงอายุในวันที่มาเรียนและวันที่มีกิจกรรม ด้วยบริการรถมินิบัสเทศบาล

๔. ส่งเสริมกิจกรรมออกกำลังกาย ด้วยการรำผ้าขาวม้า รำวงงัก ฝ้ายยืดอายุ รำไม้พลอง สันทนาการ

๕. ส่งเสริมการออมในโรงเรียนสูงวัย เพื่อช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกนักเรียนผู้สูงอายุ กรณีเสียชีวิต สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์สวัสดิการเทศบาลตำบลสนม

๖. นำใช้ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP) มาวิเคราะห์ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ แยกประเภทกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ กลุ่มติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง มีประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ๔ องค์กรหลัก ในพื้นที่ จัดให้มีกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมาพบปะกันนอกจากกิจกรรมที่ เทศบาลตำบลการอยู่เป็นประจำทุกปี คือวันผู้สูงอายุ การเรียนรู้ตลอดชีวิตในนามโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลสนม

๗. รณรงค์ประชาสัมพันธ์การสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโรงเรียนผู้สูงอายุให้กับชุมชนและผู้สูงอายุ

◆ ผลการดำเนินงาน

ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในเนื้อหาหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุ สามารถที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ การดูแลตนเอง มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของตนเองที่พึงจะได้รับจากรัฐและชุมชน มีความรู้ความเข้าใจวิธีการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีในวัยสูงอายุ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

๑. เกิดผลผลิตแล้ว ๒ รุ่น จำนวน ๒๓๒ คน

๒. เกิดครูภูมิปัญญาที่สามารถถ่ายทอดได้ ๒๐ คน เช่น จักสาน การทำดอกไม้ประดิษฐ์ เกษตรอินทรีย์

๓. เกิดกิจกรรมต่อยอดในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุในชุมชนอย่างยั่งยืน เช่น กลุ่มทอผ้าฝ้าย กลุ่มแปรรูปอาหารในท้องถิ่น

โรงเรียนผู้สูงอายุ

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
๒,๔๗๒ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๙,๕๗๑ คน
หญิง ๔,๗๗๔ คน
ชาย ๔,๗๙๗ คน

ผู้สูงอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป
จำนวน ๑,๔๙๘ คน
หญิง ๘๑๙ คน
ชาย ๖๗๙ คน

◆ ทูทางสังคม

Care Giver ๑๖ คน Care manager ๓ คน อสม. ๒๒๗ คน รพ.สต. ๓ แห่ง ศพอส. ๑ แห่ง ศูนย์บริการ
กายอุปกรณ์ ๑ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) และการวิจัยชุมชน (RECAP)
- ข้อมูลประชากรจากระบบทะเบียนราษฎร์

Key Actors:	โรงเรียนผู้สูงอายุ
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายหนูรักษ์ สารการ
ตำแหน่ง:	รองผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสร้างถ่อ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑-๗๙๐-๗๐๕๘

◆ ความเป็นมา

ตำบลสร้างถ่อมีประชากรผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑,๔๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๕ และ ผู้ที่เตรียมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ อายุ ๕๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑,๓๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๗ ประชากรทั้งหมด คือ ๙,๕๗๑ คน ซึ่งถือมีสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงจัดว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุ เป็นผู้สูงอายุติดบ้าน ๓๔ คน ติดเตียง ๙ คน และเป็นผู้สูงอายุทั่วไป ๑,๖๕๖ คน และยังพบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลสร้างถ่อ ประสบปัญหาอาศัย อยู่โดยลำพังไม่มีคนดูแล ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องแก้ไขและช่วย เหลือ อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ตำบลสร้างถ่อยังพบว่ามีผู้สูงอายุที่มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะความรู้ เช่น เป็น บุคลากรทางการศึกษาและเป็นข้าราชการบำนาญ เป็นผู้มีความรู้ด้านศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความ เชี่ยวชาญด้านงานช่าง และการทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นทุนทางสังคมที่มีความสำคัญในการ พัฒนาศักยภาพให้เกิดแก่ตนเองและเพื่อนผู้สูงอายุ

ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับสังคมผู้สูงอายุที่กำลังจะใกล้เข้ามาเต็มรูปแบบและเป็นการป้องกันปัญหา อันอาจเกิดขึ้นตามมาทั้งทางด้านสังคมเศรษฐกิจในระดับชุมชนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลสร้าง ถ่อจึงได้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสร้างถ่อ ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ กพ. ๒๕๖๐ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพผู้สูงอายุให้มีโอกาสทำกิจกรรม การแลกเปลี่ยนและการแสดงความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุอีกด้วย ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน ๒๐๔ คน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ ๑) ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป และ ๒) ผู้ที่เตรียมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุที่สนใจ (อายุ ๕๕ ปี ขึ้นไป) ใน ๑๗ หมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบของตำบลสร้างถ่อ

◆ วัตถุประสงค์ดำเนินงาน

๑) จัดประชุมประธานชมรมผู้สูงอายุทุกหมู่บ้านในตำบลสร้างถ่อให้มีมติที่ประชุมเห็นชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งแบบบริหารจัดการ การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลสร้างถ่อ

๒) จัดทำหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นโดยให้สอดคล้องกับแผนนโยบายของรัฐและบริบทของท้องถิ่นเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุตามนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนด

๓) ประสานบุคลากรหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมาช่วยดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน เช่น บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านสมุนไพร เช่น อดิตข้าราชการบำนาญ ครูและนักศึกษาจากวิทยาลัยสารพัดช่างหน่วยงานที่มีงบประมาณในการฝึกอบรมอาชีพ เช่น พม.จ.อบ. อีกทั้งร่วมเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมด้านโรงเรียนผู้สูงอายุมาก่อน เช่น อบต.วังท่าดี อบต.นาป่าแขง เป็นต้น และมีหน่วยงานจากภายในและภายนอกพื้นที่ ได้แก่ รพ.สต.สร้างถ่อ รพ.สต.กุดตากกล้า รพ.สต.ศรีบัว รพ.เชิงโน รพ.พระศรีมหาโพธิ์ วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์บรมราชชนนี วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี

๔) มีนายประยูร อุทรสิทธิ์ นายก อบต.สร้างถ่อ นางสุชกาย ผลนาค ปลัด อบต. พนักงานเจ้าหน้าที่และ ส.อบต.และชมรมผู้สูงอายุตำบลสร้างถ่อ โดยนางปิ่นแก้ว ครองยุติ ประธานชมรมฯ พร้อมด้วยประธานชมรมผู้สูงอายุและจิตอาสาร่วมดำเนินการ และผู้นำหมู่บ้าน ทั้ง ๑๗ หมู่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนงาน

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ด้านสังคม เกิดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ มีความเอื้อเพื่อช่วยเหลือ ดูแลซึ่งกันและกัน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒. ด้านเศรษฐกิจ ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง จากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับวัย ผู้สูงอายุมีรายได้เสริมจากการทำลูกประคบสมุนไพร ยาหม่อง ทอผ้า ทำไม้กวาดทางมะพร้าว เป็นต้น

๓. ด้านสภาพแวดล้อม มีกิจกรรมที่สร้างเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ป่วยในการออกเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเพื่อติดตามอาการ และร่วมกันปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้ป่วยให้มีเอื้อต่อสุขภาพ จากการทำกิจกรรมการออกกำลังกาย การและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

๔. ด้านสุขภาพ เกิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการดูแลสุขภาพ ผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง ได้รับการดูแลอย่างถูกต้อง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร ส่งผลให้ผู้ป่วยมีสุขภาพที่ดีขึ้น ส่งเสริมสุขภาพจิต จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จากกิจกรรมนันทนาการ (หมอลำบ่าบัด)

๕. ด้านการเมืองการปกครอง เกิดการมีส่วนร่วมในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา การดูแลและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เกิดอาสาสมัคร (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) ในหมู่บ้าน ตำบล ออกมาร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมของผู้สูงอายุไปสู่เป้าหมาย “แก่อย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีคุณภาพ”

โรงเรียนผู้สูงอายุ

หมู่บ้านในเขตบริการ

จำนวน ๑๓ หมู่บ้าน
จำนวน ๑,๘๐๐ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๗,๖๓๓ คน
หญิง ๓,๘๓๗ คน
ชาย ๓,๗๙๖ คน

ผู้สูงอายุ

จำนวน ๑,๐๒๕ คน
หญิง ๕๖๕ คน
ชาย ๔๖๐ คน

ทุนทางสังคม

- ระดับบุคคลและครอบครัว ๑๐๓ คน
- ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กร ชุมชน ๕๓ กลุ่ม
- ระดับหน่วยงาน ๗ ทุน
- ระดับหมู่บ้าน ๕๖ ทุน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ฐานข้อมูล TCNAP และ RECAP,
- ข้อมูลทะเบียนราษฎร์/ข้อมูลสุขภาพชุมชน, สถิติข้อมูลการคัดกรอง จาก รพ.สต.ศรีณรงค์

Key Actors:	โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลศรีณรงค์
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นางปาริฉัตร ลครมุล
ตำแหน่ง:	เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๖๓-๖๒๑๕๙๖๒

ความเป็นมา

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลศรีณรงค์ จัดตั้งเมื่อ วันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น ๑๐๙ ผู้สูงอายุประมาณ ๑,๐๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๒ ของประชากรทั้งหมดในตำบล ๑๐๙ คน โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องให้ผู้สูงอายุให้ความสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตอีกทั้งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ เพิ่มทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยมีวิทยากรครูจิตอาสา หรือหน่วยงาน ภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการให้ความรู้ และเป็นเวทีให้ผู้สูงอายุได้แสดงศักยภาพ โดยการถ่ายทอดภูมิความรู้ประสบการณ์ที่สั่งสมให้แก่บุคคลอื่น และสืบสานภูมิปัญญาให้คงคุณค่ากับชุมชน โดยดำเนินกิจกรรมผ่าน สามกลุ่มวิชา คือ วิชาชีวิต ๕๐% วิชาการ ๒๐ % วิชาชีพ ๓๐ % โดยใช้สถานที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์เป็นพื้นที่ดำเนินกิจกรรม

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ (๕๐ ปีขึ้นไป) ๙ คน
๒. ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ๑๐๐ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. จัดการเรียนการสอนในรุ่นที่ ๑/๒๕๖๐ เป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน ต่อหนึ่งรุ่น
๒. เรียนสัปดาห์ละ ๑ วัน ทุกวันพฤหัสบดี ของสัปดาห์ จัดทำหลักสูตรการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามความต้องการของผู้สูงอายุโดยมีครูวิทยากรจิตอาสาที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย (๑).วิชาชีวิตและสุขภาพ ว่าด้วยเรื่องอาหารและโภชนาการผู้สูงอายุ / การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (๒).วิชาสังคมศึกษา การใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน / การจัดการความรู้ประสบการณ์ชีวิตวิชาศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น (๓) หลักศาสนากับชีวิตประจำวัน / การถ่ายทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาเศรษฐกิจพอเพียง (๔)หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง / การฝึกอาชีพและงานฝีมือ
๓. ดำเนินกิจกรรม ๕ อ ๕ ก ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ ส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น นั้ยาล้างจาน ตักตจากผ้าเช็ดหน้า การทำการบูร ปลูกผักสวนครัว/ส่งเสริมการออกกำลังกาย/ส่งเสริมการออมในกลุ่มผู้สูงอายุ/สร้างกลุ่มผู้สูงอายุจิตอาสา
๔. นำใช้ข้อมูล TCNAP มาวิเคราะห์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยแยกประเภทกลุ่มผู้สูงอายุได้แก่ ผู้สูงอายุติดบ้าน ติดเตียง ติดสังคม
๕. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ
๖. รณรงค์ประชาสัมพันธ์การสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้กับชุมชนละผู้สูงอายุผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้านและประชาคมตำบล

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ผู้สูงอายุมีการพัฒนาตนเองโดยการเรียนรู้ตลอดชีวิต
๒. ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
๓. ผู้สูงอายุได้สร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชน
๔. ผู้สูงอายุได้เสริมสร้างคุณค่าทางภูมิปัญญาของผู้สูงอายุให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับ
๕. ผู้สูงอายุได้เสริมสร้างภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้สืบทอดไป
๖. เกิดผลผลิตนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลศรีณรงค์ รุ่นที่ ๑ จำนวน ๑๐๙ คน

โรงเรียนผู้สูงอายุ

หมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน ๖ หมู่บ้าน
๑,๐๖๒ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๕๖๙ คน
หญิง ๒,๒๙๓ คน
ชาย ๒,๒๗๖ คน

ผู้สูงอายุ
อายุ ๕๐ -๕๙ ปี ๖๑๖ คน
ชาย ๒๙๘ คน หญิง ๓๑๘ คน
อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป
จำนวน ๕๗๕ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๘

◆ ทูทางสังคม

Care Giver ๔ คน Care manager ๒ คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ๘๗ คน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๑ แห่ง ศูนย์บริการกายอุปกรณ์ ๒ แห่ง เทศบาลตำบลโนนสูง, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกันทรารมย์, สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอชุมพวง, ศูนย์การศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอชุมพวง, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาชุมพวง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลประชากรจากระบบข้อมูลทะเบียนราษฎร์ และระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ๓๐. และ ๒๘.

Key Actors:	โรงเรียนผู้สูงอายุ
พื้นที่:	เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางกมลลักษณ์ ไสว
ตำแหน่ง:	ประธานนักเรียนผู้สูงอายุ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๖-๘๗๙-๐๘๔๗

◆ ความเป็นมา

สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยเข้าสู่ตำบลโนนสูงมีประชากรทั้งหมด ๔,๕๖๙ คน เป็นชาย ๒,๒๗๖ คน หญิง ๒,๒๙๓ มีผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (๕๐ -๕๙ ปี) มีจำนวนทั้งหมด ๖๑๖ คน เป็นชาย ๒๙๘ คน หญิง ๓๑๘ คน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) มีจำนวนทั้งหมด ๕๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๘ ของประชากรทั้งหมด เป็น ส่วนมากอยู่ในกลุ่มอายุ ๖๐-๖๙ ปี จำนวน ๓๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๗ ของประชากรทั้งหมด โดยพบว่าผู้สูงอายุที่ป่วยติดบ้าน มีจำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๔ ของประชากรทั้งหมด ผู้สูงอายุที่ป่วยติดเตียง มีจำนวน ๕ คน กลุ่มตามการแจกเบี้ยผู้สูงอายุ โดยแยกเป็น กลุ่มผู้สูงอายุที่รับเบี้ย จำนวน ๕๖๔ คน อีกทั้ง เทศบาลตำบลโนนสูงมีนโยบายที่จะพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ให้เป็นต้นแบบในการดูแลสุขภาพตนเอง โดยการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ และมีแนวทางการจัดการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้หลัก ๓๐.๒๘. คือ ๑.ออกกำลังกาย ๒.อาหาร ๓.อารมณ์ ๒๘ ๑.สิ่งแวดล้อม ๒.สิ่งเสพติด ให้เป็นรูปธรรมสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนจึงได้ดำเนินโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุและเป็นสถาบันพัฒนาศักยภาพ ปัจจุบันมีนักเรียน ๕๔ คน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ๕๓๖ คน ร่วมกับกลุ่มอสม ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น รพสต.หนองบัว, กันตรวจ, ร.พ.ขุนหาญ, กศน. พมจ. ธกส. พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑) ประชุมชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจกับคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ และแต่งตั้งคณะกรรมการ ๑๕ คณะ จำนวน ๒๔ คน

๒) กำหนดทิศทางการทำงานและ สร้างหลักสูตรการเรียนการสอน คือ หลักสูตรปริญญาชีวิต หลักสูตรการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น ภาคทฤษฎี ๑ ภาคเรียน ระยะเวลา ๔ เดือน ภาคปฏิบัติ ๑ ภาคเรียน ระยะเวลา ๔ เดือน โดยมุ่งเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กำหนดวันรับสมัคร ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว, เวทีประชาคมหมู่บ้าน, ประชุมประจำเดือน

๓) ติดต่อประสานงานวิทยากรจิตอาสาที่เหมาะสมจะถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรและรายวิชา ดังนี้ ภาคทฤษฎี (๑) วิชาความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง มีวิทยากรจากโรงพยาบาลขุนหาญ ถ่ายทอดความรู้ตามความเหมาะสมของ (๒) วิชาการเรียนรู้ตลอดชีวิต/เทคโนโลยีให้ผู้สูงอายุ วิทยากรจาก ศูนย์การศึกษา อำเภอขุนหาญ (กศน.) (๓) วิชากฎหมายใกล้ตัว/สิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ วิทยากรจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดศรีสะเกษ (พมจ.) (๔) วิชาการออมและผู้สูงอายุ มีวิทยากรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) คอยอบรมและให้ความรู้เรื่องการออม การฝากเงิน และภาคปฏิบัติ ได้รับความร่วมมือจากสถาบันฝีมือแรงงานจังหวัด จัดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมอาชีพตามความต้องการของผู้สูงอายุ มีประชาชนชาวบ้าน ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเพื่อนผู้สูงอายุ และได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการออกกำลังกายทำรำแอโรบิคแมมด

◆ ผลการดำเนินงาน

ด้านสังคม เกิดแกนนำผู้สูงอายุที่เป็นจิตอาสาเพิ่มขึ้น เกิดโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน ๑ แห่ง เกิดกลไกการดูแลผู้สูงอายุ อ.ออกกำลังกาย อ.อาหาร อ.อาชีพ และผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมรื่นเริงตามบุญประเพณี เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จากกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุสัญจร ออกเยี่ยมผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ ทำให้ผู้สูงอายุนำความรู้จากการฝึกอาชีพในโรงเรียนไปสร้างรายได้จากการสานตระกร้าพลาสติก และลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการผลิตน้ำยาล้างจานใช้เอง

ด้านสถานะสิ่งแวดล้อม จากการได้รับการพัฒนาศักยภาพให้ผู้สูงอายุเป็นจิตอาสาส่งผลให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมbic cleaning day ทำให้ชุมชนสะอาด น่าอยู่ และร่วมเป็นจิตอาสาปรับสภาพบ้านผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ภาวะยากลำบากมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้านสุขภาพ การที่ผู้สูงอายุได้ความรู้ได้พัฒนาศักยภาพตนเองเกิดนวัตกรรมต้นแอโรบิคแมมด ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย สุขภาพใจดีขึ้น

ด้านการเมือง การปกครอง ผู้สูงอายุเข้าไปเป็นคณะกรรมการในกลุ่มต่างๆมากขึ้น มีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาของกลุ่ม ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

การจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ

หมู่บ้านในเขตพื้นที่

๑๓ หมู่บ้าน
๘๙๙ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๔,๗๘๘ คน
ชาย ๒,๔๑๘ คน
หญิง ๒,๓๗๐ คน

ผู้สูงอายุ

จำนวน ๘๑๐ คน
หญิง ๔๔๖ คน
ชาย ๓๖๔ คน

ทุนทางสังคม

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกล้วยกว้าง
- ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยนอกโรงเรียน
- พุทธอุทยานสถานธรรมดอนแก้วห้วยวะ
- พมจ.ศรีสะเกษ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- ทะเบียนผู้รับเบี้ยยังชีพตำบลกล้วยกว้าง
- คณะกรรมการหมู่บ้าน

Key Actors :	ชมรมผู้สูงอายุตำบลกล้วยกว้าง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลกล้วยกว้างอำเภอห้วยทับทันจังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นายฝัน ชูสิม
ตำแหน่ง:	ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลกล้วยกว้าง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑-๐๖๙๔๐๐๕

ความเป็นมา

ชมรมผู้สูงอายุตำบลกล้วยกว้างก่อตั้งขึ้นในปี ๒๕๕๐ โดยเกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันของกลุ่มบุคคลที่ได้รับเบี้ยยังชีพจากองค์การบริหารส่วนตำบลกล้วยกว้าง คือ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อและผู้ด้อยโอกาส โดยการนำของนายฝัน ชูสิม อดีตกำนันตำบลกล้วยกว้างที่เล็งเห็นสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ คือ สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงการถูกปล่อยทิ้งใช้ชีวิตตามลำพัง ภาระหนี้สินหรือกิจการงานต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับบุคคลหรือชุมชนต่างๆ จึงมีแนวคิดร่วมกันกับกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนและหาวิธีการในการที่จะช่วยเหลือซึ่งกันละกันทั้งในเรื่องทุนในการประกอบอาชีพการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในยามเดือดร้อนเจ็บไข้ได้ป่วยหรือการจัดสวัสดิการช่วยเหลือกันเองที่นอกเหนือจากหน่วยงานรัฐ ปัจจุบันมีสมาชิก ๘๑๐ คน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้สูงอายุตำบลกล้วยกว้าง จำนวน ๘๑๐ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ดำเนินงานโดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านละ ๒ คน รวม ๒๖ คน ทำหน้าที่ประสานงานและช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้านของตน โดยคณะกรรมการ ๑ ชุด จะมีการประชุมปฏิบัติงาน ๒ ปี หรือเป็นไปตามข้อบังคับ

๒. เปิดรับสมาชิกทุกปี โดยมีเงื่อนไข สมาชิกรายใหม่ต้องจ่ายค่าสมัคร ๑๐๐ บาท และค่าฌาปนกิจศพล่วงหน้า ๑๐ ศพๆละ ๒๐๐ บาท และประกาศหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือสมาชิก คือ ฌาปนกิจสงเคราะห์ศพละ ๑๕,๐๐๐ บาท

๓. มีกองทุนสวัสดิการชมรมผู้สูงอายุตำบลกล้วยกว้างช่วยเหลือสมาชิก โดย

(๑) เงินทุนในการประกอบอาชีพ ในรูปแบบการให้กู้ยืมกรณีมีความเดือดร้อนหรือเป็นทุนในการประกอบอาชีพสามารถกู้ยืมได้ รายละไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ระยะเวลาชำระภายใน ๒ เดือน ดอกเบี้ยร้อยละ ๒ บาท

(๒) กรณีจัดการงานศพสามารถกู้ยืมได้ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท ระยะเวลาชำระภายใน ๑๕ วัน ดอกเบี้ย ร้อยละ ๒ บาท ค่าฌาปนกิจสงเคราะห์ศพละ ๑๕,๐๐๐ บาท ซึ่งในการดำเนินการกู้ยืมนั้นต้องผ่านความเห็นชอบของกรรมการชมรมผู้สูงอายุประจำหมู่บ้านทั้งสองท่าน และต้องมีผู้ค้ำประกัน ๒ คน

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ผู้สูงอายุจำนวน ๘๑๐ คน เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุครบทุกคน
๒. ผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืม เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและใช้ในชีวิตรประจำวัน
๓. เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมและทำกิจกรรมรวมกัน เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ
๔. บุตรหลานของผู้สูงอายุ ได้สวัสดิการด้านการศึกษา

เพื่อนเยี่ยมเพื่อนผู้สูงอายุ

หมู่บ้านที่ดำเนินการ

จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๐๑๗ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๓,๘๗๑ คน
หญิง ๑,๙๕๙ คน
ชาย ๑,๙๑๒ คน

ผู้สูงอายุ

จำนวน ๖๒๙ คน
ติดเตียงสังคัม ๖๐๒ คน
ติดบ้าน ๒๓ คน
ติดเตียง ๔ คน

ทุนทางสังคม

Care Giver ๑๖ คน, อสม., รพ.สต.โนนประดู่, ชมรมผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่, โรงเรียนกษัตริย์ราชสุโขทัยโนนประดู่

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่
- ข้อมูลผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง ติดสังคัม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนประดู่

Key Actors :	ชมรมผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายสำเนียง ชวนนอก
ตำแหน่ง:	ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑-๓๗๓-๖๐๙๐

ความเป็นมา

จากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ปี ๒๕๖๐ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่มีผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (๕๐ ปีขึ้นไป) จำนวน ๕๑๖ คน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) จำนวน ๖๒๙ คน ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ ๖๐-๖๙ ปี มีผู้สูงอายุที่เป็นแกนนำ ผู้นำ ๙๙ คน นักเรียนผู้สูงอายุ ๘๔ คน ปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่ มีผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่นความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ภาวะปวดข้อ/ข้อเสื่อม และโรคหัวใจ โดยมีผู้สูงอายุที่ติดสุรา จำนวน ๑๑ คนและมีผู้สูงอายุที่ติดบุหรี่ ๑๖๘ คน และมีผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียง จำนวน ๒๘ คน โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง อีกทั้งคนในครอบครัวขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุอีกด้วย และมีผู้สูงอายุจำนวนมาก จำเป็นจะต้องมีผู้ดูแลหรือร่วมกิจกรรมทางสังคมต่างๆของผู้สูงอายุ จึงได้เริ่มกิจกรรมเพื่อนเยี่ยมเพื่อนผู้สูงอายุขึ้นเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรผู้สูงอายุในเขตตำบลโนนประดู่ จำนวน ๖๒๙ คน แบ่งออกเป็น

๑. ผู้สูงอายุติดสังคม ๖๐๒ คน
๒. ผู้สูงอายุติดบ้าน ๒๓ คน
๓. ผู้สูงอายุติดเตียง ๔ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ชมรมผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่ ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อนเยี่ยมเพื่อนผู้สูงอายุทุกวันพฤหัสบดี โดยจะทำกิจกรรมหลังรับประทานอาหารกลางวันโรงเรียนภีบาลขรรุสขตำบลโนนประดู่ รูปแบบการทำกิจกรรมคือนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุซึ่งเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่อยู่แล้ว จะทำการออกเยี่ยมผู้สูงอายุท่านอื่นๆ ที่ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุได้ สาเหตุอาจจะเนื่องจากป่วยติดบ้าน ติดเตียง สูงวัย หรือติดภารกิจส่วนตัว ในการออกเยี่ยมแต่ละครั้งก็จะมีชุดอาหารเสริมบำรุงสุขภาพ เช่น มอบนมให้โดยงบประมาณที่จัดซื้อจะมาจากการบริจาคของนักเรียนผู้สูงอายุเอง หรือบุคคลภายนอก

◆ ผลการดำเนินงาน

จากการจัดกิจกรรมเพื่อนเยี่ยมเพื่อนผู้สูงอายุ ผลการดำเนินการที่ได้คือ ผู้สูงอายุที่อยู่ติดบ้าน ติดเตียงได้มีกำลังใจในการใช้ชีวิตในสังคมต่อไป แสดงถึงความห่วงใยระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน สำหรับผู้ที่ได้ออกเยี่ยมก็มีความสุขใจในฐานะผู้ให้ บางครั้งก็เป็นญาติพี่น้องที่ไม่ได้เจอกันมานาน ก็เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

๕ หมู่บ้าน
๑,๗๖๐ ครัวเรือน

จำนวนประชากร
๖,๕๒๙ คน
หญิง ๓,๒๕๓ คน
ชาย ๓,๒๗๖ คน

ผู้สูงอายุ
จำนวน ๙๖๒ คน
หญิง ๕๓๔ คน
ชาย ๔๒๘ คน

ทุนทางสังคม

ชมรมผู้สูงอายุ ๒๔ คน , Care Giver ๑๐ คน , อสม.๑๐๕ คน , รพสต. ๑ แห่ง รพ.ระดับอำเภอ ๑ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลทุนและแหล่งศักยภาพแหล่งเรียนรู้ (RECAP)
- ข้อมูลการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุเทศบาลนาเยีย

Key Actors :	ชมรมผู้สูงอายุ
พื้นที่:	เทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอพนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายสุรเดช ทองบัว
ตำแหน่ง:	รองประธานชมรมผู้สูงอายุ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๖-๙๙๗-๖๗๘๔

ความเป็นมา

จากตัวเลข ปีพ.ศ.๒๕๕๑ เทศบาลตำบลนาเยียมีจำนวนผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลนาเยีย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลนาเยีย โดยจัดให้มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน และตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลนาเยีย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ได้กำหนดให้มีการมอบเงินฌาปนกิจสงเคราะห์แก่ครอบครัวของสมาชิกเป็นเงิน จำนวน ๖,๐๐๐ บาท โดยแบ่งเป็นค่าพวงหรีด ๕๐๐ บาท ค่าเจ้าภาพสวดอภิธรรม ๕๐๐ บาท มอบสวัสดิการจากกองทุน ๕,๐๐๐ บาท มอบดอกไม้จันทน์ ๒๐๐ บาท มอบเหรียญโปรยทาน ๒๐๐ บาท เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย ให้แก่ครอบครัวของสมาชิก ในกรณีเสียชีวิต นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีความลำบาก จากผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลนาเยียด้วยตนเอง

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุจำนวน ๙๖๒ คน และประชาชนอายุ ตั้งแต่ ๔๕-๕๙ ปีที่สนใจ

◆ วัตถุประสงค์ดำเนินงาน

๑. มีการคัดเลือกคณะกรรมการผู้สูงอายุ จำนวน ๒๔ คน จากผู้สูงอายุในชุมชน ๑๒ ชุมชน เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินงาน โดยมีวาระในการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี

๒. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและผู้สูงอายุเข้าร่วมเป็นสมาชิก

๓. ประชาสัมพันธ์ การจัดสวัสดิการให้สมาชิกรวมถึงประชาชนที่สนใจทราบ

๔. จัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลนาเยีย

๕. เรียกเก็บเงินออมสมทบ ๒๐๐ บาท/ปี ค่าธรรมเนียมแรกเข้า ๕๐ บาท

๖. คณะกรรมการมอบเงินฌาปนกิจสงเคราะห์ฯ ให้แก่ครอบครัวของสมาชิกที่เสียชีวิตรายละ ๖,๐๐๐ บาท แบ่งเป็นค่าพวงหรีด ๕๐๐ บาท มอบสวัสดิการจากกองทุน ๕,๐๐๐บาท มอบดอกไม้จันทน์ ๒๐๐ บาท มอบเหรียญโปรยทาน ๒๐๐ บาท

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. สมาชิกมีเงินช่วยจัดการค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยเฉพาะเงินช่วยเหลือในงานศพ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในครอบครัวของผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาส เพราะผู้ที่มีความด้อยโอกาสจะขาดโอกาสเกือบทุกอย่างในการเข้าถึงบริการต่างๆ

๒. เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมในชุมชน เช่น กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ออกเยี่ยมผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาส ทำให้ผู้สูงอายุมีความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เกิดชุมชนแห่งการแบ่งปันโดยมีเทศบาลตำบลนาเยียเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำในการดำเนินงาน

ชมรมผู้สูงอายุ

หมู่บ้านในเขตบริการ

๙ หมู่บ้าน
๑,๖๐๐ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๖,๗๙๐ คน
หญิง ๓,๔๑๐ คน
ชาย ๓,๓๘๐ คน

ผู้สูงอายุ

๙๐๗ คน
ชาย ๔๔๘ คน
หญิง ๔๕๙ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๕

◆ ทูทางสังคม

ชมรมผู้สูงอายุ ๑ ชมรม / ชมรมสูงวัยสร้างสุข ๑ ชมรม / กลุ่มผู้สูงอายุอาสาทำดี ๒๐ คน / อสม.๑๐๓ คน / Care manager ๑ คน / Care Giver ๑๘ คน / โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๑ แห่ง / กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลศรีฐาน / สวนครัวผู้สูงอายุ ๑ แห่ง / สวนผักสร้างสุข ๑ แห่ง

✕ ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลประชากรจากระบบข้อมูลทะเบียนราษฎร์ และระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- ข้อมูลแยกประเภทผู้สูงอายุ การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลและอาสาสมัคร
- ระเบียบข้อตกลงการระดมทุนและการจัดสวัสดิการช่วยเหลือกัน

Key Actors:	ชมรมผู้สูงอายุ
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติว จังหวัดยโสธร
วิทยากร:	นายไมตรี ป้องโล่
ตำแหน่ง:	ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลศรีฐาน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑ ๗๖๐๒๐๔๙

◆ ความเป็นมา

ตำบลศรีฐาน มีผู้สูงอายุจำนวน ๙๐๗ คน ช่วงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีผู้สูงอายุติดเตียง ๑๕ คน ติดบ้าน ๑๓๐ คนมีผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง ๒๓ คน และมีผู้สูงอายุที่ความรู้ความสามารถและช่วยเหลืองานสังคมส่วนรวมได้ ๖๐๐ คน ได้แก่ งานด้านช่างปูน ช่างไม้ ด้านการเกษตร การพิธีทางศาสนา งานด้านการแสดง ด้านอาชีพหรืองานฝีมือจักสาน ทำอาหารงานครัว เย็บผ้าและงานบริการสังคมอื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้นตำบลศรีฐานจึงดำเนินงานด้านชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอันเป็นนโยบายสำคัญที่ทุกภาคส่วนในพื้นที่ ต้องร่วมกันดำเนินการ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โดย อบต.ศรีฐาน ศูนย์พัฒนาครอบครัวโดยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำหมู่บ้าน (อพม.) มีกิจกรรมคัดกรองสุขภาพและการดูแลต่อเนื่องโดย รพ.สต.ศรีฐาน และอาสาสมัครต่าง ๆ เป็นต้น และมีทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้านและมีกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ดังนั้น ทางคณะทำงานฯ จึงพัฒนาชมรมผู้สูงอายุให้มีกิจกรรมที่หลากหลายและต่อเนื่อง โดยการค้นหาแกนนำและทบทวนกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุเพื่อจัดสวัสดิการ และกิจกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ ที่เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยชุมชนเอง ปัจจุบันมีสมาชิก ๗๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๘๒ ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด

◆ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้สูงอายุ อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป และผู้สนใจทั่วไป อายุ ๒๐ ปีขึ้นไป ในพื้นที่ตำบลศรีฐาน ทุกหมู่บ้าน มีหน่วยงานสนับสนุนได้แก่ รพ.สต.ศรีฐานทำหน้าที่เป็นกองเลขานุการ อำนวยความสะดวกในการจัดประชุม คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐานโดยกองทุนหลักประกันสุขภาพ สปสช.สนับสนุนงบประมาณ จัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ประจำปีของชมรมผู้สูงอายุ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. สำรวจและค้นหาทุนทางสังคมที่มีความพร้อมที่จะเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงาน โดยพิจารณาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ข้าราชการบำนาญ อดีตครูหรือผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาการอำเภอ บุคลากรสาธารณสุข และอดีตผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น

๒. เชิญร่วมประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน คัดเลือกผู้ที่มีความพร้อมและแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งต้องมีตัวแทนจากทุกหมู่บ้านเข้าร่วม รวมทั้งสิ้น ๒๕ คน

๓. จากนั้น เริ่มต้นประชาสัมพันธ์กิจกรรม จัดเวทีประชาคม เปิดรับสมัครสมาชิก กำหนดกติกาชมรม กำหนดระเบียบการสมัครสมาชิกทั้งผู้สูงอายุและผู้สนใจทั่วไปที่มีอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป โดยมีค่าธรรมเนียมแรกเข้าเก็บค่าสมัคร ๔๐ บาทและเก็บล่วงหน้า ๕ ศพ ๆ ละ ๒๐ บาทรวม ๑๔๐ บาท หากครบ ๓ เดือน จึงจะมีสิทธิ์โดยสมบูรณ์

๔. จัดสรรสวัสดิการให้กับสมาชิกเมื่อเสียชีวิต และเมื่อป่วยนอนโรงพยาบาล คินละ ๑๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐ คิน รวมทั้งมีการทำผ้าป่าปีละ ๑ ครั้ง เพื่อระดมทุนสำหรับจัดสวัสดิการเมื่อป่วยนอนโรงพยาบาล ปัจจุบันมีกองทุนที่ระดมทุนรวม ๑๒๐,๐๐๐ บาท

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เกิดคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนชมรมจากการมีส่วนร่วมของตัวแทนทุกหมู่บ้าน รวม ๒๐ คน มีสมาชิกจากทุกหมู่บ้าน รวมสมาชิก ๗๑๐ คน

๒. ผู้สูงอายุ ได้รับสวัสดิการคุ้มครองยามเจ็บป่วยและเมื่อเสียชีวิต มีการรวมกลุ่มที่มีรูปธรรมในการแสดงบทบาทผู้สูงอายุชัดเจนเป็นที่ยอมรับในชุมชน ได้แก่ การมอบเงินสวัสดิการในพิธีฌาปนกิจ การนำทีมร่วมฟังสวดอภิธรรม การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ร่วมกิจกรรมออกกำลังกาย แสดงโชว์ในงานบุญประเพณี รับการอบรมด้านอาชีพเช่นการสานกระติบข้าว ทำไม้กวาด ทำปุ๋ย ทำน้ำหมัก ทำน้ำยาล้างจาน และทำขนมหรือแปรรูปอาหาร เป็นต้น

๓. เกิดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือและทำงานด้านพัฒนาชุมชน เช่น งานผ้าป่าระดมเป็นเงินกองทุนเพื่อจัดสวัสดิการเมื่อป่วย นอน รพ.ทุกปี

ชมรมผู้สูงอายุตำบลมะเกลือใหม่

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน

ประชากรผู้สูงอายุ
จำนวน ๑,๓๐๖ คน

สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ
จำนวน ๑,๑๒๔ คน
ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง
๖๕ คน

ทุนทางสังคม

- รพ.สต.มะเกลือใหม่ และรพ.สต.เวงภูแก้ว
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพ อบต.มะเกลือใหม่

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- แบบประเมินความพึงพอใจ
- ใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

Key Actors :	ชมรมผู้สูงอายุตำบลมะเกลือใหม่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายอเนก แท้สูงเนิน
ตำแหน่ง:	ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลมะเกลือใหม่
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๘-๐๙๗๔๑๐๘

ความเป็นมา

ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๘ กล่าวคือผู้มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ ๑๐ และปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๗ คาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเกิดจากนโยบายของรัฐบาล อาศัยอำนาจตามในข้อบังคับสมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรม-ราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ว่าด้วยเกณฑ์มาตรฐานชมรมผู้สูงอายุในเครือข่ายสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ พ.ศ.๒๕๕๒ ผู้สูงอายุของตำบลมะเกลือใหม่จึงรวมตัวกันและก่อตั้งเป็นชมรมผู้สูงอายุขึ้นนับตั้งแต่นั้นมา เพื่อทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน โดยสมาชิกผู้สูงอายุอยู่ภายใต้การดูแลด้านสุขภาพจากรพ.สต.มะเกลือใหม่ และ รพ.สต.เวงภูแก้ว

ปัจจุบันตำบลมะเกลือใหม่มีผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๓๐๖ คน สืบเนื่องมาจาก เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒ ระเบียบสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย มนพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ว่าด้วยหลักเกณฑ์มาตรฐานชมรมผู้สูงอายุ ในเครือข่ายสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ จึงเริ่มก่อตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้น

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ๑,๑๒๔ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. จัดให้มีสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกในรูปแบบฌาปนกิจ โดยเก็บค่าฌาปนกิจกับสมาชิกศพละ ๒๐ บาท เพื่อมอบให้ครอบครัวเสียชีวิตเป็นค่าใช้จ่ายในการปลงศพ และในกรณีสมาชิกเจ็บป่วยต้องนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลเป็นเวลา ๒ วันขึ้นไป ชมรมช่วยเหลือสมาชิกรายละ ๓๐๐ บาทต่อครั้งต่อปี โดยดำเนินการจัดตั้งชมรมในพื้นที่ตำบลมะเกลือใหม่ ๒ ชมรม คือ ชมรมผู้สูงอายุ รพ.สต.มะเกลือใหม่ ดูแล ๘ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๑ บ้านมะเกลือใหม่, หมู่ ๒ บ้านมะเกลือใหม่, หมู่ ๓ บ้านโคกสว่าง, หมู่ ๕ บ้านใหม่สันติ, หมู่ ๑๐ บ้านริมคลองพัฒนา, หมู่ ๑๑ บ้านอ่างแก้ว และหมู่ ๑๒ บ้านมะเกลือใหม่พัฒนา มีสมาชิกจำนวน ๖๔๘ คน และ รพ.สต.วะภูแก้ว ดูแล ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๔ บ้านทุ่งสะแบง, หมู่ ๗ บ้านทุ่งสะแบง, หมู่ ๖ บ้านวะภูแก้ว และหมู่ ๘ บ้านดงมะไฟ มีสมาชิก ๔๗๖ คน

๒. กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน คือเพื่อนสมาชิกในชมรมออกเยี่ยมเยียนเพื่อนสมาชิกที่เจ็บป่วย เพื่อให้กำลังใจกันและนำของเยี่ยมไปมอบให้

๓. กิจกรรมฝึกอาชีพในยามว่างเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น เย็บกระเป๋ามาจากเศษผ้า ทำพรมเช็ดเท้า สานกระเป๋ามาจากเส้นพลาสติก ช่วยทำงานที่โรงผลิตน้ำดื่มประชารัฐกล้าดี เป็นต้น

๔. กิจกรรมออกกกำลังกายในกลุ่มคนรักสุขภาพ ได้แก่ เดินแอโรบิก เดินบาสโลบ รำวงมาตรฐาน ฟ้อนรำประกอบเพลงต่างๆ ซึ่งได้ร่วมแสดงในงานกิจกรรมต่างๆ ของตำบล

๕. ผู้สูงอายุยังเป็นแกนนำในการสืบสานประเพณีลงช่วง และพิธีไหว้บวงสรวงศาลปู่บุญลือ และการแห่บั้งไฟก่อนฤดูกาลเพาะปลูก ซึ่งปฏิบัติสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นเคียงคู่กับตำบลมะเกลือใหม่มาจนถึงปัจจุบัน

◆ ผลการดำเนินงาน

ผลการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุตำบลมะเกลือใหม่ มีฌาปนกิจผู้สูงอายุ เพื่อเป็นสวัสดิการดูแลสมาชิกผู้สูงอายุในพื้นที่ สามารถแบ่งเบาภาระในการดูแลผู้สูงอายุ และลดภาระค่าใช้จ่ายในกรณีสมาชิกเสียชีวิตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับของชุมชน ทุกหมู่บ้านของตำบลมะเกลือใหม่ ผู้สูงอายุได้ฝึกอาชีพในยามว่างทำให้เกิดรายได้ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของผู้สูงอายุ เช่น สมัครเข้าเป็นนักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและดูแลสุขภาพทางกายและทางจิตใจให้กับผู้สูงอายุ สังคมมีความสุข “ท้องถิ่นห่วงใย ใส่ใจผู้สูงอายุ”

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

หมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน ๖ หมู่บ้าน
จำนวน ๙๘๑ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๕๖๙ คน
หญิง ๒,๒๙๓ คน
ชาย ๒,๒๗๖ คน

ผู้สูงอายุ
อายุ ๕๐ -๕๙ ปี ๖๑๖ คน
ชาย ๒๙๘ คน หญิง ๓๑๘ คน
อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป
จำนวน ๕๗๕ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๘

ทุนทางสังคม

Care Giver ๔ คน Caremanager ๒ คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ๘๗ คน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกันตรวจ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ศพอส.) ศูนย์บริการกายอุปกรณ์ ๒ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลประชากรจากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) และจากระบบข้อมูลการสำรวจของตำบล
- ข้อมูลจากสุขภาพจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้ง ๒ แห่ง
- แผนพัฒนาตำบล หรือแผน ๔ ปี

Key Actors:	เทศบาลตำบลโนนสูง
พื้นที่:	เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางสาวสรันชนา จันท์เพ็ญ
ตำแหน่ง:	หัวหน้าสำนักปลัด
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑-๙๔๐-๗๕๖๑

ความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุตำบลโนนสูง เริ่มดำเนินการตั้งแต่เมื่อปี ๒๕๕๙ แต่หยุดดำเนินการไปเนื่องจาก คณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทการทำงานที่ของ ศพอส. และเริ่มกลับมาดำเนินงานอีกครั้งเมื่อปี ๒๕๖๐ เพราะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบล สปสช. ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อจัดบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เทศบาลตำบลโนนสูงได้ประสานขอความร่วมมือไปยังสำนักงานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพิจารณาจัดตั้งเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์ และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้รับบริการที่ครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านสุขภาพ สังคม จิตใจ และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะมีติด้านเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างรายได้และการมีงานทำที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและชุมชนได้ ซึ่งจัดว่าเป็นการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนรูปแบบหนึ่ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ แกนนำ อาสาสมัคร

และจากระบบข้อมูลตำบล พบว่า ตำบลโนนสูงมีประชากรผู้สูงอายุ ๕๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๘ ของประชากรทั้งหมด เป็นผู้สูงอายุติดบ้าน ๓๔ คน ติดเตียง ๕ คน ติดสังคม ๕๓๖ คน และผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ๒๔ คน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวทางการพัฒนาของตำบล ชุมชนขององค์กรเครือข่ายจากภาครัฐ และทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุร่วมกัน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑) ผู้สูงอายุ ๖ หมู่บ้านในเขตตำบลโนนสูง ประกอบด้วย หมู่ ๓ บ้านนา, หมู่ ๔ กระเบา, หมู่ ๕ บ้านกระเบา, หมู่ ๖ บ้านหนองบัว, หมู่ ๗ บ้านจะกุด, หมู่ ๘ บ้านค้อตานี

๒) ผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียง ๖ หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง โดยร่วมกับ รพ.สต.กันตรวจและ รพ.สต.หนองบัว.และ Cg ที่ดูแลผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียง

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑) ประชุมชี้แจง สรรหาคณะกรรมการศพอส.จากแกนนำในพื้นที่ร่วมเป็นคณะกรรมการ จำนวน ๑ คณะ พร้อมจัดทำระเบียบ ศพอส. ซึ่งมีประเด็นสำคัญของแนวทางการทำงานคือ เป็นการจัดสวัสดิการอีกรูปแบบหนึ่งของรัฐบาลที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ แกนนำ อาสาสมัคร ชุมชน องค์กรเครือข่ายจากภาครัฐและเอกชนร่วมเป็นเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนโดยมี อปท. ให้การหนุนเสริม อยู่บนหลักการภายใต้แนวคิด”ร่วมแรง ร่วมใจ ผู้สูงวัย กายใจ เบิกบาน” ให้ผู้สูงอายุมีสถานที่รวมกลุ่มในการจัดกิจกรรมและบริการครอบคลุมมิติทางด้านสุขภาพ สังคม จิตใจ เศรษฐกิจ โดยเฉพาะเน้นสร้างรายได้และการมีงานทำที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

๒) เสนอโครงการขอจัดบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวจากกองทุนดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (สปสช) เพื่อมาดูแลผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิง จากการทำแผนดูแลกลุ่มผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงจาก CM รพ.สต.หนองบัว,กันตรวจ โดยมี CG จำนวน ๔ คน โดยได้รับงบประมาณ ๑๐๘,๒๐๐ บาท

๓) จัดอบรมพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน. เพื่อการดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยได้รับความร่วมมือจากสาธารณสุขอำเภอขุนหาญ สาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัวและกันตรวจ

๔) จัดอบรมฝึกฝนทักษะอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีโครงการสานตะกร้าจากเส้นพลาสติก,โครงการอบรมแปรรูปปลาร้า ปลายั้ววิทยากรจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดศรีสะเกษและโครงการถ่ายทอดภูมิปัญญาทำไม้กวาดจากทางมะพร้าว, ทำน้ำยาล้างจาน วิทยากรจากปราชญ์ชาวบ้าน

◆ ผลการดำเนินงาน

ผู้สูงอายุได้มีเวทีพบปะกัน เป็นแหล่งถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับผู้สูงอายุและเป็นองค์กรหลักในการจัดบริการให้ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงเกิดกลไกการดูแลต่อเนื่องและเป็นศูนย์บริการในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้มีแกนนำที่เป็นผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและมีหน่วยงานที่สามารถดูแลผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลโนนสูงได้ครบทุกประเด็นในระยะยาวต่อไป มี ศพอส.ที่เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางจัดบริการให้กับผู้สูงอายุตาม พรบ.ผู้สูงอายุ

การส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

๒๐ หมู่บ้าน
๔,๒๐๒ ครัวเรือน

ประชากร
๑๒,๓๔๒ คน
ชาย ๖,๓๐๘ คน
หญิง ๖,๐๓๔ คน

ผู้สูงอายุ
๑,๔๙๙ คน
ชาย ๗๒๐ คน
หญิง ๗๗๙ คน

ทุนทางสังคม

อสม. ๒๔๖ คน
รพ.สต.
รพก.พนมดงรัก

โรงเรียนผู้สูงอายุ ๑๒๐ คน
ศพอส.ตำบลบักได
ชมรมผู้สูงอายุ

เครือข่ายจิตอาสา
อบต.บักได กองทุน LTC
พมจ.สุรินทร์

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล TCNAP + วิจัยชุมชน RECAP
- พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ๖ ชุดกิจกรรม ๔๐ งาน
- ปฏิบัติการ ๕ อ. และ ๕ ก.

Key Actors :	โรงเรียนผู้สูงอายุ
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	จำเริญสุระไกร เหลาคำ
ตำแหน่ง:	เลขานุการคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๒-๒๐๖๕๐๗๐

ความเป็นมา

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลบักได ตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๙ เป็นต้นมา ปัจจุบันมีนักเรียนผู้สูงอายุจำนวน ๑๒๐ คน จากข้อมูลตำบล (TCNAP+) พบว่าผู้สูงอายุมีสภาพปัญหาทั้งด้านสังคมด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุยังเป็นหนี้ มีรายได้ไม่เพียงพอ แต่มีรายจ่ายที่เป็นค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าสาธารณูปโภค มีความต้องการให้สนับสนุนกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้หรือพัฒนาอาชีพ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การแปรรูปอาหาร การทำน้ายาต่างๆ เพื่อใช้ในครัวเรือน การฝึกอาชีพเพื่อเสริมรายได้ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลบักไดจึงได้จัดโครงการขอรับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ เพื่อจัดกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุในการแปรรูปอาหาร ไข่เค็มสมุนไพรและการทำยาหม่อง

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน ๑๒๐ คน

รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ฝึกอบรมอาชีพ ๕ วัน หลักสูตรการทำไข่เค็มรสสมุนไพรต่างๆ ทำยาหม่องและทำข้าวหลาม
๒. ร่วมกันออกแบบผลิตภัณฑ์/โลโก้ผลิตภัณฑ์
๓. ร่วมกันวางแผนช่องทางการตลาด
๔. ขอจดทะเบียนเพื่อขอขึ้นเป็นสินค้า OTOP ของตำบล
๕. ออกแบบการแปรรูป การบรรจุไข่เค็มแบบใหม่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ
๖. แบ่งปันให้ผู้สูงอายุกลุ่มอื่นๆได้รับประทานด้วย
๗. จำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

ผลการดำเนินงาน

๑. ผู้สูงอายุ ๖๐ คน สามารถทำไข่เค็มสมุนไพรสไบเตย รสตั้มยำ รสสมุนไพร และมีทักษะในการตัดไข่ที่สามารถนำมาทำไข่เค็มได้
๒. ผู้สูงอายุมารวมกลุ่มทำไข่เค็มจำหน่ายทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
๓. ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีขึ้น เพราะได้ทานไข่ที่มีประโยชน์ ไข่สด และทำจากสมุนไพรธรรมชาติ
๔. ผู้สูงอายุมีการออมเงินที่ได้จากการจำหน่ายไข่เค็ม และเป็นทุนสวัสดิการให้แก่ตนเองและเพื่อนในโรงเรียน
๕. มีการร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์และทำเป็นโลโก้ของกลุ่มโรงเรียนผู้สูงอายุ

กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน
จำนวน ๗๙๔ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๐๐๐ คน
หญิง ๑๙๙๒ คน
ชาย ๑๙๙๗ คน

ผู้สูงอายุ
จำนวน ๗๓๕ คน
หญิง ๓๒๑ คน
ชาย ๔๑๔ คน

ทุนทางสังคม

ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ คณะกรรมการบริหารกองทุน เทศบาลตำบลหนองใหญ่ พม.จ.ศรีสะเกษ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจาก TCNAP
- ข้อมูลจาก RECAP
- ข้อมูลผู้สูงอายุจากทะเบียนรายชื่อการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองใหญ่

Key Actors:	กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ
พื้นที่:	เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นายณรงค์ชัย แจ่มจรัสเชื้อสกุล
ตำแหน่ง:	ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๓-๑๐๐-๙๘๕๔

ความเป็นมา

สถานการณ์ปัญหาและจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปัญหาด้านสุขภาพ รายได้ขาดการดูแลอย่างถูกต้อง ขาดระบบการจัดสวัสดิการ เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคม สร้างคุณค่าตามช่วงวัย ไม่ให้เป็นภาระของลูกหลาน จึงได้ร่วมพัฒนาข้อเสนอโครงการชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยให้มีการจัดตั้งและดำเนินการกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุขึ้น เมื่อปี ๒๕๖๑ เพื่อให้การดำเนินงานด้านสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่ตำบลหนองใหญ่ เพื่อการดูแลซึ่งกันและกันในชุมชน โดยจัดตั้งเป็นรูปแบบกองทุนสวัสดิการและร้านค้าสวัสดิการ ดำเนินการในครั้งแรก ในกลุ่มนักเรียน ผู้สูงอายุจำนวน ๗๒ คน และได้ดำเนินการต่อเนื่องกับผู้สูงอายุในเขตตำบลหนองใหญ่ ณ ปัจจุบัน มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ๒๐๐ คน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหนองใหญ่ จำนวน ๗๒ คน
๒. ผู้สูงอายุในตำบลหนองใหญ่ ๗๓๕ คน
๓. วัยเตรียมผู้สูงอายุ ๕๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๗๕ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. รับสมัครสมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ ๕๕ ปีขึ้นไป ทุกวัน เวลาราชการ โดยส่งเงินสมทบกองทุน ๓๖๕ บาท ต่อ ปี ครบ ๑๐ ปี หยุดส่ง แต่ยังคงได้รับสิทธิและสวัสดิการจากกองทุน
๒. กรณีเจ็บป่วยเป็นสวัสดิการเยี่ยมไข้ กรณีนอนโรงพยาบาล ครั้งละ ๑๐๐ บาท กำหนดปีละไม่เกิน ๗ ครั้ง
๓. เสียชีวิต จัดพวงหรีด จ่ายค่าทำศพ ณ วันที่เสียชีวิต (ณ ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกทั้งหมดกี่คน x ๓๐ บาท) ต่อศพ
๔. กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ มีการดำเนินการจัดตั้งร้านค้าสวัสดิการ เพื่อรับซื้อและจำหน่ายสินค้า จากชุมชน และยังมีการผลิต ไม้กวาดทางมะพร้าว พิมเสนน้ำ และสบู่สมุนไพร โดยสมาชิกกองทุน เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพและมีเงินหมุนเวียนในกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. สมาชิกมีกองทุนช่วยเหลือเมื่อที่ประสบปัญหา กรณีเจ็บป่วย หรือเสียชีวิต
๒. สร้างความร่วมมือในการดูแลกันของทุนทางสังคม
๓. สร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ โดยไม่เป็นภาระของคนในครอบครัว

ใส่ใจดูแลผู้สูงอายุ (การดูแลผู้สูงอายุโดย CG): องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี

๑๐ หมู่บ้าน
๑,๔๐๙ ครัวเรือน
๑,๔๐๙ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
๔,๘๙๖ คน
ชาย ๒,๔๔๘ คน
หญิง ๒,๔๔๘ คน

ผู้สูงอายุ ๘๗๙ คน

◆ **ทุนทางสังคม**

อาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (CG) อาสาสมัครสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ทั้ง ๒ แห่ง กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลยางซึก

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- แผนการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Plan)
- ข้อมูลสุขภาพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทั้ง ๒ แห่ง
- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)

Key Actors :	ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลยางซึก
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายวานิชย์ ทิมา
ตำแหน่ง:	คณะกรรมการศูนย์ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๖-๔๓๑๑๓๘๘

◆ **ความเป็นมา**

สถานการณ์ข้อมูลผู้สูงอายุในตำบลยางซึก ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๘๗๙ คน ในจำนวนนี้มีผู้สูงอายุที่เป็นผู้พิการ จำนวน ๑๐๙ คน และเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน ๑๐๕ คน ซึ่งผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงนี้มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลในด้านการส่งเสริมสุขภาพะ ตลอดจนการปรับสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมและอำนวยความสะดวกได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงเหล่านั้นควรได้รับการดูแลจากผู้ที่มิมีทักษะและความรู้ความสามารถในการดูแลเบื้องต้น

กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลยางซึก จึงได้ร่วมมือจากโรงพยาบาลลำดวน สาธารณสุขอำเภอลำดวน องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึกในการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงให้กับอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (CG) ปีพ.ศ ๒๕๕๙ จากการสมัครเข้ารับอบรมของอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ เมื่อจบหลักสูตรแล้วมีการทดสอบและสามารถให้การดูแลการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ จำนวน ๖๖๕ คน
  ๒. ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (ผู้ป่วยติดเตียง) จำนวน ๑๐๕ คน
  ๓. ผู้สูงอายุที่เป็นผู้พิการ จำนวน ๑๐๙ คน
- รวมผู้สูงอายุทั้งสิ้น ๘๗๙ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ปัจจุบัน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้ดำเนินกิจกรรม คือ

๑. ให้การช่วยเหลือด้านการดำรงชีพขั้นพื้นฐาน เช่น ติดตามสภาพปัญหา จัดทำข้อมูลและให้บริการตามฐานข้อมูลให้บริการข้อมูลข่าวสารสิทธิประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและคัดกรอง ประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลที่เหมาะสม

๒. การปรับสภาพที่อยู่อาศัย เช่น การปรับสภาพแวดล้อมทั่วไป ทั้ง ภายนอกและภายใน ได้แก่ เปลี่ยนโถส้วม ราวจับ บันได ห้องน้ำ หลังกา พื้นทางเดิน แสงสว่างไฟฟ้า เป็นต้น การปรับสภาพเฉพาะที่อยู่อาศัย สร้างใหม่ทั้งหมด

๓. การส่งเสริมให้มีกิจกรรมด้านอาชีพ ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่ม การถ่ายทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

๔. การส่งเสริมสุขภาพและอนามัย การส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ

๕. กิจกรรมภายนอก มีการเยี่ยมบ้าน การให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เดือดร้อน

๖. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัย และการสร้างจิตอาสา

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ด้านสังคม เกิดสังคมเกื้อกูล ผู้สูงอายุรู้สึกได้ถึงความเป็นส่วนหนึ่งของตำบล รู้สึกมีคุณค่า ไม่ได้ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ผู้สูงอายุได้ออกมาพูดคุย ได้รับคำปรึกษา และได้แสดงออกต่างๆ

๒. ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุ ผู้ดูแล หรือครอบครัวผู้สูงอายุ มีรายได้เสริมจากกิจกรรม เกิดการเรียนรู้การผลิตแบบพึ่งพาตนเอง ทำให้ผู้สูงอายุเรียนรู้สิ่งใหม่ และผู้สูงอายุรู้สึกไม่ได้สร้างภาระให้กับครอบครัว

๓. ด้านสุขภาพ มีอาสาสมัครเยี่ยมบ้าน ได้รับการช่วยเหลือด้านต่างๆ ส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างพลัง คนพิการทั้งสุขภาพกายและจิตใจ

๔. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้รับการปรับสภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตประจำวันได้สะดวกและเหมาะสม

๕. ด้านการเมือง ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น โครงการอบรมให้ความรู้สิทธิขั้นพื้นฐาน และโครงการส่งเสริมอาชีพด้านต่างๆ และโรงเรียนผู้สูงอายุ

การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) ตำบลดวนใหญ่

หมู่บ้านในเขตบริการ

จำนวน ๑๘ หมู่บ้าน

ประชากร

จำนวน ๗,๑๗๗ คน

หญิง ๓,๕๘๒ คน

ชาย ๓,๕๙๕ คน

ผู้สูงอายุ

จำนวน ๑,๐๖๙ คน

กลุ่มติดสังคม ๑,๐๔๘ คน

(ADL ๑๒-๒๐)

กลุ่มติดบ้าน ๑๑ คน

(ADL ๕-๑๑)

กลุ่มติดเตียง ๔ คน

(ADL ๐-๔)

ทุนทางสังคม

๑. รพ.สต.ดวนใหญ่ เป็นผู้รับผิดชอบงานโดยตรง
๒. อสม. จำนวน ๑๓๗ คน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- รพ.สต.ดวนใหญ่
- รพ.วังหิน
- อบต.ดวนใหญ่

Key Actors:	รพ.สต.ดวนใหญ่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลดวนใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางศุภมาส ศรีอำนาจ
ตำแหน่ง:	พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๐-๒๕๖-๘๐๔๑

ความเป็นมา

ผู้สูงอายุในเขตตำบลดวนใหญ่ ในปัจจุบัน มีจำนวน ๑,๐๖๓ คน มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และรัฐบาลได้มีการออกนโยบายในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศไทยมีจำนวนประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ ๑๐ ของประชากร ทั้ง เมื่อมีอายุที่ยืนยาวขึ้นก็ยิ่งต้องเผชิญกับปัญหาความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่างๆ ทั้งความพิการหรือทุพพลภาพของผู้สูงอายุของตำบลดวนใหญ่ ทั้งหมด ๑,๐๖๓ คน ซึ่งผู้สูงอายุบางรายช่วยเหลือตัวเองได้น้อย ขาดการดูแลสุขภาพ ไม่มีญาติดูแล ถูกทอดทิ้ง มีความเสี่ยงต่อภาวะซึ่งเศร้า มีปัญหาสุขภาพที่ต้องเร่งดูแล จึงเป็นเหตุผลที่ต้องได้รับการช่วยเหลือดูแล โดยตำบลดวนใหญ่ได้ริเริ่มจัดทำระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียงตำบลควนใหญ่ จำนวน ๑๕ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. คัดกรองผู้สูงอายุ โดยใช้แบบประเมินกิจวัตรประจำวันผู้สูงอายุ ตาม(ADL) ที่กรมอนามัย กำหนด ซึ่งแบ่งกลุ่มออกเป็น ๓ กลุ่ม กลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน ติดเตียง

๒. จัดทำแผนการดูแลรายบุคคล กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียงเพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณ รายบุคคลในการดูแลจากอนุกรรมการ LTC (การดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ)

๓. แผนการดูแลรายบุคคล (CARE PLAN) และงบประมาณแล้ว จึงดำเนินการเยี่ยมตามเกณฑ์ ของ สปสช. ซึ่งมีเกณฑ์การเยี่ยม ดังนี้

(๑) กลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง มีปัญหาการขับถ่ายการกิน ออกเยี่ยมอย่างน้อย ๒ ครั้ง/เดือน จำนวน ๕ คน

(๒) กลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง มีภาวะสับสน ออกเยี่ยมอย่างน้อย ๔ ครั้ง/เดือน จำนวน ๖ คน

(๓) กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย เจ็บป่วย ออกเยี่ยมอย่างน้อย ๔ ครั้ง/เดือน จำนวน ๒ คน

(๔) ช่วยเหลือตัวเองได้น้อย เจ็บป่วยรุนแรงระยะสุดท้าย ออกเยี่ยมอย่างน้อย ๘ ครั้ง/เดือน จำนวน ๒ คน

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียงมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

๒. มีผู้สูงอายุที่เคยเป็นกลุ่มติดบ้าน ADL น้อยกว่า ๑๑ กลับมาเป็นกลุ่มติดสังคม

๓. ผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่ม ๔ และเป็น PALATIVR CARE (การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย) ได้รับการดูแลอย่างถูกต้องตามสภาพและตายอย่างมีศักดิ์ศรี

โรงเรียนผู้สูงอายุ

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๑๓ หมู่บ้าน
จำนวน ๑,๘๐๐ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๗,๖๓๓ คน
หญิง ๓,๘๓๗ คน
ชาย ๓,๗๙๖ คน

ผู้ป่วยติดเตียง ๑๒ คน
ร้อยละ ๑.๑๖
กลุ่มที่ ๑
(เคลื่อนไหวได้บ้าง) ๑๐ คน
กลุ่มที่ ๔
(เคลื่อนไหวไม่ได้บ้าง) ๒ คน

◆ ทูมทางสังคม

- โรงเรียนผู้สูงอายุ, ชมรม อสม., รพ.สต., ศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลศรีณรงค์
- จิตอาสาดูแลผู้ป่วยระยะพึ่งพิง (CG) ๑๑ คน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลและศักยภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (RECAP)
- ข้อมูลจ่ายเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ ผู้พิการองค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์
- ข้อมูลพื้นฐาน จปฐ.

Key Actors:	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศรีณรงค์
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นางสาวกาญจนา แก้วละอ
ตำแหน่ง:	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙-๗๙๖๘-๒๙๐๙

◆ ความเป็นมา

ตำบลศรีณรงค์ มีประชากรทั้งหมด ๗,๖๓๓ คน มีประชากรที่อาศัยอยู่จริง ทั้งหมด ๔,๗๒๘ คน พบว่ามีประชากรผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๐๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๒ ของประชากร ซึ่งเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (complete aged society) และจากผลการตรวจประเมินความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันตามดัชนีบาร์เรลเอดีแอล (ADL) ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ พบผู้สูงอายุที่มีคะแนนเอดีแอล (ADL) เท่ากับหรือน้อยกว่า ๑๑ คะแนน (ติดบ้าน ติดเตียง) จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๖ ของประชากรผู้สูงอายุ จัดเป็นกลุ่มที่ ๑ (เคลื่อนไหวได้บ้างมีปัญหาการกิน/การขับถ่ายแต่ไม่มีภาวะสับสน) จำนวน ๑๐ คน และกลุ่มที่ ๔ (เคลื่อนไหวเองไม่ได้ เจ็บป่วยรุนแรงหรืออยู่ในระยะท้ายของชีวิต) จำนวน ๒ คน ผู้สูงอายุเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือทั้งด้านบริการสาธารณสุข และด้านสังคม โดยเฉพาะกลุ่มติดเตียงถึงแม้จะมีคนในครอบครัวดูแล แต่ก็เป็นการระของผูดูแลไม่น้อย

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน ๑๒ ราย

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ระดมภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อปท., รพสต.ศรีนครินทร์, กลุ่ม อสม., ชมรมผู้สูงอายุ, โรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อร่วมกำหนดบทบาท หน้าที่ เพื่อสนับสนุนการจัดบริการให้เป็นไปตามแผนงานการจัดบริการการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

๒. จัดตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดบริการการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๓. วางแผนการดูแลเฉพาะราย (Care Plan) ผู้จัดการระบบจะทำการตรวจประเมินภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุ เพื่อประเมินหาความต้องการด้านสาธารณสุขจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อจัดทำแผนการดูแลเฉพาะราย ประสาน/สนับสนุน/จัดสรรทรัพยากร ภาคีเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการดูแลตามแผนที่กำหนด

๔. ควบคุม กำกับและติดตามประเมินผล ผู้จัดการระบบจัดบริการการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดและประเมินซ้ำเป็นระยะอย่างเหมาะสม ประชุมร่วมภาคีเกี่ยวข้องเพื่อประเมินผลแผนการดูแลและปรับเปลี่ยนแผนการดูแลให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนประเมินระบบการดูแลในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของภาคีเกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง อย่างมีประสิทธิภาพ

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงได้รับดูแลจากทีมสหสาขาวิชาชีพของหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล

๒. มีระบบบริการดูแลด้านสาธารณสุขถึงที่บ้านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ตามปัญหาสุขภาพและชุดสิทธิประโยชน์ โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรีเข้าถึงบริการอย่างถ้วนหน้าและเท่าเทียม

๓. ลดภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพภาครัฐ ตลอดจนสนับสนุน และพัฒนาอาชีพผู้ช่วยเหลือ ดูแลผู้สูงอายุควบคู่ไปกับการพัฒนาทีมหมอครอบครัวและอาสาสมัครในชุมชน

โครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน
จำนวน ๗๙๔ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๐๐๐ คน
หญิง ๑,๙๙๕ คน
ชาย ๒,๐๐๕ คน

ผู้สูงอายุ
จำนวน ๗๓๕ คน
หญิง ๓๒๑ คน
ชาย ๔๑๔ คน

◆ ทูทางสังคม

CM ๕ คน, CG ๑๒ คน, อสม., รพสต.ปลาชิว, รพ.เมืองจันทร์, สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ, โรงเรียนผู้สูงอายุ, ศูนย์พัฒนาครอบครัว

✕ ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจาก TCNAP
- ข้อมูลจาก RECAP
- ข้อมูลจาก รพสต.ปลาชิว และ รพ.เมืองจันทร์

Key Actors:	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (CG)
พื้นที่:	เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางสาวณัชชนันท์ ลามลิก
ตำแหน่ง:	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๘-๕๘๐๕๙๐๔

◆ ความเป็นมา

เทศบาลตำบลหนองใหญ่ ร่วมกับโรงพยาบาลเมืองจันทร์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปลาชิว และ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)ตำบลหนองใหญ่ ได้เริ่มดำเนินการ กองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care : LTC) จัดตั้งขึ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เล็งเห็นแนวคิดที่จะดูแลผู้สูงอายุกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เทศบาลตำบลหนองใหญ่ ได้จัดตั้ง กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ(อสม.) care giver (CG) การดำเนินงานในเขตพื้นที่ตำบลหนองใหญ่ได้ออกเยี่ยมผู้ป่วย ติดบ้าน ติดเตียง พิการ เดือนละ ๒ ครั้ง

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ตำบลหนองใหญ่ มีผู้สูงอายุ ๗๓๕ คน แยกเป็น หญิง ๓๒๑ คน ชาย ๔๑๔ คน และมีผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง จำนวน ๕๒ ราย โดยแยกเป็น ๓ กลุ่ม (๑) ผู้พิการ ๓ คน (๒) ผู้ป่วยติดเตียง ๙ คน (๓) ผู้ป่วยติดเตียง ๓๙ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ตรวจสอบคัดกรองสุขภาพเบื้องต้นในกลุ่มผู้สูงอายุโดย CM CG อสม. และ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ
๒. ตรวจสอบคัดกรองสุขภาพเบื้องต้นในผู้สูงอายุ ใน รพ.สต.ปลาชิวและโรงพยาบาลเมืองจันทร์
๓. บริการส่งเสริมสุขภาพ และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วย ให้แก่ญาติและผู้ป่วยที่บ้าน
๔. ออกเยี่ยมผู้ป่วยติดบ้านติดเตียงและผู้พิการ เดือนละ ๒ ครั้ง

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างภาคีเครือข่าย และผู้ร่วมงานในองค์กร
๒. มีแกนนำ คลังสมอง จากภาคส่วนต่างๆ ช่วยขับเคลื่อนและพัฒนางาน
๓. มีชมรมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพในชุมชน
๔. ผู้นำท้องถิ่น (เทศบาล) เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน
๕. องค์กรอื่นๆร่วมสนับสนุน เช่น พมจ. (โรงเรียนผู้สูงอายุ)
๖. มีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ผู้ดูแล (care manager, care giver) อย่างต่อเนื่องผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองใหญ่ จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ลดภาระของครอบครัว

ชมรมสูงวัยสร้างสุข

หมู่บ้านที่ดำเนินการ

๙ หมู่บ้าน
๑,๖๐๐ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๖,๗๙๐ คน
หญิง ๓,๔๑๐ คน
ชาย ๓,๓๘๐ คน

ผู้สูงอายุ

๙๐๗ คน
ติดบ้าน ๑๓๐ คน
ติดเตียง ๑๕ คน
ติดสังคม ๗๖๒ คน

ทุนทางสังคม

ชมรมผู้สูงอายุ ๑ ชมรม, ชมรมสูงวัยสร้างสุข ๑ ชมรม, กลุ่มผู้สูงอายุอาสาทำดี ๒๐ คน, อสม.๑๐๓ คน, ผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (CM) ๑ คน, ผู้ดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ (CG) ๑๘ คน, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๑ แห่ง, กองทุนสปสข.ตำบลศรีฐาน, สวนครัวผู้สูงอายุ ๑ แห่ง, สวนผักสร้างสุข ๑ แห่ง, องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลประชากรจากระบบข้อมูลทะเบียนราษฎร์ และระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- ข้อมูลด้านสุขภาพผู้สูงอายุ
- แผนพัฒนาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบล

Key Actors:	ประธานชมและคณะกรรมการชมรม
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร
วิทยากร:	นางวณิชฐา ธงไชย
ตำแหน่ง:	ประธานชมรมสูงวัยสร้างสุข
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๖ ๘๗๔๙๕๔๓

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐานเข้าร่วมโครงการการพัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้การพัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต้องพัฒนา งานและขับเคลื่อนงาน ๕ อ. ได้แก่ ๑) อ.อาหาร ๒) อ.อาชีพ ๓) อ.ออกกำลังกาย ๔) อ.ออม และ ๕) อ.อาสา และ ๕ ก. ได้แก่ ก.การป้องกันและลดอุบัติเหตุ ก. การตั้งและพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ ก. การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ ก. การดูแลต่อเนื่อง และ ก.การบริการกายอุปกรณ์ และจากการดำเนินงานนี้ คณะทำงานโครงการฯ จึงร่วมกันจัดตั้งชมรม “สูงวัยสร้างสุข” ขึ้นมาเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยร่วมกันกำหนด กฎ กติกาหรือข้อตกลงที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ให้ต่อเนื่อง โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกันเป็นกลไกหลักในการดำเนินงานของชมรม ให้สามารถนำการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงวัยในชุมชนด้วยวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น ด้วยจังหวะและรูปแบบร่าเริงอ่อนโยน รวมถึงการขับเคลื่อน อ.อื่น ๆ ให้ครอบคลุมอย่างต่อเนื่องด้วยศักยภาพของแกนนำในชุมชนเพื่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป ปัจจุบันชมรมสูงวัยสร้างสุข มีสมาชิก ๑๐๐ คน และคาดว่าจะเพิ่มมากขึ้นเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมและสร้างความสุขร่วมกันในตำบล

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลศรีฐานทุกหมู่บ้าน และผู้สนใจจากตำบลใกล้เคียง (ตำบลกระจาย)

รูปธรรมการดำเนินงาน

คัดเลือกแกนนำผู้สูงอายุจากทุกหมู่บ้าน จัดประชุมพัฒนาศักยภาพแกนนำผู้สูงอายุและทำแผนงาน เชิญชวน แกนนำร่วมเป็นกรรมการจากทุกหมู่บ้าน ๑ คณะ จากนั้นกำหนดกิจกรรมและกำหนดกติกา ร่วมกัน

ประชาสัมพันธ์และเปิดรับสมัครสมาชิกชมรมจากผู้สนใจทุกหมู่บ้านในตำบล ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน ๑๐๐ คน

พัฒนาการบริการด้านสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนโดยจัดกิจกรรมออกกำลังกายประจำวันในชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรังและผู้สนใจทั่วไปได้ร่วมกิจกรรมประจำวันอย่างเหมาะสม จึงพัฒนาโครงการ ฝึกทักษะและจัดกิจกรรมออกกำลังกายแบบร่าวงย้อนยุค บาสโลบหรือไลน์แดนซ์ขึ้นเพื่อเป็นกิจกรรมสำหรับ ออกกำลังกายร่วมกัน โดยกำหนด ๓ วันต่อสัปดาห์ และยังมีการขับเคลื่อนงานอาสาทำดีในชุมชน โดยจัด ทิมเยี่ยมผู้สูงอายุที่บ้านทุกเดือน

ประสานหน่วยงาน อบต.และ รพ.สต.เพื่อจัดกิจกรรมพบปะทางสังคม ๑ ครั้ง/เดือนจัดการออกกำลังกายร่วมกัน ฝึกอบรมในโอกาสต่าง ๆ รวมทั้งมีการฝึกทักษะ ชักชวนผู้สูงอายุจิตอาสา ฝึกทักษะนวดเท้า, เยี่ยมบ้าน ระดมทุนในการจัดตั้งกองทุนดูแลช่วยเหลือเพื่อนผู้สูงอายุ คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจัดงาน ทำผ้าป่าเพื่อระดมทุนช่วยเหลือผู้สูงอายุ

ผลการดำเนินงาน

มีแผนการส่งเสริมพัฒนากิจกรรม ๕ อ. ในชุมชนต่อเนื่อง มีสถานที่ฝึกอบรมทักษะและฝึกซ้อมทำ ประกอบเพลงสำหรับแสดงโชว์ ๒ แห่งและได้จัดกิจกรรมในลานออกกำลังกายร่าวงย้อนยุคในชุมชนต่อเนื่อง ๒ แห่ง ๆ ละ ๓-๕ ครั้งต่อสัปดาห์ และมีแกนนำสามารถนำการออกกำลังกายและแสดงโชว์ได้ ๒ กลุ่มรวม ๕๐ คน

ผู้สูงอายุมีการช่วยเหลือดูแลกัน โดยเฉพาะผู้สูงวัยที่อายุ ๕๑ -๕๙ ปี คอยทำหน้าที่ดูแล ชักชวน ผู้มีโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุ เข้าร่วมออกกำลังกายอย่างกว้างขวาง ทำให้มีสมาชิกเพิ่มขึ้น มีกิจกรรมเพิ่มความ สัมพันธ์ในกลุ่มโดยฝึกออกกำลังกายทำใหม่ ๆ เป็นระยะๆ ทุกเดือน

ผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยเรื้อรังมีสุขภาพดีขึ้นจากการออกกำลังกาย ควบคุมค่าเบาหวานได้ดี ความดัน ลดลง สุขภาพกระปรี้กระเปร่าแข็งแรง คล่องแคล่ว ขับถ่ายสะดวก น้ำหนักลดลง ทุ่นกระชับขึ้น สนุกสนาน รื่นโรจน์แจ่มใส อารมณ์ดี ทำงานได้ อาการปวดตามข้อและกล้ามเนื้อลดลงหรือหายไป

ร่างงก้า

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๒ หมู่บ้าน
๑๐ ชุมชน
จำนวน ๗๘๗ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
๔,๒๙๐ คน
ชาย ๒,๐๗๖ คน
หญิง ๒,๒๑๓ คน

สมาชิกกลุ่มร่างงก้า
๒๘ คน แบ่งเป็น
ผู้สูงอายุ ๑๙ คน
วัยทำงาน ๕ คน
เยาวชน ๔ คน

ทุนทางสังคม

ชมรมผู้สูงอายุทั้ง ๗ ชมรม, เทศบาลตำบลสนม, โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลสนม โรงเรียนสนม
ศึกษาศร, อำเภอสนม

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลทุนและศักยภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (RECAP)
- ข้อมูลพื้นฐานตำบล (จปฐ.)
- ข้อมูลเบี่ยยังชีพ ทต.สนม

Key Actors :	กลุ่มร่างงก้า (กลุ่มองค์กร)
พื้นที่:	เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นางนิลพัตรา สอนดี
ตำแหน่ง:	รองประธานกลุ่ม
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙-๓๕๓๘-๙๒๒๖

ความเป็นมา

ก่อตั้งปี ๒๕๔๐ โดยแนวคิดจากการที่มีนโยบายในการที่จะส่งเสริมผู้สูงอายุให้เป็นคลังปัญญาของชุมชน จึงมีการประชุมหารือของกรรมการหมู่บ้าน กรรมการชุมชนในการวางแผนงานในการที่จะส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุโดยนำใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีพ่อจันทร์ เจริญยิ่งที่เป็นประธานกลุ่มในสมัยนั้น ในระยะแรกมีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายโดยการรำไม้พอง แต่สมาชิกในกลุ่มต้องการให้มีความสนุกสนานประกอบไปด้วย จึงมีการรื้อฟื้นเพลงเก๋ารำวงมาประยุกต์ในการออกแบบและก่อตั้งเป็นกลุ่มร่างงก้า โดยมีการเชิญสมาชิกกลุ่มปี่พาทย์ที่เป็นผู้สูงอายุมาเข้าร่วมในการออกแบบ แต่งเพลงร่วมกัน การรำรำที่เป็นจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ คือ การยกไหล่ และการเหวี่ยงสะโพก ทั้งชายและหญิง เพื่อแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสนม ทั้ง ๗ ชุมรม และเด็กเยาวชนในเขตเทศบาล

รูปธรรมการดำเนินงาน

รูปธรรมการดำเนินงาน

มีการรวมกลุ่มของคน ๓ วัยในพื้นที่ ผู้สูงอายุออกแบบคำร้องทำนองและทำเดิน วันทำงานประสานงานเรื่องการบริหารจัดการในการแสดง และเยาวชนเรียนรู้และสืบทอดที่ต้องการอนุรักษ์และสร้างเอกลักษณ์ให้เป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงรับการแสดงในกิจกรรมทั้งในและนอกพื้นที่ ที่เกี่ยวกับงานมงคลต่างๆ การดำเนินกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วย

๑. เป็นแหล่งในการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมในการร่วางที่ผนวกกับรูปแบบการใช้วิถีชีวิตของคน ในท้องถิ่นร่วมกับการออกกำลังกาย

๒. การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุทุกสัปดาห์ เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายและการส่งเสริมการดูแลด้านจิตใจช่วยสนับสนุนการแก่ผู้สูงอายุ

๓. เป็นแหล่งเรียนรู้ในการร่วาง แต่งเพลง ถ่ายทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมการแต่งกาย และเป็นวิทยากรให้กับนักเรียน เยาวชน และผู้สูงอายุ

๔. การเข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนและงานในวันสำคัญของชุมชน เช่น งานประจำปีงานวันสำคัญ

ผลการดำเนินงาน

คนในชุมชนสามารถมีความรู้เท่าทัน มีส่วนร่วม และมีการดูแลสุขภาพตนเอง มีความสามัคคีความเข้มแข็งในชุมชนและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นำศิลปะการแสดงไปสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มสร้างผลกระทบแต่ละด้านดังนี้

๑. ด้านสังคม เกิดการเกื้อกูลคนในชุมชน ลดสัดส่วน ทุกช่วงวัย เกิดอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม สร้างการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพการของคนในชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีอาสา ๒๘ คน เชื่อมโยงในเรื่องของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

๒. ด้านเศรษฐกิจ เกิดสร้างหลักประกันให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ความเป็นเจ้าของอย่างเท่าเทียมกัน

๓. ด้านสุขภาพ ลดความเครียด ความวิตกกังวล จากกิจกรรมที่มีการหนุนเสริม และเกิดทักษะการดูแลตนเอง ด้วยการออกกำลังกายท่าประยุกต์กับศิลปะการแสดง

๔. ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อม กิจกรรมทางการให้ ร่วมสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

๕. ด้านการเมือง สร้างการเรียนรู้ กฎกติกา สร้างความเท่าเทียมลดความไม่เสมอภาค

อาสาสมัครดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

หมู่บ้านในเขตบริการ

๕ หมู่บ้าน
๑๒ ชุมชน
๑,๗๑๕ ครัวเรือน

ประชากร

๖,๕๒๙ คน
หญิง ๓,๒๕๓ คน
ชาย ๓,๒๗๖ คน

ข้อมูลสุขภาพ

ติดบ้าน ๖๗ คน
ติดเตียง ๑๓ คน
ผู้สูงอายุติดสังคม ๑ คน
CG จำนวน ๑๐ คน

◆ ทูทางสังคม

Caregiver ๑๐ คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ๑๐๕ คน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ๒๙ คน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเยี่ย ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ศพอส.) ศูนย์บริการกายอุปกรณ์ ๑ แห่ง กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบล สปสช. โรงพยาบาลนาเยี่ย

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ปฏิทินในการลงพื้นที่ตรวจสุขภาพผู้สูงอายุ
- ข้อมูลของผู้สูงอายุ
- แบบบันทึกข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุ

Key Actors :	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเยี่ย
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลไหล่ม่วง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายพิรณัฐ ทิพย์อำมาตย์
ตำแหน่ง:	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๖๒-๗๔๒๖๒๐๗

◆ ความเป็นมา

เทศบาลตำบลนาเยี่ย มีผู้สูงอายุทั้งหมด ๙๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๗ ของประชากรทั้งหมด เป็นผู้สูงอายุติดเตียง ๑๓ คน และมีหน่วยบริการสาธารณสุขเพียง ๑ แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเยี่ย ซึ่งมีบุคลากร ๓ คน ในขณะที่ประชาชนมีปัญหาสุขภาพที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน ๒๑๙ คน ความดันโลหิตสูง ๓๐๗ คน โรคข้อเสื่อม/ ปวดข้อ ๑๓๖ คน โรคหัวใจ ๒๗ คน อัมพาต ๑ คน พิการด้านการมองเห็น ๓๗ คน เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากจำนวนบุคลากรของ รพ.สต.ที่มีแล้วไม่สามารถให้บริการดูแลได้ทั่วถึง ดังนั้น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเยี่ย จึงดำเนินการจัดทีมอาสาสมัครดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (CG) เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐ เพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดและเข้าถึงได้ทุกเวลา โดยมีการรับสมัครอาสาสมัครที่เต็มใจทำงาน ซึ่งผู้ที่สมัครนั้นต้องผ่านการอบรมการดูแลผู้ป่วย ๗๐ ชั่วโมงก่อนจึงจะปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยดำเนินการร่วมกับโรงพยาบาลนาเยี่ย ซึ่งมีงานที่ทำร่วมกันคือ ออกหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุ บริการเยี่ยมและให้การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน บริการการตรวจสุขภาพและคัดกรองโรค บริการเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายให้แก่ประชาชนและผู้สูงอายุ ซึ่งดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่เพื่อพัฒนาระบบการดูแลและการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกมิติด้านสุขภาพอย่างใกล้ชิด

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง ทั้ง ๕ หมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลนาเยี่ย

◆ วัตถุประสงค์ดำเนินงาน

๑. จัดตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลด้านสุขภาพชีวิตผู้สูงอายุร่วมกัน ซึ่งมีตัวแทนทั้งจากหน่วยงานในพื้นที่ คือ บุคลากรจากโรงพยาบาลนาเยี่ย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเยี่ย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) Care Giver และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ เพื่อทำงานร่วมกัน โดยมีกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบล (สปสช.) เป็นกลไกสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับดำเนินการ
๒. วางแผนงานเพื่อกำหนดงานและเป้าหมายที่จะดำเนินการ คือ การจัดวันสำหรับออกเยี่ยมผู้สูงอายุและผู้ป่วยทุกวันพุธโดย CG ร่วมกับทีมหมอจากโรงพยาบาลนาเยี่ย และกำหนดบทบาทการทำหน้าที่ของ CG ๑ คน ต่อทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วย ๘ คน
๓. จัดบริการตรวจสอบสุขภาพผู้ป่วย ผู้สูงอายุโดยให้ CG ออกประเมินสุขภาพของผู้ป่วยและผู้สูงอายุทุกเดือนพร้อมบันทึกข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และส่งต่อการรักษา
๔. จัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องของสุขภาพและแนะนำวิธีการดูแลตัวเองเบื้องต้นให้กับผู้สูงอายุและผู้ป่วยอย่างเหมาะสม
๕. ประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยกรณีที่มีผู้ป่วยที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ในกรณีผู้ป่วยต้องการอุปกรณ์เสริมจะประสานไปยังศูนย์บริการกายอุปกรณ์เพื่อยืมอุปกรณ์เหล่านั้น

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ด้านสังคม ชุมชนเข้มแข็งมีการช่วยเหลือ ดูแลซึ่งกันและกัน ไม่ทอดทิ้งผู้ป่วยให้ทุกข์ทรมานอยู่เพียงลำพัง ลดการไปใช้บริการในโรงพยาบาลและลดความแออัดลงได้
๒. ด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่ายในการดูแลและรักษาสุขภาพผู้สูงอายุและผู้ป่วย เช่น ไม่ต้องเดินทางไปรักษาด้วยตนเองหากเจ็บป่วย เพราะมีบริการจากโครงการ
๓. ด้านสุขภาพ ลดภาวะแทรกซ้อนผู้ป่วยทำให้มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีขึ้น

ชุมชนท้องถิ่น... ...ไม่ทอดทิ้งกัน

ศูนย์ประสานงานกายอุปกรณ์

๒๐ หมู่บ้าน
๔,๒๐๒ครัวเรือน

ประชากร
๑๒,๓๔๒ คน
ชาย ๖,๓๐๘ คน
หญิง ๖,๐๓๔ คน

ผู้สูงอายุ
๑,๔๙๙ คน
ชาย ๗๒๐ คน
หญิง ๗๗๙ คน

ทุนทางสังคม

อสสม. ๒๔๖ คน, โรงเรียนผู้สูงอายุ ๑๒๐ คน, เครือข่ายจิตอาสา รพ.สต., ศพอส.ตำบลบักได, อบต.บักได กองทุน LTC รพก.พนมดงรัก, ชมรมผู้สูงอายุ, พมจ.สุรินทร์

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล TCNAP + วิจัยชุมชน RECAP
- พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ๖ ชุดกิจกรรม ๔๐ งาน
- ปฏิบัติการ ๕ อ. และ ๕ ก.

Key Actors :	ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุตำบลบักได
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นายสมดี สืบนิสัย
ตำแหน่ง:	ผู้ดูแลศูนย์กายอุปกรณ์ตำบลบักได
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๘๖๕-๐๘๘๔

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลบักไดได้ดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลบักได เมื่อปี ๒๕๕๙ เป็นต้นมา และได้ร่วมกับชมรมผู้สูงอายุตำบลบักไดจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุตำบลบักได (ศพอส.ตำบลบักได) เมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๐ จากข้อมูลตำบล (TCNAP+) พบว่าผู้สูงอายุมีจำนวนมากที่ปัญหาความไม่สะดวกในการเคลื่อนไหว การเข้ารับบริการ การเข้าใช้สถานที่ ปัญหาด้านสุขภาพทำให้มีข้อจำกัดด้านการเคลื่อนไหว ปัญหายังไม่ได้รับสวัสดิการช่วยเหลือที่เหมาะสม บางส่วนมีความต้องการการรับ-ส่ง และต้องการให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลบักไดพร้อมหน่วยบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่จึงได้ร่วมกันจัดให้มีศูนย์บริการกายอุปกรณ์ตำบลบักไดขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุและผู้พิการที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือกายอุปกรณ์

รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. อบต.บักได : จัดทำศูนย์ประสานงานกายอุปกรณ์ตำบลบักไดและประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๓ แห่ง โรงพยาบาลพนมดงรักเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ในการขอรับการช่วยเหลือสนับสนุน

๒. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์: สนับสนุนกายอุปกรณ์

๓. รพ.สต.,รพท.พนมดงรัก : ส่งเสริมทักษะการออกกำลังกาย ช่วยเหลือกายอุปกรณ์ ให้บริการบำบัด ฟันฟู

๔. ชมรมผู้สูงอายุ : จัดทำกายอุปกรณ์ที่ใช้วัสดุจากท้องถิ่น และร่วมบริจาควัสดุ อุปกรณ์และทำกิจกรรมจิตอาสาดูแลผู้สูงอายุด้วยกัน

ผลการดำเนินงาน

๑. ศูนย์กายอุปกรณ์มีกายอุปกรณ์ให้ผู้สูงอายุและผู้พิการยืมไปใช้และส่งคืนเมื่อไม่ได้ใช้แล้ว

๒. ศพอส.ตำบลบักไดและโรงเรียนผู้สูงอายุมีกายอุปกรณ์และอุปกรณ์ในการออกกำลังกายจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ

๓. ผู้สูงอายุและครอบครัวร่วมบริจาคกายอุปกรณ์ เครื่องมือทางการแพทย์ ที่ไม่ใช้แล้วแก่ศูนย์กายอุปกรณ์ชุมชน เช่น รถเข็น ไม้ค้ำยัน เป็นต้น

๔. นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุได้ร่วมผลิตกายอุปกรณ์สำหรับการออกกำลังกายเพื่อบริหาร ฟันฟู ข้อและกล้ามเนื้อ และเป็นผู้นำ แกนนำกลุ่มจิตอาสาเพื่อให้บริการในศูนย์กายอุปกรณ์

ศูนย์ประสานงานและบริการกายอุปกรณ์ตำบลโนนประดู่

จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน

จำนวนครัวเรือน
๑,๐๑๗ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๓,๘๗๑ คน
หญิง ๑,๙๕๙ คน
ชาย ๑,๙๑๒ คน

ผู้สูงอายุ

จำนวน ๖๒๙ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒๔ ของ
ประชากร

ทุนทางสังคม

Care Giver ๑๖ คน, อสม., รพ.สต.โนนประดู่

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่
- ข้อมูลคนพิการจากโรงพยาบาลสตาด

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายพงษ์พิทักษ์ พันสนอก
ตำแหน่ง:	นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๗-๙๔๑-๘๖๕๔

ความเป็นมา

จากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ปี ๒๕๖๐ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่มีผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (๕๐ ปีขึ้นไป) จำนวน ๕๑๖ คน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) จำนวน ๖๒๙ คน ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ ๖๐-๖๙ ปี มีผู้สูงอายุที่เป็นแกนนำ ผู้นำ ๙๙ คน นักเรียนผู้สูงอายุ ๘๔ คน ปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่ มีผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่น ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ภาวะปวดข้อ/ข้อเสื่อ และโรคหัวใจ มีผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียง จำนวน ๒๘ คน มีผู้สูงอายุจำนวนมาก จำเป็นจะต้องมีผู้ดูแลในการบริการ รับ-ส่ง กรณีเจ็บป่วย ฉุกเฉิน หรือร่วมกิจกรรมทางสังคมต่างๆของผู้สูงอายุ การมีศูนย์ประสานงานและบริการกายอุปกรณ์ตำบลโนนประดู่ซึ่งได้จัดตั้งเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ จะทำให้เกิดการให้บริการกับผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง ตรงตามความต้องการ และสามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรผู้สูงอายุ จำนวน ๖๒๙ คน ผู้พิการ จำนวน ๑๕๗ คน

◆ วัตถุประสงค์ดำเนินงาน

จัดตั้งศูนย์กายอุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการ เพื่ออำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ และผู้พิการได้เข้ารับบริการยืมอุปกรณ์ ทำให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้สะดวก และช่วยส่งเสริมกำลังใจให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยได้ทำความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนประดู่ และโรงพยาบาลสีดาเพื่อทำการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น เช่น เติยงนอน เบาะลม เครื่องดูดเสมหะ ไม้เท้าสามขา ไม้เท้าสี่ขา เครื่องผลิตออกซิเจน เป็นต้น

◆ ผลการดำเนินงาน

ผู้ได้รับการใช้บริการคือผู้สูงอายุและผู้พิการในเขตพื้นที่ตำบลโนนประดู่ ได้รับการบริการจากศูนย์กายอุปกรณ์ที่สามารถมารับการให้บริการยืม หรือสามารถประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำกายอุปกรณ์ที่ผู้ป่วย ผู้สูงอายุ ไปใช้ประโยชน์ต่อไป และยังสามารถรับคำปรึกษาในด้านสุขภาพต่าง ๆ ได้

ศูนย์ดูแลผู้พิการผู้ด้อยโอกาสและผู้ป่วยจิตเภท

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
๑๒ หมู่บ้าน
๑,๗๓๐ ครัวเรือน

ประชากร
๗๖๘๓ คน
หญิง ๓,๓๘๒ คน
ชาย ๓,๔๐๑ คน

ผู้พิการ ๒๗๓ คน
ผู้ด้อยโอกาส ๒๒ คน
ผู้ป่วยจิตเภท ๒๒ คน

ทุนทางสังคม

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคอนคนทา / โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคอนคนทาโคกสี /
โรงพยาบาลบัวใหญ่ / อสม. / อพท. / โรงพยาบาลบัวใหญ่

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจำนวนผู้ป่วยเรื้อรังจาก รพ.สต.คอนคนทา และ รพ.สต.โคกสี
- ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในตำบลขุนทอง
- อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายที่บ้าน (อผส.) และอาสาสมัครดูแลผู้พิการ (อพท.)

Key Actors:	องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายศุภฤกษ์พงษ์ ศิริศักดิ์
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๘๔๕๐๖๖๕

ความเป็นมา

จากภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ส่งเสริมส่งเสริมและพัฒนาคูณภาพชีวิตของชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เนื่องจากกลุ่มผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ป่วยจิตเภท เป็นกลุ่มที่ถูกกล่เลยขาดการดูแลใส่ใจ และไม่สามารถเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพ

ปี ๒๕๕๘ อบต.ขุนทอง ได้จัดตั้งศูนย์ดูแลผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ป่วยจิตเภทขึ้น เพื่อดำเนินกิจกรรมการดูแลสุขภาพเบื้องต้น ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ประสานงาน ส่งต่อ ส่งเคราะห์ในด้านงบประมาณ และเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน และได้ของงบประมาณสนับสนุนการสร้าง ซ่อมแซม ที่อยู่อาศัย ให้กับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ให้มีที่พักอาศัยที่มั่นคง ถาวร เอื้อต่อการฟื้นฟูสุขภาพ โดยมีการประสานงาน ร่วมกับภาคีเครือข่ายภายในตำบล ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จิตอาสา อสม. รพ.สต.โคกสี รพ.สต.คอนคนทา หน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ในการดูแลและให้คำแนะนำเรื่องสุขภาพเบื้องต้น

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ผู้พิการ ๒๗๓ คน
๒. ผู้ด้อยโอกาส ๒๒ คน
๓. ผู้ป่วยจิตเภท ๒๒ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. พัฒนาศักยภาพ อสม. ให้เป็นนักจัดการด้านสุขภาพและทำหน้าที่ในการติดตามข้อมูลผู้ด้อยโอกาสของชุมชน
๒. จัดทำฐานข้อมูลผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ที่ต้องการความช่วยเหลือ
๓. สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ป่วยจิตเภททานยาได้ตรงตามเวลา จึงเกิดเป็นนวัตกรรมปฏิทินกินยา เพื่อให้กินง่าย เช็คง่าย ตรวจสอบ
๔. การออกติดตามอาการผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ลงพื้นที่สำรวจ ออกเยี่ยมบ้าน บันทึกประวัติผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้ป่วยจิตเภททุกคนในพื้นที่ตำบล แยกแยะปัญหา ความเดือดร้อนเร่งด่วนของผู้ประสบปัญหา ให้การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ประสบปัญหาเร่งด่วนก่อน ประสานงาน และส่งต่อ ขอรับการสนับสนุนกับหน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาลบัวใหญ่ สาธารณสุขอำเภอ ฮุก ๓๑ บัวใหญ่ ให้การช่วยเหลือในรายที่เกินกำลัง

◆ ผลการดำเนินงาน

ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยดูแลผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มคุณภาพชีวิตให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้ตามวิสัยทัศน์และภาระกิจของตำบล “จัดบริการสาธารณสุขเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข กิจกรรมและการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ศูนย์ดูแลผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้ป่วยจิตเภท เป็นงานที่สร้างโอกาสให้ผู้ป่วยและผู้ด้อยโอกาสอื่น ได้เข้าถึงสวัสดิการและการสาธารณสุขรวมถึงการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ เพื่อประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี” นอกจากนี้ยังมีการตอบสนองต่อนโยบายระดับอำเภอและระดับชาติ

ศูนย์บริการคนพิการทั่วไปเทศบาลตำบลสนม

๖ หมู่บ้าน
๑๐ ชุมชน
๓๘๗ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
๔,๒๙๐ คน
ชาย ๒,๐๗๖ คน
หญิง ๒,๒๑๓ คน

ผู้พิการ
๓๐๓ คน

◆ ทูมทางสังคม

ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป, ศูนย์พัฒนาครอบครัว, โรงพยาบาลอำเภอสนม, จิตอาสาดูแลผู้สูงอายุ (CG), ชมรมคนพิการ, ชมรม อสม., โรงเรียนผู้สูงอายุ, ชมรมผู้สูงอายุ ๗ ชมรม, โรงพยาบาลอำเภอสนม, พมจ.สุรินทร์

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลทุนและศักยภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (RECAP)
- ข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.)

Key Actors :	เทศบาลตำบลสนม
พื้นที่:	เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นายวันส พรมบุตร
ตำแหน่ง:	เลขานุการศูนย์ ตำแหน่งในเทศบาลตำบลสนม นักบริหารงานทั่วไประดับต้น
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๗-๓๓๔-๓๗๙๑

◆ ความเป็นมา

ศูนย์บริการคนพิการทั่วไปเทศบาลตำบลสนม จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๖๐ โดยได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๒/๒๕๖๐ เพื่อช่วยเหลือคนพิการให้เข้าถึงสิทธิผู้คนพิการในการช่วยเหลือด้านต่างๆ จากการออกสำรวจ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘ จากการนำใช้ชุมชน (TCNAP) ว่ามีจำนวนผู้สูงอายุและผู้พิการที่ต้องการการช่วยเหลือและขาดการดูแลด้านสวัสดิการ เทศบาลมีการส่งเรื่องไปยังสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุรินทร์เพื่อขอความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการขอรถสามล้อโยก, วีลแชร์, หรือเงินสงเคราะห์ แต่ก็ยังพบว่าผู้ต้องการความช่วยเหลือค่อนข้างมาก และไม่สามารถช่วยได้ทุกราย หรือตลอดไป จึงได้จัดตั้งชมรมคนพิการ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘ ขึ้น มีส่งเสริมอาชีพ จัดสวัสดิการให้กับคนพิการที่เป็นสมาชิกชมรม แต่ยังมีคนพิการที่ยากไร้และด้อยโอกาส ไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกของชมรมได้ด้วยระเบียบข้อบังคับของชมรมคนพิการ เช่นการปรับสภาพที่อยู่อาศัยคนพิการ จัดหาคายอุปกรณ์หรือแม้กระทั่งส่งเสริมอาชีพให้ผู้ดูแลคนพิการและครอบครัวคนเทศบาลตำบลสนม จึงได้ประสาน ยังสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์ ขอจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการทั่วไป ในนามของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนงานด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการในพื้นที่

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. พิจารณาการมองเห็น จำนวน ๓๙ ราย
๒. พิจารณาการได้ยิน จำนวน ๔๘ ราย
๓. พิจารณาการเคลื่อนไหว จำนวน ๑๘๑ คน
๔. พิจารณาจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน ๑๔ ราย
๕. พิจารณาสติปัญญา จำนวน ๑๕ ราย
๖. พิจารณาการเรียนรู้ จำนวน ๖ ราย
(ผู้สูงอายุที่เป็นผู้พิการจำนวน ๘๓ ราย)

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลักๆคือ

๑. ให้การช่วยเหลือด้านการดำรงชีพขั้นพื้นฐาน เช่น ติดตามสภาพปัญหา จัดทำข้อมูลและให้บริการตามฐานข้อมูลให้บริการข้อมูลข่าวสารสิทธิประโยชน์เกี่ยวข้องกับคนพิการ และคัดกรอง ประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลที่เหมาะสม
๒. การปรับสภาพที่อยู่อาศัย เช่น การปรับสภาพแวดล้อมทั่วไป ทั้ง ภายนอกและภายใน ได้แก่ เปลี่ยนโถส้วม ราวจับ บันได ห้องน้ำ หลังคา พื้นทางเดิน แสงสว่างไฟฟ้า เป็นต้น การปรับสภาพเฉพาะที่อยู่อาศัย สร้างใหม่ทั้งหมด
๓. การส่งเสริมอาชีพ ผู้ดูแลคนพิการหรือครอบครัวคนพิการ ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่ม

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ด้านสังคม เกิดสังคมเกื้อกูล คนพิการรู้สึกได้ถึงความเป็นส่วนหนึ่งของตำบล รู้สึกมีคุณค่า ไม่ได้ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง คนพิการได้ออกมาพูดคุย ได้รับคำปรึกษา และได้แสดงออกต่างๆ
๒. ด้านเศรษฐกิจ คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ หรือครอบครัวคนพิการ มีรายได้เสริมจากกิจกรรมเกิดการเรียนรู้การผลิตแบบพึ่งพาตนเอง ทำให้คนพิการพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ และคนพิการครอบครัวคนพิการรู้สึกไม่ได้สร้างภาระให้กับครอบครัว
๓. ด้านสุขภาพ มีอาสาสมัครเยี่ยมบ้าน ได้รับการช่วยเหลือด้านต่างๆ ตามผู้พิการร้องขอ ส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างพลัง คนพิการทั้งสุขภาพกายและจิตใจ
๔. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้รับการปรับสภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตประจำวันได้สะดวกและเหมาะสมกับความพิการ
๕. ด้านการเมือง ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มคนพิการ เช่น โครงการอบรมให้ความรู้สิทธิขั้นพื้นฐาน และโครงการส่งเสริมอาชีพด้านต่างๆ

การดูแลผู้พิการเชิงรุก

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน

จำนวน
๑,๐๑๗ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๓,๘๗๑ คน
หญิง ๑,๙๕๙ คน
ชาย ๑,๙๑๒ คน

ผู้สูงอายุ

จำนวน ๖๒๙ คน
ร้อยละ ๑๖.๒๕
หญิง ๓๘๖ คน
ชาย ๒๔๓ คน

ทุนทางสังคม

Care Giver จำนวน ๑๖ คน, อสม. จำนวน ๑๐๑ คน, ชมรมดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๑๔ คน, รพ.สต.โนนประดู่ ๑ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- แผนที่สุขภาพ
- สมุดเยี่ยมผู้ป่วย
- ข้อมูลสุขภาพของผู้พิการ

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางสาวจิราภรณ์ โพธิ์แก้ว
ตำแหน่ง:	นักวิชาการสาธารณสุข
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๒-๔๙๓-๗๓๖๒

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ จัดตั้งชมรมผู้ดูแลผู้พิการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีจำนวนผู้พิการจำนวน ๑๕๗ คน มีคณะกรรมการดูแลผู้พิการจำนวน ๑๑ คน และที่ปรึกษาชมรมผู้ดูแลผู้พิการจำนวน ๓ คน แบ่งตามเขตรับผิดชอบของแต่ละหมู่บ้าน ตำบลโนนประดู่มีหมู่บ้านทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน ประชากร ๓,๘๗๑ คน มีผู้สูงอายุจำนวน ๖๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๓ ของประชากรทั้งหมด พบว่าเป็นผู้สูงอายุติดสังคม จำนวน ๖๐๒ ร้อยละ ๙๕.๗๐ และเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงกลุ่มติดบ้าน จำนวน ๒๓ คน ร้อยละ ๓.๖๕ ติดเตียง จำนวน ๔ คน ร้อยละ ๐.๖๓ ปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่ มีผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่นความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ภาวะปวดข้อ/ข้อเสื่อม และโรคหัวใจ ดังนั้น ชมรมผู้ดูแลผู้พิการตำบลโนนประดู่ จึงมีบทบาทและทำหน้าที่ในการค้นหาผู้พิการ จัดทำฐานข้อมูล และจัดหาภายอุปกรณ์ให้กับผู้พิการ เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นของผู้พิการ และให้บริการผู้พิการเชิงรุกเพื่อพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้พิการให้ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้พิการ จำนวน ๑๕๗ คน ในพื้นที่ตำบลโนนประดู่

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. กิจกรรมเยี่ยมบ้านโดยกลุ่มผู้สูงอายุ ให้กำลังใจ ช่วยดูแลสุขภาพร่างกายและสภาพแวดล้อมที่บ้าน
๒. จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ สำหรับใช้ส่วนรวม และตั้งอุปกรณ์จำเป็นส่วนตัว
๓. ดูแลกิจวัตรประจำวันของผู้พิการ เช่น การรับประทานอาหาร การนอนหลับพักผ่อน การเคลื่อนย้าย การขับถ่าย ให้ถูกลักษณะปลอดภัย
๔. ส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการทุกด้าน ตลอดจนดูแลสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ
๕. จัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ที่เกิดจากการดูแลผู้สูงอายุ/ผู้พิการอย่างถูกต้อง โดยทิ้งลงภาชนะรองรับที่ถูกหลักสุขาภิบาลและระวังป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อน กับอาหารและเกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคหรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญต่อบ้านเรือนใกล้เคียง

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. คนพิการและสมาชิกในครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของตนเองเพิ่มขึ้นและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการบรรลุสุขภาพที่ดี
๒. ผู้พิการสามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้
๓. ลดความพิการซ้ำซ้อนได้
๔. ลดการเสียชีวิตจากความพิการได้
๕. สามารถลดอาการซึมเศร้าในผู้พิการได้

จิตอาสาดูแลผู้ป่วยระยะพึ่งพิง (CG)

๖ หมู่บ้าน
๑๐ ชุมชน
๗๘๗ ครอบครัว

ประชากรทั้งสิ้น
๔,๒๙๐ คน
ชาย ๒,๐๗๖ คน
หญิง ๒,๒๑๔ คน

ผู้สูงอายุ ๘๑๙ คน
ชาย ๓๔๓ คน
หญิง ๔๗๖ คน

ทุนทางสังคม

ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป, จิตอาสาดูแลผู้ป่วยระยะพึ่งพิง (CG) ๕ คน, ชมรมคนพิการ, ชมรม อสม. เทศบาลตำบลสนม, โรงพยาบาลอำเภอสนม, โรงเรียนผู้สูงอายุ, ศูนย์พัฒนาครอบครัว, ชมรมผู้สูงอายุ ๗ ชมรม

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลทุนและศักยภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (RECAP)
- ข้อมูลพื้นฐานโรงพยาบาลสนม
- ข้อมูลจ่ายเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ, ผู้พิการเทศบาลตำบลสนม, ข้อมูลพื้นฐาน จปฐ.

Key Actors :	กลุ่มจิตอาสาดูแลผู้ป่วยระยะพึ่งพิง (CG)
พื้นที่:	เทศบาลตำบลสนมอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นางสาวบุญจันทร์ ประสมกล้า
ตำแหน่ง:	ประธานกลุ่มจิตอาสาดูแลผู้ป่วยระยะพึ่งพิง (CG)
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘-๙๙๖๔-๑๘๙๔

ความเป็นมา

เทศบาลตำบลสนม ร่วมกับโรงพยาบาลสนม โดยมีแนวคิดที่จะดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มต่างๆ เช่น ผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้างไม่ได้บ้าง และผู้เทศบาลตำบลสนม จึงได้จัดตั้ง กลุ่มจิตอาสาดูแลผู้ป่วยระยะพึ่งพิง care giver (CG) จัดตั้งขึ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๕ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุ ๓ คน ผู้ดูแล ๑ คน จะดูแลผู้ป่วย ๑๒-๑๓ คน การดำเนินงานหากเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติอยู่ด้วย หรืออยู่ตัวคนเดียว ในเขตผู้ป่วยติดเตียงจะออกเยี่ยมสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เดือนละ ๔ ครั้ง ผู้สูงอายุ ผู้พิการที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้างไม่ได้บ้าง จะออกเยี่ยม ๒-๓ ครั้งต่อเดือน สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติหรืออยู่ตัวคนเดียว มีคนที่อยู่ใกล้เคียงดูแลแทน จะออกเยี่ยม เดือนละ ๑ ครั้ง ในเขตเทศบาลตำบลสนม มีผู้ป่วยที่ออกเยี่ยมจำนวน ๕๙ คน จากผลการดำเนินงาน ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงปัจจุบันจะได้รับการยอมรับจากผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยว่า ผู้ดูแลผู้สูงอายุ care giver มีความขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ เอาใจใส่ เสมือนญาติมิตร ไม่รังเกียจผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยมีกำลังใจที่ดีมีชีวิตยืนยาวขึ้น ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จเกิดจากมีต้นทุนทางสังคมที่ดี ผู้ดูแลผู้สูงอายุมีความเข้มแข็ง เอาใจใส่ รวมทั้งญาติผู้ป่วยเองที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุ ๘๑๙ คน ชาย ๓๔๓ คน หญิง ๔๗๖ คน และแยกตามกลุ่มที่ต้องดูแล กลุ่มที่ ๑ จำนวน ๑๗ ราย กลุ่มที่ ๒ จำนวน ๑๘ ราย กลุ่มที่ ๓ จำนวน ๒๐ ราย

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. คัดกรองสุขภาพเบื้องต้นในกลุ่มผู้สูงอายุโดยอสม.ร่วมกับแกนนำดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
๒. ตรวจสอบคัดกรองสุขภาพเบื้องต้นในผู้สูงอายุ ภาควิเคราะห์สุขภาพ (รัฐ, อปท, อสม.)
๓. บริการส่งเสริมสุขภาพ ทั่วไปที่ศูนย์และบ้าน
๔. ออกเยี่ยมให้บริการกลุ่มต่างๆดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ปัญหาด้านการกินการเคลื่อนไหวไม่สับสน ชับถ่าย ลักษณะการดูแล ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ยา การทานอาหาร, พุดคุยเพื่อผ่อนคลาย, แนะนำทำกายภาพ วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น

กลุ่มที่ ๒ ปัญหาด้านการกิน การเคลื่อนไหวสับสน ชับถ่าย ลักษณะการดูแล ให้แนะนำการออกกำลังกายการใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ,การตรวจวัดความดัน พาทำกายภาพบำบัด,ช่วยจัดสภาพที่อยู่อาศัย

กลุ่มที่ ๓ ปัญหาด้านการกิน การเคลื่อนไหวรุนแรง ชับถ่าย ลักษณะการดูแล ฝึกการทำกายภาพ,ทำความสะอาดร่างกาย, จัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย

◆ ผลการดำเนินงาน

สร้างผลกระทบแต่ละด้านดังนี้

๑. ด้านสังคม เกิดการเกื้อกูลในชุมชน เกิดอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมสร้างการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพการนำใช้ข้อมูล
๒. ด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่าย ในการเรียนรู้ร่วมกันสร้างนวัตกรรมจากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น
๓. ด้านสุขภาพ เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพด้านการเรียนรู้ร่วมกันในการดูแลสุขภาพลดความเครียดความวิตกกังวลของผู้ป่วย
๔. ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดการช่วยเหลือกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกบ้าน
๕. ด้านการเมือง สร้างหลักประกันให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมในการบริการส่งเสริมสุขภาพ

อสม.จิตอาสา

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๒๒๑ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๕,๘๑๖ คน
หญิง ๒,๘๖๘ คน
ชาย ๒,๕๔๘ คน

ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง
ความดันโลหิตสูง ๑๔๕ ราย
ปวดข้อ/ข้อเสื่อม ๘๑ ราย
โรคเบาหวาน ๗๒ ราย

ทุนทางสังคม

- กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลสำโรงตาเจ็น, สภาองค์กรชุมชน ตำบลสำโรงตาเจ็น, อบต.สำโรงตาเจ็น
- กลุ่ม อสม. เพื่อสังคม ตำบลสำโรงตาเจ็น, สภาวัฒนธรรมตำบล, รพ.สต., โรงพยาบาลชุมชน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP), รายงานการกรอกรวบรวมข้อมูล (RECAP)
- จิตอาสา, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ท้องถิ่น, ท้องที่, วัด, กลุ่มอาชีพ

Key Actors :	อาสาสมัครสาธารณสุข หมู่ที่ ๑๑
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภออุทุมพร จัหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางสาวสุพิศ จันครา
ตำแหน่ง:	ประธานอาสาสมัครมูลฐานประจำตำบลสำโรงตาเจ็น
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๒-๓๗๙-๕๕๓๑

ความเป็นมา

อสม.จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๐ ปี ๒๕๕๒ กลุ่ม อสม.จิตอาสาตำบลสำโรงตาเจ็น ได้เกิดการร่วมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม โครงการออกกกำลังกายโดยการประยุกต์ใช้ท่ารำแม่เมต ซึ่งเป็นวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น มาเป็นท่าทางในการออกกกำลังกาย และได้รับรางวัลการประยุกต์ทำออกกกำลังกายจากวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ กลุ่มจิตอาสาเพื่อช่วยสังคม จึงเกิดแนวคิดในการที่จะช่วยเหลือสังคม โดยมีแกนนำ คือ นางสาวสุพิศ จันคราซึ่งเป็น อสม. บ้านอำนาจเจริญ หมู่ที่ ๑๑ ร่วมกับ อสม.จำนวน ๑๕ คน นอกเหนือจากภารกิจที่ได้รับมอบหมาย มีการผสมผสานประเพณีความเชื่อโบราณเข้ากับการแพทย์ปัจจุบันตั้งแต่รุ่นบุกเบิกจนถึงปัจจุบัน มีอุดมการณ์ในการช่วยเหลือสังคมในทุกด้านในระดับหมู่บ้านและตำบล เช่น ดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะพึ่งพิง เป็นผู้ดูแลกลุ่มคนพิการเพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตให้แก่คนพิการในตำบลสำโรงตาเจ็น นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มอาสาช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณะของตำบล เช่น การประยุกต์ท่ารำแม่เมต ซึ่งเป็นวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิม ประยุกต์เป็นท่าทางออกกกำลังกาย ใช้รำแม่เมตช่วยเหลือเียวยาวา ด้านจิตใจเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ป่วย และเป็นแกนนำในกิจกรรมทางศาสนาต่างๆ โดยเฉพาะการรำแม่เมต ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของเฝ้าเขมรในตำบลสำโรงตาเจ็น ที่สามารถช่วยเหลือทางด้านจิตใจทำให้ผู้ป่วยมีกำลังใจในการต่อสู้กับอาการป่วย ก่อนที่จะรักษาทางแพทย์แผนปัจจุบัน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- ๑) ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ๑๔๕ ราย
- ๒) ผู้ปวดข้อ/ข้อเสื่อม ๘๑ ราย
- ๓) โรคเบาหวาน ๗๒ ราย

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

- ๑) มีการจัดอบรมให้แก่ครอบครัวที่ดูแลผู้ป่วย เพื่อดูแลผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง
- ๒) จัดอบรมให้แก่ อสม. เพื่อเพิ่มทักษะในการดูแลผู้ป่วยตามสภาพ
- ๓) ช่วยเหลือด้านการดำรงชีพขั้นพื้นฐาน เช่น ติดตามสภาพปัญหา ช่วยเหลือเบื้องต้น คัดกรองประสาน ส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - ๔) ช่วยเหลือด้านการจัดพิธีกรรมแม่ตตามหมู่บ้านภายในตำบล มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์และเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ป่วยโดยใช้การออกกำลังกายทำรำแม่ตประยุกต์
  - ๕) มีการจัดสถานที่ที่เหมาะสมในการติดต่อราชการของผู้พิการ เช่น มีตลาดผู้พิการ ห้องน้ำสำหรับคนพิการ และผู้สูงอายุ

◆ ผลการดำเนินงาน

- ๑) ผู้ป่วยมีความสุขและมีสภาพจิตใจที่ดี มีความสุขมีกำลังใจเพิ่มมากขึ้น จากการสำรวจความพึงพอใจ ร้อยละ ๘๒ ทำให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ได้รับความสะดวกทางด้านสุขภาพ
- ๒) เป็นการอนุรักษ์สืบสานประเพณีความเชื่อดั้งเดิมให้คงอยู่คู่ตำบล
- ๓) ทำให้การรักษาทางการแพทย์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น
- ๔) มีพลังจิตอาสาในการช่วยเหลือกันในชุมชน

กลุ่มทานตะวัน (ดูแลผู้ป่วยติดเชื้อ HIV)

ตำบลนาเจริญ

๑๑ หมู่บ้าน
๑,๖๓๘ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๖,๔๖๔ คน
หญิง ๓,๒๙๙ คน
ชาย ๓,๑๖๕ คน

ผู้ป่วยติดเชื้อ HIV

๑๗ คน ร้อยละ ๐.๒๖
หญิง ๖ คน
ชาย ๑๑ คน

ทุนทางสังคม

จิตอาสา / บุคคลต้นแบบ / ผู้ดูแลกลุ่มเปราะบาง (HIV)

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา
- อุปกรณ์ป้องกันการมีเพศสัมพันธ์
- ข้อมูลจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเจริญ

Key Actors :	กลุ่มทานตะวัน
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลนาเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางประไพ บุญเพ็ง
ตำแหน่ง:	ประธานกลุ่มทานตะวัน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๖-๒๕๕๖๐๖๔

ความเป็นมา

กลุ่มทานตะวัน เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยมีกลุ่มผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ ที่เข้ามาใช้บริการในด้านการตรวจสุขภาพ ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดชอุดม และได้รับคำแนะนำพร้อมอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลเพื่อสามารถดูแลกลุ่มผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์อย่างต่อเนื่อง ได้รวมตัวกันขึ้นโดย มีพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาเป็นเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ได้จัดกิจกรรมในเรื่องการส่งเสริมการดูแลสุขภาพผู้ติดเชื้อและเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์อย่างต่อเนื่องในพื้นที่อำเภอเดชอุดม และกิ่งอำเภอนาเยียบางส่วน ปัจจุบันมีสมาชิกผู้ติดเชื้อที่รับยาต้านไวรัสจำนวน ๔๕๐ คน เป็นเด็กติดเชื้อจำนวน ๑๔ คน โดยมีอาสาสมัครที่ปฏิบัติงานในคลินิกยาต้านไวรัสให้คำปรึกษา เยี่ยมบ้าน เยี่ยมเพื่อนที่โรงพยาบาลจำนวน ๘ คน พี่เลี้ยง/ที่ปรึกษา ๒ คน หมอที่ดูแลรักษาผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ ๒ คน จัดทะเบียนรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มเยาวชนตำบลนาเจริญ
๒. กลุ่มผู้ติดเชื้อ HIV
๓. ชุมชนตำบลนาเจริญ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

กลุ่มทานตะวันที่ผ่านมาอบรมสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ในกลุ่มผู้ติดเชื้อ เด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ เด็กและเยาวชนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนเดชอุดม มีส่วนร่วมในการเป็นภาคีผลักดันให้มีปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองอนามัยการเจริญพันธุ์ ที่ครอบคลุมงานอนามัยการเจริญพันธุ์ ทุกเพศ ทุกวัย ดำเนินงานการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัย ๑๐๐% ในการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย กลุ่มนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษา และหอพักในกิจกรรมของโครงการก้าวอย่างเข้าใจ (องค์กรแพช) พัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาที่รอบด้านและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มทานตะวันจึงเห็นว่าปัญหาในเรื่องการส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยการเจริญพันธุ์และการป้องกันตนเองของเด็ก/เยาวชนที่นั่นเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยมีรูปธรรมการดำเนินงาน ดังนี้(๑)กิจกรรมอาสาสมัครปฏิบัติงานในคลินิกเฉพาะโรค (๒)กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ (๓)ส่งเสริม/พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อและครอบครัวในชุมชน (๔)การสำรวจเก็บข้อมูลเด็กและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ส่งต่อเพื่อรับการสงเคราะห์ ในระดับ ตำบล อำเภอ จังหวัด (๕)มีส่วนร่วมในการบริการให้คำปรึกษาศูนย์บริการที่เป็นมิตรสำหรับเด็กและเยาวชน (๖)กิจกรรมรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในระดับตำบลและระดับอำเภอได้รับรองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการปรับพฤติกรรม ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ขาดสติ มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใส่ถุงยาง ซึ่งส่งผลให้พวกเขาเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์

◆ ผลการดำเนินงาน

ผลจากการรวมกลุ่มของผู้ติดเชื้อ สามารถช่วยให้ผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์เข้าถึงการรักษาด้วยยาต้านไวรัสทุกคน ผลักดันให้ยาต้านไวรัสเข้าสู่สิทธิบัตรทองและอยู่ในนโยบายของรัฐบาล รวมถึงผู้ป่วยสามารถอยู่ร่วมกับสังคมและชุมชนได้อย่างเท่าเทียม ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานรณรงค์ เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ในชุมชนร่วมกับหน่วยงานของรัฐองค์กรภาคเอกชน และชุมชนต่างๆ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี

จิตอาสา สร้างสังคมไม่ทิ้งกัน

๒๐ หมู่บ้าน
๔,๒๐๒ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
๑๒,๓๔๒ คน
ชาย ๖,๓๐๘ คน
หญิง ๖,๐๓๔ คน

ผู้สูงอายุคนจน,
ผู้ป่วยเรื้อรังที่ยากลำบาก
จำนวน ๘๐ คน
ชาย ๓๕ คน
หญิง ๔๕ คน

ทุนทางสังคม

รพ.สต.ติดดาว ๓ แห่ง อสม. ๒๔๖ คน โรงเรียนผู้สูงอายุ ๑๒๐ คน เครือข่ายจิตอาสา ๔๐ คน ศพอส.ตำบลบักได รพก.พนมดงรัก ชมรมผู้สูงอายุ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนพึ่งตนเองตำบลบักได

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

ระบบข้อมูลตำบล TCNAP + วิจัยชุมชน RECAP
๖ ชุดกิจกรรม ๔๐ งาน พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ
ปฏิบัติการ ๕ อ. และ ๕ ก.

Key Actors :	กองทุนสวัสดิการชุมชน
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นางสาวสิริกร ยิ่งชูรส
ตำแหน่ง:	คณะทำงานเครือข่ายจิตอาสาตำบลบักได
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๒๕๒-๖๔๙๔

ความเป็นมา

เครือข่ายจิตอาสาตำบลบักได จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๖๐ โดยกลุ่มอาสาต่างๆ ร่วมกับกองทุนสวัสดิการชุมชนพึ่งตนเองตำบลบักไดและเครือข่ายอาสาประชารัฐ ร่วมกันดำเนินงานภายใต้แนวคิด ๓ เรื่อง ๑)เป็นสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน ๒)เป็นสังคมที่เข้มแข็ง ๓)เป็นสังคมคุณธรรม ในร่วมมือเป็นเครือข่ายจิตอาสา แบ่งปันการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกลุ่มประชาชนเมื่อเกิดความเดือดร้อนหรือจำเป็น มีการสำรวจข้อมูล ดูแล ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความยากลำบาก ดูแลผู้ป่วยติดเตียงติดบ้านและผู้เปราะบาง การจัดทำข้อมูล ทำให้พบว่ามีความยากลำบากและผู้เปราะบางเป็นจำนวนมากในแต่ละหมู่บ้าน ทางเครือข่ายได้ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นตามที่ช่วยได้ บางรายได้ประสานขอความช่วยเหลือจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เหล่ากาชาดจังหวัดสุรินทร์ หน่วยทหารในพื้นที่ ฯลฯ บางส่วนที่เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนก็จะช่วยเหลือตามชุดสวัสดิการของกองทุน

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุคนจน,ป่วยเรื้อรัง จำนวน ๘๐ คน

รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. การจัดประชุมแกนนำเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐ เพื่อให้แกนนำเกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่

๒. มีพลเมืองจิตอาสาในพื้นที่อย่างน้อยหมู่ละ ๒ คน ร่วมทำงานกับคณะกรรมการกองทุนตำบล บักได

๓. ค้นหา สํารวจและจัดทำฐานข้อมูลองค์กร และพลเมืองจิตอาสาพลเมืองจิตอาสา

๔. การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากครอบคลุมทุกหมู่บ้าน โดยแบ่งกลุ่มดังนี้ ๑) กลุ่มคนตงงาน ๒) กลุ่มคนขาดผู้อุปการะ ๓) กลุ่มคนขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ ๔) กลุ่มคนมีปัญหาทางครอบครัว ๕) กลุ่มคนไม่มีที่ดินทำกินไร่บ้าน ๖) กลุ่มคนขาดโอกาสทางการศึกษา ๗) กลุ่มคนเจ็บป่วยเรื้อรัง ๘) กลุ่มคนพิการช่วยเหลือตนเองไม่ได้

๖. ลงพื้นที่ เยี่ยมบ้านและดูแลกลุ่มผู้ป่วยเรื้อรัง ตัดบ้านและตัดเตียง ดูแลจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนพึ่งตนเอง เกี่ยวกับเด็กแรกเกิด/คลอดบุตร การเจ็บป่วย/รักษาพยาบาล สวัสดิการผู้สูงอายุ กรณีเสียชีวิต คนด้อยโอกาส/พิการ พัฒนาอาชีพ (กลุ่ม) สวัสดิการเพื่อการศึกษา

ผลการดำเนินงาน

๑. เยี่ยมบ้านผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย ๘๐ คน

๒. ประสาน พมจ.ปรับปรุงสภาพบ้านให้ ๑๐ หลัง

๓. ประสานเหล่ากาชาดปรับปรุงบ้านพักอาศัย ๑ หลัง

๔. ดูแลช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ๙ คน

๕. เยี่ยมบ้าน ให้กำลังใจ ช่วยทำความสะอาดดูแลบ้าน ๒๐ คน

การดูแลผู้ยากไร้

จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน
จำนวน ๑,๒๓๔ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๘๕๖ คน
หญิง ๒,๓๙๗ คน
ชาย ๒,๔๕๙ คน

ผู้ยากไร้
จำนวน ๑๒ ครัวเรือน

◆ **ทุนทางสังคม**

รพ.สต.หนองแจ้งน้อย, กศน.ตำบลเสมาใหญ่, กลุ่มทำดีทั่วบัวใหญ่, สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบัวใหญ่, อบจ.นครราชสีมา, กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูล จปฐ.
- แผนพัฒนาสามปี องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่

Key Actors:	กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายสมบัติ คำลี้อา
ตำแหน่ง:	ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๕-๓๖๔๓๗๑๔

◆ **ความเป็นมา**

ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ในพื้นที่ ได้สำนึกในความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ และได้ร่วมพลังเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสมหามงคลเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๗๐ ปี ๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ จึงได้ร่วมใจกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ในการมีที่อยู่อาศัยที่ดีขึ้น โดยผ่านการประชาคมระดับตำบล ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีครัวเรือนผู้ยากไร้ จำนวน ๓๐ ครัวเรือน ซึ่งได้รับความช่วยเหลือในการซ่อมสร้างบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ยากไร้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้นกองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ จึงได้จัดทำโครงการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดนครราชสีมา เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้กับคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยคัดเลือกจากผู้ที่ยากจนและไม่มีผู้ดูแลเป็นอันดับแรก และได้ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้ยากไร้มาอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ยากไร้ในพื้นที่ตำบลเสมาใหญ่ จำนวน ๘ ครัวเรือน

รูปธรรมการดำเนินงาน

- ประชุมผู้นำหมู่บ้าน ประชาคมจัดลำดับความเดือดร้อน
- คัดเลือกบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ที่ยากไร้ ที่จำเป็นต้องปรับสภาพแวดล้อม
- ประสานภาคีเครือข่ายระดมทุนช่วยเหลือ
- ดำเนินการซ่อมแซมบ้านโดยไม่มีค่าแรง
- ดำเนินการมอบทุนในการดำเนินชีวิต และสนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภค

ผลการดำเนินงาน

๑. ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ยากไร้ มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย มั่นคง แข็งแรง
๒. ผู้สูงอายุเกิดกำลังใจในการดำรงชีวิต
๓. ตั้งแต่ เริ่มดำเนินการจนถึงปัจจุบัน ซ่อมสร้างบ้านผู้ยากไร้ รวมจำนวน ๑๒ ครัวเรือน

กองทุนไถนาป่าแข่งปลื้มกัน

๑๐ หมู่บ้าน
๑,๘๑๐ ครัวเรือน

ประชากร
๕,๘๗๖ คน
ชาย ๒,๙๗๑ คน
หญิง ๒,๙๐๕ คน

ผู้พิการทั่วไป ๑๔๑ คน
พิการติดบ้าน ๑๑ คน
ผู้สูงอายุไร้ญาติ ๔ คน
ผู้ป่วยติดบ้าน ๒ คน

ทุนทางสังคม

กองทุนไถนาป่าแข่ง   โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาป่าแข่ง   พยาบาลวิชาชีพ, อสม.
เทศบาลตำบลนาป่าแข่ง   พยาบาลวิชาชีพ อสม. CG ๔ คน   กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ตำบลนาป่าแข่ง
- ระบบ HOSxP โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาป่าแข่ง
- การสำรวจของงานพัฒนาชุมชน ตำบลนาป่าแข่ง

Key Actors:	คณะกรรมการกองทุนไถนาป่าแข่งปลื้มกัน
พื้นที่:	เทศบาลตำบลนาป่าแข่ง อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นายชินวัตร จันทร์หอม
ตำแหน่ง:	ประธานกองทุนไถนาป่าแข่งปลื้มกัน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๒๗๓๑๕๐๐

ความเป็นมา

การดูแลคนในชุมชนโดยชุมชนนับเป็นสิ่งที่ดีที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘ รพ.นาป่าแข่งได้ไปศึกษาดูงาน ลำสนธิโมเดล ต้นแบบหมอบประจำครอบครัว อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เป็นแบบอย่างที่ดี และได้มาปรับใช้กับผู้ที่เคยป่วยเป็นมะเร็งเม็ดเลือดขาว โดยมีการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยมะเร็งรายนี้ เนื่องจากลูกสาวอาศัยอยู่ต่างจังหวัดไม่สามารถดูแลได้ และไม่มีค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยรายนี้ จึงได้นำข้อมูลของผู้ป่วยมาประชุมปรึกษากับผู้นำชุมชนร่วมกับ อสม. วางแผนการดูแลช่วยเหลือที่สอดคล้องกับแผนการรักษาของแพทย์ โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้มีการเยี่ยมติดตามอาการของผู้ป่วย ผู้นำชุมชนประชาสัมพันธ์รับบริจาคค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรักษา ค่าอาหารของผู้ดูแลระหว่างรับการรักษาที่โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ ทุกครั้งวันละ ๒๐๐ บาท อสม. ช่วยดูแลทำความสะอาดเสื้อผ้า ทำอาหารให้รับประทาน ผลัดเปลี่ยนไปช่วยดูแลที่โรงพยาบาล และร่วมกันดูแลความสะอาดภายในรวมถึงสิ่งแวดล้อมรอบบ้านให้สะอาดมากที่สุด จนเกิดเป็นกองทุน “ไถนาป่าแข่งปลื้มกัน”

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. หญิงตั้งครรภ์ ในตำบลนาป่าแซง ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓๗ คน
๒. ผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง จำนวน ๒ คน
๓. ผู้พิการ จำนวน ๑๑ คน
๔. ผู้สูงอายุไร้ญาติดูแล จำนวน ๔ คน
๕. ประชาชนในตำบลนาป่าแซงที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ขับเคลื่อนงานโดยคณะทำงานไทนาป่าแซงปลื้มกัน สร้างการมีส่วนร่วม ๔ ภาคในพื้นที่
๒. ระดมทุนช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้สูงอายุ จำนวน ๖๗๒ คน จากโครงการ “กองร้อยเบิ่งแยง ร้อยบาทรวมกันไว้ ร้อยดวงใจดูแลกัน” ครั้วเรือนละ ๑๐๐ บาท ปีละ ๑ ครั้ง เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและซ่อมแซมบ้าน
๓. ประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ ของงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ จำนวน ๒๐ ครั้วเรือน ในการปรับปรุงห้องน้ำ โถนั่ง ราวจับ ทางเดิน เป็นต้น
๔. พัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Care giver) จนได้รับเลือกเป็นตำบลนำร่องตำบลดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (long term care)

◆ ผลการดำเนินงาน

ทำให้ผู้ป่วยทุกกลุ่มวัยในตำบลได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงเข้าถึงการบริการมากขึ้นซึ่งถือเป็นหน้าที่ทุกหน่วยงานที่ต้องบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับทุกคนในชุมชน สร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ป่วย และญาติหรือครอบครัวของผู้ป่วย เกิดสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่ทอดทิ้งกัน เกิดชมรม ศ อาสา ๕ กลุ่มวัย ของตำบลนาป่าแซง ที่เข้าไปทำงานทุกเรื่อง ทุกด้านในตำบลนาป่าแซงโดยไม่มีค่าตอบแทน เกิดกลุ่มบุคคลต้นแบบการทำความดี การช่วยเหลือสังคมอย่างจริงจังทุกระดับชั้น

โครงการบ้านพอเพียงชนบทตำบลสำโรงตาเจ็น

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๒๒๑ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๕,๘๑๖ คน
หญิง ๒,๘๖๘ คน
ชาย ๒,๙๔๘ คน

ผู้ยากไร้ด้านที่อยู่อาศัย
จำนวน ๑๑๘ ราย

ทุนทางสังคม

- กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลสำโรงตาเจ็น, สภาองค์กรชุมชน ตำบลสำโรงตาเจ็น
- กลุ่ม อสม. เพื่อสังคม ตำบลสำโรงตาเจ็น, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, สนง.พมจ.จ.ศก.

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) รายงานการวิจัยชุมชน (RECAP)
- ฐานข้อมูล GIS
- จิตอาสา, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ท้องถิ่น, ท้องที่, วัด, กลุ่มอาชีพ

Key Actors :	สภาองค์กรชุมชนตำบลสำโรงตาเจ็น
พื้นที่:	พื้นที่ ตำบลสำโรงตาเจ็น ๑๗ หมู่บ้าน
วิทยากร:	นาย สมาน สะไบ
ตำแหน่ง:	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๑ บ้านนาทุ่งพัฒนา ตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภوخุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๖ ๐๙๑ ๑๗๓๕

ความเป็นมา

สภาองค์กรชุมชนตำบลสำโรงตาเจ็น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.๒๕๕๑ ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนาร้อยละ ๖๖.๓๕ ทำให้ชาวบ้านในตำบลเจอปัญหาเช่นเดียวกับชุมชนในชนบทโดยทั่วไปที่ฐานะทางด้านเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ชาวบ้านโดยทั่วไปมีฐานะค่อนข้างยากจนจากการประกอบอาชีพทำให้ปัจจัยในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันนั้นด้อยกว่าชุมชนอื่นโดยทั่วไปทำให้เกิดสภาพปัญหาตามสถานการณ์ในปัจจุบันมากมายการดำรงชีวิตของคนเรานั้น ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความอบอุ่นและมั่นคงในชีวิตทรัพย์สินและความเป็นอยู่คือ ปัจจัยทั้งสี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบ้านที่อยู่อาศัย ในส่วนชุมชนตำบลสำโรงตาเจ็น นั้นจากสภาพความอยากจนทำให้สภาพความเป็นอยู่โดยเฉพาะครัวเรือนนั้นค่อนข้างลำบาก สภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่นั่นคงถาวรซึ่งจากการสำรวจจะเห็นว่า มีจำนวนหลายครัวเรือนที่มีความเดือดร้อน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๑๑๘ หลังคาเรือน และได้เสนอโครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาผู้ยากไร้ด้านที่อยู่อาศัย ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓ จำนวน ๗๔ ราย ได้รับการบรรจุเข้าในแผนพัฒนา ๓ ปี และได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือจาก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จำนวน ๑๕ ราย ๆ ละ ๑๘,๐๐๐ บาท และได้รับการช่วยเหลือเพิ่มอีก ๒ ราย จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดศรีสะเกษ

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ยากไร้ ด้านที่อยู่อาศัยจากการสำรวจข้อมูล GIS ในพื้นที่ตำบลสำโรงตาเจ็น ๑๗ หมู่บ้าน พบว่ามีจำนวน ๑๑๘ ราย

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

- ๑) จัดให้มีคณะทำงานรับผิดชอบเรื่องแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัย
- ๓) การรวมกลุ่ม (การประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจ)
- ๔) การทำกองทุน/การออมทรัพย์ เพื่อที่ดินทำกิน/ที่อยู่อาศัย
- ๕) สำรวจข้อมูลผู้มีปัญหาที่ดินทำกิน/ที่อยู่อาศัย
- ๖) วางหลักเกณฑ์ผู้เข้าร่วมโครงการ แก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน/ที่อยู่อาศัย
- ๗) สำรวจข้อมูลที่ดิน การจัดทำแผนที่ แผนผังการใช้ที่ดินว่างเปล่าภายในหมู่บ้าน/ตำบลใกล้เคียงเพื่อนำมาจัดที่ทำกินได้
- ๘) การปรับวิธีการผลิต ใช้พื้นที่ทำกินเดิมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า
- ๙) เชื่อมโยงกับเครือข่ายการแก้ไขปัญหาที่ดิน ที่ทำกินในพื้นที่อื่น คือสปก.และหน่วยจัดที่ดิน
- ๑๐) จัดทำแผนดำเนินการ
- ๑๑) รวมพลังช่างจิตอาสา ในการซ่อมแซม

◆ ผลการดำเนินงาน

- ๑) ผู้ยากไร้ จำนวน ๑๗ ราย ได้มีที่อยู่อาศัยที่แข็งแรง มั่นคง และดีต่อสุขภาพ
- ๒) เสริมสร้างพลังจิตอาสาของคนในตำบล เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของคนในชุมชน
- ๓) ยกระดับคุณภาพชีวิตของตำบลสำโรงตาเจ็น
- ๔) มีกองทุนบ้านพอเพียงชนบทตำบลสำโรงตาเจ็น

ร้านค้าประชารัฐ

บ้านใหม่สันติ หมู่ ๕
๑๔๓ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
๕๐๘ คน
ชาย ๒๓๖ คน
หญิง ๒๗๒ คน

สมาชิกร้านค้าประชารัฐ
จำนวน ๘๙ คน
สมาชิกที่มีบัตรสวัสดิการ
แห่งรัฐ
จำนวน ๔๐ คน

ทุนทางสังคม

กองทุนหมู่บ้าน บ้านใหม่สันติ หมู่ ๕ ตำบลมะเกลือใหม่ / คณะกรรมการหมู่บ้าน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- เครื่องรูดบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
- แบบบันทึกรายการรับ - จ่าย และปันผล

Key Actors :	กองทุนหมู่บ้าน
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางแพรว พงษ์วิเศษ
ตำแหน่ง:	ประธานกองทุนหมู่บ้าน ๕ บ้านใหม่สันติ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๕-๙๒๕๑๒๑๐

ความเป็นมา

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เกิดจากรัฐบาลมีงบประมาณสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ต่อมาบ้านใหม่สันติ ได้มีแนวคิดที่จะพัฒนาหมู่บ้านโดยการเสนอโครงการร้านค้าชุมชนประชารัฐกองทุนหมู่บ้าน บ้านใหม่สันติ จึงถูกเสนอขึ้นโดยผ่านการประชาคม ซึ่งมีการรวมตัวเป็นกลุ่ม มีสมาชิกเริ่มต้น ๗๘ คน จัดตั้งขึ้น ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กิจกรรมของกลุ่มได้รับทุนเริ่มต้นจากกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ เป็นจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท มติที่ประชุมให้กลุ่มดำเนินการในรูปแบบร้านค้าชุมชน โดยใช้ชื่อว่า “ร้านค้าประชารัฐ” เพื่อให้เป็นที่รองรับผลผลิตทางการเกษตร (ลูกหม่อนสด) ผักสวนครัว ผลไม้ และแปรรูปอาหารจากสมาชิกร้านค้าจำหน่าย

◆ กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกร้านค้าประชาชนรัฐ จำนวน ๘๙ คน ประชาชนทั่วไปทั้งในและนอกชุมชน รวมถึงผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน ๔๐ คน การดำเนินงานของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่ชัดเจน มีการตรวจสอบได้ มีการเรียนรู้ศึกษาดูงาน กลุ่มต่างๆ ภายในตำบลเพื่อนำมาปรับใช้ร้านค้าชุมชน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ในรูปของการจำหน่ายสินค้าอุปโภค-บริโภค และอาหาร ให้แก่สมาชิกและประชาชนทั้งในและนอกชุมชน และสมาชิกร้านค้าได้มีข้อตกลงกันว่าจำไม่นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดมาจำหน่ายอย่างเด็ดขาด ร้านค้ายังรับซื้อผักสวนครัว ผลไม้ จากสมาชิกเพื่อมาจำหน่ายในร้านอีกด้วย นอกจากนี้ยังให้บริการจำหน่ายสินค้าสำหรับผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐโดยผ่านเครื่องรูดบัตร มีการจัดสวัสดิการจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิกและผู้มาซื้อสินค้าที่ร้านฯ ในอัตราร้อยละ ๑๕ โดยจะจ่ายเงินปันผลทุกๆ ๓ เดือน และมีการรับคำสั่งซื้อสินค้าจากสมาชิก โดยจัดส่งสินค้าให้ถึงบ้านอีกด้วย

◆ ผลการดำเนินงาน

สมาชิกและลูกค้าของร้านค้าประชาชนรัฐมีความพึงพอใจสินค้าในด้านคุณภาพ และราคาถูกกว่าท้องตลาด มีความสะดวก ไม่ต้องเดินทางไกล พึงพอใจกับการบริการรับคำสั่งซื้อสินค้าจากสมาชิก โดยให้ร้านค้าจัดหาสินค้าที่ต้องการให้ และจัดส่งสินค้าให้ถึงบ้าน รวมถึงมีสวัสดิการเงินปันผล ซึ่งจำนวนลูกค้าที่มาซื้อสินค้าด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมทั้งสิ้น ๖๐ ราย (ในหมู่บ้าน ๔๐ ราย+นอกหมู่บ้าน ๒๐ ราย) ซึ่งมีผลกระทบทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ในหมู่บ้าน

ตรวจคัดกรองและอบรมให้ความรู้โรคเรื้อรัง (NCDs)

หมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน ๖ หมู่บ้าน
จำนวน ๙๘๑ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๕๖๙ คน
หญิง ๒,๒๙๓ คน
ชาย ๒,๒๗๖ คน

ผู้สูงอายุ
อายุ ๕๐ -๕๙ ปี ๖๑๖ คน
ชาย ๒๙๘ คน หญิง ๓๑๘ คน
อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๗๕ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๘

ทุนทางสังคม

Care Giver ๔ คน Care manager ๒ คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ๘๗ คน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกันตรวง ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ศพอส.) ศูนย์บริการกายอุปกรณ์ ๒ แห่ง โรงพยาบาลขุนหาญ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลประชากรจากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- ข้อมูลสถานการณ์การด้านสุขภาพ การเจ็บป่วย และความต้องการด้านการดูแลสุขภาพ
- จัดทำแผนพัฒนาและแนวทางการทำงานบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานของกองทุน สปสช.

Key Actors:	เทศบาลตำบลโนนสูง
พื้นที่:	เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางศศิวิมล คำลอย
ตำแหน่ง:	รักษาการ ผอ.กองสาธารณสุข
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๘-๑๙๐-๖๐๖๙

ความเป็นมา

ตำบลโนนสูงประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่ พบว่า จำนวนประชากรทั้งหมด ๔,๕๖๙ คน เป็นชาย ๒,๒๗๖ คน หญิง ๒,๒๙๓ คน มีผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (๕๐ -๕๙ ปี) มีจำนวนทั้งหมด ๖๑๖ คน เป็นชาย ๒๙๘ คน หญิง ๓๑๘ คน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) มีจำนวนทั้งหมด ๕๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๘ ของประชากรทั้งหมด มีผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ๑๕๙ คน ได้แก่ โรคเบาหวาน ๗๕ คน ความดัน ๘๔ คน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งโรคเหล่านี้เกิดจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตและการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม โรคเหล่านี้สามารถควบคุมได้หากรู้วิธีการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง ดังนั้น เทศบาลตำบลโนนสูงจัดทำโครงการตรวจคัดกรองอบรมให้ความรู้โรคเรื้อรัง(NCDs) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเรื้อรัง และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดหวาน มัน เค็ม นอกจากนี้ยังเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการออกไปรับบริการยังโรงพยาบาลชุมชนและสามารถรู้ข้อมูลกลุ่มเสี่ยงเพื่อนำมาจัดทำแผนในการจัดระบบดูแลสุขภาพให้ตรงกับความต้องการผู้สูงอายุด้วย

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุในเขตตำบลโนนสูงจำนวน ๕๓๖ ราย ที่เป็นผู้สูงอายุติดสังคม ทั้ง ๖ หมู่บ้าน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

- จัดประชาคมโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน นำเสนอแผนสี่ปีและกองทุนสปสข เพื่อบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานของกองทุนอเนกมั่งคั่งประมาณ สำนักปลัดจัดทำโครงการตามแผนเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๑ แผนงานที่สำคัญคืองานควบคุม ป้องกันโรค
- ตรวจคัดกรอง อบรมให้ความรู้ โดยการประสานวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านโรคเรื้อรังจากโรงพยาบาลขุนหาญ และกลุ่มอสม.ทุกหมู่บ้านเข้าร่วมให้มาบริการอำนวยความสะดวกกับผู้ร่วมโครงการ มีกิจกรรมตรวจคัดกรองเบาหวาน ความดัน อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์โรคเรื้อรัง วิธีการดูแล ป้องกันตนเองให้ห่างไกลโรคคนนอกจากนี้ยังมีกิจกรรมหน่วยบริการเคลื่อนที่ตรวจคลื่นหัวใจตรวจพบ ตรวจช่องปาก ตรวจต่อกระจุกและหากพบโรคดังกล่าวมีการประสานทางโรงพยาบาลส่งต่อไปรับบริการยังโรงพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง
- ตรวจคัดกรองกลุ่มเสี่ยง โรคหัวใจขาดเลือด รับการตรวจจำนวน ๑๕๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓๒ ตรวจวัดคลื่นหัวใจเพื่อหาความผิดปกติ (EKG) ผิดปกติ จำนวน ๓๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๗ ตรวจเข้าเสื่อมในผู้สูงอายุ การตรวจทั้งหมด ๑๘๗ ราย ผิดปกติจำนวน ๑๘ ตรวจความผิดปกติของตา พบผิดปกติที่พบจักษุแพทย์ต้องสลายต่อกระจุก จำนวน ๑๘ ราย

◆ ผลการดำเนินงาน

พัฒนาให้ผู้สูงอายุมีความรู้ และมีทักษะในการดูแลป้องกันตนเองให้ห่างไกลโรคเรื้อรังได้ มีผู้สูงอายุเข้าร่วม ๓๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐ จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพครบทุกรายและสามารถนำไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันได้ และได้รับการด้านการดูแลสุขภาพได้ครบทุกรายช่วยลดรายจ่ายในการเดินทางไปรับบริการที่โรงพยาบาลชุมชน เทศบาลมีข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อนำไปจัดทำแผนงานในปีงบประมาณถัดไปได้อย่างตรงความต้องการของผู้สูงอายุ

การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
๑๒ หมู่บ้าน
๑,๗๓๐ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
จำนวน ๖,๗๘๓ คน
ชาย ๓,๔๐๑ คน
หญิง ๓,๓๘๒ คน

เยาวชนกลุ่มเสี่ยง
ช่วงอายุ ๑๐-๒๐ ปี
จำนวน ๘๗๓ คน
ชาย ๔๒๘ คน
หญิง ๔๔๕ คน

◆ **ทุนทางสังคม**

องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง / โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสี / โรงเรียนเกสต์ลิ้นวิทยา
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอนคนทา / สสอ.บัวใหญ่ / รพ.บัวใหญ่ / สสจ.นครราชสีมา

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- สติเด็กและเยาวชนที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร
- คณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานจาก รพ.สต.รวม ๑๒ คน
- คาราวานรักยิ้ม LOVE SMILE

Key Actors:	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสี
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางสาวนิตาพร ถนอมดำรงศักดิ์
ตำแหน่ง:	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสี
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๓-๑๓๖-๒๕๕๕

◆ **ความเป็นมา**

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสีได้เริ่มดำเนินโครงการ ๔๐๐ โรงเรียน ๔๐๐ โรงพยาบาล ขึ้นใน ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นการจับคู่กับโรงเรียนกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้ดำเนินการร่วมกัน โดยความร่วมมือของโรงพยาบาลบัวใหญ่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงเรียนเกสต์ลิ้นวิทยา โครงการนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เริ่มดำเนินกิจกรรมที่โรงเรียนเกสต์ลิ้นวิทยาซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาแล้วขยายผลไปยังโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาสุขภาพวัยรุ่นเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น และการจัดการกับปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น โดยกลุ่มเป้าหมายคือวัยรุ่นทั้งหมดในพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงนักเรียนที่กำลังเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป พร้อมทั้งมีการอบรมให้ความรู้แก่ครูประจำชั้นในสถานศึกษา ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาและสุขภาพวัยรุ่นเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่นเพื่อถ่ายทอดให้กับเด็กได้

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- เด็กและเยาวชน อายุระหว่าง ๑๐-๒๐ ปี ในพื้นที่ตำบลขุนทอง จำนวน ๘๗๓ คน ชาย ๔๒๘ คน หญิง ๔๔๕ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ประชุมคณะทำงานระดับตำบลและระดับอำเภอเพื่อชี้แจงและร่วมออกแบบการดำเนินงาน
๒. มีศูนย์บริการที่เป็นมิตร OSCC ให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ
๓. ดำเนินการ คาราวานรักยิ้ม LOVE SMILE ออกแนะนำตัวแนะนำโครงการทำกิจกรรมให้ความรู้ แก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียนและชุมชน จัดค่ายอบรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาสุขภาพวัยรุ่นใน กลุ่มวัยรุ่น
๔. ให้คำปรึกษา ในกรณีที่พบกลุ่มเสี่ยงจากการสังเกตการณ์ของครูที่ปรึกษาเพื่อคัดกรองเด็ก
๕. ให้ความช่วยเหลือเด็กที่ตั้งครรภ์ ทั้งในกรณีที่ประสงค์จะเก็บเด็กในครรภ์ไว้และประสงค์จะ ยุติการตั้งครรภ์ ดำเนินการโดยทีมสหวิชาชีพในกำกับดูแลของผู้อำนวยการโรงพยาบาลบัวใหญ่

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน ไม่พบเด็กและเยาวชนที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร
๒. เด็กและเยาวชนมีความไว้วางใจครูและเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมากขึ้น
๓. กล้าพูด กล้าปรึกษาปัญหา รวมถึงมีความรู้เข้าใจในเรื่องเพศศึกษาสุขภาพวัยรุ่นใน กลุ่มวัยรุ่น ผู้นำหมู่บ้านและ อสม. มีความรู้ความเข้าใจสามารถถ่ายทอดเรื่องเพศศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ใน พื้นที่ได้

โครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC)

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
๖ หมู่บ้าน
๙๘๑ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๕๖๙ คน
ชาย ๒,๒๙๓ คน
หญิง ๒,๒๗๖ คน

ผู้สูงอายุ
อายุ ๕๐ -๕๙ ปี ๖๑๖ คน
ชาย ๒๙๘ คน หญิง ๓๑๘ คน
อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป
จำนวน ๕๗๕ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๘

◆ ทูทางสังคม

CareGiver ๔ คน Caremanager ๒ คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ๘๗ คน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกันตรวง ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ศพอส.) ศูนย์บริการกายอุปกรณ์ ๒ แห่ง โรงพยาบาลขุนหาญ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลประชากรจากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- ข้อมูลสถานการณ์การด้านสุขภาพ การเจ็บป่วย และความต้องการด้านการดูแลสุขภาพ
- แผนพัฒนาและแนวทางการทำงานบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานของกองทุน สปสช.

Key Actors:	ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ
พื้นที่:	เทศบาลตำบลขุนหาญ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางสายสมร ศรีคราม
ตำแหน่ง:	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑ ๓๘๙๙๘๖๘

◆ ความเป็นมา

เทศบาลตำบลโนนสูงได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพ สปสช. เมื่อปีพ.ศ.๒๕๕๔ เพื่อนำมาเป็นกลไกในการดูแลสุขภาพของประชาชนในเขตบริการในเขตพื้นที่บริการมีผู้สูงอายุในพื้นที่ ทั้งหมด ๔,๕๖๙ คน เป็นชาย ๒,๒๗๖ คน หญิง ๒,๒๙๓ มีผู้เตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (๕๐ -๕๙ ปี มีจำนวนทั้งหมด ๖๑๖ คน เป็นชาย ๒๙๘ คน หญิง ๓๑๘ คน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) มีจำนวนทั้งหมด ๕๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๘ ของประชากรทั้งหมด เมื่อจำแนกผู้สูงอายุตามภาวะสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุทั่วไป (ไปมาได้เอง) มีจำนวนทั้งหมด ๕๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๓ ของประชากรทั้งหมด ผู้สูงอายุที่ป่วยติดบ้าน มีจำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๔ ของประชากรทั้งหมด ผู้สูงอายุที่ป่วยติดเตียงที่ผ่านการประเมินDHL มีจำนวน ๒๔ คน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) จึงดำเนินโครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว(LTC) จัดบริการสาธารณสุขและบริการสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการความช่วยเหลือของผู้ที่ประสบภาวะยากลำบาก รับผิดชอบเรื้อรัง การประสบอุบัติเหตุความพิการต่าง ๆ ตลอดจนผู้สูงอายุที่ซราภาพไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในชีวิตประจำวัน โดยมีรูปแบบทั้งที่เป็นทางการ (ดูแลโดยบุคลากรด้านสาธารณสุขและสังคม) และไม่เป็นทางการ (ดูแลโดย ครอบครัว อาสาสมัคร เพื่อน เพื่อนบ้าน) ซึ่งบริการทดแทนดังกล่าวมักเป็นบริการสังคมเพื่อมุ่งเน้นในด้านการฟื้นฟูบำบัด รวมถึงการส่งเสริมสุขภาพให้แก่กลุ่มคนเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุในตำบลโนนสูง ที่มีอายุ ๕๐ -๕๙ ปี และ อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ในตำบลโนนสูง

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการกาศพอส เสนอโครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวต่อคณะกรรมการกองทุนสปสข เพื่อขอจัดบริการดูแลผู้สูงอายุตามคำขอจาก cm เริ่มดำเนินการเมื่อปี ๒๕๕๙ โดยมีผู้สูงอายุที่ได้รับการอนุมัติให้ความช่วยเหลือ จำนวน 24 คน ช่วยให้ผู้สูงอายุที่ป่วยติดบ้านติดเตียงได้รับการดูแลอย่างถูกต้องตามหลักสุขอนามัย

๒. มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกันทรารมย์ เข้าอบรมหลักสูตรcm จำนวน ๒ คน มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน ๔ คน ผู้สูงอายุผ่านการอบรมหลักสูตรบริหารผู้สูงอายุจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ

๓. มีการลงพื้นที่ให้บริการ ทั้ง๖ หมู่บ้านตั้งแต่เดือน เมษายน ๒๕๕๙ ในนามจิตอาสา และได้รับการอนุมัติค่าตอบแทนเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๑ จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุนทั้งโครงการ จำนวน ๑๐๓,๒๐๐ บาท มีระบบการรายงานผลผ่านช่องทางไลน์ และมีภาคีเครือข่ายเยี่ยมบ้านระดับชุมชนด้วยตนเองและระดับอำเภอ

◆ ผลการดำเนินงาน

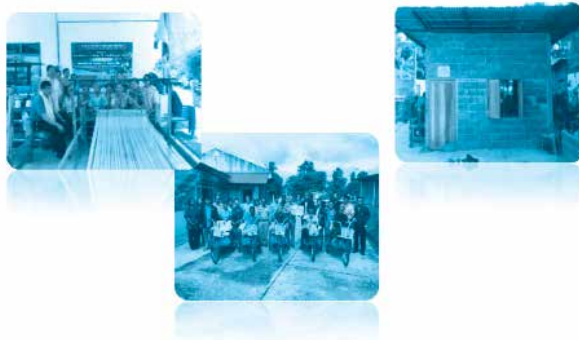
๑. ด้านสังคม เกิดสังคมเกื้อกูล ผู้สูงอายุรู้สึก รู้สึกมีคุณค่า ไม่ได้ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง

๒. ด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวผู้สูงอายุลดรายจ่ายจากการเดินทางไปรับบริการยังโรงพยาบาลชุมชน

๓. ด้านสุขภาพ มีอาสาสมัครเยี่ยมบ้าน ได้รับการช่วยเหลือด้านต่างๆ ตามคำร้องร้องขอ ส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างพลัง ทั้งสุขภาพกายและจิตใจ

๔. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้รับการปรับสภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตประจำวันได้สะดวกและเหมาะสมกับสภาพร่างกายโดยมี CG ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรบริหารผู้สูงอายุให้คำแนะนำกับญาติผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง

๕. ด้านการเมืองการปกครอง ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มคนพิการ เช่น โครงการอบรมให้ความรู้สิทธิขั้นพื้นฐาน และโครงการส่งเสริมอาชีพด้านต่าง ๆ

ศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชน ตำบลมะเกลือใหม่

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
๑๒ หมู่บ้าน
๒,๓๗๘ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
๘,๐๙๕ คน
ชาย ๔,๐๐๑ คน
หญิง ๔,๐๙๔ คน

ผู้ไม่มีบัตรประจำตัว
๑๖ คน
ผู้พิการที่ไม่มีบัตร
๖๗ คน

ทุนทางสังคม

ศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชนตำบลมะเกลือใหม่ /รพ.สต.มะเกลือใหม่และ
รพ.สต.วะภูแก้ว สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต ๙

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- แบบคำขอมิบัตรประจำตัวคนพิการ
- แบบคำขอมิบัตรประจำตัวประชาชน
- แบบบันทึกการรับเรื่อง สอบถาม/ร้องเรียน รายบุคคล

Key Actors :	ศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชนตำบลมะเกลือใหม่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางจำปี วงษ์สอน
ตำแหน่ง:	ประธานศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชนตำบลมะเกลือใหม่
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๓-๓๒๖๐๖๔๔

ความเป็นมา

ด้วยมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีกลไก
การสร้างเสริมสุขภาพแบบมีส่วนร่วมระดับท้องถิ่น จนเกิดเป็นกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือ
พื้นที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นต้นมา ศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชนตำบลมะเกลือใหม่
หมู่ที่ ๔ บ้านทุ่งสะแบง ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีคณะกรรมการทั้งหมด ๑๖ คน ซึ่ง
เป็นตัวแทนแต่ละหมู่บ้าน มีหน่วยงาน สป.สช. เขต ๙ ให้การสนับสนุน ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินการ ในการป้องกันโรคมามากขึ้น และรับทราบทิศทางการพัฒนาระบบสุขภาพในท้องถิ่น สนับสนุนและ
ส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ โดยเน้นเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การ
ฟื้นฟูสมรรถภาพและการรักษาพยาบาลระดับปฐมภูมิเชิงรุกได้

◆ กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน ๑๖ ราย
2. ผู้ไม่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ๒๗ ราย
3. คนพิการที่ขาดอุปกรณ์ช่วยในการเคลื่อนไหว ๑๔ ราย
4. ผู้ยากไร้ที่อยู่อาศัย ๕ ราย

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

1. เผยแพร่ข้อมูล สร้างความรู้ สร้างความเข้าใจระบบประกันสุขภาพให้กับประชาชนในพื้นที่
2. รับเรื่องร้องเรียน ให้คำแนะนำปรึกษา ประสานงานแก้ไขปัญหาร่วมกับศูนย์บริการหลักประกันสุขภาพในหน่วยบริการและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต และจังหวัด
3. พัฒนาและเสริมศักยภาพตัวแทนประชาชนที่เข้าร่วมเป็นอนุกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติระดับจังหวัด ระดับเขต
4. ติดตามและพัฒนาคุณภาพการให้บริการในระดับพื้นที่ ยกระดับเป็นหน่วยรับเรื่องร้องเรียนอื่นที่เป็นอิสระจากผู้ถูกร้องเรียน
5. สนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน/องค์กรประชาชน และเข้าร่วมดำเนินงานพัฒนากองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่
6. สนับสนุนการมีส่วนร่วมและการเชื่อมโยงเครือข่ายประชาชน ๙ ด้านในการพัฒนาและสร้างมาตรฐานเดียวกันของระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
7. การพัฒนาระฐานข้อมูล จัดทำเป็นข้อเสนอและความเห็นต่อการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพ

◆ ผลการดำเนินงาน

จากผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชนตำบลมะเกลือใหม่ ส่งผลดีต่อผู้ยากไร้ สามารถมีบัตรประชาชน บัตรประจำตัวผู้พิการ เพื่อเข้าสู่สิทธิ์การรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานได้ และสามารถเข้าถึงสิทธิอื่นๆในสังคมทันเทียมกับประชาชนทั่วไป ผู้ยากไร้และผู้พิการได้รับความช่วยเหลือด้านการดำรงชีวิตในระดับหนึ่ง

การดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง

จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน
จำนวน ๑,๒๓๔ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๘๕๖ คน
หญิง ๒,๓๙๗ คน
ชาย ๒,๔๕๙ คน

ผู้ป่วยเรื้อรัง
(เบาหวาน/ความดัน)
จำนวน ๔๙๖ คน

ทุนทางสังคม

รพ.สต.หนองแจ้งน้อย, อสม, โรงพยาบาลบัวใหญ่, สาธารณสุขอำเภอบัวใหญ่

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลในโปรแกรมบันทึกข้อมูลเวชระเบียนผู้ป่วยของ รพ.สต.หนองแจ้งน้อย
- ข้อมูลจากโรงพยาบาลบัวใหญ่
- ข้อมูล TCNAP / RECAP

Key Actors:	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแจ้งน้อย
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางพงษ์พรรณ สารอินทร์
ตำแหน่ง:	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๘-๕๕๕๗๓๙

ความเป็นมา

จากข้อมูลในโปรแกรมบันทึกข้อมูลเวชระเบียนผู้ป่วยของ รพ.สต.หนองแจ้งน้อย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่าพื้นที่ตำบลเสมาใหญ่ มีผู้ป่วยเรื้อรัง จำนวน ๔๙๖ คน โดยเฉพาะ โรคเบาหวาน โรคความดัน ซึ่งส่วนมากพบว่าป่วยขาดการดูแลตนเองอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง และมีพฤติกรรมการปฏิบัติตัวที่ไม่ถูกต้อง จึงต้องมีการเรียนรู้และปรับแบบแผนการดูแลตนเองให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมอาหาร การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแจ้งน้อย จึงต้องดูแลอย่างใกล้ชิด ในการให้บริการ ควบคุม ดูแลรักษา โดยมุ่งหมายให้การดูแลรักษาผู้ป่วยเรื้อรังมีคุณภาพและประสิทธิผลที่ดี สามารถลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดต่อไป

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ป่วยเรื้อรัง (เบาหวาน/ความดัน) ในตำบลเสมาใหญ่ จำนวน ๔๙๖ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแจ้งน้อย คัดกรองสุขภาพสุขภาพด้วยวิธีการวัดระดับน้ำตาลในเลือด คัดกรองรายใหม่ อายุตั้งแต่ ๓๕ ปี ขึ้นไป ให้ความรู้ / การป้องกันความเสี่ยงการเกิดโรคหากพบผู้ป่วยรายใหม่ที่มีค่าน้ำตาลหรือค่าความดันโลหิตสูงกว่าค่าปกติ เจ้าหน้าที่จะนัดมาติดตามผลที่ รพ.สต. หากผลผิดปกติ รพ.สต. จะส่งต่อเพื่อพบแพทย์ที่โรงพยาบาลชุมชน ในกรณีผู้ป่วยรายเก่าจะนัดมารับยาทุก ๒ เดือน และตรวจเลือดประจำปี ๆ ละ ๑ ครั้ง และลงตรวจติดตามเยี่ยมบ้านร่วมกับทีมหมอครอบครัว กลุ่ม อสม.

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. มีฐานข้อมูลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และมีการส่งต่ออย่างเป็นระบบ โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน บริการรถฉุกเฉิน ๑๖๖๙
๒. ผู้ป่วยเรื้อรังมีกำลังใจในการดำรงชีวิต
๓. ผู้ป่วยเรื้อรังมีศักยภาพในการดูแลตนเองมากขึ้น
๔. ผู้ป่วยเรื้อรังมีความรู้ในการดูแลตัวเอง

การดูแลสุขภาพผู้ป่วยเรื้อรัง

หมู่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรม

จำนวน ๒ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน ๔๑๐
ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๑,๖๗๓ คน
หญิง ๘๒๘ คน
ชาย ๘๔๕ คน

ผู้สูงอายุ

จำนวน ๑,๑๓๓ คน
หญิง ๕๓๕ คน
ชาย ๕๙๘ คน

ทุนทางสังคม

ผู้ดูแลผู้สูงอายุ Care Giver ๑ คน กลุ่มอสม. ๒ กลุ่ม รพ.สต. ๑ แห่ง กลุ่มผู้นำชุมชน ๒ กลุ่ม ผู้สูงอายุ ๒๑๒ คน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลผู้สูงอายุจาก อบต.ไหล่ม่วง
- ข้อมูลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง จาก รพ.สต.ไหล่ม่วง
- ข้อมูลการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุร่วมกับภาคีเครือข่ายสุขภาพในชุมชน

Key Actors :	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไหล่ม่วง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลไหล่ม่วง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางนิพัทธวรรณ สาธุวรรณ
ตำแหน่ง:	ผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (Care Giver)
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๖-๘๗๘๑๒๘๔

ความเป็นมา

ตำบลไหล่ม่วงมีผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๑๓๓ คน หญิง จำนวน ๕๓๕ คน ชาย จำนวน ๕๙๘ คน ตำบลไหล่ม่วงได้ดำเนินการจัดตั้งผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (CareGiver) ปี ๒๕๖๐ มีกลุ่มผู้สูงอายุจำนวนมาก ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีความเป็ยบพร้อมไปด้วยความรู้และประสบการณ์ พร้อมทั้งคุณวุฒิและวิยวุฒิ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า แม้ผู้สูงอายุจะเข้าสู่วัยที่ร่างกายอ่อนแอเสื่อมถอยแล้ว แต่ก็ยังพร้อมและสามารถที่จะช่วยเหลือครอบครัวได้ เช่น ช่วยดูแลบุตรหลานขณะที่พ่อแม่ออกไปทำงาน ช่วยดูแลบ้านเรือน ผู้สูงอายุบางคนยังช่วยหุงหาอาหารต่างๆ ช่วยทำงานเล็กๆน้อยๆ ตามกำลัง นอกจากนั้นยังช่วยให้คำแนะนำปรึกษาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพการงาน ด้านการดำเนินชีวิต ด้านครอบครัว ด้านสังคมและอื่นๆ ประสบการณ์ของผู้สูงอายุ สามารถช่วยส่งเสริมอบรมเลี้ยงดูกลุ่มเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีได้ ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จากข้อมูลการรับบริการตรวจสุขภาพจาก รพ.สต.ไหล่ม่วง พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ซึ่งนำไปสู่ภาวะทุพพลภาพการติดบ้านติดเตียง ผู้ดูแลสุขภาพ (CG) จึงมีเป้าหมายสำคัญที่จะต้องป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุที่แข็งแรงเกิดการเจ็บป่วย หากผู้สูงอายุเจ็บป่วยแล้วก็จะได้รับการดูแลสุขภาพและจัดบริการที่เหมาะสมต่อไป

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ผู้สูงอายุ จำนวน ๒๑๒ คน
๒. ผู้พิการ จำนวน ๘๓ คน
๓. ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จำนวน ๓๙ คน
๔. ผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน ๕๐ คน
๕. ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง จำนวน ๔ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ผู้ดูแลสุขภาพ (Care Giver) ร่วมกับ รพ.สต.ไหล่ม่วง กลุ่มอสม. จัดประชุมชี้แจงประชาคมแก่มุมบ้าน
๒. สสำรวจผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง ตรวจคัดกรองสุขภาพจัดทำทะเบียนประวัติ
๓. สร้างเครือข่ายแกนนำผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยติดบ้านติดเตียงในพื้นที่
๔. ติดตามเยี่ยมบ้าน ดูแลสุขภาพ จัดบริการที่เหมาะสมส่งมอบความห่วงใยแก่ครอบครัวผู้สูงอายุ

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ
๒. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลสุขภาพ และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม
๓. ผู้สูงอายุมีความสุข มีรอยยิ้ม มีกำลังใจ ไม่เป็นโรคซึมเศร้าและมีสุขภาพดี

สร้างภูมิ...คุ้มกันเวศ

การอนุรักษ์และผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านป่าก่อ

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
จำนวน ๑ หมู่บ้าน
จำนวน ๑๕๒ ครัวเรือน

ประชากรบ้านป่าก่อ
จำนวน ๖๖๖ คน
หญิง ๓๓๘ คน
ชาย ๓๒๘ คน

สมาชิกกลุ่ม
๑๗ ครัวเรือน

ทุนทางสังคม

หมอดิน / อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- คณะกรรมการการอนุรักษ์และผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านป่าก่อ
- สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญ
- สำนักงานเกษตรอำเภอชานุมาน

Key Actors:	กลุ่มอนุรักษ์และผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านป่าก่อ
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อ อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นายสากล วงษ์ศรีแก้ว
ตำแหน่ง:	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ บ้านป่าก่อ/หมอดิน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๓-๔๘๙๖๔๗๖

ความเป็นมา

กลุ่มอนุรักษ์และผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านป่าก่อ หมู่ที่ ๑ ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยเริ่มจาก นายสากล วงษ์ศรีแก้ว หมอดินประจำหมู่บ้าน มีแนวคิดให้เกษตรกรในชุมชนลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมีที่ทำให้เกิดสารพิษตกค้างในร่างกาย ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ไปด้วยธาตุอาหาร ลดรายจ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี เพราะสามารถนำวัสดุขี้ที่มีในชุมชนมาทำเป็นปุ๋ยได้ ดังนั้นจึงได้รวบรวมผู้ที่สนใจก่อตั้งกลุ่มขึ้น และมีสมาชิกจำนวน ๑๒ คน และต่อมาได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน จังหวัดอำนาจเจริญ ในการเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มฯ จนเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ในการเกษตรได้

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- ชาวบ้านในหมู่ที่ ๑ บ้านปาก่อ
- เกษตรกรที่ต้องการลดการใช้สารเคมี

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ปัจจุบันกลุ่มอนุรักษ์และผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๑๗ คน โดยได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและจดทะเบียนพาณิชย์ มีกระบวนการผลิตแต่ละปีไม่ต่ำกว่า ๒ ครั้งต่อปี ได้ปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ ๒ ตันต่อ ๑ ครั้ง ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบที่นำมาผลิต ได้แก่ มูลสัตว์ กากน้ำตาล ปูนขาว (EM) แกลบ บด.๒ เป็นต้น โดยมีการรวมหุ้นคนละ ๑ หุ้นๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยมีสมาชิกเป็นแรงงานช่วยกันในการผลิต และปุ๋ยที่ผลิตได้ก็จะนำมาแบ่งกันภายในกลุ่ม

◆ ผลการดำเนินงาน

หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา และได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลา ๓ ปี ทำให้มีสมาชิกในกลุ่มจากเดิม ๑๒ คน จากนั้นสมาชิกในกลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์ ได้ทดลองนำไปใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง แล้วได้ผลดี จึงส่งผลให้คนในชุมชนเริ่มหันมาสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มมากขึ้น จนปัจจุบันมีสมาชิกในกลุ่มทั้งหมด ๑๗ คน สมาชิกในกลุ่มลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี และหลังจากที่ได้มีการผลิตปุ๋ยใช้เอง ทำให้ครอบครัวเหลือต้นทุนสำหรับซื้อวัตถุดิบอย่างอื่นได้เพิ่มขึ้น

กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต

หมู่ ๕ บ้านนาถาวร
๕๔ ครัวเรือน

ประชากร หมู่ ๕
จำนวน ๑๓๗ คน
หญิง ๕๔ คน
ชาย ๘๓ คน
เกษตรกร ๕๔ คน

แหล่งน้ำ ๓ แหล่ง
ครัวเรือนจัดการน้ำ ๑๘ ครัว.
เกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ๒๑ ครัว.
จำนวนครัวเรือนใช้สารเคมี ๓๓ ครัว.

ทุนทางสังคม

กลุ่มอนุรักษ์ดิน หม้อดิน ศูนย์พัฒนาที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญ กรมพัฒนาที่ดินกรุงเทพมหานคร
กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อลดต้นทุน กองบิน ๒๑ อุบลราชธานี

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- คณะกรรมการกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุน จำนวน ๓๑ คน
- กฎระเบียบกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อลดต้นทุน
- คณะทำงานขับเคลื่อนกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุน จำนวน ๑๘ คน

Key Actors:	กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต
พื้นที่:	เทศบาลตำบลนาป่าแซง อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นายสมพร บันลือ
ตำแหน่ง:	ประธานกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๕-๖๕๘๑๒๐๙

ความเป็นมา

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ นายสมพร บันลือ เกษตรกรหมู่ ๕ บ้านนาถาวร ได้เข้าร่วมอบรมกับกรมพัฒนาที่ดิน และได้ร่วมจัดทำแผนพัฒนาเกษตรระดับชาติเกี่ยวกับข้าวอินทรีย์ รวมถึงมีความสนใจอยากทำในพื้นที่ตนเอง จึงเข้าร่วมโครงการทำวิจัยข้าวในนาดินทรายในพื้นที่ของตนเอง โดยได้ปรับปรุงดินให้มีคุณภาพ ด้วยการนำดินในแต่ละแปลงส่งตรวจกรมพัฒนาที่ดิน จังหวัดอำนาจเจริญ จัดแปลงดินเป็นสัดส่วน นำพืชบำรุงดินทดลองปลูก เช่น ปลูกแห้วแดง ปลูกสาหร่ายเขียว ข้าวโพด ถั่วพุ่ม ปอเทือง และใช้ปุ๋ยจากการผลิตเอง ซึ่งวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ได้มาจากชุมชน เช่น ข้าวโพด ถั่วพุ่ม ปอเทือง และใช้ปุ๋ยจากการผลิตเอง เมื่อถึงฤดูกาลเพาะปลูกข้าว ทีมวิจัยจากกรมพัฒนาที่ดินจะทำการผลัดค้ำต้นข้าวเดือนละครั้ง และวัดค่าคุณภาพข้าวหลังเก็บเกี่ยวจากแปลงนาสาธิตทำการทดลองเป็นระยะเวลา ๓ ปีต่อเนื่อง จนได้ผลสรุปจากการทำวิจัยทดลองปลูกข้าวอินทรีย์ และคืนข้อมูลผลการทดลองพร้อมให้คำแนะนำในการปลูกข้าวให้กับนายสมพร บันลือ ได้ทราบ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้นายสมพร บันลือ ได้ตัดสินใจในที่จะผลิตข้าวอินทรีย์ที่มีคุณภาพและขยายผลในชุมชนได้ทราบและร่วมดำเนินงานไปด้วยกัน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- เกษตรกรทำนาแบบไม่ใช้สารเคมีในหมู่ที่ ๕ จำนวน ๒๑ ครัวเรือน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ประสานความร่วมมือกับทีมวิจัยของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องคุณภาพของดิน โดยการนำดินไปตรวจคุณภาพ

๒. กรมพัฒนาที่ดินกรุงเทพมหานครสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแล รักษาดิน การปรับปรุงดิน โดยเชิญคณะกรรมการ จำนวน ๕ ท่านเข้าอบรมโครงการปรับปรุงดินเสีย

๓. กองบิน ๒๑ จังหวัดอุบลราชธานี สนับสนุนงบประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท ในการสร้างโรงเรือนทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

๔. ได้เข้าร่วมอบรมปฏิบัติฝึกทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพเพื่อลดต้นทุน กับหน่วยงาน หน่วยงานพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๑ จังหวัดอำนาจเจริญ

๕. จากการระดมทุนจากสมาชิกในกลุ่ม ๓๑ คน จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นทุนในการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพไว้ใช้เอง

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เกิดครัวเรือนที่ทำการเกษตรแบบปลอดภัยสารเคมี จำนวน ๒๑ ครัวเรือน

๒. สามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อใช้เองและจำหน่าย ปีละ ๒๕ ตัน โดยจำหน่ายกระสอบละ ๔๕๐ บาท จากราคापุ๋ยเคมีในท้องตลาดราคา ๕๔๐ บาท สามารถลดต้นทุนได้กระสอบละ ๙๐ บาท

๓. เกษตรกรจำนวน ๒๘ คน รู้ขั้นตอนและสามารถเก็บตัวอย่างดินโดยการสุ่มแต่ละจุดในแต่ละแปลงเพื่อส่งตรวจที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๔ จังหวัดร้อยเอ็ด

๔. เกษตรกรจำนวน ๓ คน มีความรู้ ความเชี่ยวชาญสามารถให้ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง NPK ธาตุอาหารดิน และค่า PH ได้ เพื่อนำค่าไปปรับปรุงดินเสียในพื้นที่ของตนเองได้

ธนาคารน้ำใต้ดิน

หมู่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน ๑,๔๐๙
ครัวเรือน

ประชากร
จำนวนครัวเรือน
๔,๘๑๙
หญิง จำนวน ๒,๔๔๘ คน
ชาย จำนวน ๒,๔๔๘ คน

พื้นที่ป่า ๘,๒๖๙ ไร่
ครัวเรือนจัดการน้ำ ๑๙๐ ครัว.
แหล่งน้ำ ๕ แหล่ง
ครัวเรือนจัดการขยะ ๑๕๐ ครัว.
จำนวนครัวเรือนใช้สารเคมี
๑๘๑ ครัว.

ทุนทางสังคม

ทุนภายใน : ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ประชาชนชาวบ้าน แหล่งน้ำหนองใหญ่ แหล่งน้ำหนองไผ่ แหล่งน้ำหนองเม็ก แหล่งน้ำหนองไผ่แดง

ทุนภายนอก : สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลที่ ๑๑ อุบลราชธานี, สถาบันนิเทศคุณ อบต.เก่าขาม

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- รายงานการวิจัยชุมชน (RECAP)

- ศูนย์ข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น
- แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภอยางซึ้ง จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายเทียน แผลงฤทธิ์
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๕-๗๖๗๖๙๔๓

ความเป็นมา

ตำบลยางซึ้ง มีพื้นที่ ๔๘.๕ ตารางกิโลเมตร ประสบวิกฤติปัญหาภัยแล้งในฤดูแล้ง และประสบปัญหา น้ำท่วม ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อการสร้างอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ การทำนา ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ที่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้น้ำเป็น ปัจจัยหลักจากการสำรวจข้อมูลด้านการบริโภคน้ำในชุมชนพบว่า ประชาชนประสบปัญหาน้ำดื่ม น้ำใช้ขาดแคลน องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้งได้เก็บตัวอย่างน้ำในพื้นที่ตำบลยางซึ้ง ส่งตรวจหาค่าวิเคราะห์น้ำ ให้ศูนย์ วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑๐ อุบลราชธานี

ผลการตรวจวิเคราะห์น้ำยังพบปัญหาน้ำเหลือง น้ำเค็ม น้ำใต้ดินเป็นสนิมเหล็ก

องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้งได้รับการสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการจากท่านเจ้าคุณสมานสิริปิณโณ สถาบันนิเทศศาสนคุณ โดยได้มอบหมายให้พระปลัดสุเมตต์ นายโกวิทย์ ดอกไม้และนายชาติตรี ศรีวิชาฐา พร้อม ทีมงานได้เข้ามาให้ความรู้ด้านการจัดทำธนาคารน้ำใต้ดิน ติดตามสนับสนุนด้านวิชาการและแนวทางเทคนิคของ การทำธนาคารน้ำใต้ดินให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้งและได้เริ่มดำเนินงานโครงการธนาคารน้ำใต้ดิน เมื่อวันที่ ๒๖ เดือนธันวาคม ๒๕๕๙ และเริ่มทำการการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อส่งตรวจหาค่าตรวจวิเคราะห์น้ำ โดย องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง ร่วมกับ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑๐ อุบลราชธานี

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- ประชากรในเขตตำบลยางซึ้งก ๑๐ หมู่บ้าน จำนวน ๑,๔๐๙ ครัวเรือน
- เป้าหมายในการพัฒนาแหล่งน้ำหนองใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ ๔๗๕ ไร่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสร้างศูนย์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้านการอนุรักษ์พันธุปาลาน้ำจืด เพื่อเชื่อมโยงสู่การสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไป

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑) พื้นที่หนองใหญ่ หมู่ ๘ มีบ่อน้ำใต้ดิน จำนวน ๑ บ่อ เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม น้ำเค็ม น้ำเหลืองสนิม ทำให้เกิดบ่อน้ำผุดจากใต้ดินและที่นาของราษฎรบ้านหนองใหญ่หมู่ ๘ จำนวน ๕ จุด ได้แก่ (๑)ที่นายนายจันท์ การินทร์ (๒)ที่นายนายประยูร การินทร์ (๓) สวนแก้วมังกร นายสุพจน์ การินทร์ และสวนแก้วมังกรของนายสมบุรณ์ การินทร์ (๔) ไร่สวนผสม นายนุกูล วรรณทวี และ(๕) ที่นายนายวิษณุ ธงศรี และนายประสิทธิ์ การินทร์

๒) พื้นที่บ้านยางซึ้งกหมู่ ๑ มีบ่อน้ำใต้ดิน จำนวน ๒ บ่อ(บ่อลมหรือบ่อซาร์จ) เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม น้ำเค็ม น้ำเหลืองสนิม

๓) ในพื้นที่บ้านยางซึ้งก หมู่ ๑๐ มีบ่อน้ำใต้ดิน จำนวน ๑ บ่อ เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม น้ำเค็ม น้ำเหลืองสนิม

๔) พื้นที่หมู่ ๔ บริเวณหนองไผ่ตง บ้านผักแว่น มีบ่อน้ำใต้ดิน จำนวน ๑ บ่อ เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง น้ำเหลืองสนิม

๕) พื้นที่หมู่ ๖ บริเวณหนองเม็ก บ้านกอน้อย มีบ่อน้ำใต้ดิน จำนวน ๑ บ่อเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง

๖) พื้นที่หมู่ ๗ บริเวณหนองผือ บ้านคำสมอ มีบ่อน้ำใต้ดิน จำนวน ๑ บ่อเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง น้ำกร่อย

◆ ผลการดำเนินงาน

๑) ด้านการสร้างเครือข่ายและเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ในการดำเนินงานโครงการธนาคารน้ำใต้ดินให้กับเครือข่าย อปท.ต่างๆ โดยได้รับการเชิญจากสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีให้ดำเนินการจัดนิทรรศการให้ความรู้กับ

๒) ผลสำเร็จด้านความคุ้มค่า ลดการเกิดไฟไหม้บริเวณทุ่งนาและป่าชุมชน ลดการใช้เชื้อเพลิงและกระแสไฟฟ้าในการทำสวนแก้วมังกรของเกษตรกร

การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม (เรียงไม้งาม)

หมู่ ๗ บ้านโคกล่าม
๑๗๙ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๗๔๒ คน
หญิง ๓๘๕ คน
ชาย ๓๕๗ คน

พื้นที่

๙๗ ไร่
แหล่งน้ำ ๒ แหล่ง
ความจุ ๕๙๐,๐๐๐ ลิบ.เมตร
ครัวเรือนผู้ใช้น้ำ ๑๗๙ ครัว.

ทุนทางสังคม

อบต.ทุ่งสว่าง, กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำเรียงไม้งาม, กลุ่มปลูกผักปลอดภัย, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโคกล่ามฟาร์มเกษตร, สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๕

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ประกาศนโยบาย
- ข้อมูลโฉนดชุมชน
- ระบบข้อมูลตำบล(TCNAP)

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายอัครชัย อมัตริ์ตนะ
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๕๖๕๕๖๓๕

ความเป็นมา

สภาพเดิมของแก้มลิงเรียงไม้งามมีลักษณะตื้นเขิน ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้สำหรับอุปโภคบริโภคหรือทำการเกษตรได้ เมื่อถึงฤดูฝน น้ำหลากเข้าท่วมพื้นที่การเกษตรส่งผลเสียหายต่อผลผลิตการทางการเกษตร และบ้านเรือนอย่างหนัก องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง จึงประสานของสนับสนุนงบประมาณไปยังกรมทรัพยากรน้ำเพื่อขุดลอกแก้มลิงเรียงไม้งาม ในปี พ.ศ.๒๕๕๖ โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๕ นครราชสีมา ดำเนินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำเรียงไม้งามบนพื้นที่ ๙๗ ไร่ สามารถกักเก็บน้ำได้ ๕๙๐,๐๐๐ ลิบ.ม. จากนั้นจึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำเรียงไม้งาม โดยได้จัดทำข้อตกลงของกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อเป็นการบริหารจัดการน้ำเรียงไม้งามให้มีประสิทธิภาพ ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตและการเกษตรในพื้นที่

กลุ่มเป้าหมาย

๑. คริวเรือนผู้ใช้น้ำบ้านโคกล่าม จำนวน ๑๗๙ คริวเรือน
๒. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ จำนวน ๑๔๒ คริวเรือน

รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. จากปัญหาภัยแล้ง และน้ำท่วมส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตและพืชผลทางการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง จึงประสานของบประมาณจากกรมทรัพยากรน้ำ ที่ ๕ นครราชสีมา และเข้าสำรวจแหล่งน้ำที่เหมาะสม
๒. ฝ่ายท้องที่ ท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชน เข้าร่วมประชาคมรายงานสถานการณ์ปัญหาให้ประชาชนรับทราบ รวมถึงวางแผนและออกแบบการทำงานร่วมกับกรมทรัพยากรน้ำจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน ๑๖ คน โดยมีสมาชิกผู้ใช้น้ำ ๑๗๙ คริวเรือน
๓. ออกกฎระเบียบ กติกา การใช้น้ำร่วมกัน โดยมีข้อบังคับชัดเจน ๑ ข้อ คือ “ห้ามนำน้ำไปใช้ในการปลูกข้าวนาปรัง”

ผลการดำเนินงาน

๑. เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
๒. มีน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค ตลอดทั้งปี และลดปัญหาน้ำท่วมได้
๓. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษมีรายได้เสริมตลอดทั้งปี
๔. เป็นแหล่งอาหารธรรมชาติของชุมชน

การผันน้ำเข้านาด้วยภูมิปัญญาบรรพบุรุษ

บ้านยางชุม หมู่ที่ ๗
๑๓๕ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
๕๘๐ คน
ชาย ๒๗๘ คน
หญิง ๓๐๒ คน

ผู้ประกอบการ
เกษตรกรรม
๑๓๕ ครัวเรือน

ทุนทางสังคม

บุคคลต้นแบบด้านการเกษตร ๑๔ คน กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ ๑ กลุ่ม ธนาคารข้าว ๔ แห่ง
โรงสีชุมชน ๓ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- หลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ความรู้ความ สามารถ ขยันหมั่นเพียร ด้านการเกษตร
- การบริการจัดการน้ำด้วยภูมิปัญญาบรรพบุรุษ

Key Actors:	แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (กลุ่มองค์กร)
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นายบุญมา จันทร์บุตร
ตำแหน่ง:	ปราชญ์ชาวบ้าน (ด้านเศรษฐกิจพอเพียง)
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑-๐๖๓-๐๐๑๓

ความเป็นมา

การทำเกษตรกรรมแบบผสมผสานโดยใช้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเป็นต้นแบบให้ปฏิบัติตาม ตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ เป็นต้นมา นายบุญมา จันทร์บุตร ได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาพัฒนาและปรับใช้ในวิถีชีวิตประจำวันของครอบครัวตนเป็นเกษตรกรตัวอย่างในชุมชน มีความขยันหมั่นเพียรมาก ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักเกษตรพอเพียงตามแนวพระราชดำริ การทำเกษตรผสมผสานของครอบครัวทำให้ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวเป็นจำนวนมาก และได้นำภูมิปัญญาของบรรพบุรุษมาพัฒนาต่อยอด ในเรื่องบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรของตนโดยแบ่งออกเป็น ๓ แปลงแต่ละแปลงมีระดับที่แตกต่างกันโดยมีบ่อน้ำของตนเองอยู่ตรงกลางของแปลงนาซึ่งเป็นจุดทำให้น้ำไหลเวียนจากแปลงที่ ๑ ไปแปลงที่ ๒ และแปลงที่ ๓ ต่อไป แปลงนาทุกแปลงจะมีระบบปิด-เปิดน้ำ และได้ตั้งระดับน้ำไว้เพื่อให้เหมาะสมกับการทำนา และปลูกพืชผักสวนครัว โดยจะมีแปลงที่อยู่ตรงกลางเป็นแปลงที่ ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงปลาเลี้ยงไก่ ปลูกไม้ยืนต้น เช่นมะม่วง มะพร้าว ขนุน เป็นต้นโดยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงและทำคลองดินให้ไหลผ่านที่นาลงไปสู่บ่อน้ำสาธารณะ โดยมีระบบจัดการน้ำเสียโดยการใช้อุ้ขพีชที่เกิดตามคลองดินเป็นตัวบำบัดน้ำเสียให้ตกตะกอน น้ำที่เสียก็จะมีคุณภาพสะอาดขึ้นแล้วปล่อยลงสู่หนองน้ำสาธารณะ ส่วนวัชพืชที่เกิดตามคลองดินก็มีประโยชน์สามารถนำไปเลี้ยงสัตว์ได้เป็นอย่างดี

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มเกษตรกร ๑๓๕ ครัวเรือน
๒. ประชาชนในพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ ทั้ง ๑๓ หมู่บ้าน
๓. เครือข่ายตำบลศรีณรงค์
๔. ผู้ที่สนใจที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. แบ่งพื้นที่ทำเกษตรเป็น ๓ แปลง แต่ละแปลงมีความสูงต่ำที่แตกต่างกัน โดยจุดบ่อพักน้ำของตนเองอยู่ในบริเวณที่ทำสวนครัว ซึ่งจะเป็จุดพักน้ำ รวมถึงน้ำต่อออกไป หมุนเวียนจากแปลงที่ ๑ สู่แปลงที่ ๒ และแปลงที่ ๓ โดยแต่ละแปลงมีระบบเปิดปิดน้ำ คำนวณความสูงต่ำเอาไว้ และได้ตั้งระดับน้ำไว้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรม

๒. กั้นน้ำส่วนที่เหลือจากบ้านเรือนในชุมชนโดยการวางท่อ

๓. ทำคลองดินให้น้ำไหลผ่านที่นาลงไปสู่อบ่งน้ำสาธารณะโดยมีระบบจัดการน้ำเสียที่ไว้ขัพืชที่เกิดตามคลองดินช่วยตกตะกอนจนน้ำมีความสะอาดขึ้นแล้วปล่อยลงสู่หนองน้ำสาธารณะ เมื่อวัชพืชที่เกิดตามคลองดินมีมากเกินไป บุญมาก็นำมาใช้ประโยชน์โดยนำไปเลี้ยงสัตว์ หรือทำปุ๋ย

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ทำเกษตรแบบผสมผสาน พืชผักสวนครัว ปลุกไม้ยืนต้น เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ทำนาข้าว ทำนาปีละ ๒-๓ ครั้ง

๒. ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

๓. เป็นแหล่งอาหารปลอดภัยให้ครอบครัวและชุมชนใกล้เคียง

๔. เป็นการแก้ปัญหาคาไรต์เอาเปรียบทางการตลาด

๕. ครอบครัวมีสุขภาพที่ดีขึ้น

๖. มีการบริหารจัดการน้ำทางการเกษตรอย่างเป็นระบบ

กลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
๑ หมู่บ้าน
๑๒๑ ครัวเรือน

ประชากร
๕๗๒ คน
หญิง ๒๘๐ คน
ชาย ๒๙๒ คน

ข้อมูลจำนวนพื้นที่
การเกษตร ๓,๐๐๐ ไร่
แหล่งน้ำ ๓ แหล่ง

ทุนทางสังคม

กลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร / กลุ่มผู้ใช้น้ำจากโรงสูบน้ำด้วยไฟฟ้าแห่งที่ ๒/กลุ่มผู้ใช้น้ำตำบลขุนทอง อบต.ขุนทอง/สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าแห่งที่ ๒ (แก่งสนามนาง)

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ
- หัวหน้าคูคลอง ดูแลสมาชิกทั้งหมด ๑๓๐ คน
- แผนการดำเนินงาน

Key Actors:	กลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายนิพนธ์ สมน้อย
ตำแหน่ง:	กรรมการกลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๘ ๗๐๓ ๔๓๖๖

ความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๘ ได้มีโครงการผันน้ำจากโรงสูบน้ำของสำนักงานชลประทานที่๘ ผันน้ำจากแหล่งแม่น้ำชี ซึ่งมีระยะห่างจากพื้นที่ ๑๑ กิโลเมตร มีการจัดตั้งสถานีสูบน้ำแล้วเสร็จในปี ๒๕๔๐ และสามารถส่งน้ำมาตามคลองอีสานเขียวปี พ.ศ. ๒๕๔๑ น้ำที่ผันได้นี้สามารถส่งไปถึงตำบลใกล้เคียง และในพื้นที่ตำบลขุนทองซึ่งครอบคลุมทั้งหมด ๗ หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่ที่ ๑,๒,๓,๔,๖,๑๑,๑๒ หมู่บ้านที่ใช้น้ำจากการผันน้ำครั้งนี้ มีหมู่บ้านที่ใช้น้ำได้ครอบคลุมและต่อเนื่องคือบ้านโสกงูเหลือม หมู่ที่ ๔ บ้านโสกงูเหลือมเป็นพื้นที่ต้นน้ำ และเป็นหมู่บ้านรับน้ำหมู่บ้านแรกในตำบลขุนทอง จึงจัดให้มีการประชุมประชาคม และจัดตั้งกลุ่มเพื่อการบริหารจัดการน้ำเพื่อจ่ายน้ำได้อย่างเท่าเทียม มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ๙ คน มีนายสมพงษ์ สุวรรณบุตร เป็นประธานกลุ่ม ภายใต้ชื่อกลุ่ม “บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร บ้านโสกงูเหลือม”

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- สมาชิกภายในกลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร หมู่ที่ ๔ บ้านโสกงูเหลื่อมและพื้นที่รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำบ้านโสกงูเหลื่อม ๗ หมู่บ้านในพื้นที่ตำบลขุนทอง และตำบลใกล้เคียง

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ประชุมคณะกรรมการกลุ่มระดับเครือข่าย และกลุ่มระดับตำบลเพื่อจัดสรรเวลาในการปล่อยน้ำ
๒. บริหารงานกลุ่มแบบเน้นการสร้างสามัคคี และความเท่าเทียมกลุ่มผ่านการพูดคุย
๓. มีการจัดประชุมผู้ใช้น้ำปีละ ๑ ครั้ง จัดทำข้อตกลงการมีส่วนร่วมทำประชาคมสร้างข้อตกลงออกกฎกติกาการใช้น้ำของบ้านโสกงูเหลื่อม

๔. หัวหน้าคูคลอง ๙ คน ดูแลสมาชิกจำนวน ๑๓๐ คน

๕. กลุ่มบริหารจัดการน้ำบ้านโสกงูเหลื่อม ประชุมทำข้อตกลงจัดสรรน้ำแบ่งผ่านตลิ่งใหญ่ และคลองไส้ไก่ออกเป็นโซนครอบคลุมพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด มีหัวหน้าคูคลองคอยดูแลความเรียบร้อย หากเกิดปัญหาจะจัดการเบื้องต้น หากแก้ปัญหาไม่ได้จะส่งเข้าที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่อไป

๖. สมาชิกจะต้องใช้น้ำอย่างสุจริต และรู้คุณค่า มีการเก็บค่าบำรุงรายปี ๑๐๐ บาทต่อที่ดิน ๑ แปลง ได้ทั้งหมดเป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อปี เพื่อสำรองจ่ายค่าซ่อมแซมท่อส่งน้ำหากชำรุด แต่ละปีนั้นจะมีการจัดการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน

◆ ผลการดำเนินงาน

จากการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร บ้านโสกงูเหลื่อม สามารถบริหารจัดการน้ำได้ อย่างเป็นระบบ โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้ดูแลจัดสรรแบ่งปันน้ำให้มีน้ำอย่างเพียงพอตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ทำให้ประชาชนหมู่บ้านโสกงูเหลื่อมมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตร เช่น ทำไร่อ้อย ทำนา เฉลี่ยปีละ ๑๓๒,๒๔๐ บาทต่อครัวเรือน อีกทั้งสามารถลดความขัดแย้ง ชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่งผลให้มีน้ำใช้ในการเกษตรอย่างเพียงพอ มีอาหารปลอดภัยในการบริโภค อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ บำรุงรักษาลำห้วย คูคลอง รู้คุณค่า รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรในชุมชนเพราะมีน้ำอุดมสมบูรณ์ ให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี และมีความสุขอย่างพอเพียง

การจัดการป่าชุมชน

หมู่ ๗ บ้านโนน
สำโรง
๘๕ ครัวเรือน

ประชากร
๔๑๒ คน
หญิง ๑๗๖ คน
ชาย ๒๒๖ คน

พื้นที่ป่า ๓๐๐ ไร่
แหล่งน้ำ ๑ แหล่ง

ทุนทางสังคม

องค์การบริหารส่วนตำบลกล้วยกว้าง / คณะกรรมการหมู่บ้าน ม.๗
สำนักปฏิบัติธรรม / คณะกรรมการผู้ดูแลป่าชุมชนบ้านโนนสำโรง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- คณะกรรมการผู้ดูแลป่าชุมชนบ้านโนนสำโรง
- กฎระเบียบ ข้อบังคับ การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

Key Actors :	คณะกรรมการผู้ดูแลป่าชุมชนบ้านโนนสำโรง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลกล้วยกว้าง อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางพนิดา จุมจวง
ตำแหน่ง:	ผู้ดูแลป่าชุมชน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๕-๓๑๖๓๖๘๓

ความเป็นมา

ป่าชุมชนโนนสำโรง หมู่ ๗ มีพื้นที่ป่าประมาณ ๓๐๐ ไร่ เป็นชุมชนที่ขนาดใหญ่และอุดมสมบูรณ์ที่สุดในตำบลกล้วยกว้าง ป่าชุมชนแห่งนี้มีลำห้วยวะไหลผ่าน ชาวตำบลกล้วยกว้างหลายหมู่บ้านและตำบลข้างเคียง ได้ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโนนสำโรงแห่งนี้ เพราะเป็นแหล่งอาหาร ยาสมุนไพร เช่น เห็ดป่า หน่อไม้ ผลไม้ป่า ส่วนสมุนไพร เช่น ย่านางแดง เครือเอ็นอ่อน ครอบจักรวาล อ้อยดำ ครั่ง สาบเสือ ก้างปลาเครือหนามเล็บแมว โดไม้รู้ลิม เป็นต้น และยังมีไม้เศรษฐกิจ คือ ไม้มะดัน พืชเศรษฐกิจ ที่มีจะมีผู้บุกรุกเข้ามาตัดไปจำหน่าย ทำให้พื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

ปี พ.ศ.๒๕๕๐ องค์การบริหารส่วนตำบลกล้วยกว้าง ร่วมกับชุมชนในการดูแลป่าไม่ร่วมกันกำหนดเขตพื้นที่การอนุรักษ์ตลอดความยาวตามลำน้ำห้วยวะที่ไหลผ่านและแนวเขตรอบผืนป่าและตั้งคณะกรรมการดำเนินการในการดูแลรักษาป่า ปี พ.ศ.๒๕๕๓ พระครูบุญสถิตย์ ปัญญาโร (หลวงตาบุญยัง) พระนักปฏิบัติธรรม ได้ก่อตั้งที่พักสงฆ์พุทธอุทยานสถานธรรมดอนแก้ว ห้วยวะ เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมที่ถูกสร้างขึ้นในป่าชุมชนโนนสำโรง และสร้างกุฏิไว้บริเวณรอบป่าให้พระลูกวัดได้จำวัด เพื่อเป็นการเฝ้าระวังผู้บุกรุกป่าชุมชน ท่านเรียกว่า “การสร้างทวารขายแดนด้วยศีล”

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ประชาชนบ้านโนนสำโรง จำนวน ๔๑๒ คน
๒. ประชาชนตำบลกล้วยกว้าง จำนวน ๔,๗๘๘ คน
๓. นักเรียน นักศึกษา และประชาชนคนทั่วไปที่สนใจ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านโนนสำโรง โดยความมือจาก ๔ ภาคในพื้นที่
๒. สร้างกฎระเบียบและกติกาการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอย่างชัดเจน
๓. จัดทำทะเบียนพันธุ์ไม้ และพืชสมุนไพร
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลกล้วยกว้างและองค์กรชุมชน ส่งเสริมให้มีการเพิ่มพื้นที่ป่า และปิดป่าเพื่อฟื้นฟูพันธุ์พืชและจำนวนสัตว์ป่า
๕. จัดการดูแลป่าอย่างมีส่วนร่วมผ่านพิธีกรรมการบวชป่า
๖. เฝ้าระวังผู้บุกรุกป่า โดยพระลูกวัดที่จำวัดบริเวณรอบพื้นที่บ้าน เรียกว่า “สร้างทหารชายแดนด้วยศีล”

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการศึกษาเกี่ยวกับป่าชุมชนโนนสำโรง โดยได้รับการสนับสนุนจากพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยทับทัน ชาวบ้านมีรายได้เสริมจาก การเปิดบ้านโฮมสเตย์และได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านโนนสำโรงในการรักษาป่าธรรมชาติร่วมกับที่พิทักษ์พุทธอุทยานสถานธรรมดอนแก้ว ห้วยวะ
๒. ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า สร้างความเป็นเจ้าของ และเป็นแหล่งอาหารที่มั่นคงของคนในชุมชน

หมู่บ้านอนุรักษ์ไม้พะยุง

หมู่บ้านในเขตบริการ

จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือน
๑,๒๒๑ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๕,๘๑๖ ๙
หญิง ๒,๘๖๘ คน
ชาย ๒,๕๔๘ คน

พื้นที่อนุรักษ์

๖ ไร่ ๑ งาน
๗๒ ตารางวา

ทุนทางสังคม

- กลุ่มประติษฐ์ของเหลือใช้ขยะบ้านสวนวน
- วัดอานาจเจริญ หมู่ที่ ๑๑
- อบต.สำโรงตาเจ็น, อถล., ทสม.
- กลุ่มเยาวชนจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- คณะกรรมการจัดการฝายบ้านเสียด
- คณะกรรมการจัดการน้ำห้วยสำราญ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) รายงานการวิจัยชุมชน (RECAP)
- จิตอาสา, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ท้องถิ่น, ท้องที่, พระสงฆ์

Key Actors:	ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน
พื้นที่:	บ้านอานาจเจริญ หมู่ที่ ๑๑
วิทยากร:	นายบุญเลิศ อูรา
ตำแหน่ง:	ผู้ใหญ่บ้านอานาจเจริญ หมู่ที่ ๑๑
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๗-๓๓๘-๗๓๒๗

ความเป็นมา

ปัจจุบันพื้นที่ป่ามีจำนวนลดน้อยลง ต้นไม้จำนวนมากถูกโค่นเพื่อมาสร้างเป็นที่อยู่อาศัย และจำหน่ายให้แก่ขายทุน โดยเฉพาะไม้พะยุง ซึ่งเป็นไม้ที่มีเนื้อไม้ลักษณะสวยงาม มีราคาแพง และมีความต้องการทางการตลาดสูง ทำให้ถูกลักลอบตัดในพื้นที่สาธารณะ ปัจจุบัน ไม้พะยุงมีจำนวนลดลงจำนวนมาก ปี ๒๕๖๐ ในพื้นที่ตำบลสำโรงตาเจ็น มีปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยุงเช่นเดียวกัน ทั้งในบริเวณที่สาธารณะและบ้านเรือนของประชาชนอย่างไม่เกรงกฎหมายบ้านเมือง ประชาชนในตำบลสำโรงตาเจ็นรู้สึกหวาดกลัวถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บ้านอานาจเจริญหมู่ที่ ๑๑ บริเวณวัดบ้านอานาจเจริญ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีต้นไม้พะยุงจำนวน ๔๒ ต้น และไม้อื่น ๆ เช่น ไม้แดง, ไม้สัก, ไม้ประดู่, ไม้กฤษณา ฯลฯ ชุมชนเห็นความตระหนักถึงความสำคัญของพันธุ์สำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ จึงได้กำหนดและทำกิจกรรมเพื่อเฝ้าระวังโดยการกำหนดกติกาทางสังคม การจัดให้มีเวรยามเฝ้าระวัง ในวัดและอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชโดยใช้ "ธรรมคำไม้พะยุง" นำโดย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๑ นายบุญเลิศ อูรา มีแนวคิดในการที่จะทำให้เป็นเขตอนุรักษ์ โดยร่วมกับ ผู้นำชุมชน, พระสงฆ์, ท้องถิ่น, ท้องที่, ประชาชนและจิตอาสา ให้พระสงฆ์ เป็นผู้นำทางศาสนา ปลุกฝังสร้างจิตสำนึกผ่านธรรมะในทุกวันที่มีการทำกิจกรรมในวัด ให้เกิดความรักและหวงแหน สร้างจิตสำนึกรักป่ารักน้ำ รักษาแผ่นดิน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

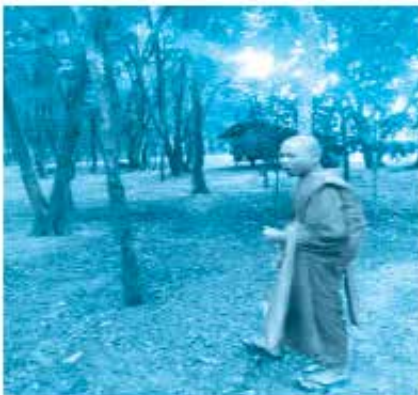
- ต้นไม้พะยูนในเขตพื้นที่วัดบ้านอานาจเจริญ จำนวน ๔๒ ต้น
- ต้นไม้เนื้อแข็งดั้งเดิมในเขตพื้นที่วัดและพื้นที่สาธารณะภายในหมู่บ้าน จำนวน ๖ ไร่ ๑ งาน ๗๒ ตารางวา

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

- จัดการประชุมประชาคมเพื่อกำหนดกติกา และหากลุ่มจิตอาสาในการเฝ้าระวัง
- มีการรณรงค์และสำรวจข้อมูล จัดทำทะเบียนข้อมูลพันธุ์ไม้พะยูนในบริเวณวัด
- มีแกนนำจิตอาสา
- มีกฎกติกาชุมชน
- มีคณะกรรมการที่มาจากการแต่งตั้ง
- มีป่าเพิ่มขึ้นจากการร่วมกันปลูกในวันสำคัญทางศาสนา

◆ ผลการดำเนินงาน

- ไม้พยูงได้รับการอนุรักษ์ ป้องกันไม้พยูงไม่ให้ถูกลักลอบตัด
- มีกฎกติกาข้อกำหนดในการรักษาป่าชุมชน
- ชาวบ้านมีจิตสำนึก ช่วยกันดูแลป่าไม้พะยูน
- มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้น
- มีการป้องกัน และเฝ้าระวัง พื้นที่อนุรักษ์พันธุ์ไม้เพิ่มมากขึ้น

เกษตรพึ่งพาตนเอง แปลงป่าใหญ่ (บ้านเขาไต่ะ)

บ้านเขาไต่ะ
หมู่ที่ ๑๙

จำนวน ๑๗๘ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔๓๕ คน

หญิง ๒๒๕ คน

ชาย ๒๑๐ คน

พื้นที่ป่า ๖ ไร่

ทุนทางสังคม

กลุ่มเกษตรพึ่งพาตนเอง แปลงป่าใหญ่ (บ้านเขาไต่ะ) จำนวน ๔๐ ราย นิคมสร้างตนเองปราสาท ศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามแนวชายแดน สำนักงานเกษตรอำเภอพนมดงรัก อบต.บักได

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- บัญชีครัวเรือน
- แผนชุมชน
- แผนความต้องการด้านการเกษตร

Key Actors :	กลุ่มเกษตรผสมผสานพึ่งพาตนเองแปลงป่าใหญ่ (บ้านเขาไต่ะ)
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นางสาวธัญลักษณ์ ยิ่งชูรส
ตำแหน่ง:	ประธานกลุ่มฯ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๖-๒๗๐-๒๑๔๘, ๐๖๕-๓๔๑-๓๙๘๘

ความเป็นมา

เกษตรกรในแปลงป่าใหญ่บ้านเขาไต่ะ ตำบลบักได เป็นกลุ่มประชาชนที่ไม่มีที่ทำกินที่ได้ลงทะเบียนปัญหาความยากจนขาดแคลนที่ดินทำกิน และได้รับการจัดสรรที่ดินบริเวณแปลงป่าใหญ่ติดกับแปลงของวัดป่าเขาไต่ะ จากนิคมสร้างตนเองปราสาทคนละ ๓ ไร่ จำนวน ๔๐ ราย เมื่อปี ๒๕๔๘ ต่อมาได้มีการรวมกลุ่มกันขอใช้พื้นที่ป่ากร้างที่อยู่ในความรับผิดชอบของนิคมสร้างตนเองปราสาท เนื้อที่ ๖ ไร่ แบ่งให้สมาชิกแปลงป่าใหญ่ร่วมกันทำเกษตรอาหารปลอดภัยเกษตรพึ่งตนเอง กิจกรรมที่ทำมีการปลูกพืชผักแบบผสมผสานเศรษฐกิจพอเพียง การทำปุ๋ยหมัก เลี้ยงปลา, เลี้ยงหมู, เลี้ยงกบ, เลี้ยงไก่พื้นเมือง, ทอเสื่อจากไหล, แปรรูปอาหาร เป็นต้น และควบคู่กับการดูแลป่าไม้ในบริเวณแปลงป่าใหญ่ให้กับนิคมสร้างตนเองปราสาทและชุมชนบริเวณใกล้เคียง

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. เกษตรกรกลุ่มแปลงป่าใหญ่ ๔๐ ราย
๒. คริวเรือนบ้านเขาโต๊ะ จำนวน ๑๗๘ คริวเรือน จำนวน ๔๓๕ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ปลูกพืชผักผสมผสานโดยแบ่งให้สมาชิกคนละ ๑ ไร่ ปลูกพืชผักแบบผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำปุ๋ยหมัก, เลี้ยงปลา, เลี้ยงหมู, เลี้ยงกบ, เลี้ยงไก่พื้นเมือง, ทอเสื่อจากไผ่, แปรรูปอาหาร
๒. ดูแลป่าใหญ่ให้มีความอุดมสมบูรณ์และป้องกันการบุกรุก รวมทั้งมีการปลูกพืชเสริม เช่น กลอยป่า
๓. ปลูกพืชผสมผสานในการดำเนินกิจการกลุ่มบริเวณขอบสระน้ำ ๒ ไร่

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. สมาชิกกลุ่ม ๔๐ คน สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
๒. จัดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เมื่อปี ๒๕๖๐
๓. เป็นแหล่งเรียนรู้เกษตรกรผสมผสานพึ่งพาตนเอง
๔. มีการร่วมกันแก้ไขปัญหาของกลุ่มและต่อยอดกิจกรรมของกลุ่มในการแปรรูปอาหารที่ได้จากการผลิตของกลุ่ม เช่น ปลาสาม ฯลฯ
๕. ดูแลป่าชุมชนให้มีความอุดมสมบูรณ์และป้องกันการบุกรุก

ป่าชุมชนคนเมืองคำ

หมู่ ๘ บ้านคำย่านาง
๑๗๖ ครัวเรือน

ประชากร ม.๘
๖๔๕ คน
ชาย ๓๒๙ คน
หญิง ๓๑๖ คน

พื้นที่ป่า ๔๐๐ ไร่
แหล่งน้ำ ๑๐ แหล่ง
ครัวเรือนจัดการน้ำ ๗๑ ครัว

ทุนทางสังคม

เทศบาลตำบลนาป่าแซง / โรงเรียนบ้านคำย่านาง / สภาดั้งและเยาวชนตำบลนาป่าแซง
คณะกรรมการตำบลนาป่าแซง / วัดบ้านคำย่านาง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- คณะกรรมการป่าชุมชน จำนวน ๑๕ คน
- กฎระเบียบการเข้าใช้ป่าชุมชน
- คณะทำงานดูแลป่าชุมชน คนสามวัย จำนวน ๓๘ คน (สภาเด็ก ประชาชน และผู้ใหญ่)

Key Actors:	ผู้ใหญ่บ้าน ครู และคณะกรรมการป่าชุมชนคนเมืองคำ
พื้นที่:	เทศบาลตำบลนาป่าแซง อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นางสายฝน โทพิลา
ตำแหน่ง:	คณะกรรมการป่าชุมชนคนเมืองคำ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๖๔-๒๐๓๘๑๔๒

ความเป็นมา

ป่าพุทธสังฆารชุมชนคนเมืองคำเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์อยู่ในความดูแลของชาวบ้านหมู่ ๘ บ้านคำย่านาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด ๔๐๐ ไร่ เป็นแหล่งอาหารชุมชน ทั้งพืชสมุนไพร อาหารป่า ปี พ.ศ.๒๕๔๐ คณะครูโรงเรียนบ้านคำย่านางนำนักเรียนเดินทางเข้าค่ายลูกเสือ ณ ป่าแห่งนี้พบว่ามีแหล่งพันธุ์ไม้และพืชสมุนไพรจำนวนมาก นายสงวน เถาว์โท ครูประจำโรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญในผืนป่าชุมชนแห่งนี้ จึงได้เชิญผอ.โรงเรียน แกนนำท้องที่ ท้องถิ่น และประชาชนบ้านคำย่านางร่วมประชาคมเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ป่า ซึ่งเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนคนเมืองคำ จำนวน ๑๕ คน โดยมีนายสงวน เถาว์โท เป็นประธานกลุ่ม เจ้าอาวาสวัดบ้านคำย่านาง ผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตพื้นที่ตำบลนาป่าแซง เป็นที่ปรึกษากลุ่ม และมีผู้นำชุมชน แกนนำและตัวแทนประชาชนในหมู่บ้านคำย่านางเป็นกรรมการ โดยได้ตั้งกฎ กติกาการใช้ป่าร่วมกัน และมีการเฝ้าระวังผู้บุกรุกป่าโดย ชรบ.และอปพร. ในหมู่บ้านมีการดำเนินกิจกรรมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ การบวชป่า การทำแนวกันไฟ และการสำรวจป่าโดยนักเรียน แกนนำและประชาชนชาวบ้านในการจัดทำทะเบียนพันธุ์ไม้ และพืชสมุนไพร เกิดเป็นกลุ่มคนสามวัยที่ทำหน้าที่อนุรักษ์ป่าชุมชนคนเมืองคำ

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. สภาคเด็กและเยาวชนตำบลนาป่าแซง จำนวน ๒๓ คน
๒. แกนนำชุมชน จำนวน ๓๐ คน
๓. ประชาชนชาวบ้านจำนวน ๔ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. สร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า โดยจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนคนเมืองคำและขับเคลื่อนงานโดยกลุ่มสามวัยใสใจรักป่า ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการดูแลรักษาป่าชุมชน โรงเรียน สภาคเด็ก วัด วิทยาลัยผู้สูงวัยไทนป่าแซงบ่ถิมกัน ทต.นาป่าแซง ชรบ. อปพร.
๒. กำหนด กฎ กติกาชุมชนการใช้ประโยชน์จาก ร่วมถึงจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรป่าในชุมชน โดยคณะทำงานคนสามวัยใสใจรักป่าร่วมกับ สภาคนักเรียน นักเรียนโรงเรียนบ้านคำย่านาง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการดูแลรักษาป่าชุมชน ประชาชนด้านสมุนไพรร สภาคเด็กแลเยาวชน
๓. ป้องกันและเฝ้าระวังการบุกรุกป่า ร่วมถึงการสร้างแนวกันไฟ
๔. สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมและบำรุงป่า เช่น กิจกรรมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และการบวชป่าเพื่อฟื้นฟูป่าพันธุ์ไม้และพันธุ์พืช
๕. รณรงค์และประชาสัมพันธ์ ผ่านหอกระจายข่าวในการรักษาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชุมชน ร่วมคิด ร่วมเฝ้าระวัง ร่วมกันใช้ประโยชน์
๒. เพิ่มความหนาแน่นให้พื้นที่ป่าชุมชน ปีละ ๒ ไร่
๓. ประชาชนในชุมชนปฏิบัติตามกฎ กติกา หมู่บ้าน อย่างเคร่งครัด
๔. จัดเวรยามเฝ้าระวังไฟไหม้ป่า และผู้บุกรุกทุกวัน อย่างน้อย ๒ คน
๕. เกิดเป็นศูนย์เรียนรู้ป่าชุมชนคนเมืองคำ ๔ ฐานการเรียนรู้

การจัดการป่าชุมชนดงคำเดียว

หมู่บ้านในเขตพื้นที่

จำนวน ๑๓ หมู่บ้าน
จำนวน ๒,๒๒๒ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๘,๕๕๐ คน
หญิง ๔,๑๘๐ คน
ชาย ๔,๒๗๐ คน

พื้นที่ป่า ๓๐๓ ไร่

แหล่งน้ำ ๖ แหล่ง
การจัดการขยะ ๑๖๖๘ ครัวเรือน
การจัดการน้ำ ๑,๖๔๗ ครัวเรือน
ครัวเรือนใช้สารเคมี ๒๙๒ ครัวเรือน

ทุนทางสังคม

กลุ่มอนุรักษ์ดิน / หมอดิน / อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบลปากท่อ / ครัวเรือนทำเกษตรอินทรีย์ / ครัวเรือนผลิตปุ๋ยใช้เอง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฯ
- คณะกรรมการบริหารป่าชุมชนดงคำเดียวบ้านหนองแมงดา
- กฎระเบียบ ข้อบังคับ การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

Key Actors:	คณะกรรมการป่าชุมชนดงคำเดียวบ้านหนองแมงดา
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลปากท่อ อำเภอซานามาน จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นายบัวกัน บุญชัย
ตำแหน่ง:	ประธานกลุ่มป่าชุมชนดงคำเดียวบ้านหนองแมงดา
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๗-๒๔๒๒๘๘๖

ความเป็นมา

เนื่องจากป่าชุมชนดงคำเดียวบ้านหนองแมงดา หมู่ ๓ ตำบลปากท่อ อำเภอซานามาน จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยอาหารป่าที่มีตามฤดูกาล เช่น หน่อไม้ ข่า เห็ด มะกอกป่า ย่านาง ผักเม็ก ผักกระโดน ผักตั่ว และมีสัตว์ป่าหลายชนิดที่อาศัยอยู่ เช่น กระรอก กระแต บ่าง อีเห็น หนู กระต่าย และนกชนิดต่างๆ ซึ่งเป็นป่าที่เลี้ยงชีวิตคนในชุมชนมาตลอดระยะเวลาหลายปีจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการรักษาป่าชุมชนบ้านหนองแมงดาให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรักษาป่า ซึ่งมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรอบพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์และยั่งยืนคู่ลูกคู่หลานต่อไป จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มป่าชุมชนดงคำเดียวบ้านหนองแมงดา ขึ้นเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๒

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ประชาชนในพื้นที่ตำบลปาก่อทั้ง ๑๓ หมู่บ้าน
๒. นักเรียน นักศึกษา
๓. บุคคลทั่วไปที่สนใจ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

กลุ่มป่าชุมชนดงคำเตี้ยบ้านหนองแมงดา ได้มีการประชุมและจัดตั้งคณะกรรมการทำงานฝ่ายต่างๆในการดูแลรักษาป่า เช่น คณะกรรมการดูแลรักษาป่า คณะทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์ คณะทำงานฝ่ายป้องกัน คณะทำงานฝ่ายพัฒนาและฟื้นฟู และที่ปรึกษา อีกทั้งยังมีระเบียบป่าชุมชนที่ใช้ถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน โดยได้มีกิจกรรม (๑) จัดทำแนวกันไฟ เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าเป็นประจำทุกปี (๒) มีการจัดเวรยามลาดตระเวนและเฝ้าระวังป้องกันการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ป่าชุมชน (๓) การประกาศประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันรักษาป่าชุมชน และ (๔) การกำหนดระเบียบป่าชุมชนว่าด้วยการดูแลรักษาป่าชุมชน เพื่อเป็นการรักษาเนื้อที่ป่าชุมชน ให้มีความอุดมสมบูรณ์โดยให้ราษฎรส่วนร่วมในการรักษาป่า ซึ่งมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรอบเพื่อให้เกิดประโยชน์และความยั่งยืนอยู่คู่กุหลานต่อไป (๕)โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ร่วมกับโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยมหิดลจังหวัดอำนาจเจริญ

◆ ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานจัดตั้งคณะกรรมการดูแลป่าดงคำเตี้ย ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้ได้รับการดูแลรักษาให้คงอยู่ในสภาพที่อุดมสมบูรณ์ และคนในชุมชนบ้านหนองแมงดาได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนได้อย่างยั่งยืน เกิดความร่วมมือกันระหว่างรัฐและประชาชน

หมู่บ้านต้นแบบการจัดการขยะ

พื้นที่ตำบลสำโรง

๑๐ หมู่บ้าน

จำนวน ๗๕๘ คริวเรือน

ประชากรตำบลสำโรง

จำนวน ๓,๐๕๕ คน

หญิง ๑,๔๘๘ คน

ชาย ๑,๕๖๗ คน

ครัวเรือนจัดการขยะ

๗๕๘ ครัวเรือน

คัดแยกขยะรีไซเคิล

๗๐๘ ครัวเรือน

การฝังกลบ

๕๐ ครัวเรือน

ทุนทางสังคม

กลุ่ม อสม. / ทีมสารนิเทศชุมชน อบต.สำโรง / จิตอาสา / ผู้นำท้องถิ่น
วัด ๖ แห่ง / โรงเรียนทั้ง ๓ แห่ง / ศพด. ๒ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากต้นทาง ตามหลัก ๓R (Reduce Reuse Recycle)
- แบบสำรวจข้อมูลขยะชุมชน จัดเก็บข้อมูลลงในระบบ INFO ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานและวางแผนงานลำดับต่อไป
- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)

Key Actors :	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายประเทือง ภัคเกษม
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๗๑๖๘๓๐๓

ความเป็นมา

สถานะข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม จากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ปี พ.ศ.๒๕๖๐ พบปัญหาการกำจัดขยะโดยไม่ถูกวิธี ได้แก่ การนำไปเผา ร้อยละ ๙๓.๖๓ องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงจึงได้จัดโครงการ “สำโรงสะอาดตา น่าอยู่ ไร้โรคติดต่อ” เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ด้วยการคัดแยกขยะจากต้นทางและจัดทำระบบการเก็บและขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักการ ๓Rs และหลักการประชารัฐ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลตามแนวทางการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด”

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. คริวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสำโรงจำนวน ๗๕๘ คริวเรือน
๒. หมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลสำโรงจำนวน ๑๐ หมู่บ้าน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ดำเนินการรณรงค์ให้คัดแยกขยะจากต้นทางทั้ง ๑๐ หมู่บ้าน
๒. จัดเก็บข้อมูลขยะมูลฝอยชุมชนลงในระบบ INFO ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานและวางแผนงานลำดับต่อไป
๓. การทำ MOU โครงการปีละครั้งอย่างต่อเนื่อง
๔. การประกวดหมู่บ้านต้นแบบการบริหารจัดการขยะในระดับตำบลเป็นประจำทุกปี ส่งผลให้บ้านขุนละคร หมู่ที่ ๒ ได้รับรางวัลที่ ๑ ในการประกวดหมู่บ้านต้นแบบการบริหารจัดการขยะในระดับตำบล และได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒ ในระดับอำเภอ จากการประกวดหมู่บ้านต้นแบบการบริหารจัดการขยะ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดนครราชสีมา

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด จากเมื่อก่อนเวลาขายขยะก็จะขายรวมไม่มีการคัดแยกขยะทำให้ได้ราคาค่อนข้างต่ำ ภายหลังจากดำเนินกิจกรรมแล้วประชาชนก็หันมาคัดแยกขยะก่อนขายทำให้ขายขยะได้ในราคาที่สูงขึ้น
๒. สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในชุมชน
๓. ลดปัญหาการเกิดโรคติดต่อที่มาจากขยะ และปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน
๔. เกิดการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่คนในชุมชนต่อไป

ธนาคารขยะออมบุญ คุ่มครองชีวิต ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๖ หมู่บ้าน
จำนวน ๙๘๑ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๖๘๓ คน
หญิง ๒,๓๒๔ คน
ชาย ๒,๓๕๙ คน

การจัดการสิ่งแวดล้อม
ปริมาณขยะ ๔ ตันต่อเดือน
ครัวเรือนจัดการขยะ
๓๘๗ ครัวเรือน

ทุนทางสังคม

ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลโนนสูง ผู้ประกอบการรับซื้อขยะในชุมชน โรงเรียนทั้ง ๓ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัว และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกันทรจวง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- แบบสำรวจและบันทึกข้อมูลและการจัดการขยะของชุมชนธนาคารขยะ
- แนวทางการจัดการขยะ โดยจัดตั้งธนาคารขยะ และการรักษาความสะอาดแบบ ๕ส.

Key Actors:	เทศบาลตำบลโนนสูง
พื้นที่:	๖ หมู่บ้าน ในพื้นที่เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางยุพา พิมมาศ
ตำแหน่ง:	ปลัดเทศบาลตำบลโนนสูง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๑-๘๓๑-๘๖๗๘

ความเป็นมา

ในปีที่ผ่านมาเทศบาลตำบลโนนสูงมีปริมาณขยะ ๕๐ ตัน เฉลี่ย ๔.๑ ตันต่อเดือน สำหรับการจัดการขยะในครัวเรือนนั้น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการขยะโดย คัดแยกขยะจากต้นทางขยะรีไซเคิลนำมาขาย วัสดุเหลือใช้นำมาสร้างอาชีพ เช่นผลิตกระเป่าจากซองกาแฟ ขยะเปียกนำมาทำปุ๋ยหมัก แต่ก็ยังมีครัวเรือนที่มีปัญหาการจัดการขยะ จำนวน ๑๔๖ ครัวเรือน และจากการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะของเทศบาลตำบลโนนสูง และนโยบายของจังหวัดศรีสะเกษที่ต้องการให้จังหวัดปลอดขยะ ได้ดำเนินการอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนได้ตระหนักถึงปัญหาของขยะและให้รู้จักการบริหารจัดการขยะด้วยตนเองมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปีพ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งและได้นำผู้นำชุมชนไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้นอกพื้นที่จนเกิดหมู่บ้านต้นแบบในการจัดตั้งกองทุนขยะออมบุญเพื่อสร้างสวัสดิการช่วยเหลือกันเองในชุมชนที่บ้านกระเบา หมู่ที่ ๔ เทศบาลตำบลโนนสูงจึงได้ต่อยอดเกิดเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ขยายผลเป็นธนาคารขยะมีสมาชิกครอบคลุมทั้ง ๖ หมู่บ้านเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๑ มีการประชุมชี้แจง และจัดตั้งคณะกรรมการ ๑ คณะ และมีการเปิดทำการครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๑

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ หมู่ที่ ๓-๘ ในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง รับสมัครทุกครัวเรือน โดยมีเทศบาลตำบลโนนสูงเป็นผู้ดำเนินโครงการ ตัวแทนจากผู้นำท้องถิ่น รพสต.หนองบัว รพสต.กันทรจวง ร.ร.บ้านกระเบา,กระเจา,หนองบัว ร่วมเป็นคณะกรรมการทำงาน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ประชุมชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจกับคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ และแต่งตั้งคณะกรรมการโดยมีทุกภาคีร่วมทุกภาคส่วนในเขตเทศบาลตำบลโนนสูงรวม ๓๘ คน จากนั้นเปิดรับสมัครสมาชิกเมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๑ ปัจจุบันมีสมาชิก ๕๘๗ ครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนได้รับความคุ้มครองเมื่อมีเงินฝากจากการขายขยะครบ ๖ เดือน และจะได้รับสวัสดิการกรณีเสียชีวิตครอบครัวละ ๒๐ บาทต่อศพ ทุก ๆ เดือนจะมีพ่อค้าในชุมชนออกมารับซื้อขยะจากสมาชิก ณ ศาลาประชาคมเดือนละ ๑ ครั้ง และมีคณะกรรมการธนาคารขยะมารับฝากเงินจากการขายขยะ ณ จุดรับซื้อเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับสมาชิก

◆ ผลการดำเนินงาน

เกิดธนาคารขยะ ๑ แห่ง มีสมาชิก ๓๘๗ ครัวเรือน มีเงินฝาก ๗,๑๘๕๐.๔๔ บาท ลดแหล่งเพาะพันธ์เชื้อโรค ส่งผลให้ชุมชนสะอาดน่าอยู่ มีกิจกรรม big cleaning day (อ.อาสาสร้างเมือง) ประชาชนมีสวัสดิการที่เกิดจากการช่วยเหลือกันเอง สวัสดิการนี้ยังเอื้อไปยังทายาทของสมาชิกซึ่งจะได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน ๒๐ บาทต่อสมาชิก ๑ ครัวเรือน

การจัดการขยะต้นทาง

๑๐ หมู่บ้าน
๑,๘๑๐ ครัวเรือน

ประชากร
๕,๘๗๖ คน
หญิง ๒,๙๐๕ คน
ชาย ๒,๙๗๑ คน

ปริมาณขยะ/
ปี ๓๒.๘๐๘ ตัน
ขยะเปียก ๑๓.๓๒ ตัน/ปี
ขยะรีไซเคิล ๖.๖๖ ตัน/ปี
ขยะอันตราย ๐.๒๔ ตัน/ปี
ขยะทั่วไป ๗.๕๔ ตัน/ปี

ทุนทางสังคม

เทศบาลตำบลนาป่าแซง ผู้ท้องที่ ๑๐ หมู่บ้าน รพ.สต.นาป่าแซง โรงเรียน ๕ แห่งในตำบลนาป่าแซง
กลุ่มอนุรักษ์ดิน หมอดิน หมู่บ้านต้นแบบการจัดการขยะ ม.๒ ม.๙ วัดอุดมมงคล

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- บันทึกข้อตกลง (MOU) ๑๐ หมู่บ้าน และประกาศเป็นนโยบายหมู่บ้านไร้ถังขยะ
- ธรรมนูญสุขภาวะชุมชนตำบลนาป่าแซง
- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) และระบบรายงานการจัดการข้อมูลขยะมูลฝอย (มฝ๒)

Key Actors:	เทศบาลตำบลนาป่าแซง อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
พื้นที่:	เทศบาลตำบลนาป่าแซง อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	จำเอนภักดิ์ ปะตะสังข์ เทศบาลตำบลนาป่าแซง
ตำแหน่ง:	นักบริหารงานทั่วไป ระดับต้น
เบอร์โทรศัพท์:	๑๘๑-๓๘๘๗๕๖๔

ความเป็นมา

จากระบบรายงานการจัดการข้อมูลขยะมูลฝอย (มฝ๒) ปี ๒๕๖๐ พบว่า ครัวเรือนที่ประสบปัญหาด้านการจัดการขยะจำนวน ๑๙๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๙ ของครัวเรือนทั้งหมด โดยพบว่า หมู่บ้านที่ประสบปัญหา ๓ อันดับคือ (๑) บ้านโคกเจริญ หมู่ที่ ๙ จำนวน ๗๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐๕ (๒) บ้านสามัคคี หมู่ ๒ จำนวน ๖๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๓๗ (๓) บ้านโคกพระ หมู่ ๓ จำนวน ๕๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒๔ เทศบาลตำบลนาป่าแซงจึงได้ขับเคลื่อนตามนโยบายภาครัฐ โดยใช้พื้นที่ที่ประสบปัญหาทั้ง ๓ หมู่ เป็นหมู่บ้านต้นแบบการจัดการขยะและร่วมบันทึกลงนามความร่วมมือ (MOU) กับผู้นำท้องที่ ๑๐ หมู่ สถานศึกษา หน่วยงานในพื้นที่ ร่วมกันตั้งกฎ กติกา และประกาศเป็นนโยบายสาธารณะจัดการขยะต้นทาง

โดยทั้ง ๓ หมู่บ้าน ได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม หมู่ ๙ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท หมู่ ๒ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลนาป่าแซง จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท และ หมู่ ๓ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากงบประมาณเทศบาลัญญิติ จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. คริวเรือนต้นแบบการจัดการขยะ ม.๙ บ้านโคกเจริญ จำนวน ๑๕๓ คริวเรือน
๒. คริวเรือนต้นแบบการจัดการขยะ ม.๒ บ้านสามัคคี จำนวน ๑๕๑ คริวเรือน
๓. ขยายผลคริวเรือนต้นแบบการจัดการขยะ จำนวน ๘ หมู่บ้าน ๑,๕๐๖ คริวเรือน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. เทศบาลตำบลนาป่าแซง ทำบันทึกข้อตกลงร่วมมือกัน (MOU) ร่วมกับกำนันตำบลนาป่าแซง ผู้ใหญ่บ้านทั้ง ๑๐ หมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาป่าแซง วัด โรงเรียนในเขตพื้นที่ตำบลนาป่าแซงทั้ง ๕ แห่ง และองค์กรเอกชนในตำบลนาป่าแซงร่วมประกาศเป็นนโยบายขับเคลื่อนระดับจังหวัด
๒. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการขยะต้นทางทุกหมู่บ้าน เพื่อเป็นผู้นำการขับเคลื่อนการจัดการขยะต้นทาง
๓. ใช้งบประมาณกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลนาป่าแซงจัดโครงการบ้านน่าอยู่ น่าดู น่ามอง ขับเคลื่อนในระดับคริวเรือน สร้างครอบครัวต้นแบบ
๔. จัดอบรมการบริหารจัดการขยะในระดับคริวเรือน ตัวแทนคริวเรือนเข้าร่วมอบรม จำนวน ๑๕๓ คริวเรือน ให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแยกประเภทของขยะให้ถูกต้องในแต่ละคริวเรือน

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เกิดศูนย์เรียนรู้การจัดการขยะต้นทาง หมู่ ๙ บ้านโคกเจริญ รับซื้อขยะทุกวันที่ ๒๐ ของเดือน และมีธนาคารขยะเพื่อออมเงิน ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด ๑๔๓ คริวเรือน จากการขายขยะ จำนวน ๕ ครั้ง ทางธนาคารขยะมีเงินเก็บจากการขายขยะ จำนวน ๑๒,๑๑๐ บาท
๒. เกิดกลุ่มจัดการขยะที่ต้นทางและมีการรับซื้อขยะจากชุมชน เพิ่ม ๑ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๒ บ้านสามัคคี จำนวน ๑๕๑ คริวเรือน จากการขายขยะ จำนวน ๓ ครั้ง ธนาคารขยะมีเงินเก็บ ๕,๒๑๐ บาท
๓. เกิดครอบครัวต้นแบบการจัดการขยะจำนวน ๓๐๔ คริวเรือน

ธนาคารขยะ

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๔ หมู่บ้าน

นักเรียน
จำนวน ๑๖๗ คน
หญิง ๘๑ คน
ชาย ๘๖ คน

ปริมาณขยะ
๑๔๐ กิโลกรัมต่อเดือน

ทุนทางสังคม

คณะกรรมการสถานศึกษา
โรงเรียนบ้านโนนดู่ ค์

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลปริมาณขยะโรงเรียนบ้านโนนดู่
- ระเบียบหลักเกณฑ์การจัดตั้งธนาคารขยะ

Key Actors:	คณะครูโรงเรียนบ้านโนนดู่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางพยอม แก่นอาสา
ตำแหน่ง:	ครูชำนาญการพิเศษ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๗๒๖๐๔๕๖๐

ความเป็นมา

โรงเรียนบ้านโนนดู่ มีจำนวนนักเรียน จำนวน ๑๖๗ คน มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ประมาณ ๑๔๐ กิโลกรัมต่อเดือน โดยเกิดขึ้นจากการบริโภคขนม การทำกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูและนักเรียน และไม่มีการคัดแยกขยะ ทำให้ปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดมีปริมาณมากขึ้น ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีกลิ่นเน่าเหม็น โรงเรียนสกปรก เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค สามารถส่งผลเสียทั้งทางร่างกายและจิตใจ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงได้จัดตั้งจัดทำธนาคารขยะในโรงเรียนบ้านโนนดู่ เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับนักเรียน ได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ ในปี ๒๕๖๐ องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็นได้เข้ามาสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดอบรมให้นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านโนนดู่เพื่อรู้จักการคัดแยกขยะและสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะและรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

กลุ่มเป้าหมาย

ครัวเรือนของเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตุ่ จำนวน ๑๖๗ ครัวเรือน

รูปธรรมการดำเนินงาน

๑) การอบรมเพื่อให้ความรู้แก่เด็กเกี่ยวกับการจัดการขยะและการบริหารจัดการโครงการธนาคารขยะ

๒) การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ

๓) การพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะน่าอยู่

๔) มีการนำเอาขยะได้จากการคัดแยกมาเปลี่ยนเป็นคะแนนโดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนตามจำนวนขยะที่เด็กนักเรียนนำมาเข้ากองทุน ธนาคารขยะ

๕) การนำองค์ความรู้ในการคัดแยกขยะไปใช้ในครอบครัวและชุมชนโดยการรณรงค์ประชาชนให้ครัวเรือนของนักเรียนเข้าร่วมโครงการ

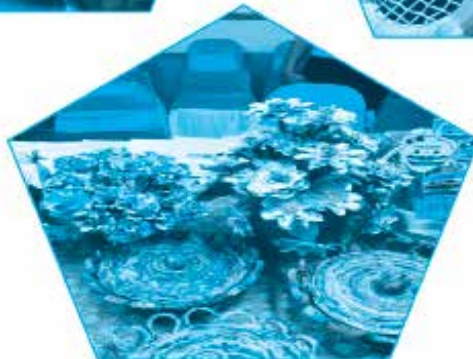
ผลการดำเนินงาน

๑) ปริมาณขยะในโรงเรียนลดลง สภาพแวดล้อมน่าอยู่และถูกสุขลักษณะเพิ่มมากขึ้น

๒) เด็กนักเรียนมีวินัยในการออม

๓) เด็กมีวินัยในการจัดการขยะได้ถูกวิธี สามารถประดิษฐ์สิ่งของและใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้

๔) ผู้ปกครองและนักเรียนรู้จักวิธีการคัดแยกขยะ

หมู่บ้านจัดการตนเอง ประชากรร่วมใจใส่ใจความสะอาด

จำนวน ๑ หมู่บ้าน
บ้านยางน้อย หมู่ ๑๓
๗๘ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๒๘๖ คน
หญิง ๑๕๕ คน
ชาย ๑๓๑ คน

ถนนในหมู่บ้าน
๔ สาย
วางระบายน้ำ ๑๐ ราง
ถึงขยะ ๑ จุด
(ไม่มีถังขยะหน้าบ้าน)

ทุนทางสังคม

กลุ่มเยาวชนจิตอาสา, กลุ่มประชาร่วมใจ, คณะกรรมการหมู่บ้าน, กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบลศรีณรงค์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลศรีณรงค์

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูล TCNAP และ RECAP
- แผนพัฒนาหมู่บ้าน และ แผนพัฒนาตำบล

Key Actors:	คณะกรรมการหมู่บ้าน
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นายบุญศรี คอนเพชร
ตำแหน่ง:	ผู้ใหญ่บ้าน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙๘๖๕๒๗๒๙

ความเป็นมา

บ้านยางน้อยแยกตัวออกจากบ้านสำโรงหมู่ที่ ๑๐ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๐ บ้านยางน้อยเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กที่สุดในตำบล จำนวน ๗๘ ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด ๒๘๖ คน แยกเป็นชาย ๑๓๑ คน หญิง ๑๕๕ คน โดยบ้านยางน้อยเติบโตด้วยพื้นฐานการมีส่วนร่วม ขับเคลื่อนด้วยพลังของการรวมกลุ่ม ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยที่มีการประชุมประชาคมหมู่บ้านทุกเดือน สักส่วนในการเข้าร่วมสูงถึงร้อยละ ๘๐ กิจกรรมทั้งหมดล้วนตั้งไข่ความคิดจากเวทีแห่งนี้ รวมถึงปัญหาทุกอย่าง หรือข้อพิพาทที่ชวนให้ชวนข้องหมองใจ ทั้งหมดล้วนได้รับการแก้ไข โดยผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่ช่วยไกล่เกลี่ยประนีประนอม นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญในการจัดการตนเองในเรื่องของความสะอาด ภายในชุมชน และในปี ๒๕๕๓ กองทุนหลักประกันสุขภาพได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อมาพัฒนาหมู่บ้าน โดยได้งบประมาณมาดำเนินการในโครงการทำความสะอาดอีกทั้งได้มีกลุ่มเยาวชนจิตอาสาที่มีใจรักในชุมชนมารวมตัวกันเพื่อเก็บขยะในทุกวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนในบ้านอย่างน้อย ๗๘ ครัวเรือน จำนวนประชากร ๒๘๖ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อระดมความคิดและหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนที่มีการจัดการตนเอง ด้านความสะอาดโดยมีการจัดกิจกรรม ทุกๆ ๓ เดือนครั้ง โดยทำความสะอาดตัดหญ้า ลอกคลองระบายน้ำในหมู่บ้านปรับภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมในชุมชน

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านและการจัดระบบและใช้ข้อมูลของชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความสงบเรียบร้อย ด้านการเกษตร ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการคมนาคมเพื่อหาสาเหตุของปัญหา สิ่งที่ชุมชนอยากให้เกิดขึ้นและเป้าหมายที่ต้องการ

๓. มีกระบวนการวางแผนของชุมชน ด้านกิจกรรมและโครงการในการพัฒนาหมู่บ้าน

๔. มีการนำแผนพัฒนาชุมชนไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการดำเนินกิจกรรม /โครงการตามแผนชุมชนที่กำหนดไว้

๕. มีการติดตามและประเมินผลให้เป็นไปตามแผนงานของชุมชน

๖. สร้างกลุ่มเยาวชนจิตอาสาร่วมทำกิจกรรมโดยการเก็บขยะในชุมชนทุกวันอาทิตย์

๗. ชุมชนมีการสนับสนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาหมู่บ้าน

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

๒. สร้างความสามัคคี ปลูกจิตสำนึกและสร้างจิตอาสาของคนในชุมชน

๓. ชุมชนมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ขึ้นในชุมชน

๔. เป็นหมู่บ้านต้นแบบในเรื่องของการบริหารจัดการตนเอง

๕. เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพและทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

๖. เยาวชนจิตอาสามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน

๗. ผู้นำ/กลุ่มองค์กรในชุมชนมีศักยภาพ

๘. ชุมชนมีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจซึ่งกันในการดำเนินงานของหมู่บ้านจัดการตนเองโดยใช้หลัก

คุณธรรม ๕ประการมาใช้ในการบริการจัดการ ซึ่งได้แก่ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีความรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจ มีความไว้วางใจกัน

๙. เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานของผู้สนใจทั้งในและนอกพื้นที่

ธนาคารขยะรีไซเคิล

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๓ หมู่บ้าน
หมู่ ๓ หมู่ ๒ หมู่ ๑๑

ประชากร
จำนวน ๔,๒๙๐ คน
หญิง ๒,๐๗๖ คน
ชาย ๒,๒๑๓ คน

ครัวเรือนสมาชิก
จำนวน ๙๐ ครัวเรือน
สมาชิกทั้งหมด ๙๑ คน
ชาย ๑๘ คน หญิง ๗๓ คน
สมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ ๓๐ คน

ทุนทางสังคม

ชุมชนหนองสิมสามัคคี, ชุมชนแสนสมบุญ, ชุมชนบึงนคร, เทศบาลตำบลสนม, สำนักงานสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุรินทร์, โรงพยาบาลสนม, ชมรมผู้สูงอายุสิริมงคล

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลทุนและศักยภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (RECAP)
- ข้อมูลสำรวจปริมาณขยะเทศบาลตำบลสนม
- ข้อมูลชุมชนนำอยู่อำเภอสนม

Key Actors :	ธนาคารขยะรีไซเคิลชุมชนหนองสิมสามัคคี
พื้นที่:	เทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นางขวัญใจ ชุมทรัพย์
ตำแหน่ง:	ประธานธนาคารขยะ รีไซเคิล
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๘-๑๕๘-๗๔๘๔

ความเป็นมา

ปัญหาขยะเป็นอีกปัญหาหนึ่ง มีทั้งขยะอันตราย ขยะที่น่ากลับมาใช้ใหม่ และแปรสภาพประดิษฐ์ ศิลปะงานหัตถกรรมต่างๆได้และนำมาคัดแยกเพื่อจำหน่าย เป็นการสร้างอาชีพก่อให้เกิดรายได้อีกทางหนึ่งของคนในชุมชน ปัจจุบันชุมชนหนองสิม ถึงแม้ไม่มีปัญหาด้านการจัดการขยะแต่ปริมาณขยะที่ต้องจัดเก็บโดยเทศบาลยังมีอยู่ เทศบาลตำบลสนมจึงได้จัดเวทีประชาคมเพื่อหาทางออกโดยกำหนดแนวทางให้มีชุมชนต้นแบบในเรื่องการจัดการขยะต้นทาง และประสานหน่วยงานสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุรินทร์ ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะเรื่อง มาช่วยประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจ ชุมชนหนองสิมสามัคคี หมู่ที่ ๓ บ้านสนม จึงรับอาสาเป็นชุมชนต้นแบบตั้งแต่ระดับครัวเรือน และต่อยอดการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล โดยเริ่มก่อตั้งเมื่อกลางปี ๒๕๕๙ จากกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน (อสม.) จำนวน ๑๐ คนเข้ารับการอบรม และเริ่มการดำเนินการรับสมัครสมาชิกจากคนในชุมชนเพื่อเข้าร่วมโครงการ สร้างข้อตกลงในการเข้าเป็นสมาชิกคือการลงหุ้น คนละ ๕๐-๑๐๐ บาท ปัจจุบันมีครัวเรือนเข้าร่วมโครงการคิดเป็น ๑๐๐% นอกจากนี้ยังรับสมาชิกครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการจากหมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๑๑ จำนวน ๙๐ ครัวเรือน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มประชาชนชุมชนหนองสิมสามัคคี ชุมชนแสนมสมบูรณ์ ชุมชนบึงนคร จำนวน ๙๑ คน ๙๐ ครัวเรือน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. การณรงค์การคัดแยกขยะคัดตั้งแต่ต้นทางโดยเริ่มจากครัวเรือน และมีการอบรมให้ความรู้ด้านการคัดแยกขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย

๒. แกนนำของกลุ่มสมาชิกได้จัดดำเนินการจัดตั้งธนาคารรับซื้อขยะในราคาที่ยั่งยืนตามท้องตลาด โดยกำหนดการรับซื้อขยะทุกวันเสาร์ของต้นเดือน

๓. การส่งเสริมการออมโดยกำหนดให้สมาชิกรับเงินที่ได้จากการขายขยะมาฝาก ปัจจุบันสมาชิกมียอดเงินฝากจากการขายขยะเฉลี่ย ประมาณ คนละ ๕๐๐-๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน สมาชิกสามารถถอนได้ถ้ามีความจำเป็น นอกจากนี้ยังจะได้รับเงินปันผลเมื่อครบรอบปี ปัจจุบันมียอดเงินกองทุนจากขยะจำนวน ๒๒,๙๘๑ บาท

๔. การนำขยะมาประดิษฐ์เป็นงานหัตถกรรม สมาชิกกลุ่มโดยเฉพาะสูงอายุที่เป็นนักเรียนโรงเรียนสูงวัยได้จัดทำหลักสูตรงานประดิษฐ์หัตถกรรมจากวัสดุเหลือใช้ เช่น การทำหมวก ทำตะกร้า โคมไฟ

◆ ผลการดำเนินงาน

ชุมชนสามารถคัดแยกขยะมูลฝอยโดยเริ่มต้นที่ครัวเรือน ซึ่งเกิดการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบ สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และการนำไปใช้ประโยชน์จากขยะ จนก่อให้เกิดรายได้ให้กับครัวเรือนและสมาชิกกลุ่ม เช่น การนำมาประดิษฐ์เป็นงานหัตถกรรมต่างๆ สร้างผลกระทบแต่ละด้านดังนี้

๑. ด้านสังคม เกิดการเกื้อกูลในชุมชน เกิดสวัสดิการของคนในชุมชน เกิดอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมสร้างการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพการของคนในชุมชน

๒. ด้านเศรษฐกิจ เกิดรายได้จากการขายขยะ สร้างหลักประกันให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ความเป็นเจ้าของอย่างเท่าเทียมกัน

๓. ด้านสุขภาพ ประชาชนรู้วิธีการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยจากการคัดแยกขยะและขยะรีไซเคิลขยะ จึงทำให้เกิดผลดีต่อสุขภาพในเบื้องต้น

๔. ด้านสิ่งแวดล้อม ลดปริมาณขยะลดต้นทุนในการจัดการขยะ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

๕. ด้านการเมือง เกิดการร่วมมือร่วมใจจัดการขยะในชุมชน ผ่านกลไกที่เป็นกติกา ข้อตกลง และอาสาสมัครของคนในชุมชน

พลังงานทดแทนจากแก๊สชีวภาพ

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
จำนวน ๗ หมู่บ้าน
จำนวน ๑,๒๕๖ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๘๒๓ คน
หญิง ๒,๕๖๑ คน
ชาย ๒,๒๖๒ คน

**จำนวนครัวเรือน
ที่ใช้แก๊สชีวภาพ**
๖๔ ครัวเรือน

ทุนทางสังคม

- สมาชิกในกลุ่มศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านห้วยหม่นน้อยหมู่ ๑๑
- ชาวบ้านทั้ง ๗ หมู่บ้าน
- สำนักงานเกษตรอำเภอขานูมาน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อตกลงของคณะกรรมการภายในกลุ่ม
- คู่มือประกอบการทำแก๊สชีวภาพ

Key Actors:	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านห้วยหม่นน้อยหมู่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อ อำเภอขานูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นายไสว หุ่นฤทธิ์
ตำแหน่ง:	ประธานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๒-๑๒๕๙๕๒๑

ความเป็นมา

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านห้วยหม่นน้อยหมู่ ๑๑ จัดตั้งเมื่อปี ๒๕๕๔ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ ในด้านวัสดุอุปกรณ์การสร้างโรงเรือน ปุ๋ย ศูนย์เรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนจาก ปตท. ในด้านพลังงานการทำปุ๋ยชีวภาพ ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญในด้านวัสดุอุปกรณ์ และได้รับสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อในด้านวัสดุอุปกรณ์การทำบ่อแก๊สชีวภาพ

เนื่องจากในพื้นที่ตำบลปาก่อมีการเลี้ยงวัว ควาย และหมู อยู่หลายครัวเรือน จึงทำให้ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีแนวคิดเกิดขึ้นว่าจะแก้ไขปัญหากลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงสัตว์เหล่านี้ได้อย่างไร โดยได้รับแนวทางจาก ปตท. และองค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อเข้ามาให้การสนับสนุนในด้านอุปกรณ์การทำบ่อแก๊สชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์ในการหุงต้ม จึงเป็นจุดเริ่มต้นของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงได้ดำเนินการทำแก๊สชีวภาพขึ้นมา และนอกจากใช้ในการหุงต้มแล้วยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงดินเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชในสวนได้อีกด้วย

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ชาวบ้านทั้ง ๗ หมู่บ้านและเกษตรกรและคนในชุมชนที่สนใจศึกษาเรียนรู้ในการทำแก๊สชีวภาพ
๒. นักเรียนนักศึกษาที่สนใจในเรื่องของพลังงานทดแทนจากแก๊สชีวภาพ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

มีการดำเนินการในการจัดทำแก๊สชีวภาพโดยเริ่มจากการเลือกพื้นที่ไม่ห่างจากคอกสัตว์ที่เราจะใช้มูลสัตว์ในการทำแก๊สชีวภาพมากเกินไป โดยให้มีระยะห่างจากสถานที่ที่เราจะนำแก๊สชีวภาพไปใช้ไม่เกิน ๕๐ เมตร น้ำไม่ท่วมขัง แล้ววางแผนในการวางพื้นที่ขุดบ่อโดยใช้เตาวางแบบแนวนอน ขนาดของเตา ๒๐๐ ลิตร จากนั้นนำมูลสัตว์แห้งหรือเปียกผสมกับน้ำ แล้วเทใส่ลงไปจนถึงหมักปริมาตร ๒๕% ของตัวถัง แล้วก็กวนด้วยเครื่องกวนอินทรีย์สาร ใช้ท่อพีวีซีหรือไม้กระทุ้งให้มูลสัตว์กระจายตัวให้ทั่วถึง หมักทิ้งไว้ ๑๐-๑๕ วัน จึงจะสามารถนำแก๊สไปใช้งานได้

◆ ผลการดำเนินงาน

หลังจากที่มีการดำเนินการทำแก๊สชีวภาพ ทำให้ครอบครัวสามารถลดต้นทุนการซื้อแก๊สถังมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีราคาที่แพงขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมเคยซื้อแก๊สถังเพื่อใช้ในการประกอบอาหาร ภายใน ๑ เดือนต้องเปลี่ยน จำนวน ๑ ถังมีราคาถังละ ๔๐๐ บาท/ถัง เมื่อมีการดำเนินการทำแก๊สชีวภาพใช้เองผลปรากฏว่าลดรายจ่ายอย่างเห็นได้ชัด

พลังงานทางเลือกเพื่อการเกษตร

จำนวน ๔ หมู่บ้าน
๕๒๔ ครัวเรือน

ประชากร

๒,๐๖๓ คน
หญิง ๑,๐๘๒ คน
ชาย ๙๘๑ คน

พื้นที่แปลงเกษตร ๑๑๕ ไร่

แหล่งน้ำ ๔ แหล่ง
ความจุน้ำ ๑,๓๖๗,๑๗๓ ลบ.ม.
เกษตรกรผู้ใช้น้ำจากพลังงาน
แสงอาทิตย์ ๒๐๓ ครัว.

ทุนทางสังคม

อบต.ทุ่งสว่าง, พื้นที่สาธารณะประโยชน์บริเวณรอบ แก้มลิงเรียงไม่งาม, กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ, กลุ่มปลูกผักปลอดภัย, กลุ่มโคกกล่ามฟาร์มเกษตร, กรมทรัพยากรน้ำภาค ๕ จังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูล จปฐ.
- ทะเบียนรายชื่อผู้ใช้น้ำ
- แผนการดำเนินงาน

Key Actors :	กลุ่มผู้ใช้น้ำ
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายเอกสรณ์ บุญฮวด
ตำแหน่ง:	คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๔-๒๙๐๓๔๕๓

ความเป็นมา

จากการแก้ปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมในพื้นที่ตำบลทุ่งสว่าง จึงได้จัดทำโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำเรียงไม่งาม สร้างพื้นที่รับน้ำหรือการทำแก้มลิงและขยายการทำแก้มลิงไปอีก ๒ จุด ในพื้นที่บ้านทุ่งสว่าง บ้านวังม่วงและบ้านเยี้ยตะแบก ปรับถมพื้นที่บริเวณรอบแก้มลิงรวมจำนวน ทั้ง ๓ จุด มีพื้นที่สาธารณะประโยชน์มากกว่าจำนวน ๑๑๕ ไร่ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่างจึงได้เปลี่ยนที่ดินสาธารณะให้เป็นพื้นที่สำหรับเพาะปลูกพืชระยะสั้น โดยมีประชาชนยื่นความประสงค์ขอใช้ที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่า ๓๐๐ ครัวเรือน โดยกรมทรัพยากรน้ำได้วางแนวทางการจัดวางท่อระบบประปาเข้าสู่แปลงเกษตรและระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์(โซลาร์เซลล์) ซึ่งสามารถสูบน้ำได้วันละ ๑๐๐ ลบ.ม ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร ๑๑๕ ไร่ โดยมีการเก็บเงินค่าบำรุงรายเดือนๆละ ๒๐ บาท/แปลง เพื่อไว้เป็นทุนสำรองของกลุ่มในการดูแลอุปกรณ์พลังแสงอาทิตย์ รวมถึงส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีในผลผลิตทางการเกษตรตามโครงการผลผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) ยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นที่ยอมรับ แต่ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงการเลือกใช้พลังงานทดแทนจึงเป็นทางเลือกที่จะสามารถต้นทุนการผลิตรวมถึงสร้างความมั่นคงทางด้านอาชีพด้วย

◆ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรจำนวน ๓๖๐ ครัวเรือน โดยครอบคลุมทั้ง ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโคกล่าม บ้านทุ่งสว่าง บ้านเข้ตะแบก และบ้านวังม่วง

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. กรมทรัพยากรน้ำ ที่ ๕ นครราชสีมาสำรวจแหล่งน้ำที่เหมาะสมสำหรับทำแก้มลิง ขยายผลอีก ๒ จุด ในพื้นที่บ้านเข้ตะแบก บ้านวังม่วง และบ้านทุ่งสว่าง โดยใช้โมเดลต้นแบบบ้านโคกล่าม พื้นที่แก้มเรียงไม้งาม
๒. ฝ่ายท้องที่ ท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชน ประชาคมรายงานสถานการณ์ปัญหาให้ประชาชนรับทราบ รวมถึงวางแผนและออกแบบการวางระบบท่อประปาและระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานงานแสงอาทิตย์ด้วยการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ร่วมกับกรมทรัพยากรน้ำ
๓. จัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ จากตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน รวมจำนวน ๑๖ คน ออกกฎระเบียบ กติกา การใช้น้ำร่วมกัน และวางแนวทางการบริหารจัดการเพื่อดูแลระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
๔. องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง เปิดรับสมัครครัวเรือนที่ต้องการพื้นที่ในการประกอบอาชีพ รวมถึงส่งเสริมให้ผู้ที่ไม่มียอดที่ดินทำกินมีกรรมสิทธิ์ครอบครองที่ดินสาธารณะประโยชน์เพื่อการประกอบอาชีพ
๕. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกผักปลอดสารเคมี ตามโครงการผลผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) ยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นที่ยอมรับ

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เกิดการบริหารจัดการน้ำเกษตรกร ลดรายจ่าย สร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน
๒. ลดต้นทุนการผลิต เดิมเกษตรกรต้องค่าน้ำประปาถึงหน่วยละ ๗ บาท เมื่อเปลี่ยนมาใช้พลังงานทดแทน สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายถึงหน่วยละ ๓ บาท
๓. มีอาหารปลอดภัยสำหรับบริโภคในครัวเรือนและชุมชน
๔. ประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกิน มีกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

อาหารมั่นคง... ชุมชนปลอดภัย

ข้าวอินทรีย์

หมู่บ้านในพื้นที่
ตำบล
จำนวน ๗๕๘ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
จำนวน ๓,๐๕๕ คน
หญิง ๑,๔๘๘ คน
ชาย ๑,๕๖๗ คน

ข้อมูลโภชนาการ
ผอม ร้อยละ ๐.๗
ค่อนข้างผอม ร้อยละ ๐.๕
สมส่วน ร้อยละ ๙๘.๔๔
อ้วน ร้อยละ ๐.๒

ทุนทางสังคม

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลสำโรง / เกษตรกรตำบลสำโรง / กรมการข้าว
สำนักงานเกษตรอำเภอ / องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- ระบบข้อมูลสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสำโรง

Key Actors :	กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลสำโรง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายบุญเลิศ ฉิมพลี
ตำแหน่ง:	ประธานกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ตำบลสำโรง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๓-๐๙๓๕๘๓๕

ความเป็นมา

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลสำโรง เกิดจากการเข้าร่วมกลุ่มปรางค์กู่ไรซ์เบอร์รี่ โดยมีนายบุญเลิศ ฉิมพลี เพื่อต้องการลดปัญหาต้นทุนในการผลิตที่สูง ปัญหาการเจ็บป่วยจากการใช้สารเคมี เข้าร่วมในปี พ.ศ.๒๕๕๖ ซึ่งมีเงื่อนไขที่สมาชิกกลุ่มปรางค์กู่ไรซ์เบอร์รี่จะต้องปลูกข้าวแบบปลอดสารพิษเท่านั้น หลังจากการเข้าร่วมกลุ่มก็ได้นำมาต่อยอดให้กับเกษตรกรในตำบลสำโรงซึ่งมีอาชีพหลักคือการทำนา มีจำนวน ๗๕๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ (อ้างอิงข้อมูลจากระบบข้อมูลตำบล TCNAP ปี ๒๕๖๐) ที่มีความสนใจในการทำการเกษตรอินทรีย์ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๕๙ จึงเกิดการรวมกลุ่มกันในนาม “กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลสำโรง” มีสมาชิกกลุ่มจำนวน ๔๓ คน เป็นการรวมกลุ่มเพื่อปลูกข้าวปลอดสารโดยพันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวเหนียว ข้าวสังข์หยด ข้าวหอมมะลิ เป็นต้น

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. เกษตรกรในพื้นที่ตำบลสำโรงจำนวน ๗๕๘ ครัวเรือน
๒. ผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

หลังจากการรวมกลุ่มได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลสำโรง โดยสมาชิกกลุ่มได้เข้ารับการอบรมการปลูกข้าวอินทรีย์จากกรมการข้าว ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ นอกจากการปลูกข้าวปลอดสารแล้วภายในกลุ่มยังมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยการทำเส้นหมี่จากข้าวไรซ์เบอร์รี่ การจัดตั้งโรงสีข้าวชุมชน การเลี้ยงหมูหลุม โดยกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสมาชิกกลุ่มและโรงสีเจียเม้ง เพื่อจำหน่ายข้าวในราคาที่สูงกว่าข้าวที่ผลิตจากระบบปกติ (ใช้สารเคมี) ซึ่งจะรวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิกกลุ่มและส่งโรงสีเจียเม้งและนำไปแปรรูปเป็นเส้นหมี่เพื่อนำไปสู่การจำหน่ายและนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายมาปันผลให้กับสมาชิกกลุ่มทำเส้นหมี่เพื่อใช้เป็นต้นทุนต่อไป

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ลดต้นทุนการผลิต สร้างรายได้เพิ่ม
๒. สุขภาพที่ดีจากการบริโภคข้าวปลอดสารเคมี
๓. การรักษาสมดุลของระบบนิเวศน์ในชุมชน
๔. การสร้างการมีส่วนร่วม
๕. การพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

กลุ่มข้าวกล้องงอกจากข้าวอินทรีย์

หมู่บ้านที่ดำเนินงาน
จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน
จำนวน ๗๙๔ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๔,๐๐๐ คน
หญิง ๑,๙๙๕ คน
ชาย ๒,๐๐๕ คน

ข้อมูลทางการเกษตร
ทำนา ๑๓,๕๐๐ ไร่
ทำนาข้าวคุณภาพ
พื้นที่ ๒,๕๐๐ ไร่
พื้นที่ปลอดยาฆ่าหญ้า
๑๒,๕๐๐ ไร่

ทุนทางสังคม

เทศบาลตำบลหนองใหญ่, เกษตรอำเภอเมืองจันทร์, กลุ่มข้าวอินทรีย์ ๙๔ ครัวเรือน กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์, โรงเรียนข้าวชุมชน บ้านแกงเลี้ยว หมู่ที่ ๖

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจากการวิจัยชุมชน RECAP เพื่อค้นหาทุนทางสังคมที่มีความชำนาญด้านการผลิตข้าวอินทรีย์
- กลุ่มทางสังคมและบุคคลจิตอาสาเข้ามาถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตข้าวอินทรีย์
- ข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาการปลูกข้าวอินทรีย์

Key Actors:	กลุ่มข้าวกล้องงอก (กลุ่มองค์กร)
พื้นที่:	เทศบาลตำบลหนองใหญ่ เกษตรอำเภอเมืองจันทร์ บ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ ๑๐
วิทยากร:	นางสาวอ่อนศรี สัมโย
ตำแหน่ง:	ประธานกลุ่มข้าวกล้องงอก
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๕-๘๒๗-๖๙๑๙

ความเป็นมา

กลุ่มข้าวกล้องงอก ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๕๑ โดยเป็นกลุ่มระดับตำบล มีคณะกรรมการรวม ๓๐ คน ก่อนจัดตั้งกลุ่มสมาชิกเห็นว่าข้าวกล้องงอกเป็นข้าวที่มีประโยชน์ทางโภชนาการสูงเป็นที่สนใจในกลุ่มคนที่รักสุขภาพจึงได้รวมกลุ่มขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากเกษตรอำเภอเมืองจันทร์ สนับสนุนเครื่องสีสุญญากาศ และจัดอบรมให้กับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อพัฒนาและผลิตข้าวกล้องที่มีคุณภาพสามารถเป็นที่ยอมรับในชุมชนได้ ทำให้สมาชิกสามารถนำไปปฏิบัติและพัฒนาตนเองและชุมชนมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์ นาแปลงใหญ่ ๙๔ ครัวเรือน
๒. กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ ๑๒ หมู่บ้าน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มข้าวกล้องงอกจากข้าวอินทรีย์ ภายในกลุ่มทั้งสิ้น จำนวน ๓๐ คน คณะกรรมการมีบทบาทในการตรวจสอบการผลิตข้าวกล้องงอกรวมถึงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และหาช่องทางการจัดจำหน่าย
๒. เกษตรอำเภอจัดอบรมให้กับสมาชิกในกลุ่ม จำนวน ๓๐ คน ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตข้าวกล้องงอกและประโยชน์ของข้าวกล้องงอก
๓. อบรมสัมมนาด้านบรรจุภัณฑ์ ให้กับด้านการตลาด
๔. การอบรมการขายสินค้าออนไลน์ โดยศูนย์ ICTตำบลหนองใหญ่ จากการขายออนไลน์ทำให้ข้าวกล้องงอกเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น
๕. จากนั้นมีการประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงาน ในทุกๆเดือน โดยเกษตรอำเภอเมืองจันทร์

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายข้าวกล้องงอกจากเดิมที่ข้าวหอมมะลิธรรมดา
๒. สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ในการผลิตข้าวกล้องงอกให้กับเยาวชนและบุคคลที่สนใจ
๓. ประชาชนที่บริโภคข้าวกล้องงอกมีสุขภาพที่ดีเนื่องจากข้าวกล้องงอกมีสารอาหารทางโภชนาการสูง

การผลิตข้าวอินทรีย์บ้านหนองแมงดา

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๑ หมู่บ้าน
จำนวน ๒๘๔ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๑,๑๑๖ คน
หญิง ๕๔๐ คน
ชาย ๕๗๖ คน

พื้นที่ผลิต
มีพื้นที่ทั้งหมด ๘๐ ไร่

◆ ทูทางสังคม

กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ / หมอดิน / อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้านองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ / ครัวเรือนทำเกษตรอินทรีย์ / ครัวเรือนผลิตปุ๋ยใช้

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- คู่มือการตรวจและรับรองฟาร์มเกษตรอินทรีย์แบบกลุ่ม
- วิทยากรประจำกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์

Key Actors:	กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านหนองแมงดา (กลุ่มองค์กร)
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นางนันทนวล มีชัย
ตำแหน่ง:	ประธานกลุ่ม
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๑-๐๑๖๙๐๔๕๕

◆ ความเป็นมา

เนื่องจากเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๕ มีสมาชิกในครอบครัวนางนันทนวล มีชัย ประสบปัญหาเจ็บป่วยและสภาพร่างกายไม่แข็งแรง มีภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด สาเหตุเนื่องมาจากการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร จึงมีแนวคิดว่าจะทำอย่างไรให้คนในครอบครัวมีสุขภาพร่างกายที่ดีขึ้น จึงคิดและรวมกลุ่มกับเครือข่ายผู้ที่สนใจผลิตข้าวอินทรีย์ทำการปลูกข้าวขึ้นที่บ้านหนองแมงดา หมู่ที่ ๓ ในพื้นที่ทำการเกษตรในจำนวน ๘๐ ไร่ เพื่อที่จะให้คนในครอบครัวและคนในชุมชนตำบลปากอ่ ได้รับประทานข้าวที่มีคุณภาพและปลอดภัย เป็นการผลิตต้นทุนในการผลิตข้าวอินทรีย์ทำให้ประชาชนในครอบครัวและคนในชุมชนอยู่ดีกินดี และถือเป็นการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพ่อหลวง ทำนาปลูกพืชที่ปลอดภัย ไร้สารพิษพึ่งตนเองได้ และพึ่งพากันและกันในกลุ่ม

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มเกษตรกร
๒. ประชาชนบ้านหนองแมงดา หมู่ที่ ๓
๓. ผู้บริโภคในพื้นที่และผู้บริโภคในประเทศ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. พัฒนาระบบการผลิต โดยก่อนถึงฤดูกาลทำนาสมาชิกจะทำการเตรียมดินและทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในแปลงนา
๒. จัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิก โดยมีวิทยากรจากสำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓. ตรวจสอบคุณภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์จากระบบควบคุมคุณภาพภายในกลุ่มข้าวสังข์ธรรมอำนาจเจริญ
๔. การจัดการตลาด มีการจำหน่ายผลผลิตข้าวอินทรีย์ให้กับประชาชนผู้บริโภคในพื้นที่ และร่วมกับเครือข่ายข้าวสังข์ธรรมอำนาจเจริญ ตามโครงการผูกปิ่นโตข้าวอำนาจเจริญ

◆ ผลการดำเนินงาน

เกษตรกรหันมาใส่ใจในการทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น ตามวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาตนเองสู่ความยั่งยืนของเกษตรกร กลุ่มเครือข่าย และเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน มีสุขภาพดีขึ้น มีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ญาติพี่น้องและในกลุ่ม เช่น ลงแขกดำนา เกี่ยวข้าว โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรหันมาทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น พัฒนาตนเองพัฒนากลุ่มเครือข่ายให้เข้มแข็ง เป็นอินทรีย์ครบวงจร เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้น ให้เป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค สืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม เช่นการลงแขก ดำนา เกี่ยวข้าว มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรักษาความสมดุลของธรรมชาติเพื่อลูกหลานที่เกิดขึ้นในอนาคตสืบไปอย่างยั่งยืน

การปลูกหอมแดง GAP ตำบลวนใหญ่

ดำเนินงานทั้งหมด
จำนวน ๑๘ หมู่บ้าน
๑,๘๑๔ ครัวเรือน

ประชากรอายุ
จำนวน ๗,๑๗๗ คน
ชาย ๓,๕๙๕ คน
หญิง ๓,๕๘๒ คน

ผู้ที่ทำ
เกษตรกรอินทรีย์
๗๕ คน

◆ ทูทางสังคม

กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงตำบลวนใหญ่, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวนใหญ่, สำนักงานเกษตรอำเภอวังหิน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรอำเภอวังหิน ขอข้อมูลพื้นที่การเกษตร และข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก รพ.สต.วนใหญ่ ขอข้อมูลด้านสุขภาพในกลุ่มเกษตรกรที่มีสารเคมีตกค้างในร่างกาย ศูนย์พัฒนาการเกษตรอำเภอภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขอข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงดิน เพื่อการเพาะปลูก

Key Actors:	กลุ่มหอมแดง GAP ตำบลวนใหญ่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลวนใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นายชนาสิน พิมสอน
ตำแหน่ง:	ประธานกลุ่มหอมแดง GAP ตำบลวนใหญ่
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๐-๖๐๕๑๕๑๖

◆ ความเป็นมา

เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงได้สังเกตเห็นถึงผลเสียที่ตามมาจากการใช้สารเคมีในพืช ผัก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายทางการเกษตร ปัญหาสารเคมีตกค้างในดินทำให้ผลผลิตไม่ได้ตามที่ต้องการ และยังมีปัญหาสารเคมีที่เข้าสู่ร่างกายเกษตรกรเองส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจากการบริโภคอาหารที่มีสารพิษตกค้าง และเพื่อยกระดับคุณภาพหอมแดงให้ได้มาตรฐานและเพิ่มคุณภาพในการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง กลุ่มเกษตรกรตำบลวนใหญ่จึงได้มีความคิดริเริ่มจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกหอมแดง GAP ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีนายชนาสิน พิมสอน เป็นประธานกลุ่ม ซึ่งเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงาน และทำให้เกิดกลุ่มหอมแดง GAP ตำบลวนใหญ่ มีสมาชิกจำนวน ๑๘ หมู่บ้าน ๒๙๐ ครัวเรือน ดำเนินการภายใต้แนวคิดการส่งเสริมการปลูกหอมแดงโดยปราศจากสารเคมี และลดต้นทุนการผลิต โดยการรับรองมาตรฐาน GAP เป็นพืชปลอดภัย และปลอดภัยด้วยวิธีการปลูกแบบควบคุมการใช้สารเคมี โดยมีกรมวิชาการเกษตร อ.ภูสิงห์ เข้ามาให้คำแนะนำและลงพื้นที่ตรวจแปลงผลผลิตของกลุ่มผู้ปลูกหอมแดง GAP ตำบลวนใหญ่

◆ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ ๑๘ หมู่บ้าน จำนวน ๒๐๐ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. จัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกของกลุ่มปลูกหอมแดง GAP ตำบลสวนใหญ่
๒. จัดอบรมวิธีการปลูกหอมแดง GAP ตำบลสวนใหญ่ โดยเชิญวิทยากรจากกรมวิชาการเกษตร อ.ภู
๓. จัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ดินที่เหมาะสมกับการปลูกหอมแดง และปลูกปุ๋ยพืชสด
๔. เตรียมดินในการเพาะปลูก มีการทำน้ำหมักชีวภาพ เตรียมพันธุ์หอมแดงที่ปลอดสารพิษและแปลงปลูก เพื่อการปลูกหอมแดง GAP
๕. ลงพื้นที่ปลูกหอมแดงในแปลงของเกษตรกรที่เตรียมไว้
๖. คณะกรรมการลงพื้นที่ตรวจแปลงหอมของกลุ่มเกษตรกรเพื่อตรวจการใช้สารสารเคมีในพื้นที่
๗. จัดเก็บผลผลิตตามฤดูกาลให้ได้มาตรฐานคุณภาพ เพื่อการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรมีกำไรเพิ่มมากขึ้น ประชาชนผู้บริโภคหอมแดงปลอดจากสารพิษ มีการจัดทำระบบข้อมูลผู้ปลูกหอมแดงคุณภาพให้เป็นมาตรฐาน

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. หอมแดง GAP ตำบลสวนใหญ่มีคุณภาพดีได้รับมาตรฐาน ปลอดสารพิษ
๒. ลดจำนวนเกษตรกรที่เสี่ยงต่อการมีสารพิษตกค้างในเลือด (ข้อมูลจาก รพ.สต.สวนใหญ่)
๓. มีหอมแดงที่ปลอดสารเคมี ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย มีอำนาจต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง ส่งผลให้มีราคาแพงขึ้น

เกษตรผสมผสาน อาหารปลอดภัย

จำนวน ๒๐ หมู่บ้าน
จำนวน ๕,๒๐๗ ครัว
เรือน

ประชากรทั้งสิ้น
จำนวน ๑๒,๓๔๒ คน
หญิง ๖,๐๓๔ คน
ชาย ๖,๓๐๘ คน

ผู้ประกอบการอาชีพ
เกษตรกรรม
๒,๐๗๙ ครัวเรือน

ทุนทางสังคม

กลุ่มปลูกผักอินทรีย์, กลุ่มโรงสีชุมชน ๓ แห่ง, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุรินทร์
ชมรมคนรักในหลวงจังหวัดสุรินทร์, สำนักงานเกษตรอำเภอพนมดงรัก
ศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามแนวชายแดน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- บัญชีครัวเรือน
- แผนชุมชน
- แผนความต้องการด้านการเกษตร

Key Actors :	วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานต้นแบบพึ่งพาตนเองบ้านโคกสูง หมู่ ๘ (กลุ่ม/องค์กร)
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร:	นายวินัน สุขประสพ
ตำแหน่ง:	วิทยากรชุมชน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๓-๑๒๔-๑๔๒๔

ความเป็นมา

เกษตรกรบ้านโคกสูงประสบปัญหาราคาสินค้าการเกษตรตกต่ำ ไม่มีความมั่นคงด้านรายได้ นายวินัน สุขประสพ แกนนำกลุ่มได้มีโอกาสร่วมฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามแนวชายแดน อำเภอกาบเชิง และเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมคนรักในหลวงมีโอกาสร่วมเรียนรู้ประสบการณ์มากขึ้น จึงได้รวมกลุ่มสมาชิกที่สนใจ เมื่อปี ๒๕๕๘ จำนวนเริ่มต้น ๔ คน นำหลักการทำเกษตรผสมผสานตามศาสตร์พระราชามาเป็นการทำเกษตรกรรมแบบผสมผสานโดยใช้พื้นที่ ๔ ไร่ ด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือน สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ได้อย่างดี จึงได้มีเกษตรกรร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิก ๒๕ ราย จัดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามแนวชายแดนและสำนักงานเกษตรอำเภอพนมดงรักพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสานพึ่งพาตนเองบ้านโคกสูง มีฐานเรียนรู้ทั้งด้านการทำปุ๋ยหมัก การบำรุงดิน การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ ที่มีการบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. สมาชิกกลุ่ม ๒๕ ราย
๒. สมาชิกศูนย์สาธิตการตลาดบ้านอำปปีล ตลาดบ้านรุน และลานค้าชุมชนบ้านโคกสูง
๓. กลุ่มเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสำนักงานเกษตรอำเภอพนมดงรักและศูนย์ฝึกอาชีพฯ
๔. ผู้ที่สนใจที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. มีการจัดทำฐานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้ทั้งในพื้นที่และข้ามพื้นที่ เช่น ฐานเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงหมูหลุม การปลูกผักปลอดสาร การจัดการน้ำ การปลูกฝังกิมจู การปลูกหญ้าเนเปียร์ การเลี้ยงโคขุน การทำนาอินทรีย์ การปลูกไม้ผลอินทรีย์ฯลฯ ได้รับมาตรฐาน GAP (พืช)
๒. เป็นสถานที่จัดฝึกอบรมของศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามแนวชายแดนและสำนักงานเกษตรอำเภอพนมดงรักที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ มันสำปะหลังแปลงใหญ่ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ฯลฯ

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. มีสมาชิกกลุ่ม ๒๕ คน จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๙
๒. จดทะเบียนเป็นสหกรณ์โคนมและข้าวอินทรีย์พนมดงรักจำกัด
๓. เป็นแหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสานพึ่งตนเอง

เกษตรอินทรีย์ อาหารปลอดภัย

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๙ หมู่บ้าน
๑,๖๐๐ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๖,๗๙๐ คน
ชาย ๓,๓๘๐ คน
หญิง ๓,๔๑๐ คน

การประกอบอาชีพ
เกษตรกรรวม ๓,๔๕๐ คน
ชาย ๑,๓๘๐ คน
หญิง ๒,๐๗๐ คน
ทำเกษตรอินทรีย์ ๙๐ คน

ทุนทางสังคม

ครัวเรือนต้นแบบด้านการเกษตรอินทรีย์ ๕๐ ครัวเรือน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ ๒ กลุ่ม ครัวเรือนปลูกผักสวนครัวในกลุ่มผู้สูงอายุ ๑๐ ครัวเรือน สมาชิก ๖๐ คน กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ ๑ กลุ่ม สมาชิก ๒๐๐ คน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพของคนในชุมชน
- แผนพัฒนาการเกษตรและการผลิตของตำบล
- จัดตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม กำหนดกฎระเบียบ การระดมทุน การออมเงินสัจจะ และการปันผล

Key Actors:	กลุ่มเกษตรอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ (กลุ่ม/ องค์กร)
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร
วิทยากร:	นางนฤดี ราชาอาษา
ตำแหน่ง:	แกนนำกลุ่มเกษตรอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙ ๖๐๔๐๗๐๓

ความเป็นมา

เดิมชาวศรีฐานมีอาชีพเกษตรกร ทำนาเป็นหลัก จนเมื่อมีการพัฒนาอาชีพหมอนชนิดทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นพร้อมกับการใช้เวลาทั้งปีในการรับจ้างทำหมอน ซึ่งต้องลดเวลาการทำนาแบบดั้งเดิมลงมาก ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๑ มีการใช้ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า ฆ่าปูหรือศัตรูพืช ปุ๋ยเคมีกันอย่างกว้างขวาง ชาวนาเสียชีวิตจากการสูดดมสารพิษในขณะทำนา และเจ็บป่วยด้วยโรคอาการแพ้ยา บางรายมีอาการเนื้อหนังเน่าร่วมด้วย อีกทั้งสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ไม่มีสัตว์น้ำในนาข้าว ไม่ว่าจะเป็ปู ปลา กบ เป็นต้น จากสถานการณ์ดังกล่าว ชาวบ้านบางกลุ่ม จึงรวมกันตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในปี ๒๕๔๒ โดยมีสมาชิกในเริ่มต้น ๓๕ ครัวเรือน ซึ่งมีเป้าหมาย “เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน รักษาดินกินข้าวอินทรีย์” รักษาสภาพแวดล้อมในดิน โดยเน้นการส่งเสริมอาชีพการเกษตร เพื่อสร้างรายได้โดยผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาตามนโยบายหรือตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการเพาะปลูก การทำเกษตร ตลอดจนการใช้ชีวิตบนความพอเพียง ปัจจุบันมีสมาชิก ๕๐ ครัวเรือน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ครัวเรือนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๕๐ ครัวเรือน จาก ๙ หมู่บ้าน ในตำบลศรีฐาน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

- รวบรวมสมาชิก ระดมทุนจากสมาชิก หุ้นละ ๑๐ บาท จัดตั้งคณะกรรมการ ๑ คณะ จำนวน ๒๐ คน เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการกลุ่ม และกำหนดกติกากลุ่มพร้อมจัดประชุมร่วมกันทุกเดือน
- ศึกษาดูงาน ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ศึกษาการดำเนินงานในพื้นที่ต้นแบบ
- ดำเนินกิจกรรม (ทำนาข้าวอินทรีย์,ทำปุ๋ยชีวภาพคุณภาพสูง,โรงเรียนชาวนา/คัดพันธุ์ข้าว,ร้านค้าหรือสหกรณ์ร้านค้า, โรงสี,ปั้มน้ำมันและปลูกผักนอกฤดูทำนาหรือผักฤดูแล้ง)
- ประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน เพื่อขอรับการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่สาธารณะและสนับสนุนวัสดุเพื่อพัฒนากิจกรรมและก่อสร้างโรงเรียนชาวนา,รับการพัฒนาเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรจากกระทรวงเกษตรและร่วมงานวิจัยกับเครือข่ายภายนอก คือ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ว.ว.) โดยมีกิจกรรมพัฒนาความรู้และทักษะด้านการผลิตปุ๋ยคุณภาพสูงแก่สมาชิก สนับสนุนให้เป็นศูนย์การผลิตปุ๋ยระดับจังหวัด
- ควบคุมหรือตรวจสอบตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (มกท.) ซึ่งทำร่วมกับเครือข่ายรักษั้ธรรมชาติ ตำลนาไส่ อำเภอกุดชุม จังยโสธร โดยมีคณะกรรมการของกลุ่มร่วมตรวจสอบ
- จัดปันผลกำไรและปันผลหุ้นให้กับสมาชิกทุกปี

◆ ผลการดำเนินงาน

- จากการรวมกลุ่มเพื่อทำเกษตรอินทรีย์ ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงซึ่งเมื่อก่อนมีต้นทุนอยู่ที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาทต่อไร่ ลดเหลือ ๒,๐๐๐ บาทต่อไร่ต่อฤดูกาลผลิต
- มีการบริหารจัดการกลุ่ม การจัดการตนเองโดยตั้งคณะทำงานบริหารกิจการ ร้านค้าสหกรณ์ กิจการปั้มน้ำมันและโรงสี
- เกิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวิทยากร ๓๐ คน
- เกิดแหล่งเรียนรู้ รวม ๙ แหล่ง ได้แก่ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ,ศูนย์คัดพันธุ์ข้าว,นาพอเพียง,สวนพอเพียง,เกษตรทฤษฎีใหม่,เกษตรผสมผสาน,วิสาหกิจโรงสีและปั้มน้ำมัน,กลุ่มแก๊สซีวีว เป็นต้น

หมู่บ้านปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้

หมู่บ้านขุนทะเล
มีจำนวนครัวเรือน
๑๐๖ หลังคาเรือน

ประชากร
๔๒๑ คน
ชาย ๒๑๘ คน
หญิง ๒๐๓ คน

ผู้ประกอบการอาชีพ
เกษตรกรในหมู่บ้าน
๑๐๖ ครัวเรือน
ร้อยละ ๑๐๐

ทุนทางสังคม

ร้านค้าชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP)
- แผนพัฒนาการประกอบอาชีพตำบลสำโรง
- ปฏิทินการปลูกพืชตามฤดูกาล

Key Actors :	ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางสาวรินดา หุ่นกระโทก
ตำแหน่ง:	ผู้ใหญ่บ้านขุนละคร
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๓-๖๔๙๖๑๔๒

ความเป็นมา

ปี ๒๕๕๕ โดยฝ่ายปกครองของอำเภอปรางค์ชัย ได้คัดเลือกหมู่บ้านเข้าร่วมศึกษาดูงานในพื้นที่นำร่องศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา ตำบลละ ๒ หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงได้คัดเลือกให้หมู่บ้านขุนละคร หมู่ที่ ๒ เข้าร่วมศึกษาดูงานจำนวน ๑๐ คน ส่วนใหญ่ประกอบด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน และได้มีการนำมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง จนทำให้สามารถเป็นต้นแบบของคนในชุมชนได้ จึงได้มีการขยายแนวคิดการทำเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนด้วยหลักการเน้นการบริโภคในครัวเรือน แลกเปลี่ยน และเหลือขาย เพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน

◀ กลุ่มเป้าหมาย

ครัวเรือนในหมู่บ้านขุนละคร จำนวน ๑๐๖ ครัวเรือน

◀ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ในระยะเริ่มต้น
๒. คณะกรรมการหมู่บ้านเชิญชวนประชาชนในชุมชนปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้
๓. การจัดการแปลงผัก โดยการนำวัสดุเหลือใช้ เช่น ยางรถยนต์ ขวดพลาสติก ท่อปูนซีเมนต์ มาปลูกผักสวนครัวภายในบริเวณครัวเรือน และการขุดบ่อน้ำเพื่อใช้อุปโภค ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
๔. ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคจะมีการแลกเปลี่ยนระหว่างครัวเรือนด้วยกันเอง หรือฝากจำหน่ายในร้านค้าชุมชน โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

◀ ผลการดำเนินงาน

๑. ช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือน
๒. สร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน
๓. เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลในชุมชน
๔. สร้างระบบอาหารปลอดภัยในชุมชน

ผักหน้าบ้าน อาหารข้างรั้ว ครั้วเรือนสะอาด

หมู่บ้านในเขตบริการ

จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
จำนวนครั้วเรือน
๑,๒๒๑ ครั้วเรือน

ประชากร

จำนวน ๕,๘๑๖ คน
หญิง ๒,๘๖๘ คน
ชาย ๒,๕๔๘ คน

ผู้ใช้สารเคมีไม่ปลอดภัย

จำนวน ๔๓๖ คน

ทุนทางสังคม

- กองทุนหลักประกันสุขภาพ (สปสข.)
- กองทุนอาหารปลอดภัย อบต.สำโรงตาเจ็น, อบต.สำโรงตาเจ็น
- รพ.สต. , สนง.เกษตร อ.อุษัณธ์ กศน.

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลตำบล TCNAP, รายงานการวิจัยชุมชน RECAP
- จิตอาสา, กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, ท้องถิ่น, ท้องที่, วัด

Key Actors :	ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภอสำโรงตาเจ็น จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นางกานดา สิงห์ศก
ตำแหน่ง:	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๒ บ้านสนวน ตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภออุษัณธ์ จังหวัดศรีสะเกษ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๐-๓๕๙-๖๗๑๐

ความเป็นมา

ก่อตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เริ่มจากราษฎรมีสุขภาพไม่แข็งแรง เจ็บไข้ได้ป่วยบ่อย เพราะมีการบริโภคอาหารที่ไม่ปลอดภัย มีความเสี่ยงต่อการใช้สารเคมีในการเกษตรค่อนข้างมาก อีกทั้งปี ๒๕๕๙ องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น ได้จัดฝึกอบรมและให้ความรู้ตามโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะต้นทาง โดยมุ่งเน้นให้ ครั้วเรือนมีการจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาดน่าอยู่และนำวัสดุที่เหลือใช้มาประดิษฐ์ เป็นของใช้ และนำมาเป็นวัสดุในการปลูกผักสวนครัว คณะกรรมการหมู่บ้าน จึงจัดประชุมปรึกษาลูกบ้าน จัดทำโครงการผักหน้าบ้านอาหารข้างรั้ว ครั้วเรือนสะอาดขึ้น โดยปลูกผักปลอดสารพิษใช้บริโภคในครั้วเรือนตามหน้าบ้าน ริมรั้ว มีการจัดทำสถานที่ทิ้งขยะในบ้าน จัดสภาพแวดล้อมในครั้วเรือนให้สะอาดน่าอยู่ เพื่อสุขภาพที่ดีขึ้นและสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ เริ่มแรกมีสมาชิกเข้าร่วมโครงการจำนวน ๔๐ ครั้วเรือน ปัจจุบันมีสมาชิก เข้าร่วม ๖๗ ครั้วเรือน จำนวน ๓๐๕ คน ได้งบประมาณสนับสนุนจากโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพ จากองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท และยังมีแนวคิดจะให้เป็นต้นแบบเพื่อให้เป็นแบบอย่างในระดับตำบลต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

ครัวเรือนในหมู่บ้านสนวน จำนวน ๗๑ ครัวเรือน

รูปธรรมการดำเนินงาน

- ๑) การประชุมประชาคมและคณะกรรมการเพื่อประชุมทำความเข้าใจ ในการเข้าร่วมโครงการ
- ๒) มีการส่งตัวแทนเข้าร่วมศึกษาดูงานเรียนรู้ในพื้นที่
- ๓) อบรมการประดิษฐ์ของใช้จากเศษวัสดุการนำวัสดุเหลือใช้เป็นวัสดุในการปลูกผักสวนครัว
- ๔) รณรงค์ให้ครัวเรือนในพื้นที่ จัดสภาพแวดล้อมในบ้านเรือนและค้นหาครัวเรือนต้นแบบเพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ครัวเรือนอื่น
- ๕) และมีการประชาสัมพันธ์และขยายเครือข่ายให้แก่ชุมชนอื่น
- ๖) มีกิจกรรมนำผักสวนครัวที่ปลูกช่วยเหลือชุมชนเมื่อจัดกิจกรรมงานบุญและงานประเพณีงานลงแขกทำงานต่างๆ

ผลการดำเนินงาน

- ๑) ชาวบ้านสามารถประหยัดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ อย่างยั่งยืน
- ๒) ลดต้นทุนในการซื้อยาฆ่าแมลง
- ๓) ชาวบ้านสุขภาพดีขึ้น
- ๔) ในบริเวณหมู่บ้านสะอาด
- ๕) สามารถช่วยเหลือสังคมได้โดยการนำผักไปบริจาคตามงานบุญภายในหมู่บ้าน
- ๖) วัสดุเหลือใช้ถูกนำมารีไซเคิล

ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นบ้าน

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๕ หมู่บ้าน

ประชากร
จำนวน ๑,๘๑๙ คน

ข้อมูลสุขภาพ

- สารเคมีตกค้างในร่างกายปกติ ร้อยละ ๕.๒๕
- ปลอดภัย ร้อยละ ๑๐.๒๔
- มีความเสี่ยง ร้อยละ ๖๐.๑๖
- ไม่ปลอดภัย ร้อยละ ๒๔.๓๕

ทุนทางสังคม

บุคคลต้นแบบด้านการอนุรักษ์พันธุ์ข้าว ๔๓ คน ครัวเรือน กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ ๑ กลุ่ม ธนาคารข้าว ๑ แห่ง โรงเรียนชุมชน ๑ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน (TCNAP)
- ข้อมูลทุนและแหล่งศักยภาพแหล่งเรียนรู้ (RECAP)

Key Actors :	คณะกรรมการ หมู่ ๓
พื้นที่:	เทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นายนิยม เจริญ
ตำแหน่ง:	ผู้ใหญ่บ้าน
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๔-๙๕๘๕๗๘๕

ความเป็นมา

ศูนย์การเรียนรู้การอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นบ้าน เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้ใหญ่บ้าน นายนิยม เจริญ ได้เข้าร่วมอบรมโครงการอุบลเมืองสะอาด ราชธานีอีสาน ซึ่งมีหัวข้อเรื่อง ข้าวพันธุ์พื้นบ้าน เกิดความสนใจอยากให้ชุมชนมีการอนุรักษ์ข้าวพันธุ์พื้นบ้านเอาไว้ จึงได้ประสานทีมวิทยากรจากองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อมาให้ความรู้แก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ เครือข่ายข้าวปลาอาหาร อีสานมันยืนยง ม.อุบลราชธานี ได้มาเป็นวิทยากรในเรื่องการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง และพาแกนนำไปศึกษาดูงานในที่นาเครือข่ายต่างอำเภอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งปัจจุบันได้จัดตั้งเป็นกลุ่มอนุรักษ์ข้าวพันธุ์พื้นบ้านและการเกษตรอินทรีย์ ชุมชนเขื่อนยางขึ้น

โดยเริ่มปลูกข้าวพันธุ์พื้นบ้านเพื่อบริโภคในครัวเรือนเท่านั้นจากนั้นเริ่มมีการปลูกเพื่อการพาณิชย์ แปรรูปเป็นสินค้าและต่อมาเริ่มมีการพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ ในด้านการเกษตรอินทรีย์ เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่สามารถให้ความรู้กับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่และนอกพื้นที่ได้

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนในหมู่ ๓ จำนวน ๔๓ ครัวเรือนและในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. การบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ๑ ศูนย์ เพราะพันธุ์ข้าวพื้นบ้านเพื่อนำไปเป็นพันธุ์ข้าวในการเพาะปลูกในปีถัดไป สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์ศูนย์ผ่านช่องทางสื่อต่างๆ ถ่ายทอดความรู้แก่คณะศึกษาดูงานจากต่างถิ่น สร้างเป็นต้นแบบของการผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชนและจัดตั้งให้มีโรงสีข้าวของศูนย์ ๑ แห่ง

๒. จัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้ความรู้ประชาชนจากวิทยากรหน่วยงานในท้องถิ่นที่ปราศรัยชาวบ้าน (ในชุมชนหมู่ ๓) อบรมให้ความรู้แก่ประชาชน เรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อใช้แทนการใช้ปุ๋ยเคมีและได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร (เกษตรอำเภอ, กรมพัฒนาที่ดิน)

๓. สมาชิกได้รับส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองตามฤดูกาล 1 ครั้ง/ปี เช่นไรซ์เบอร์รี่ โสมมาลี ข้าวหอมสามกอและมีการรับซื้อข้าว ผลิตและจัดจำหน่ายตามช่องทางที่ได้จัดหาไว้ สำหรับบริโภคในชุมชนและผลิตเป็นของฝากต่างๆในงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประชาชนได้บริโภค

๔. ในกการตรวจสอบ ได้รับการประสานจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการดำเนินการตรวจสอบสารเคมีในพืช และมีการตรวจสอบสารเคมีในร่างกายโดย รพสต.นาเยีย คณะพยาบาลศาสตร์จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. เป็นชุมชนที่มีข้าวปลอดภัย อาหารปลอดภัยไว้บริโภค
๒. คนในชุมชนมีอาหารเพียงพอต่อความต้องการในพื้นที่และสามารถนำไปจำหน่าย เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว เป็นของฝากของท้องถิ่น
๓. ประชาชนรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น การเริ่มสนใจอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง
๔. มีการซื้อขาย แลกเปลี่ยนกันด้วยราคายุติธรรมผ่านตลาดสีเขียวที่ประชาชนร่วมกันสร้างขึ้นในชุมชน
๕. ประชาชนและหน่วยงานมีความสัมพันธ์ที่ดีผ่านการเรียนรู้ร่วมกันจากสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หมู่บ้านปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๔ หมู่บ้าน
๗๐๐ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๒,๓๔๗ คน
หญิง ๑,๑๘๕ คน
ชาย ๑,๑๖๒ คน

ผู้สูงอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป
สารพิษตกค้าง ร้อยละ ๓
รับประทานอาหาร
ไม่ถูกสุขลักษณะ ร้อยละ ๕
เจ็บป่วยเรื้อรัง ร้อยละ ๑๐
โรคอ้วน ร้อยละ ๕

ทุนทางสังคม

บุคคลต้นแบบด้านการเกษตร ๑๐ คน กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ ๔ กลุ่ม โรงสีชุมชน ๓ แห่ง

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ปฏิทินปลูกผักสวนครัวตามฤดูกาล
- กิจกรรมรณรงค์การบริโภคอาหารปลอดภัย

Key Actors:	ชมรมผู้สูงอายุตำบลสร้างถ่อ (กลุ่ม/ องค์กร)
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
วิทยากร:	นางปิ่นแก้ว ครองยุติ
ตำแหน่ง:	ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลสร้างถ่อ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๔-๙๔๘-๔๘๔๖

ความเป็นมา

จากการสังเกตเห็นพบว่า ชาวบ้านนิยมซื้อผักและอาหารจากรถที่เข้ามาขายในหมู่บ้าน หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “รถพุ่มพวง” ซึ่งเข้ามาขายทุกวันมีทั้งรถจักรยานยนต์และรถยนต์ ผักและอาหารดังกล่าวอาจมีสารปนเปื้อนหรือสารเคมีที่ไม่ปลอดภัย และนำไปสู่การป่วยเป็นโรคต่าง ๆ ได้ ชมรมผู้สูงอายุ โดยการนำของนางปิ่นแก้ว ครองยุติ ประธานชมรมผู้สูงอายุ จึงเป็นแกนนำชวนให้สมาชิกปลูกผัก ปลูกสมุนไพรไว้บริโภคในครัวเรือน จากนั้นขยายผลไปยังหมู่บ้านโดยชักชวนให้ชาวบ้านหันมาปลูกผักไว้บริโภคในครัวเรือนหรือแบ่งปันกันในหมู่เครือญาติ และเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการหมู่บ้านปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ในปี พ.ศ.๒๕๕๖ และจากการสำรวจข้อมูลตำบลด้านสภาพปัญหา ความต้องการด้านเกษตรและอาหารพบว่า ประชาชนมีปัญหาสุขภาพเรื่องสารพิษตกค้างในร่างกาย ๕ คน พฤติกรรมการรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ คือรับประทานอาหารจำพวกแป้ง เช่น ขนมปัง และอาหารที่มีน้ำตาลเยอะ เช่น เครื่องดื่ม น้ำอัดลม ชา กาแฟ เป็นต้น และรายได้ของเกษตรกรตกต่ำทำให้มีปัญหามารณะหนี้สิน รวมถึงการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน ที่ค่อนข้างจะมากกว่ารายได้ เช่น รายได้ ต่อครัวเรือน ๖,๐๐๐ บาท ค่าใช้จ่าย อยู่ที่ ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งทำให้เกิดหนี้สินที่เพิ่มขึ้นและสะสมขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น การขับเคลื่อนโครงการโครงการหมู่บ้านปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ จึงเป็นโครงการที่สอดคล้องต่อความต้องการของชุมชนในเรื่องการบริโภคอาหารปลอดภัยซึ่งผลิตโดยชุมชนเพื่อชุมชน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

หมู่บ้านเป้าหมายโดยการคัดเลือกหมู่บ้านที่มีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการ ได้กลุ่มเป้าหมาย คือ หมู่ ๑,๒,๑๕,๑๖ รวม ๗๐๐ ครัวเรือน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑) จัดประชุมร่วมกับแกนนำ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.) เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรม การรณรงค์ปลูกผักสวนครัวตามหมู่บ้าน,การปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น

๒) ส่งเสริมความรู้ให้ประชาชนได้ทราบถึงข้อดีข้อเสียของการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ มีกิจกรรมการคัดเลือกบุคคลต้นแบบในการ ปลูกผักสวนครัวที่ปลอดสารพิษ

๓) ดำเนินโครงการ ปลูกผักที่ดำเนินการโดยครัวเรือน ปลูกไว้บริเวณหน้าบ้านหรือพื้นที่ว่าง และเน้นให้นำวัสดุเหลือใช้มาใช้เป็นกระถางในการปลูกผัก ได้แก่ ยางรถยนต์ กาละมัง เป็นต้น ผักที่ปลูก ได้แก่ สะระแหน่,โหระพา,กระเพรา,ข่า,ตะไคร้,พริก โดยผักที่ปลูกเป็นผักที่ปลอดสารพิษ

๔) รณรงค์การปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ที่หน้าบ้าน โดยการปลูกผักที่มีอายุสั้น ได้แก่ หอม กระเทียม แมงลัก โหระพา ตะไคร้ ผักชี เป็นต้น ในพื้นที่ว่างในบริเวณบ้านหรือหน้าบ้านของแต่ละครัวเรือน โดยมีแกนนำจากท้องถิ่นและท้องที่ร่วมดำเนินการ

๕) ประกวดหมู่บ้านต้นแบบในการปลูกผักปลอดสารพิษ โดยการคัดเลือก และออกตรวจดูผลงานการปลูกของแต่ละหมู่บ้าน ที่ได้ส่งรายชื่อเข้ามา เป็นต้น

◆ ผลการดำเนินงาน

๑) ด้านสังคม เกิดการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพและแหล่งเรียนรู้ในหมู่บ้าน ตำบล ได้แก่ กลุ่มแม่เลี้ยงพันธุ์ข้าว กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มนาแปลงใหญ่ขึ้น สร้างความรัก ความสามัคคีของคนในกลุ่มในหมู่บ้านและในตำบล

๒) ด้านเศรษฐกิจ ลดค่าใช้จ่ายในการประกอบทำนา ประมาณ ๓,๐๐๐ บาทต่อฤดู จากการคัดเลือกแม่เลี้ยงพันธุ์ข้าว การทำปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตสารไล่แมลงจากพืชและสัตว์

๓) ด้านสภาพแวดล้อม ลดการใช้สารเคมีในการทำนา ลดปัญหาขยะในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล จากการดำเนินกิจกรรมการทำปุ๋ยหมัก การทำสารไล่แมลงจากพืชและสัตว์

๔) ด้านสุขภาพ เกิดผู้นำหรือบุคคลต้นแบบในการทำนา การปลูกผักด้วยเกษตรอินทรีย์ และนำไปสู่การผลิตอาหารปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ปลอดสารเคมี

๕) ด้านการเมืองการปกครอง เกิดการมีส่วนร่วมในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนในการดูแลและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพ การผลิตอาหารที่ปลอดภัย มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ (การทำส้มควันไม้,การทำสารไล่แมลง,การทำปุ๋ยหมัก) มีผู้นำในการปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง ที่มีภูมิปัญญาในการผลิตอาหารปลอดภัย

สวนผักสร้างสุข

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๙ หมู่บ้าน
๑,๖๐๐ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๖,๗๙๐ คน
ชาย ๓,๓๘๐ คน
หญิง ๓,๔๑๐ คน

ข้อมูลด้านสุขภาพ
สารพิษตกค้าง ร้อยละ ๔๕
เจ็บป่วยเรื้อรัง
ร้อยละ ๑๓.๖๙
โรคอ้วน ร้อยละ ๔๐

ทุนทางสังคม

ครัวเรือนต้นแบบด้านการเกษตรอินทรีย์ ๕๐ ครัวเรือน / กลุ่มเกษตรอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ ๑ กลุ่ม / ครัวเรือนปลูกผักสวนครัวในกลุ่มผู้สูงอายุ ๑๐ ครัวเรือน สมาชิก ๖๐ คน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

ข้อมูลอาชีพผู้สูงอายุ การรวมกลุ่มเพื่อรับการสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์
แผนที่ตำบลเพื่อสำรวจและพัฒนาที่ว่าง เพื่อสร้างแหล่งผลิตอาหารในชุมชน

Key Actors:	ชมรมสูงวัยสร้างสุข
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร
วิทยากร:	นางวณิชฐา ธงไชย
ตำแหน่ง:	ประธานชมรมสูงวัยสร้างสุข
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๖ ๘๗๔๙๕๔๓

ความเป็นมา

เริ่มต้นจัดสถานที่ภายในสวนผัก เมื่อปลายปี ๒๕๕๙ เพื่อเป็นสถานที่รวมสมาชิกชมรมสูงวัยสร้างสุข ในการฝึกซ้อมการออกกำลังกายและจัดกิจกรรมออกกำลังกายประจำวันในสวน ตั้งแต่ต้นปี ๒๕๖๐ ต่อมาเมื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ด้าน อ.อาหาร จากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ตำบลศรีฐาน จึงนำผลการดำเนินงานขยายต่อยอดพัฒนาเป็นสวนผักเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีฐานแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ ฐานการทำปุ๋ยหมัก ๑ แห่ง ,จุดสาธิตทำน้ำหมักชีวภาพ ๑ แห่ง,มีแปลงสาธิตการห่มดินและสาธิตการปลูกผักในสวน เพื่อให้สมาชิกชมรมสูงวัยสร้างสุขได้ฝึกทักษะการผลิตอาหารปลอดภัย กลับไปปรับหรือพัฒนาที่ว่างสร้างอาหารในครัวเรือน มีเครือข่ายในพื้นที่คือกลุ่มเกษตรอินทรีย์ตำบลศรีฐาน ที่มีเป้าหมาย “เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน รักษาดินกินข้าวอินทรีย์” รักษาสภาพแวดล้อม ส่งเสริมอาชีพการเกษตร เพื่อสร้างรายได้ลดต้นทุนการผลิตโดยสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาตามนโยบายหรือตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

◆ กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชมรม คนสูงวัยสร้างสุข,ชมรมผู้สูงอายุและกลุ่มผู้สูงอายุปลูกผัก จำนวน ๕๐ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

รวบรวมสมาชิก ฝึกอบรมทักษะการผลิตอาหารที่ปลอดภัยในครัวเรือนได้แก่การบำรุงรักษาดิน การเตรียมดินปลูก ทำน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก การพัฒนาสวนผักเป็นแหล่งเรียนรู้ การแปรรูป/ถนอมอาหาร ผลิตภัณฑ์ใช้ในครัวเรือนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้,ดูงาน,สรุปบทเรียน ให้สามารถจัดการพื้นที่ว่างในบริเวณบ้าน หรือพื้นที่สาธารณะในชุมชน เป็นแหล่งปลูกผักหรือทำสวนครัวไว้บริโภคและจำหน่ายเป็นอาชีพเสริมได้

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. มีแผนปฏิบัติงานจัดการที่ว่างสร้างอาหาร โดยมีแผนพัฒนาที่ว่างในครัวเรือน ๕๐ ครัวเรือน และแผนพัฒนาที่ว่างในชุมชน ๒ แห่ง
๒. ได้ฝึกอบรมทักษะการใช้พื้นที่ว่างสร้างอาหารปลอดภัยในครัวเรือนและชุมชน
๓. สมาชิกได้พัฒนาที่ว่างสร้างอาหารปลอดภัยในครัวเรือนของตน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐
๔. ได้ฝึกอบรม การแปรรูปอาหาร,การถนอมอาหารและการผลิตของใช้ในครัวเรือนใช้เอง
๕. เกิดแหล่งเรียนรู้ ๒ แห่ง คือ สวนครัวผู้สูงอายุและสวนผักสร้างสุข มีกิจกรรมดูงาน สรุปบทเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างน้อย ๔ ครั้ง

สวนครัวผู้สูงอายุ

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๙ หมู่บ้าน
๑,๖๐๐ ครัวเรือน

ประชากร
จำนวน ๖,๗๕๐ คน
ชาย ๓,๓๘๐ คน
หญิง ๓,๔๑๐ คน

ข้อมูลด้านสุขภาพ
สารพิษตกค้าง ร้อยละ ๔๕
เจ็บป่วยเรื้อรัง
ร้อยละ ๑๓.๖๙
โรคอ้วน ร้อยละ ๔๐

◆ ทูทางสังคม

ครัวเรือนต้นแบบด้านการเกษตรอินทรีย์ ๕๐ ครัวเรือน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ ๑ กลุ่ม ครัวเรือนปลูกผักสวนครัวในกลุ่มผู้สูงอายุ ๑๐ ครัวเรือน สมาชิก ๖๐ คน

✕ ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลอาชีพผู้สูงอายุ การรวมกลุ่มเพื่อรับการสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์
- การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาด้านอาชีพในโรงเรียนผู้สูงอายุ
- การสำรวจและพัฒนาที่ว่าง เพื่อสร้างแหล่งผลิตอาหารในชุมชน

Key Actors:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร
วิทยากร:	นายไสว จันท์เหลือ
ตำแหน่ง:	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑ ๔๗๐๔๕๒๐

◆ ความเป็นมา

จากโครงการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนสู่อาหารเพื่อสุขภาพระดับตำบลศรีฐาน ปี พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งมีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และทักษะกระบวนการผลิตด้วยเทคนิคเกษตรปลอดภัย การผลิต ๑ ไร่ ๑ ความสุข การเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านอาหารจัดการโรคในกลุ่ม อสม.และญาติผู้ป่วย การจัดการตลาดอาหารปลอดภัยในชุมชน เพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ผลิตอาหารที่ปลอดภัยในครัวเรือนนั้น จึงนำไปสู่การสนับสนุนกิจกรรมการผลิตอาหารที่ปลอดภัยในครัวเรือนต่อเนื่อง โดยส่งเสริมตลาดอาหารปลอดภัยในชุมชน ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลศรีฐาน ซึ่งมีทั้งหมด ๑๒๕ คน และเป็นการเสริมสร้างความรู้ด้านอาหารจัดการโรคในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาโรคเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลสุขภาพพบว่า มีผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ๕๓๐ คน เป็นเบาหวาน ๒๒๐ คน ความดัน ๓๐๒ คน และอื่น ๆ (เช่น หอบหืด) ๘ คน ส่วนแหล่งที่มาของผักที่จำหน่ายในชุมชนนั้นมาจากกลุ่มเกษตรอินทรีย์ จากสวนครัวผู้สูงอายุและจากชาวบ้านทั่วไป ที่นำมาจำหน่ายในตลาดชุมชนทุกวัน เพื่อให้มีการซื้อขายหรือเข้าถึงอาหารได้สะดวกเพิ่มขึ้น โดยจัดเป็นตลาดวัฒนธรรมและตลาดประชาธิปไตยทุกวันศุกร์

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุจากโรงเรียนผู้สูงอายุที่สมัครและมีข้อจำกัดด้านสถานที่ปลูกผักสวนครัวในบ้าน รวมกลุ่ม ๑๐ คน โดยรับการสนับสนุนจาก อบต.ศรีฐานและชมรมผู้สูงอายุ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

เริ่มต้นจากการพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้เป็นสถานที่ผลิตอาหารปลอดภัย โดยสำรวจพื้นที่สาธารณะข้างสนามกีฬาชุมชน อบต.ศรีฐาน ขนาด ๑ งาน แบ่งเป็น ๑๐ แปลง ในระยะเริ่มต้น ได้จัดเตรียมและปรับดินทำแปลงปลูกผัก ล้อมรั้วสวนครัว เตรียมต่อท่อน้ำประปาให้พร้อม และมีการปรับปรุงซ่อมแซมเป็นระยะ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ปลูกผักตลอดปี หมุนเวียนตามชนิดของผักตามฤดูกาล ได้แก่พืชผักสวนครัว และสมุนไพรสำหรับปรุงอาหารประจำวัน ปลูกดอกไม้เพื่อจำหน่ายในวันพระ และทำปุ๋ยหมักไปไม้แบบไม่พลิกกองไว้ใช้ในสวน จนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ, ทำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งอาหารได้และเป็นการส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ พัฒนาสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ

◆ ผลการดำเนินงาน

- เกิดการพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้เป็นสถานที่ผลิตอาหารปลอดภัย สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบในชุมชน และมีกิจกรรมจิตอาสาในกลุ่มโดยร่วมกันเก็บผักในสวนทำโรงงานทำสมุนไพรในงานบุญงานวัดทั้งในและนอกพื้นที่
- ส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ คือได้ออกแรงเคลื่อนไหวร่างกาย มีผักปลอดภัยไว้บริโภคในครัวเรือน สุขภาพจิตดีมีความสุขในการทำงานเป็นกลุ่ม มีสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่ม
- ผู้สูงอายุมีรายได้จากการขายผักในสวน ประมาณ ๑,๕๐๐ บาทต่อคนต่อเดือน และลดรายจ่ายค่าปุ๋ยในครัวเรือนได้

โครงการ ๓๖๕ วัน ศรีสะเกษพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หมู่บ้านที่ดำเนินงาน
จำนวน ๓ หมู่บ้าน

ประชากร
จำนวน ๑,๓๘๗ คน
หญิง ๑,๔๒๒ คน
ชาย ๑,๓๘๗ คน

การประกอบอาชีพ
อาชีพด้านการเกษตร
๑,๑๘๘ คน
ทำเกษตรอินทรีย์ ๙๐ คน

◆ ทูทางสังคม

บุคคลต้นแบบด้านการเกษตร, กลุ่มบริหารจัดการน้ำ, โรงสีชุมชน, เทศบาลตำบลโนนสูง, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองบัว, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกันทรวิชัย, สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอขุนหาญ, ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอขุนหาญ, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาขุนหาญ

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- กำหนดเป้าหมายและ Road Map เพื่อขับเคลื่อนโครงการ
- แผนพัฒนาการเกษตรของตำบล ๔ ปี
- ปฏิทินการเพาะปลูกพืช

Key Actors:	เทศบาลตำบลโนนสูง
พื้นที่:	เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นายสุพรรณ ไสว
ตำแหน่ง:	รองนายกเทศมนตรีตำบลโนนสูง
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๕-๖๐๙-๐๖๔๗

◆ ความเป็นมา

จากนโยบายการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้ทุกหมู่บ้านต้องมีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้งและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สามารถเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นได้ และจากบริบทพื้นที่ของเทศบาลตำบลโนนสูงมีพื้นที่เป็นไร่ปลูกพืชไร่และทำการเกษตร มีประชากรที่ประกอบอาชีพทำนา ๑,๑๘๘ คน ดังนั้น หลายครั้งประสบภาวะภัยแล้ง น้ำท่วม และความผันผวนของสภาพอากาศและความไม่แน่นอนของธรรมชาติ อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ต้องแปรเปลี่ยนไปทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา

เทศบาลตำบลโนนสูงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้มแข็งของชุมชน จึงได้ดำเนินโครงการ ศรีสะเกษพัฒนา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ เพื่อให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติการพึ่งตนเองทั้งในระดับตนเอง ครัวเรือน และชุมชน นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขและชุมชน เป็นชุมชน “อยู่เย็น เป็นสุข” โดยการบริหารจัดการชุมชนของผู้นำชุมชนและการดำเนินกิจกรรมของครอบครัวพัฒนาที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืนโดยเทศบาลดำเนินการมาแล้ว ๓ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๖ เมื่อปี ๒๕๕๙ หมู่ที่ ๔ เมื่อปี ๒๕๖๐ หมู่ที่ ๓ เมื่อปี ๒๕๖๑ และจะขยายพื้นที่การดำเนินงานต่อไป

◆ กลุ่มเป้าหมาย

ครัวเรือนเกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่สนใจเข้าร่วม ใน ๓ หมู่บ้าน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

- ขับเคลื่อนโครงการโดยทำตาม Road Map ของจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอขุนหาญที่มีระยะการทำงานเป็น ๓ ระยะ แต่งตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอและมีหน่วยงานภาครัฐในอำเภอทุกภาคส่วนมาร่วมขับเคลื่อน พร้อมด้วยท้องถิ่น ท้องที่ และหน่วยงานในตำบลโนนสูง
- กำหนดเป้าหมายในการร่วมกันคือ ชุมชนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ชุมชนมีสุขอนามัยสิ่งแวดล้อมดี และชุมชนมีเศรษฐกิจดี มีการออมในครัวเรือน เน้นการทำเกษตรอินทรีย์
- ประสานขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สนง.พัฒนาชุมชนอำเภอ อภส.ขุนหาญ รพ.สต.กันทรวง กศน.อำเภอขุนหาญ ร่วมเป็นวิทยากรเสริมเติมเต็มความรู้ให้ตามความถนัด ความชำนาญของแต่ละหน่วยงาน ชุมชนศรีสะเกษ อ.กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศึกษาดูงานหมู่บ้านต้นแบบกิจกรรมถอดบทเรียน ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมครัวเรือนต้นแบบผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในครัวเรือน เป็นแบบอย่างในการคัดแยกขยะ รณรงค์รักษาความสะอาดและปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้
- พาครัวเรือนต้นแบบเข้าอบรมแนวทางการทำปุ๋ยหมักชีวภาพและเรียนรู้วิถีชีวิตแบบพอเพียงตามแนวทางของชุมชนศรีสะเกษ ที่บ้านกระแซง อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับครัวเรือนต้นแบบได้นำมาปรับใช้ในชุมชน

◆ ผลการดำเนินงาน

เกิดครัวเรือนต้นแบบในการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ปีละไม่น้อยกว่า ๓๐ ครัวเรือน บ้านหนองบัวเกิดอาชีพเสริมเกิดกลุ่ม ทอเสื่อกก จำนวน ๑ กลุ่ม ชุมชนมีอาหารปลอดภัยไว้บริโภคในครัวเรือน ลดปริมาณการใช้สารเคมีในภาคเกษตรกรรมได้เพราะครัวเรือนมีการผลิตปุ๋ยชีวภาพไว้ใช้เองในครัวเรือน จำนวน ๑ หมู่บ้าน คือบ้านกระเบาหมู่ที่ ๔ เกิดการรวมกลุ่มกันทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด จำนวน ๑ กลุ่ม มีบุคคลต้นแบบสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ได้ มีแปลงนาเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ จำนวน ๒ คน

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลมะเกลือใหม่

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
๑๒ หมู่บ้าน

เกษตรกร
๖๙๙ ครัวเรือน
ร้อยละ ๒๙.๓๙
รายได้ในภาคเกษตรเฉลี่ย
๑๒๕,๘๖๗ บาท/ปี

พื้นที่การเกษตร
พื้นที่ทั้งหมด ๕๘,๓๕๘ ไร่
นาข้าว ๑,๑๔๕ ไร่
มันสำปะหลัง ๒๐,๓๙๗ ไร่
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๗,๖๖๒ ไร่
อื่นๆ ๑๙,๖๙๔ ไร่

ทุนทางสังคม

- คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมะเกลือใหม่ จำนวน ๑๖ คน
- เกษตรกรในพื้นที่เป็นสมาชิก และมีศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จำนวน ๑ แห่ง
- ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๑ แห่ง
- มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวชุมชน จำนวน ๑ แห่ง, ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลมะเกลือใหม่, มีกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร, กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด เป็นต้น

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- แบบคำร้องทะเบียนเกษตรกร (สำหรับครัวเรือนเกษตรกร)
- ปฏิทินปลูกพืชผักตามฤดูกาล
- แบบคำร้องทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- แบบสอบถามและแบบประเมิน

Key Actors :	ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมะเกลือใหม่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายไวพจน์ บรรจง
ตำแหน่ง:	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๙-๘๔๗๘๗๔๑

ความเป็นมา

สืบเนื่องมาจากการถ่ายโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ และประกาศคณะกรรมการ การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๓ เป็นต้นมา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้จากวิทยากรเกษตรด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ตำบล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ลดต้นทุนการผลิต ให้เกษตรกรได้รับความรู้ที่ถูกต้องตรงตามหลักวิชาการ ช่วยให้ผลผลิตด้านการเกษตรมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยปัจจุบันตำบลมะเกลือใหม่มีเกษตรกรในพื้นที่จำนวน ๑,๓๐๑ ครัวเรือน ได้รับถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง

◆ กลุ่มเป้าหมาย

- เกษตรกรในพื้นที่ตำบลมะเกลือใหม่ จำนวน ๖๙๙ คน
เพศชาย ๓๐๑ คน เพศหญิง ๓๙๘ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

การขับเคลื่อนการทำงานโดยระบบการทำงานรูปแบบคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล คณะกรรมการได้รับการคัดเลือกจากตัวแทนเกษตรกรจิตอาสาในพื้นที่จำนวน ๑๖ ราย เกษตรกรในพื้นที่ร่วมเป็นสมาชิกทั้งหมด ซึ่งกลไกขับเคลื่อนการทำงานประสานงานกับท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงาน และแกนนำภาคประชาชน ด้านการเกษตร เป็นหลัก มีหน้าที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในด้านการให้บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร มีพัฒนาการของกลุ่มเกษตรกรตามลำดับสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ตามรูปแบบโรงเรียนเกษตรกร สามารถต่อยอดเป็นศูนย์ข้าวชุมชนและโรงสีข้าวชุมชน ตลอดจนกลุ่มอาชีพด้านการเกษตรต่างๆ ในพื้นที่ ล้วนแล้วแต่ก่อเกิดมาจากการเรียนรู้จากศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมะเกลือใหม่ทั้งสิ้น

◆ ผลการดำเนินงาน

ผลกระทบจากการดำเนินงานโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร ในปัจจุบันมีอาสาสมัครเกษตรกรประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้านของตำบลมะเกลือใหม่เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ ตระหนักถึงความสำคัญของการลดต้นทุนการผลิต และการปลูกพืชอาหารปลอดภัยมากยิ่งขึ้น การถ่ายทอดความรู้โดยผู้นำตัวแทนเกษตรกรไปสู่เกษตรกรรายย่อยทั่วถึงมากยิ่งขึ้น เกิดการสร้างอาชีพเกษตรทางเลือก การลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมี การปลูกพืชผสมผสาน ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมตามโครงการต่างๆ เกิดการรวมกลุ่มองค์กรในชุมชนสร้างอาชีพและรายได้จากการเกษตร สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ตำบลปาก่อ

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
จำนวน ๑๓ หมู่บ้าน
จำนวน ๒,๒๒๒ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
จำนวน ๘,๔๕๐ คน
หญิง ๔,๒๗๐ คน
ชาย ๔,๑๘๐ คน

ข้อมูลการ
ประกอบอาชีพ
ทางการเกษตร ๒,๖๕๒ คน

ทุนทางสังคม

หมอดิน / วิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้ / เกษตรกร / อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน
- โครงการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบล
- วิทยากรและอาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน
- คณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี
- แผนการดำเนินงานการเกษตร
- โครงการปลูกสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย

Key Actors:	ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบล
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อ อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นางสาววรรณภา ชินแสง
ตำแหน่ง:	นักวิชาการการเกษตรปฏิบัติการ
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๐-๙๕๒๘๕๑๑

ความเป็นมา

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จัดตั้งขึ้นภายใต้โครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชน ตามมติคณะรัฐมนตรีในวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๓ หลังจากที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อได้นำทีมพนักงานส่วนตำบลไปศึกษาดูงานตามโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงได้มีแนวคิดในการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลขึ้น เพื่อให้ประชาชนตำบลปาก่อ อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ ได้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่ตำบลขึ้น โดยที่ประชาชนไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศึกษาดูงานในต่างจังหวัด ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการ วิทยากรผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์จริงประจำศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล เพื่อให้บริการและให้คำแนะนำให้กับประชาชนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานในศูนย์เรียนรู้ และนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ประชาชนในพื้นที่ตำบลปากอ่ทั้ง ๑๓ หมู่บ้าน
๒. บุคคลในพื้นที่ทั่วไปที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีการจัดทำแปลงสาธิตเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลปากอ่ และพื้นที่ใกล้เคียงที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้กิจกรรมที่ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจัดให้มีอยู่หลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมการประมงแบบพอเพียง กิจกรรมปลูกไม้และขยายพันธุ์ กิจกรรมการปลูกพืชเพื่อศึกษาและกระจายพันธุ์ กิจกรรมแปลงหญ้าอาหารสัตว์ กิจกรรมแปลงมะนาวและการขยายพันธุ์ กิจกรรมแปลงปลูกกล้วยเพื่อขยายพันธุ์ กิจกรรมแปลงปลูกสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย เพื่อให้การดำเนินการของศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยี เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ จึงจัดให้มีวิทยากรผู้ที่มีความรู้ความสามารถและอาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้านคอยให้คำแนะนำและขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมในศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคอยให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์เรียนรู้

◆ ผลการดำเนินงาน

หลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ได้จัดตั้งศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีขึ้น จากเดิมประชาชนในพื้นที่ตำบลปากอ่ที่สนใจทำการเกษตรที่ยังขาดความรู้ในด้านการเกษตรและต้องการความรู้เพิ่มเติมส่วนใหญ่ไปศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่ต่างจังหวัด ได้หันมาศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่ตำบลปากอ่ มากขึ้น โดยส่วนใหญ่จะมีโรงเรียนในเขตพื้นที่ตำบลปากอ่จำนวน ๔ แห่ง ได้ผลิตเปลี่ยนหมอนเวียนนำเด็กนักเรียนเข้ามาศึกษาเรียนรู้ในแปลงสาธิตอยู่เป็นประจำ และมีประชาชนในพื้นที่ตำบลปากอ่บางส่วน ที่สนใจด้านการเกษตรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

หมู่บ้านที่ดำเนินการ
จำนวน ๑ หมู่บ้าน
ชื่อหมู่บ้าน บ้านเสว

ประชากร
จำนวน ๓,๘๗๑ คน
หญิง ๑,๙๕๙ คน
ชาย ๑,๙๑๒ คน

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ
รายได้เฉลี่ย
ครัวเรือน ๗๒,๑๗๕ บาท
หนี้สินครัวเรือน ๓๕,๕๔๐ บาท

ทุนทางสังคม

กลุ่มเลี้ยงโค - กระบือ กลุ่มเกษตรปลอดภัยปทุมกลุ่มสัตว์ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
กองทุนธนาคารข้าว กองทุนสวัสดิการชุมชน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรมตำบลโนนประดู่
- ข้อมูลการทำการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ตำบลโนนประดู่

Key Actors :	ชมรมผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นายสำเนียง ชวนนอก
ตำแหน่ง:	ปราชญ์ชาวบ้าน / ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลโนนประดู่
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๑-๓๗๓-๖๐๙๐

ความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ นายสำเนียง ชวนนอก ประธานชมรมผู้สูงอายุได้มีแนวคิดริเริ่มในการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงปลอดภัยพิช เนื่องจากในเขตตำบลโนนประดู่ ซึ่งมีพื้นที่เกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก แต่เกษตรกรยังไม่ทราบถึงการทำการเกษตรที่ถูกต้องปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนภายในเขตพื้นที่ได้ตระหนัก และเกิดการเรียนรู้ในการพึ่งพาตนเอง มีการดำเนินชีวิตให้อยู่อย่างพอประมาณตน เดินทางสายกลาง มีความพอดีและพอเพียงกับตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกต่างๆ โดยใช้ปัจจัยด้านพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่ประชาชนทั่วไปใช้ในการบริโภค มีการส่งเสริมให้ใช้พื้นที่ว่างเปล่าบริเวณบ้าน รั้วรอบบ้านซึ่งจะเป็นการลดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว และเป็นการเสริมสร้างกิจกรรมนันทนาการ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีคุณค่า สร้างความรักสามัคคี พัฒนาความผูกพันในครอบครัวมากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิต และเน้นขยายแหล่งเรียนรู้ให้กับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตำบลโนนประดู่

◆ กลุ่มเป้าหมาย

บ้านเสว หมู่ที่ ๖ ตำบลโนนประดู่ อำเภอเสีตา จังหวัดนครราชสีมา

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. ได้จัดทำศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงประจำตำบลโนนประดู่ขึ้นที่บ้านเลขที่ ๘ หมู่ที่ ๖ บ้านเสว ตำบลโนนประดู่ อำเภอเสีตา จังหวัดนครราชสีมา โดยได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลโนนประดู่ และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเสีตา ได้ทำการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน เช่น กล้าย มะพร้าว ฝรั่ง เพาะเห็ดนางฟ้า เลี้ยงไก่ เป็นต้น
๒. ปัญหาที่พบในพื้นที่ในตอนแรกคือ ปัญหาเรื่องดินเค็มเนื่องจากในเขตตำบลโนนประดู่อยู่ในพื้นที่ดินเค็มร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ จึงทำการปรับปรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยคอก และปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงดิน ทำให้ดินมีคุณภาพที่ดีขึ้น ผลผลิตที่ได้ในปีแรกๆ ยังไม่ประสบผลสำเร็จ จนถึงปัจจุบันผลผลิตที่ได้จึงมีปริมาณและคุณภาพมากขึ้น
๓. ได้ทำการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้ให้แก่บุคคลทั่วไป และเป็นศูนย์เรียนรู้ในการศึกษาดูงานสำหรับผู้สนใจในพื้นที่ตำบลโนนประดู่ จากหน่วยงานราชการ และองค์กรเอกชนต่างๆ

◆ ผลการดำเนินงาน

ผลที่ได้รับคือ เพื่อส่งเสริมและเป็นแหล่งเรียนด้านการทำเกษตร การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ประชาชนในตำบลโนนประดู่ที่สนใจการทำเกษตรแบบผสมผสาน รวมทั้งส่งเสริมการใช้ชีวิตประจำวันตามหลักของความ พอเพียง ความพอดี การใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตในความไม่ประมาท ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ให้เกิดประโยชน์ มีคุณค่า เกิดรายได้ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสำนึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ และตระหนักถึงความห่วงใย ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นการช่วยเหลือยกระดับครัวเรือนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งเสริมให้ประชาชนลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในการดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดการบูรณาการความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้าน หน่วยงานภาครัฐ

แหล่งเรียนรู้ชุมชนไพรพื้นที่บ้านอาหารปลอดภัย

หมู่บ้านในเขตบริการ

จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน
จำนวน ๗๙๔ ครัวเรือน

ประชากร

จำนวน ๔,๐๐๐ คน
หญิง ๑,๙๙๕ คน
ชาย ๒,๐๐๕ คน

การประกอบอาชีพ

- ครัวเรือนเกษตรกร
- จำนวน ๗๔๙ ครัวเรือน
- ครัวเรือนที่ปลูกสมุนไพรและผัก ๖๐๐ ครัวเรือน
- ชนิดสมุนไพรหายาก ๓๐ ชนิด

ทุนทางสังคม

แหล่งเรียนรู้ ๑๒ แห่ง, เกษตรอำเภอเมือง, กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจากการวิจัยชุมชน RECAP เพื่อค้นหาทุนทางสังคมที่มีความชำนาญด้านสมุนไพร
- กลุ่มทางสังคมและบุคคลจิตอาสาเข้ามาถ่ายทอดความรู้ด้านสมุนไพร
- ข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาการปลูกสมุนไพร

Key Actors :	สำนักปลัดเทศบาลหนองใหญ่
พื้นที่:	เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นายจรัส บุณผา
ตำแหน่ง:	หัวหน้าสำนักปลัด
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๑-๘๓๔-๐๘๗๒

ความเป็นมา

จุดเริ่มต้นของแหล่งเรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้านอาหารปลอดภัยเกิดจาก เทศบาลหนองใหญ่ได้นำคณะทำงานเข้าร่วมศึกษาดูงานอาหารปลอดภัย กับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขวางอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามและเห็นความสำคัญของการปลูกพืชสมุนไพรรวมทั้งการมีพืชผักอาหารที่ปลอดภัยให้กับคนในชุมชน และด้วยพื้นตำบลเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกพืชผักต่างๆพันธุ์ จึงได้ประชุมร่วมคณะทำงานที่ศึกษาดูงานและผู้นำชุมชน ปรากฏชาวบ้าน ในการสำรวจข้อมูล พื้นที่และพบว่า ในชุมชนมีครัวเรือนที่ปลูกสมุนไพรและสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ จำนวน ๑๒ หมู่บ้านกระจายตัวหมู่ละ ๑ แห่ง จึงได้จัดทำแผนพัฒนาตำบล เมื่อ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ ๑๒ แห่ง ต้นแบบสำหรับผู้สนใจในเรื่องสมุนไพร ในจำนวนนี้มี ๗ แห่ง ที่มีสมุนไพรที่หลากหลายทั้งสมุนไพรที่เป็นยา เช่น โดไม้รู้ล้ม ชี้คากหรือล็บ มีหลวงที่ช่วยรักษาโรคผิวหนัง และเป็นยาระบายอย่างดี หัวบุก เตย เป็นต้น และจำนวน ๕ แห่ง เป็นแหล่งผักปลอดสารพิษ ปลูกข้าวอินทรีย์และสมุนไพรที่เป็นอาหาร เช่น ขิง ขาตะไคร้ กระชาย กระเพรา และผักต่างๆ ชนิด ซึ่งเป็นการกระจายและสร้างการเข้าถึงและอาหารสำหรับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ครูวีรเอนที่ทำเกษตรกรรม จำนวน ๗๙๔ ครูวีรเอน
๒. ครูวีรเอนที่ปลูกพืชผักสมุนไพร จำนวน ๖๐๐ ครูวีรเอน
๓. ประชาชนตำบลหนองใหญ่ จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ที่สนใจ

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. จัดทำแผนพัฒนาตำบลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านสมุนไพรอาหารปลอดภัย ในปี ๒๕๖๐
๒. จัดกิจกรรมอบรมการปลูกพืชสมุนไพรและประโยชน์ของพืชชนิดต่างๆ ร่วมกับคณะทำงานและปราชญ์ชาวบ้าน
๓. จัดทำแปลงรวบรวมพันธุ์เพื่อจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และจัดทำทะเบียนสมุนไพรหายาก
๔. เพาะและขยายพันธุ์กล้าไม้ที่รวบรวมจากป่า และบางส่วนนำปลูกลงสู่ป่าตามสถานการณต่อไป
๕. แสวงหาดันกล้าพันธุ์สมุนไพรที่สูญพันธุ์ไปแล้วในพื้นที่และไม้หายากใกล้สูญพันธุ์จากนอกพื้นที่มาปลูกและขยายพันธุ์เพิ่มในแหล่งเรียนรู้
๖. จัดทำหนังสือคู่มือ/เอกสารพืชสมุนไพรประจำแหล่งเรียนรู้และเอกสารเผยแพร่ จัดทะเบียนและป้ายชื่อพืชสมุนไพรแต่ละชนิดในแหล่งเรียนรู้
๗. กิจกรรมถ่ายทอดความรู้และคืนข้อมูลสู่ชุมชน โดยมีเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้สถานการณ์สมุนไพรในระหว่าง หมอพื้นบ้าน ตัวแทนชุมชนและตัวแทนกลุ่มเยาวชน และนิทรรศการการ

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ทำให้ได้มีสมุนไพรทั้งที่เป็นยาและอาหารในครัวเรือนที่มีคุณภาพ ไม่มีสารพิษตกค้าง เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค
๒. ชุมชนให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพที่ได้จากการปรับประทานสมุนไพรและผักปลอดภัย
๓. มีรายได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่ได้มีคุณภาพทำให้สามารถขายผลได้จากไม่มีการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
๔. ลดปริมาณการนำเข้าสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ชุมชนควนใหญ่ปลอดภัยใบไม้ดับ

ดำเนินงานทั้งหมด
๑๘ หมู่บ้าน

ประชากรอายุ
๕๐ ปีขึ้นไป
จำนวน ๒,๗๔๒ คน

ผู้ที่ได้รับการตรวจ
คัดกรอง
จำนวน ๙๐๕ คน
ตรวจพบพยาธิ ๘๐ คน
พบพยาธิใบไม้ ๗๙ คน
พบพยาธิปากขอ ๑ คน

ทุนทางสังคม

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนใหญ่
อสม. ตำบลควนใหญ่ จำนวน ๑๓๗ คน
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอวังหิน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลจาก รพ.สต.ควนใหญ่
- ข้อมูลจากสาธารณสุขอำเภอวังหิน
- ข้อมูลจากโรงพยาบาลวังหิน

Key Actors:	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนใหญ่
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลควนใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร:	นายประเวช ทัดเทียม
ตำแหน่ง:	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนใหญ่
เบอร์โทรศัพท์:	๐๖-๑๘๘๑๖๒๖๗

ความเป็นมา

ข้อมูลจาก โรงพยาบาลวังหิน พบว่าตำบลควนใหญ่ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ มีอัตราการเสียชีวิตจากโรคมะเร็งตับมะเร็งท่อน้ำดี สูงกว่าร้อยละ ๑๐ จึงได้รับคัดเลือกเป็นพื้นที่เป้าหมายพิเศษของโครงการ Cascap ปี ๒๕๖๐ ดังนั้นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนใหญ่ จึงได้จัดทำโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคมะเร็งตับ มะเร็งท่อน้ำดีและพยาธิใบไม้ดับ และจากผลการดำเนินงาน ปี ๒๕๖๐ พบอัตราความชุกโรคพยาธิร้อยละ ๑๖.๕๖ พยาธิที่พบมากที่สุด คือพยาธิใบไม้ดับ ร้อยละ ๑๐.๙๖ รองลงมาพยาธิปากขอ ร้อยละ ๐.๕๙ และพยาธิตัวตืดร้อยละ ๐.๓๗ อัตราการคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดีในประชาชนอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจอัลตราซาวด์ ๕๕๖ ราย ผลตรวจปกติ ๕๕๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๒๘ และผิดปกติ ๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๒ มีอัตราการความชุกโรคพยาธิใบไม้ดับสูงกว่าร้อยละ ๑๐ ดังนั้นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนใหญ่ จึงได้จัดทำโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคมะเร็งตับ มะเร็งท่อน้ำดีและพยาธิใบไม้ดับปี ๒๕๖๑ โดยมีจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ๙๐๕ คน

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ประชาชนกลุ่มเสี่ยงมะเร็งตับและโรคมะเร็งท่อน้ำดี จำนวน ๙๐๕ คน ในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่
๒. ผู้รับผิดชอบงานป้องกันควบคุมโรคหนองพยาธิในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ วังหิน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน ๑๒ คน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. อสม. สํารวจกลุ่มเป้าหมายอายุ ๔๐ ปี ขึ้นไป เพื่อตรวจอุจจาระหาไข่พยาธิ รวมไปถึงสอบถามประวัติการเจ็บป่วย
๒. จัดทำทะเบียนกลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มเสี่ยงหลังการตรวจคัดกรองเบื้องต้นตามข้อ ๑
๓. ตรวจคัดกรองมะเร็งตับ/ท่อน้ำดีด้วยวิธีการอัลตราซาวด์ ในประชาชนกลุ่มเสี่ยง อายุ ๔๐ ปี ขึ้นไป จากการคัดกรองเบื้องต้นจำนวน ๒,๒๐๐ คน
๔. จัดเวทีประชาคมทุกหมู่บ้าน เพื่อให้ความรู้และแนวทางการปฏิบัติในการงดบริโภคปลาดิบในประชาชนทั่วไป
๕. จัดอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเรื่องการควบคุมป้องกันโรคมะเร็งตับ มะเร็งท่อน้ำดี และพยาธิใบไม้ตับแก่กลุ่มเสี่ยงที่ตรวจพบไข่พยาธิใบไม้ตับและพบความผิดปกติ จากการตรวจอัลตราซาวด์ตับ จำนวน ๑๕๐ คน
๖. ประกวด “ ร้านส้มตำปลอดปลาร้าดิบ ตำบลสวนใหญ่ ”
๗. ประสานโรงเรียนในพื้นที่เพื่อจัดทำแผนการสอนเรื่องการป้องกันพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
๘. จัดมหกรรมรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคมะเร็งตับ มะเร็งท่อน้ำดีและพยาธิใบไม้ตับ จัดกิจกรรมที่โรงเรียนบ้านสวนใหญ่ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสวนใหญ่

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ประชาชนกลุ่มเสี่ยงอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจอัลตราซาวด์ จำนวน ๙๐๕ คน และส่งต่อรักษาในรายที่ตรวจพบความผิดปกติทุกราย
๒. กลุ่มเสี่ยงเข้ารับการอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ร้อยละ ๑๐๐

การดูแลคุ้มครองผู้บริโภค

หมู่บ้านในเขตบริการ
จำนวน ๕ หมู่บ้าน
จำนวน ๘๓๙ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
จำนวน ๓,๐๘๘ คน
หญิง ๑,๔๙๓ คน
ชาย ๑,๕๙๕ คน

ข้อมูลโภชนาการ
กินอาหารสุกๆดิบ
ร้อยละ ๖.๒
เกิดจากสารเคมี
ร้อยละ ๕.๐๖

ทุนทางสังคม

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยซ้อง / อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อ / สำนักงานอำเภอสาธารณสุขอำเภอขานูมาน

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน
- ชุดตรวจสารเคมีในกระแสดเลือด
- ชุดตรวจสารปนเปื้อนในอาหาร
- การรณรงค์ไม่กินปลาดิบ

Key Actors:	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยซ้อง
พื้นที่:	องค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อ อำเภอขานูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
วิทยากร:	นายปริดา นະดาบุตร
ตำแหน่ง:	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เบอร์โทรศัพท์:	๐๙๖-๑๒๗๑๐๘๔

ความเป็นมา

จากข้อมูลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ผลการสำรวจและการตรวจสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ หมู่ ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๓ ตำบลปาก่อ อำเภอขานูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่มีสภาวะโรคแทรกซ้อนเป็นส่วนมาก ซึ่งมีสาเหตุของโรคโดยการตรวจเลือด พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีสารเคมีตกค้างในร่างกาย ส่วนใหญ่มาจากสารเคมี ซึ่งพบอยู่ในอาหาร และการดำรงชีวิตในแต่ละวันของเกษตรกร หลังจากการดำเนินโครงการตรวจคัดกรองสารเคมีในเลือด เป็นต้นมาทำให้คนในชุมชน รมัตระวังในการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร และการดูแลสุขภาพมากขึ้น ทำให้คนในชุมชนมีสุขภาพร่างกายที่ดีขึ้นเป็นลำดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยซ้อง มีการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค โดยการสุ่มตรวจหาสารเคมีในผัก/ผลไม้ อาหารสดตามตลาดนัดและริมทาง อาหารสดในชุมชน ถ้าเป็นผัก/ผลไม้จะมีการส่งตรวจหาสารเคมีปีละ ๔ ครั้ง โดยแบ่งเป็นไตรมาสละ ๑ ครั้ง โดยการเก็บตัวอย่างนำส่งตรวจที่หน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคสำนักงานสาธารณสุขอำนาจเจริญ ส่วนอาหารสด เช่น ปลาทุสด เครื่องในสัตว์ จะมีการสุ่มตรวจเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อหาสารบอแรกซ์และสารฟอร์มาลินปนเปื้อนในอาหาร

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ประชาชน ๕ หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๓ ในตำบลปากอ
๒. ร้านค้าแผงลอย
๓. กลุ่มเกษตรกร

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

ออกสุ่มตรวจหาสารเคมีในอาหารจะมีเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลช่วยร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่หมู่บ้านรับผิดชอบออกดำเนินการสุ่มตรวจร่วมกัน ส่วนเจ้าหน้าที่งานคุ้มครองผู้บริโภคจากอำเภอจะร่วมออกสุ่มตรวจปีละ ๑ ครั้ง การออกสุ่มตรวจสารเคมีในผัก/ผลไม้ จะทำในช่วงเดือนแรกของแต่ละไตรมาสและนำส่งตรวจที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ การสุ่มตรวจหาสารบอแรกซ์/สารฟอร์มาลินในอาหารสดจะทำในช่วงวันศุกร์แรกของทุกเดือน และจะแจ้งให้เจ้าของกิจการรับทราบผลการตรวจหาสารเคมีการออกสุ่มตรวจจะออกตรวจตามตลาดนัดในชุมชนทั้งตลาดช่วงเช้า และตลาดช่วงเย็น นอกจากนี้ยังมีการตรวจตามร้านขายผัก/ผลไม้ และร้านขายอาหารสดในชุมชนทุกร้านที่มีการจำหน่าย สาเหตุที่จัดทำโครงการนี้ก็เพื่อช่วยลดการได้รับสารพิษ/สารเคมีจากอาหารสดตามร้านค้าในชุมชนเพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บในอนาคตที่จะตามมา โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้ (๑)จัดอบรมให้ความรู้ผู้ประกอบการร้านค้าแผงลอย/อาหารสด (๒)ออกสุ่มตรวจผัก/ผลไม้/อาหารสด ตามแผนการดำเนินงาน และ(๓)สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

◆ ผลการดำเนินงาน

จากการทำโครงการคุ้มครองผู้บริโภคที่ทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าแผงลอย/อาหารสดในชุมชนตระหนักในการเลือกซื้อผัก/ผลไม้ และอาหารสดมาจำหน่ายที่มีคุณภาพมากขึ้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความมั่นใจในการเลือกซื้อวัตถุดิบประกอบอาหาร

การป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

หมู่บ้านในเขตพื้นที่
๑๒ หมู่บ้าน
๑,๗๓๐ ครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น
๗,๖๘๓ คน
หญิง ๓,๓๘๒ คน
ชาย ๓,๔๐๑ คน

กินอาหารสุกๆ ดิบๆ
๓๘๖ คน
ป่วยติดเชื้อ ๙๕ คน
มะเร็งท่อน้ำดี ๒๙๗ คน
ร้านส้มตำ ๑๒ แห่ง

◆ ทูมทางสังคม

องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง / โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอนคนทา, ดอนศรี / อสม.

ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน

- แบบคัดกรอง แบบคัดกรองพื้นฐานเพื่อกลุ่มเสี่ยง (CCA๐๑)
- ข้อมูลโภชนาการของนักเรียน

Key Actors:	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอนคนทา
พื้นที่:	ตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
วิทยากร:	นางสาวประภาสิริ ศรีคง
ตำแหน่ง:	เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอนคนทา
เบอร์โทรศัพท์:	๐๘๖-๒๒๙๘๗๗๑

◆ ความเป็นมา

โรคพยาธิใบไม้ตับ เป็นภัยเงียบที่อยู่ในวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย เกิดจากพฤติกรรมการกินอาหารที่ปรุงจากปลาน้ำจืดมีเกล็ดแบบสุก ๆ ดิบ ๆ ซึ่งมีหลักฐานทางระบาดวิทยาบ่งชี้ว่า การเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ หลายครั้ง เป็นสาเหตุให้เกิดโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดี และเป็น ๑ ใน ๕ วาระแห่งชาติ ประเด็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในการประชุมเวทีร่วมพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อกำหนดเป็นระเบียบวาระสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๗ พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งพบว่าอัตราผู้ป่วยจากจากพยาธิใบไม้ในตับเพิ่มสูงขึ้น โดยพบมากในภาคอีสาน

จากระบบข้อมูลตำบล ตำบลขุนทอง ในปี ๒๕๖๐ พบว่า มีประชากรที่มีภาวะเสี่ยงจากการทำงานและการเจ็บป่วย จำนวน ๑,๖๘๔ คน โดยมีพฤติกรรมการกินอาหารสุกๆดิบๆ จำนวน ๓๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘๕ จากสถานการณ์ดังกล่าวโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอนคนทา ร่วมกับคณะแพทยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในการจัดทำโครงการแก้ไขปัญหาโรคพยาธิใบไม้ในตับ ด้วย SES Mode เพื่อเป็นตำบลต้นแบบและปลอดโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

◆ กลุ่มเป้าหมาย

๑. ประชาชนอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๕,๔๖๖ คน
๒. ประชาชนที่มีพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารสุกๆ ดิบๆ จำนวน ๓๖๘ คน (จากระบบข้อมูลตำบล ปี ๒๕๖๐)
๓. ร้านค้าส้มตำจำนวน ๑๒ ร้าน

◆ รูปธรรมการดำเนินงาน

๑. จัดเวทีระดมความคิดเห็นร่วมกับคณะแพทยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส.) สาธารณสุขอำเภอ บัวใหญ่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอนคนทา แกนนำชุมชน เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้วิธี SES Mode
๒. คัดกรองผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงด้วยวาจา ใช้แบบคัดกรอง CCA๐๑ จำนวน ๔,๐๗๗ ราย และตรวจอุจจาระ ประชาชนอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป หากพบว่ามีผู้ติดเชื้อส่งต่อโรงพยาบาลศูนย์เพื่อรับการรักษา ทีมแพทย์และ อสม.ออกติดตามประเมินผล สำหรับผู้มีอายุ ๔๐ ปี ขึ้นไปที่มีภาวะเสี่ยงเข้ารับการตรวจมะเร็งเรื้องท่อน้ำดีด้วยวิธีอัลตราซาวด์ หากพบว่าป่วยจะมีการวางแผนการรักษา โดยการผ่าตัดหรือการประคับประคองทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน แพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก
๓. ตรวจเยี่ยมร้านค้าส้มตำในพื้นที่และมอบธงและใบประกาศร้านค้าส้มตำปลาร้าต้มสุก
๔. อบรมส่งเสริมความรู้แก่ผู้นำด้านสุขภาพ ให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี รวมถึงส่งเสริมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ
๕. ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ผ่านสื่อออนไลน์ หอกระจายข่าว และการเดินรณรงค์โดยแกนนำท้องที่ อสม.และแกนนำในหมู่บ้าน รวมถึงกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การประกวดภาพวาด เรื่องความในโรงเรียนด้วย

◆ ผลการดำเนินงาน

๑. ร้านค้าส้มตำในชุมชน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยใช้น้ำปลาร้าต้มสุกทุกร้าน
๒. โรงเรียนมีการบูรณาการ การเรียนการสอนในวิชาสุขศึกษา – โภชนาการ นำไปสู่การเรียนรู้และนำไปบอกเล่าต่อให้ผู้ปกครองทราบถึงผลของการรับประทานปลาดิบ
๓. เกิดเครือข่ายป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีระดับตำบลและเครือข่าย
๔. เกิดการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัยใบไม้ตับ เช่น ปลาร้าต้มสุก แจ่วบองต้มสุก

พิมพ์ที่ : ภาควิชาโรงพิมพ์คัลเล้งานาวิชา 232/199 ถ.ศรีจันทร์ ต.โนนเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000
Tel. 0-4346-6444, 0-4346-6860-61 Fax. 0-4346-6863 E-mail : klungpress@hotmail.com 2561 สัปดาห์ 01